

**Planul de Management integrat
al Ariilor protejate
Hârtibaciu- Târnavă Mare-Olt.**

**-Versiunea 1-
Martie 2015**

Cuprins

Acronime și prescurtări/explicații termeni utilizați în text, glosar de termeni.....	6
Glosar de termeni utilizați în Planul de management	7
Mulțumiri.....	9
Ce conține Planul de Management?.....	9
Sumar	12
A. Introducere	15
A.1. Scopul Planului de Management.....	15
A.2. Baza legală a Planului de Management	16
B. Descrierea Ariilor Protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt.....	18
B.1. Informații Generale	18
B.1.1. Localizare	18
B.1.2. Cadrul legal și administrativ pentru management.....	21
B.1.3. Drepturi de proprietate, administrare și folosință a terenurilor	26
B.1.4. Factorii interesați.....	29
B.1.5. Resurse pentru management și infrastructura	37
B.1.6. Planuri și programe relevante pentru managementul AP.....	40
B.1.7. Sistemul de planificare a activităților, monitorizare și raportare	41
B.1.8. Scurt istoric al managementului și al activităților major de management	42
B.2. Mediul fizic	43
B.3. Mediul biotic	49
B.3.1.Context biogeografic	50
B.3.2.Habitat	51
B.3.2.1. Habitat de interes comunitar.....	51
B.3.2.1.1 Habitat forestiere	59
B.3.2.1.2. Habitat de pajiști și acvatice	63
B.3.2.1.3 Habitat de interes comunitar neincluse în Formularul Standard pe fiecare sit în parte	69
B.3.2.2. Habitat importante pentru conservare, altele decât cele de interes comunitar ..	70
B.3.3. Flora	70
B.3.4. Fauna	75
B.3.5. Ecosisteme.....	82
B.3.6. Peisajul	83
B.3.7. Procese ecologice naturale	91
B.4. Informații socio-economice și culturale.....	91
B.4.1. Comunități.....	91
B.4.2. Utilizarea terenurilor și resurselor.....	93
B.4.3.Economia locală	93
B.4.4. Aspecte demografice	98
B.4.5. Aspecte socio-economice.....	100
B.4.6. Recreere și turism.....	101
B.4.7. Alte activități economice.....	103
B.4.8. Cultura locală	104

B.4.9. Arheologie, istorie, cultură.....	105
B.5. Informare, conștientizare, educare sau Acțiuni de comunicare cu factorii interesați	108
B.6. Cercetare desfășurată până în prezent	108
B.7. Acțiuni de management majore desfășurate în AP	110
C. Evaluarea situației actuale.....	111
C.1. Valori.....	111
C.2. Presiuni și amenințări	124
C.3. Evaluarea tendințelor în starea valorilor AP	151
D. Strategia de management.....	156
D.1. Viziunea	156
D.2. Organizarea teritorială a managementului	156
D.3. Strategia de management	157
D.4. Planul operațional	159
D.5. Activități și măsuri de management specifice pentru implementarea planului operațional.....	186
Bibliografie	216
Anexe.....	217

Listă tabele

Tabelul 1. Situația județelor incluse în AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt	19
Tabelul 2. Acte normative care au stat la baza declarării ariilor protejate.....	21
Tabelul 3. Principalele categorii de folosință (Conform Corine LandCover 2006).....	26
Tabelul 4. Situația formelor de administrare a habitatelor forestiere	27
Tabelul 5. Situația administratorilor de fond forestier	27
Tabelul 6. Grupuri de proprietari și categoriile de terenuri pe care le dețin.....	29
Tabelul 7. Analiza factorilor interesați identificați în procesul de realizare a planului de management	30
Tabelul 8. Principalele planuri și programe relevante pentru managementul AP.....	40
Tabelul 9. Altitudinile minime, maxime, medii, în SPA respectiv SCI.	44
Tabelul 10. Pantele (exprimate în grade) minime, maxime, medii, în SPA respectiv SCI.	44
Tabelul 11. Tipuri de sol identificate în cadrul sitului	48
Tabelul 12. Situația habitatelor identificate în AP comparativ cu Formularele Standard	53
Tabelul 13. Situația actuală a suprafețelor ocupate de habitatele de interes comunitar din Siturile de Interes Comunitar (SCI).....	55
Tabelul 14. Situația actuală a habitatelor de interes de comunitar în AP la nivelul fiecărei arii protejate	61
Tabelul 15. Suprafața pajiștilor care nu sunt de interes comunitar/ categorii de folosință	63
Tabelul 16. Situația actuală a habitatelor de interes de comunitar în AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt.	65
Tabelul 17. Situația suprafețelor habitatelor de interes comunitar și starea lor de conservare.	66
Tabelul 18. Suprafața ocupată cu habitate ce nu sunt menționate în FS și starea lor de conservare	69
Tabelul 19. Habitate importante pentru conservare, altele decât cele de interes comunitar.	70
Tabelul 20. Situația speciilor floristice de interes comunitar identificate în sit.....	71
Tabelul 21. Lista roșie a florei din AP Sighișoara-Târnavă Mare.....	72
Tabelul 22. Situația speciilor de interes comunitar în AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt.....	76
Tabelul 23. Analiza comparativă a efectivelor speciilor de păsări inventariate în AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt și efectivele din FS.....	80
Tabelul 24. Specii de păsări de interes comunitar din Directiva Păsări, cu migrație regulată, prezente în sit.	81
Tabelul 25. Distribuția teritorială și demografică pe suprafața AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt	91
Tabelul 26. Distribuția agenților economici activi în 2010 în localitățile din regiune, după domeniul CAEN.	94
Tabelul 27. Evoluția ratei șomajului 2009-2012	100
Tabelul 28. Numărul de agenți economici după tipuri de servicii turistice.	103
Tabelul 29. Repartiția etnică a populației în regiunea AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt	104
Tabelul 30. Valorile de biodiversitate identificate în cadrul AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt.	112
Tabelul 31. Valori din aria protejată care reprezintă resurse naturale importante pentru comunitățile locale	122
Tabelul 32. Presiuni și amenințări la adresa valorilor naturale din AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt.....	125

Tabelul 33. Principalele direcții de management	161
Tabelul 34. Modalități de implementare ale măsurilor de management și măsuri de specifice	187

Listă figuri

Figura 1. Localizarea Ariilor Protejate la nivel național și județean.....	20
Figura 2. Graficul precipitațiilor medii totale multianuale.	46
Figura 3. Graficul temperaturilor medii multianuale.....	46
Figura 4. Importanța economică a speciilor floristice	73
Figura 5. Analiza comparativă multianuală a efectivelor de ovine și bovine pe județe	96
Figura 6. Nivelul de educație al populației din zona AP.....	101

Acronime și prescurtări/explicații termeni utilizați în text, glosar de termeni

Ariile protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt	
APM	Agenție de Protecția Mediului
Administrator	Societatea PROGRESUL SILVIC – FILIALA SIBIU
AP	Arie Protejată
APIA	Agencia de Plăți și Intervenții pentru Agricultură
CF	Cale Ferată
CJ	Consiliul Județean
DAJ	Direcția Agricolă Județeană
DS	Direcția Silvică
FS	Formular Standard
GAL	Grup de Acțiune Locală
GEF	Fondul Global de Mediu (Global Environmental Fund)
HCJ	Hotărâre a Consiliului Județean
HG	Hotărâre de Guvern
HNVF	High Nature Value Farmlands
IACS	Sistemul Integrat de Administrare și Control
INS	Institutul național de Statistică
MHC	Micro-hidrocentrale
O MMDD	Ordinul Ministerului Mediului și Dezvoltării Durabile
OS	Ocolul Silvic
OSPA	Oficii de Studii Pedologice și Agrochimice
OUG	Ordonanță de Urgență a Guvernului
PUG	Plan de Urbanism General
PUZ	Plan Urbanistic Zonal
PVRC	Păduri cu Valoare Ridicată de Conservare
SCI	Sit de Importanță Comunitară
SFC	Stare favorabilă de conservare
SPA	Arie Specială de Protecție Avifaunistică
UA	Unitate Amenajistică
UAT	Unitate Administrativ Teritorială
UB	Unitate de Bază (silvicultură)
UICN	Uniunea Internațională de Conservare a Naturii
UP	Unitate de Producție (silvicultură)
UVM	Unitate Vită Mare

Glosar de termeni utilizați în Planul de management

Habitat de interes de conservare - habitate de interes comunitar incluse în Formularul Standard, habitate importante pentru speciile de interes comunitar incluse în Formularul Standard - ca loc de hrănire, reproducere, adăpost- habitate rare la nivel național.

Habitat prioritare – habitate considerate rare sau valoroase la, nivel european, pentru care au fost stabilite strategii de conservare la nivel comunitar.

Specii de interes de conservare - specii de interes comunitar, incluse în Formularul Standard, specii importante pentru speciile de interes comunitar, incluse în Formularul Standard -de exemplu ca hrană- specii rare protejate la nivel național.

Defrișare – îndepărtarea totală a vegetației lemnoase de pe o anumită suprafață. În cazul în care termenul se utilizează pentru o suprafață din fond forestier, descrie o acțiune de îndepărtare a vegetației lemnoase cu scopul de a schimba categoria de folosință -scoterea din fond forestier-.

Direcție de management – în sensul utilizat în acest PM, termenul descrie ceea ce se dorește a se realiza prin activități și măsuri de management. Se definesc pentru o perioadă de cel puțin 5 ani, detalierea activităților/acțiunilor specifice urmând să fie făcută în planurile de lucru anuale.

Activitate de management – una sau mai multe acțiuni care contribuie la obținerea rezultatelor dorite pentru fiecare direcție de management, cum ar fi, de exemplu, activități de patrulare, control, educație, realizarea unor trecători pentru pești sau distrugerea parțială a pragurilor de fund pentru a ajuta menținerea speciei, etc. Acestea sunt parțial descrise la Capitolul D5 și se stabilesc cu ocazia întocmirii planurilor de lucru anuale.

Măsuri de management – sunt reguli specifice de utilizare a terenurilor și resurselor din AP impuse de statutul de AP, respectiv de necesitatea atingerii obiectivelor AP, de obicei incluse în Regulamentul AP. Exemplu: cosirea pajiștilor de interes de conservare numai după data de 1 iulie.

Management adaptativ – acțiunile de management sunt astfel definite încât să permită adaptarea la modificări ale sistemelor naturale intervenite pe perioada de aplicare a planului de management sau redefinirea activităților și măsurilor de management, dacă prin monitorizare se dovedește că acest lucru este necesar.

Management participativ – planificarea și implementarea activităților de management se face cu implicarea / participarea factorilor interesați.

Management activ – în cazul prezentului document, termenul se folosește pentru a indica necesitatea realizării unor activități și măsuri de management destinate special menținerii stării favorabile de conservare a speciilor și habitatelor de interes de conservare. Fără activitățile și măsurile respective, există posibilitatea degradării/pierderii valorilor, cum ar fi de exemplu pierderea de habitate importante de pajiști în cazul necosirii fânețelor.

Activități cu impact - activitățile care au asemenea caracteristici încât se consideră că generează un impact asupra mediului. Cele cu impact semnificativ sunt definite de legislație.

Pășuni (pajiști) împădurite - suprafețe de teren cu folosința pajiște, pe care se regăsește vegetație cu arbori cu peste 40% închidere a coronamentului (consistență minim 0,4) pe o suprafață minimă de 0,5 ha.

Pajiști cu arbori – pajiști cu arbori izolați, sau pâlcuri de arbori cu grad de acoperire a coronamentului sub 40% (consistență sub 0,4). Sunt utilizate ca și pășuni sau pășuni și fânețe.

Pajiști - pășuni și/sau fânețe.

Unitate vită mare (UVM) - unitate de măsură standard stabilită pe baza necesarului de hrană al fiecărei specii de animale, care permite conversia diferitelor categorii de animale;

Natura 2000- instrument aplicabil la scară europeană, în scopul conservării capitalului natural comun al statelor UE. Este o rețea europeană de zone naturale protejate care cuprinde un eșantion reprezentativ de specii sălbatice și habitate naturale de interes comunitar. A fost constituită nu doar pentru protejarea naturii, ci și pentru menținerea acestor bogății naturale pe termen lung, pentru a asigura resursele necesare dezvoltării socio-economice.

TEMPO Online -Online este o baza de date statistice care da posibilitatea de a accesa o gama larga de informatii oferite de Institutul National de Statistica.

Legea Pajiștilor -Legii nr. 86/2014 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 34/2013 privind organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente și pentru modificarea și completarea Legii fondului funciar nr. 18/1991.

Mulțumiri

Ce conține Planul de Management?

Planul de management este structurat în așa fel încât să se poată face o analiză cât mai bună a informațiilor de care se dispune la data elaborării. Informațiile și analizele sunt redactate astfel încât detaliile tehnice să fie prezentate cât mai succint pentru fiecare din domeniile la care se face referire -în principal ecologie, biologie, hidrologie, silvicultură, agricultură și altele- dar suficiente pentru a permite o bună înțelegere a legăturilor între situația actuală, tendințele de viitor și măsurile de management planificate. În cele ce urmează se redă foarte pe scurt ce conține fiecare capitol, sperând că astfel vom ajuta la înțelegerea mai ușoară a conținutului Planului de Management, permițând cititorului să se concentreze pe capitolele care îl interesează în mod deosebit.

Sumar - redă succint aspectele principale din Plan

A. Introducere – *De ce plan de management?*

De ce este nevoie de planul de management și care sunt prevederile legale în baza cărora s-a elaborat.

B. Descrierea AP – *Care este situația actuală în AP? – aspecte care explică și /sau influențează AP*

Conține o descriere a situației actuale a AP, ca și cum s-ar "fotografia" zona la momentul elaborării Planului de Management, pentru a se cunoaște situația actuală. Descrierea conține informații utile pentru elaborarea strategiei și a măsurilor de management (Capitolul D). Informațiile sunt relevante pentru elaborarea celorlalte capitole din PM.

B.1. Informații generale

- despre ce arii protejate este vorba,
- unde se află AP și ce suprafețe includ,
- cine sunt proprietarii și gestionarii terenurilor, resurselor naturale și ale ariilor protejate,
- cine sunt cei ce au interese și care desfășoară activități în AP,
- ce resurse are și ce activități a desfășurat până în prezent custodele.

B.2. Descrierea mediului fizic și biotic

B.2.1. informații minime despre relief, rețeaua de ape, climă - factori ce determină prezența habitatelor și speciilor,

B.2.2. situația actuală cu privire la prezența speciilor și habitatelor -prezentarea rezultatelor inventarierilor de teren-reflectată și în hărțile din anexe.

B.3. Informații socio-economice și culturale

Aria protejată nu este "ruptă" de contextul socio-economic, ceea ce se întâmplă în zonă influențând în mod semnificativ biodiversitatea. Capitolul conține informații sumare cu privire la situația socio-economică, necesare pentru a defini situația AP pe teritoriile localităților / comunelor, tendințele de dezvoltare, interesul pentru terenurile și resursele naturale din zonă, situația sistemului educațional - pentru stabilirea programelor de educație pentru natură -, potențialul pentru noi activități legate de valorile naturale. Toate acestea pot influența semnificativ managementul AP, întrucât activitățile umane au, în general, impact asupra naturii.

B.4. Informare, conștientizare, educare – activități desfășurate până în prezent. Ariile protejate au un rol important pentru educare și conștientizare cu privire la importanța protecției naturii. Este important să se știe ce s-a făcut până în prezent pentru a ajuta la planificarea acestui gen de activități pe viitor.

B.5. Cercetare – ce aspecte relevante pentru managementul AP au fost cercetate până în prezent și ce infrastructură există pentru cercetare aplicată?

B.6. Acțiuni de management majore desfășurate în AP – ce s-a făcut până în prezent pentru managementul AP - principalele acțiuni și rezultate.

C. Evaluarea situației actuale - *Ce trebuie să păstrăm / îmbunătățim în zonă și de ce sunt necesare măsuri de management. Care sunt presiunile și amenințările?*

Informațiile de la capitolul C sunt analizate din perspectiva conservării valorilor pentru care au fost declarate ariile protejate.

C.1. Valori – *Ce trebuie să menținem sau să îmbunătățim în AP? - Valori*

Se descriu valorile care trebuie păstrate sau îmbunătățite. În cazul siturilor Natura 2000 este vorba, obligatoriu, despre habitatele și speciile pentru care au fost declarate, conform Formularului Standard, dar au fost identificate și alte specii și habitate, respectiv alte valori considerate importante pentru zonă. Pe aceste valori se concentrează acțiunile de management pe viitor (Capitolul D4).

C.2. Presiuni și amenințări: *Ce trebuie reglementat pentru a menține sau îmbunătăți valorile? Presiuni și amenințări*

Sunt descrise activitățile umane care, din cauza modului în care se desfășoară, au un impact asupra valorilor sau pot avea impact pe viitor.

C.3. Evaluare – *Care este starea actuală și tendințele în viitor în ce privește valorile AP?*

Se analizează dacă valorile sunt în stare corespunzătoare și care va fi evoluția amenințărilor? Analiza se face în baza celor descrise la Capitolul B.1 cu referire doar la valorile identificate în capitolul C.1. și luând în calcul tendințele viitoare din perspectiva amenințărilor identificate în capitolul C.2.

D. Strategia de management - *Ce vrem pentru zonă pe viitor? Cum se va face managementul?*

Natura și resursele naturale nu pot fi gestionate eficient pe termen scurt. Trebuie să definim ce anume vrem să obținem pe o perioadă mai lungă, iar PM să descrie ce anume ar trebui făcut în următorii cinci ani pentru a ne apropia de realizarea țelului –viziunii - propus. Cunoscând valorile avute, situația lor actuală, presiunile și amenințările la care sunt supuse, se definește o strategie pe termen mediu sau lung, răspunzând la întrebările de mai jos.

D.1. Viziunea - *Cum vrem să arate AP peste 50 de ani?*

D.2. Organizarea teritorială a managementului – *În ce zone din AP trebuie să impunem condiții pentru desfășurarea activităților umane astfel încât să menținem sau să îmbunătățim valorile?*

Se stabilește dacă sunt necesare măsuri speciale de management în anumite zone. Zonele cu cerințe speciale în ceea ce privește măsurile de management sunt prezentate pe hartă. Această planificare "teritorială", din punct de vedere a măsurilor de management, este foarte importantă, întrucât anumite aspecte vor trebui reflectate în managementul terenurilor și resurselor.

D.3. Strategia de management:

Care este strategia pe termen mediu, definită în baza informațiilor din capitolele B și C? Domeniile pe care se vor concentra eforturile de management și obiectivele pentru fiecare din acestea.

Se descrie cum anume va fi organizat managementul, definind domeniile pe care vor fi desfășurate activitățile de management și ce anume vrem să obținem pe fiecare din aceste domenii -obiective-.

D.4. Planul operațional pe cinci ani – *Ce acțiuni de management sunt necesare pentru a realiza obiectivele definite la Capitolul D.3?*

Ce trebuie făcut în următorii cinci ani pentru a ne asigura că se menține sau se îmbunătățește starea speciilor și a habitatelor, respectiv a celorlalte valori, se reduc amenințările și se asigură un cadru corespunzător pentru ca zona să poată beneficia de o dezvoltare durabilă.

D.5. Activități și măsuri de management specifice pentru implementarea planului operațional *Cum anume se pot realiza acțiunile din Planul operațional? Exemple de activități și măsuri de management*

Se dau exemple de activități și măsuri de management, eventual restricții pentru câteva din acțiunile de management definite în capitolul D.4. Acest capitol cuprinde prevederi care se regăsesc și în Regulament.

ANEXE

Sumar

Proiectul *"Pentru Natură și Comunități Locale - Bazele unui management integrat Natura 2000 în zona Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt"* coordonat de Asociația WWF-Programul Dunăre Carpați România, și-a propus să contribuie la menținerea stării de conservare favorabilă a speciilor și habitatelor de interes comunitar și național prin managementul participativ al ariilor de protecție avifaunistică și ariilor speciale de conservare din zona Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt, asigurându-se în același timp cadrul necesar pentru o utilizare durabilă a resurselor naturale ca fundament de dezvoltare pentru comunitățile locale.

Realizarea obiectivului de menținere a stării de conservare favorabilă a speciilor și habitatelor de interes comunitar și național trebuie să se bazeze pe înțelegerea situației actuale în ceea ce privește activitățile economice și managementul terenului, dar și a planurilor și strategiilor locale de dezvoltare pe termen mediu și lung. În plus, adaptarea strategiilor locale la obiectivele de mediu specifice zonelor Natura 2000 necesită sprijinul actorilor locali, al antreprenorilor, dar și al populației din comunitățile ce fac parte din zona de interes.

Ariile Protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt au fost desemnate pentru a proteja și conserva valori naturale deosebite atât pentru România cât și pentru Uniunea Europeană. Această zonă este foarte importantă din perspectiva conservării biodiversității, fiind cea mai mare suprafață compactă acoperită de arii protejate din Transilvania.

Siturile de Importanță Comunitară SPA Podișul Hârtibaciului, SCI Sighișoara Târnavă Mare și SCI Oltul Mijlociu - Cibin - Hârtibaciu formează împreună, probabil cel mai important grup de situri Natura 2000 din bioregiunea continentală a României, importanță redată sub mai multe aspecte. Să ne imaginăm așadar o zonă de întindere foarte mare (peste 270.000 ha) care, cu toate că se află în zona colinară (bioregiunea continentală) care este de obicei dens populată și cu multe conflicte om/natură, are următoarele atuuri:

- Situl are formă rotunjită - adică ideală pentru managementul ariilor protejate, lipsită de numeroase margini și fragmentare.
- Este o zonă mai puțin populată față de media zonelor colinare, cu 5-10 km distanțe între sate - astfel că speciile de animale pot coexista fără conflicte majore cu populația umană.
- Între sate, managementul terenurilor și natură s-a păstrat un echilibru nederanjat până acum decât de activitățile agricole intensive din perioada comunistă, dar fără efecte majore asupra integrității peisajului cultural unic în Europa.
- Nu există drumuri cu un trafic intens decât în zona marginală a sitului.
- Prezintă habitate prielnice biodiversității, precum pădurile și pajiștile, zonele mai puțin favorabile precum terenurile arabile fiind puține, iar zonele nefavorabile, ca și zonele industriale, lipsesc aproape în totalitate.

- Habitatele deși alterate de om, sunt într-o stare totuși favorabilă unei biodiversități ridicate: pădurile nu sunt păduri virgine, ci în foarte mare parte păduri administrate în regim silvic de valorificare, însă găsim foarte multe păduri bătrâne într-o stare favorabilă multor specii de păsări, vertebrate și mamifere;
- Pajiștile deși sunt și ele întreținute și exploatare de oameni - prin pășunat sau cosit - permit totuși coexistența multor alte specii atât timp cât exploatarea acestora își păstrează componenta tradițională.
- Remarcăm de altfel prezența unui rețele de văi, cu pâraie care curg natural creând meandre mari, văi în ale căror albie minore sunt prezente zone cu vegetație specifică de luncă, cu sălcii, plopi și anini bătrâni, ce susțin de asemenea efective ale unor specii de floră și faună.
- În această zonă biodiversitatea și diversitatea culturală continuă să sprijine activ economia locală, oferindu-le comunităților dreptul la o viață în comuniune cu patrimoniul natural.

În această zonă au fost desemnate și se suprapun zece arii protejate: SPA Podișul Hârtibaciului, SCI Sighișoara- Târnavă Mare, SCI Pădurea de gorun și stejar de pe Dealul Purcăretului, SCI Pădurea de gorun și stejar de la Dosul Fânașului, SCI Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, SCI Hârtibaciu Sud-Est, SCI Hârtibaciu Sud-Vest , Rezervația Naturală "Stejarii seculari de la Breite Municipiul Sighișoara" (arie protejată de interes național), "Canionul Mihăileni" (rezervație monument al naturii), "Rezervația de stejar pufos" , comuna Daneș-sat Criș, planul de management integrând obiectivele și măsurile de management pentru fiecare din aceste arii protejate.

Un obiectiv extrem de important pentru această arie protejată este asigurarea menținerii și refacerii stării favorabile de conservare pentru toate speciile și habitatele de interes comunitar, așa cum se prevede în directivele europene de conservare a naturii, nerealizarea acestui obiectiv putând atrage sancțiuni severe din partea Uniunii Europene.

Viziunea pe termen lung pentru această zonă a fost definită astfel :

Aria Protejată Hârtibaciu – Târnavă Mare – Olt este cel mai atractiv peisaj rural tradițional multicultural din Europa Centrală, în care comunitățile locale mențin cu mândrie peisajul mozaicat cu sate bine întreținute, trăind în principal din produsele locale și serviciile create prin utilizarea resurselor naturale și a valorilor culturale.

Pentru realizarea acestei viziuni este necesar să se înțeleagă rolul fiecărei componente a ecosistemelor socio-economice și implicit toți cei care trăiesc în această zonă să înțeleagă și să aprecieze bogăția naturală și culturală care aduce valoare acestei zone.

Comunitățile locale, împreună cu autoritățile, factorii de decizie locali și regionali, toate autoritățile și instituțiile trebuie să înțeleagă cât este de important să se mențină și chiar să se îmbunătățească starea valorilor deosebite care se găsesc aici și să contribuie în mod activ la păstrarea lor.

În ceea ce privește importanța valorilor identificate în această arie protejată ele nu trebuie privite doar din punct de vedere strict al conservării naturii ci și ca resurse naturale sau asigură servicii ecosistemice care influențează condițiile de trai ale comunităților locale.

Pentru păstrarea acestor valori vor fi planificate și realizate măsuri de management variate, grupate în acest plan pe domenii, și anume:

- ✓ **Programul 1. Managementul biodiversității:** Menținerea/refacerea stării favorabile de conservare pentru habitatele și speciile de interes pentru conservare, prin aplicarea și îmbunătățirea măsurilor de management, în colaborare cu proprietarii/administratorii de terenuri și resurse naturale.
- ✓ **Programul 2. Managementul peisajului:** Menținerea peisajului caracteristic prin conservarea mozaicului de terenuri cu folosințe variate și a localităților cu arhitectură specifică.
- ✓ **Programul 3. Managementul resurselor naturale și comunitățile locale:** Implicarea comunităților locale în administrarea AP prin acordarea de sprijin în vederea unui management durabil a resurselor naturale și identificarea de soluții pentru dezvoltare durabilă bazată pe valorile zonei.
- ✓ **Programul 4. Ecoturism și promovare:** Creșterea atractivității AP prin realizarea și implementarea unei strategii în vederea transformării zonei în atracție turistică majoră pentru vizitatori români și străini.
- ✓ **Programul 5. Informare, conștientizare, educație ecologică:** Creșterea sprijinului comunităților locale pentru menținerea și valorificarea valorilor din aria protejată.
- ✓ **Programul 6. Administrarea ariei protejate (management):** Menținerea integrității și a valorilor AP prin implicarea în activitățile de reglementare relevante și asigurarea resurselor necesare pentru management.

Realizarea acestor programe nu este doar responsabilitatea celui ce administrează aria protejată, respectiv a Administratorului, întrucât legea prevede responsabilități și obligații, atât pentru proprietarii și administratorii de terenuri, cât și pentru autorități. Ca urmare este foarte important ca implementarea planului de management să se facă în parteneriat și prin colaborare cu factorii interesați.

Planul de management al Ariilor Protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt conține o descriere succintă a ariilor protejate, o prezentare a valorilor și amenințărilor identificate, o evaluare a tendințelor și, în baza acestora, stabilește măsurile de management în planul operațional. Planul conține și o evaluare a necesarului de resurse financiare. Planul de monitorizare stabilește cadrul pentru monitorizarea eficienței măsurilor de management, al administrării ariei protejate, urmând să ofere informații importante pentru adaptarea măsurilor de management pe viitor.

Acest plan se constituie într-un ghid extrem de important nu numai pentru administratorul ariilor protejate, ci și pentru autorități, instituții, proprietari și administratori de terenuri, care trebuie să reprezinte punctul de pornire într-o cooperare multilaterală în managementul zonei.

A. Introducere

În rândul statelor Comunității Europene se manifestă pregnant o reală îngrijorare față de utilizarea irațională a componentelor diversității biologice, față de lipsa de informații și cunoștințe cu privire la aceasta, precum și insuficiența unor posibilități instituționale, tehnice și științifice care să furnizeze baza înțelegerii integrate a fenomenelor de degradare a mediului la nivel național, regional și comunitar. Este arhicunoscută strânsa și tradiționala dependență a comunităților umane de valorile capitalul natural, precum și necesitatea conservării acestora astfel încât să fie capabile să răspundă nevoilor și aspirațiilor generațiilor prezente și viitoare, lucru ce a determinat organizarea unui sistem unitar de arii protejate la nivel comunitar și național.

Rețeaua Natura 2000 urmărește menținerea, îmbunătățirea sau refacerea stării de conservare favorabilă a speciilor și habitatelor de interes comunitar din siturile Natura 2000, luând în considerare realitățile economice, sociale dar și culturale specifice la nivel local și regional ale fiecărui stat membru al Uniunii Europene. Astfel, unicitatea spațiului intracarpatic la nivel European, cu precădere zona cuprinsă în AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt, zonă ce atestă un valoros patrimoniu natural și cultural, a creat necesitatea înființării unui cadru organizat în care să fie promovate tehnici de utilizare a resurselor naturale în acord cu practicile tradiționale și compatibile cu cerințele conservării biodiversității.

A.1. Scopul Planului de Management

Planul de management al AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt, denumit în continuare PM, este documentul oficial care stabilește cadrul general de desfășurare al acțiunilor promovate pentru îndeplinirea obiectivelor ariei protejate, acest document stând la baza activităților Administrației AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt.

Planul de management reprezintă cadru stabil de integrare a problemelor de conservare și protecție a patrimoniului natural și cultural cu cele care vizează dezvoltarea socio-economică durabilă în AP.

Prezentul plan s-a elaborat în vederea identificării strategiei de management al AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt și stabilirea măsurilor de management și de monitorizare, astfel încât să se realizeze obiectivele pentru care au fost desemnate ariile protejate de interes comunitar.

Complexitatea managementului ariei protejate este redată în principal de:

- multitudinea de valori care se regăsesc aici și pentru care a fost declarată Aria Protejată,
- numeroasele presiuni și amenințări prezente în zonă,
- numărul mare al factorilor interesați: proprietari și administratori de terenuri și resurse naturale, comunități locale, autorități, instituții, organizații,
- faptul că responsabilitatea pentru implementarea activităților și măsurilor de management nu revine numai administratorului AP ci și multitudinii de factori interesați,
- necesitatea definirii condițiilor în care comunitatea se poate dezvolta durabil cu menținerea valorilor și a serviciilor naturale, cel puțin la starea lor actuală sau chiar îmbunătățirea lor,
- caracterul neprevăzut al schimbărilor din natură și necesitatea adaptării la aceste schimbări.

Planul de management stabilește responsabilitatea implementării măsurilor speciale de management pentru conservarea sau utilizarea durabilă a resurselor naturale, impunând implicarea nu numai a administratorului, dar și al autorităților, așa cum se precizează în articolul 21 alineatul 6 al OUG 57/2007: *”Autoritățile locale și naționale cu competențe și responsabilități în reglementarea activităților din ariile naturale protejate sunt obligate să instituie, de comun acord cu administratorii ariilor naturale protejate și, după caz, cu autoritatea publică centrală pentru protecția mediului și pădurilor, măsuri speciale pentru conservarea sau utilizarea durabilă a resurselor naturale din ariile naturale protejate, conform prevederilor planurilor de management.”* Ca urmare, Planul operațional detaliat, de la Capitolul D.4, stabilește responsabilitățile pentru implementarea acțiunilor de management.

Strategia de management, respectiv viziunea, obiectivele specifice pe domenii și subdomenii, direcțiile de management și acțiunile, respectiv măsurile de management au fost elaborate de echipa proiectului *”Pentru Natură și Comunități Locale - Bazele unui management integrat Natura 2000 în zona Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt”*, sub coordonarea WWF România.

Planul de management este un instrument important pentru a atrage atenția asupra importanței naturii și a resurselor naturale pentru dezvoltarea comunităților și a necesității menținerii acestora pentru generațiile viitoare. În vederea asigurării bazelor pentru dezvoltare durabilă a zonei, prevederile Planului de management vor fi integrate în planurile strategice relevante, conform articolului 21 alineatul 5: *”Planurile de amenajare a teritoriului, cele de dezvoltare locală și națională, precum și orice alte planuri de exploatare/utilizare a resurselor naturale din aria naturală protejată vor fi armonizate de către autoritățile emitente cu prevederile planului de management.”*

A.2. Baza legală a Planului de Management

Planul de Management al AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt a fost elaborat conform prevederilor constituite prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice. Aceasta a fost ulterior aprobată cu modificările și completările de rigoare prin Legea nr. 49/2011 – pentru aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și a faunei sălbatice, care stabilește prin articolul 11 că *”Ariile naturale protejate de interes comunitar sunt create pentru impunerea unor măsuri speciale în vederea conservării unor habitate naturale și/sau specii sălbatice de interes comunitar”* și care la Art. 21. prevede următoarele:

- ✓ alineatul 2 - *planurile de management și regulamentele se elaborează de către custozii acestora, se avizează de către Agenția Națională pentru Protecția Mediului/structurile din subordinea acesteia, după caz, și se aprobă prin ordin al conducătorului autorității publice centrale pentru protecția mediului și pădurilor, cu avizul autorităților publice centrale interesate.*
- ✓alineatul 7 - *Ariile naturale protejate de interes comunitar sunt create pentru impunerea unor măsuri speciale în vederea conservării unor habitate naturale și/sau specii sălbatice de interes comunitar. În cazul suprapunerii ariilor naturale protejate de interes comunitar cu ariile naturale protejate de interes național, se va realiza un singur plan de management integrat, ținând cont de respectarea categoriei celei mai restrictive.*

PM reprezintă un cadru stabil și comun de armonizare a obiectivelor de conservare și protecție ale capitalului natural cu cele ce vizează dezvoltarea socio-economică în AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt , lucru care denotă caracterul integrat al acestuia.

Ținând cont de faptul că acest plan trebuie să stabilească măsuri de management pentru gestionarea unor valori naturale ce acoperă o suprafața foarte mare (peste 270.000 ha), cu multe comunități și activități umane în zonă ce au un impact asupra valorilor naturale, modificări ce pot totuși apărea și sub cauzalitatea unor factori naturali, planul operațional a fost astfel stabilit încât să permită flexibilitate în stabilirea zonelor în care se fac intervențiile și în detalierea măsurilor de management, având astfel un caracter adaptativ.

B. Descrierea Ariilor Protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt

B.1. Informații Generale

B.1.1. Localizare

Teritoriul aferent Ariilor Protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt este situat în centrul României (Figura 1), regiunea Centru de Dezvoltare, în sudul Transilvaniei, delimitat la nord de râul Târnavă Mare (aprox. 35km), iar în sud de râul Olt (aprox. 75km). Zona de studiu prezintă un aspect peisajistic deluros cu văi închise și dealuri cu pantă mare în partea nordică, adică între râurile Hârtibaciu și Târnavă Mare, predominant cu aspect de cueste. La sud de râul Hârtibaciu, peisajul devine mai plat cu văi și dealuri mai puțin abrupte, astfel altitudinea zonei variază de la 320 m, cea mai joasă altitudine fiind în valea Târnavei Mici care datorită substratului friabil a săpat în lunca sa minoră, până la 838,6 m (vârful Pietriș).

Suprafața totală a zonei de studiu este 276177.81 ha din care doar suprafața ROSPA0099 Podișul Hârtibaciului este 237.514,70 ha, iar 38663.11 ha este inclusă numai în SCI-uri. În proiecție Stereografică 1970 coordonatele centroidului ariilor protejate sunt: X= 481436.017194859 și Y=499452.381150363.

Zona studiată este alcătuită din următoarele situri de care se ține cont în prezentul plan de management:

- Podișul Hârtibaciului - ROSPA0099;
- Sighișoara – Târnavă Mare - ROSCI0227;
- Pădurea de stejar și gorun de la Dosul Fânașului - ROSCI0143;
- Pădurea de stejar și gorun de pe Dealul Purcăretului - ROSCI0144;
- Oltul Mijlociu – Cibin – Hârtibaciu - ROSCI0132;
- Hârtibaciu Sud - Vest ROSCI0304;
- Hârtibaciu Sud - Est ROSCI0303;
- Rezervația Naturală „Stejarii seculari de la Breite, Municipiul Sighișoara” - arie protejată de interes național;
- „Rezervația de stejar pufos” , comuna Daneș, sat Criș;
- Monumentul naturii „Canionul Mihăileni” - comuna Mihăileni.

Sub aspect administrativ, arealul supus prezentului plan de management se desfășoară pe teritoriul administrativ a 5 județe după cum se poate observa și în Tabelul 1, respectiv județele Sibiu, Brașov, Mureș, Harghita și Vâlcea, situat în extravilanul a 9 orașe (dintre care 2 municipii: Sighișoara și Făgăraș) și 51 de comune, fiecare cu un grad mai mare sau mai mic de incluziune în AP (vezi Anexa 1).

Tabelul 1. Situația județelor incluse în AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt.

Județul	UAT-uri incluse în AP	Suprafața suprapusă AP (ha)	Suprafața totală a județului(ha)	Procentul din suprafața totală a județului inclusă în sit (%)	Procentul de participare la suprafața AP (%)
SIBIU	30	139038.27	543238.46	25.59	50.34
BRAȘOV	19	90347.58	536162.39	16.85	32.71
MUREȘ	6	46532.13	670322.95	6.94	16.84
VÂLCEA	2	251.13	576528.89	0.043	0.09
HARGHITA	3	12.32	663479.38	0.002	0.004

Datorită reliefului, dar și datorită poziționării sale în zona centrală a țării ce a permis crearea așezărilor rurale, aria protejată este străbătută de o rețea deasă de drumuri dar care nu sunt intens circulate, marea lor majoritate fiind străvechi drumuri de exploatare.

Principalele puncte de acces sunt drumurile naționale cu rang european E60/DN13 ce leagă municipiul Brașov de Târgu Mureș prin Sighișoara și E68/DN1 cu o lungime de 142 km, care leagă orașele Sibiu și Brașov, prin Făgăraș și delimitează latura sudică a arealului studiat. Alte drumuri principale sunt reprezentate de drumul național DN14 ce leagă Sighișoara de Mediaș, drumul județean DJ106 ce leagă orașul Sibiu de Sighișoara (Anexa 2).

Cu privire la rețeaua de căi ferate, există o linie principală în nordul sitului, ce face legătura între Brașov-Sighișoara-Mediaș componentă a Coridorului IV Pan-European pentru circulația trenurilor cu viteza maximă de 160 km/h și o linie cu encartament îngust pe traseul Sibiu-Agnita care în prezent este impracticabilă.

Cele mai semnificative delimitări ale acestei zone sunt următoarele: pe limita nordică aceasta este mărginită de valea Târnavei Mari, pe latura de vest, limitele ariei sunt alcătuite de creasta deluroasă dintre Mihăileni și Vurpăr și de pâraiele Biertan, Moșna, Metișul și Zăvoiul până la localitatea Șaroș pe Târnavă. De-a lungul graniței sudice a sitului se întinde cursul Oltului mijlociu și drumul E68/DN1 Sibiu-Brașov, iar dinspre est limita acestuia este preluată de aliniamentul deluros dintre localitățile Ungra și Rupea, pâraul Valea Mare, creasta dintre localitățile Dacia și Fișer iar de aici urmărește limita comunei Bunești, granița județului Mureș – Brașov și Mureș – Harghita până în valea Târnavei Mari.

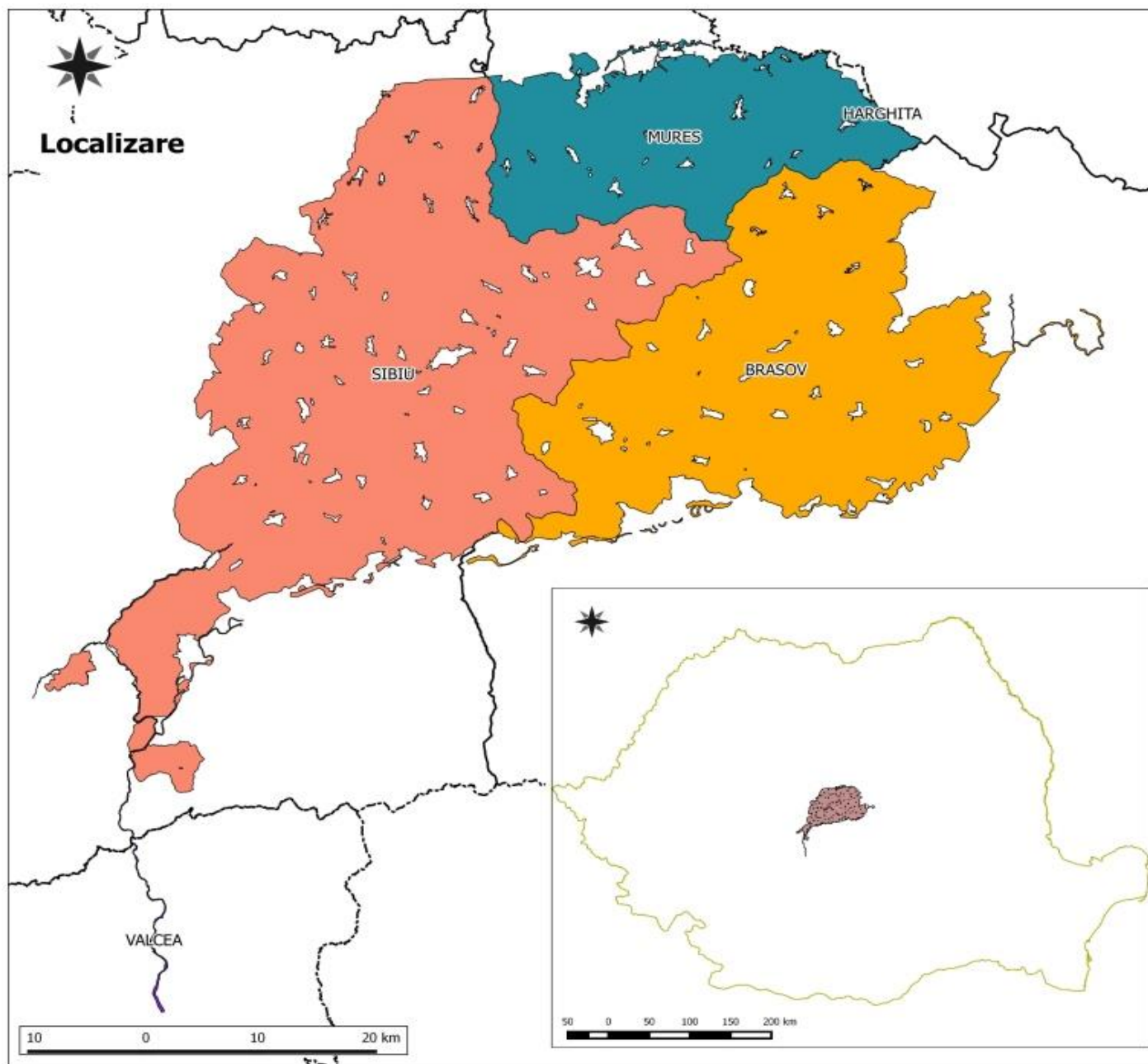

Figura 1. Localizarea Ariilor Protejate la nivel național și județean

B.1.2. Cadrul legal și administrativ pentru management

Desemnarea, limitele și categoriile de management ale ariilor protejate din zona Sitului N2000

Planul de management integrat pentru AP Hârtibaciu a fost elaborat în conformitate cu prevederile art. 21, alin (1) din OUG nr. 57/2007, cu modificările și completările ulterioare. Planul de management demarat încă din anul 2014, a fost aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. ....

Prezentul plan de management integrat a fost aprobat de către Consiliul Științific reunit în cadrul ședinței din data de ..... și de către Consiliul Consultativ de Administrare, reunit în cadrul ședinței din data de .....

Actele legale de desemnare/declarare ale ariilor protejate care se regăsesc în această zonă sunt cele prezentate în Tabelul 2.

Tabelul 2. Acte normative care au stat la baza declarării ariilor protejate

Aria protejată	Declarate și reconfirmate prin*	Denumire scurtă utilizată în Planul de Management
Podișul Hârtibaciului ROSPA 0099	HG nr. 1284 / 2007 HG nr. 971/2011	SPA Podișul Hârtibaciului
Sighișoara Târnavă Mare ROSCI0227	O MMDD nr. 1.964 / 2007 O MMP nr. 2387/2011	SCI Sighișoara-Târnavă-Mare
Pădurea de stejar și gorun de la Dosul Fânașului ROSCI0143	O MMDD nr. 1.964 / 2007 O MMP nr. 2387/2011	SCI Dosul Fânașului
Pădurea de stejar și gorun de pe Dealul Purcăretului ROSCI0144	O MMDD nr. 1.964 / 2007 O MMP nr. 2387/2011	SCI Dealul Purcăretului
Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu ROSCI0132	O MMDD nr. 1.964 / 2007 O MMP nr. 2387/2011	SCI Olt Mijlociu – Cibin-Hârtibaciu
Hârtibaciu Sud - Vest ROSCI0304	O MMP nr. 2387/2011	Hârtibaciu Sud - Vest
Hârtibaciu Sud - Est ROSCI0303	O MMP nr. 2387/2011	Hârtibaciu Sud - Est
Rezervația Naturală "Stejarii seculari de la Breite" -Municipiul Sighișoara	Lege nr. 5/ 6 martie 2000 HG nr. 2151 / 2004	Stejarii seculari de la Breite
„Rezervația de stejar pufos”, comuna Daneș, sat Criș.	Lege nr. 5/ 6 martie 2000 HG nr. 2151 / 2004	Rezervația de stejar pufos Criș
Monument la naturii „Canionul Mihăileni”-comuna Mihăileni.	Hotărârea nr. 12/28.09.1994 a Consiliului Județean Sibiu Lege nr. 5 din 6 martie 2000 HG nr. 2151 / 2004	Canionul Mihăileni

*Actele normative în vigoare care stau la baza declarării AP și la care se face referire în tabelul de mai sus sunt¹:

- Legea 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a III-a - Rezervații și monumente ale naturii, reconfirmată și extinsă prin Hotărârea de Guvern nr. 2151 / 2004 privind instituirea regimului de arie naturală protejată pentru noi zone;
- Hotărârea de Guvern nr. 1284 / 2007 privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică drept parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România modificată prin Hotărârea de Guvern nr. 971/2011;
- Ordinul ministrului mediului și dezvoltării durabile nr. 1.964 / 2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România modificat prin Ordinul ministrului mediului și pădurilor nr. 2.387 / 2011;
- Hotărârea Consiliului Județean Sibiu nr. 12/28.09.1994.

Speciile și habitatele de interes comunitar din AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt sunt cele incluse în Formularele Standard prezentate în Anexa 3.

Limitele AP

Limitele Ariei de Protecție Specială Avifaunistică (SPA) „Podișul Hârtibaciului” au fost stabilite prin Hotărârea de Guvern nr. 1.284/2007 și modificate prin Hotărârea de Guvern nr. 971/2011.

Limitele Siturilor de Importanță Comunitară (SCI) „Sighișoara Târnavă Mare- ROSCI0227”, „Pădurea de stejar și gorun de la Dosul Fânașului ROSCI0143”, „Pădurea de stejar și gorun de pe Dealul Purcăretului ROSCI0144”, „Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu ROSCI0132”, au fost stabilite prin Ordinul Ministrului Mediului și Dezvoltării Durabile nr. 1.964/2007 și modificate prin Ordinul Ministrului Mediului și Pădurilor nr. 2.387/2011 când au fost desemnate limitele și pentru SCI-urile ”Hârtibaciu Sud – Vest ROSCI0304”, “Hârtibaciu Sud – Est ROSCI0303”.

Limitele siturilor mai sus menționate sunt evidențiate în Anexa 4, iar hărțile acestor situri sunt puse la dispoziția factorilor interesați de către autoritatea publică centrală pentru protecția mediului prin intermediul paginii : <http://biodiversitate.mmediu.ro/rio/natura2000/view?docid=ROSPA0099>.

De asemenea o hartă interactivă se poate găsi și pe pagina web a proiectului **„Pentru Natură și Comunități Locale-Bazele unui management integrat Natura 2000 în zona Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt”**².

---

¹ Actele normative de desemnare se pot consulta pe pagina web a autorității centrale pentru protecția mediului-
<http://www.mmediu.ro/legislatie/legislatie.htm>

² www.natura2000transilvania.ro

Este important de menționat că intravilanul construit al localităților a fost în mare măsură exclus din AP cu ocazia revizuirii limitelor în 2011. Modificarea limitelor nu se poate face de către administratorul AP ci doar prin acte normative similare celor de declarare a AP, la propunerea autorității centrale pentru protecția mediului sau prin directive comunitare.

Prezentul Plan de management se referă la cele zece arii protejate declarate prin acte normative, încadrate în patru categorii de arii naturale protejate, conform prevederilor Legii 49/2011 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, Anexa 1 - Scopul și regimul de management al categoriilor de arii naturale protejate:

- **SPA** - ariile de protecție specială avifaunistică Podișul Hârtibaciului ROSPA0099.
- **SCI** - situri de importanță comunitară „Sighișoara Târnavă Mare” ROSCI0227 , “Pădurea de stejar și gorun de la Dosul Fânașului ROSCI0143”, “ Pădurea de stejar și gorun de pe Dealul Purcăretului ROSCI0144”,” Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu ROSCI0132 ”,” Hârtibaciu Sud-Vest ROSCI0304”,” Hârtibaciu Sud – Est ROSCI0303”, care vor deveni arii speciale de conservare.
- **Rezervații naturale:** “Stejarii seculari de la Breite”-Municipiul Sighișoara, Rezervația de stejar pufos-comuna Daneș-sat Criș.
- **Monument al naturii** “Canionul Mihăileni”-comuna Mihăileni;

Tabelul de mai jos prezintă suprafața fiecărei arii protejate, precum și în ce măsură se suprapun diferitele categorii de arii protejate. “Rezervația de stejar pufos”-comuna Daneș, Rezevația monument al naturii „Canionul Mihăileni”- comuna Mihăileni, Pădurea de stejar și gorun de la Dosul Fanatului ROSCI0143, Pădurea de stejar și gorun de pe Dealu Purcăretul ROSCI0144 sunt incluse integral în Podișul Hârtibaciului ROSPA0099. De asemenea “Rezervația de stejar pufos”-comuna Daneș și Rezervația Naturală “Stejarii seculari de la Breite Municipiul Sighișoara” sunt incluse integral în Sighișoara Târnavă Mare ROSCI0227. Având o suprafață mai mare, SPA-ului Podișul Hârtibaciului ROSPA0099 i se suprapun parțial siturile Hârtibaciu Sud - Est ROSCI0303, Hârtibaciu Sud - Vest ROSCI0304, Sighișoara Târnavă Mare ROSCI0227, Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu ROSCI0132, și Rezervația Naturală “Stejarii seculari de la Breite Municipiul Sighișoara”.

Aceste suprapuneri influențează măsurile de management, așa cum se va vedea la capitolul D.2. Organizarea teritorială a managementului.

Conform recomandărilor IUCN, orice arie protejată poate fi încadrată, în baza obiectivelor de management, într-una din cele șase categorii de management definite de această organizație³.

---

³ Dudley, N., (Editor) (2008) Guidelines for Applying Protected Area Management Categories, Gland, Switzerland: IUCN – versiunea în limba română: <http://www.propark.ro/ro/publicatii/ghidul-privind-aplicarea-categoriilor-de-management-al-ariilor-protejate-75.html>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt

Numele AP	Categoria AP conform		Suprafața AP (S) ha		Aria Protejată cu care se suprapune
	Legislației naționale	IUCN	S totală a AP	S suprapusă cu celelalte AP (dacă este cazul)	
Podișul Hârtibaciului ROSPA 0099	SPA	V	237.514,7	98767,79	ROSCI0143 (Pădurea de gorun și stejar de la Dosul Fânașului) ROSCI0144 (Pădurea de gorun și stejar de pe Dealul Purcăretului) ROSCI0132 (Oltul Mijlociu - Cibin - Hârtibaciu) ROSCI0227 (Sighișoara - Târnavă Mare) ROSCI0304 (Hârtibaciu Sud - Vest) ROSCI0303 (Hârtibaciu Sud - Est)
Sighișoara Târnavă Mare ROSCI0227	SCI	V	85.815,40	62924,89	Se suprapune parțial cu ROSPA0099 (Podișul Hârtibaciului)
Pădurea de stejar și gorun de la Dosul Fânașului ROSCI0143	SCI	V	108,40	108,40	ROSPA0099 (Podișul Hârtibaciului)
Pădurea de stejar și gorun de pe Dealul Purcăretului ROSCI0144	SCI	V	42,10	42,10	ROSPA0099 (Podișul Hârtibaciului)
Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu ROSCI0132	SCI	V	2.826,10	937,19 144,42	ROSPA0003 (Avrig - Scorei - Făgăraș) ROSPA0099 (Podișul Hârtibaciului)
Hârtibaciu Sud - Vest ROSCI0304	SCI	V	22.726,10	11500,87 96,79	ROSPA0099 (Podișul Hârtibaciului) ROSPA0098 (Piemontul Făgăraș)
Hârtibaciu Sud - Est ROSCI0303	SCI	V	25.902,80	24042,4	ROSPA0099 (Podișul Hârtibaciului)
Rezervația Naturală "Stejarii seculari de la Breite Municipiul Sighișoara"	Rezervație naturală RO 2.635	IV	70	60 70	Parțial ROSPA0099 (Podișul Hârtibaciului) Total ROSCI0227 (Sighișoara - Târnavă Mare)
Rezervația de stejar pufos, comuna Daneș, sat Criș	Rezervație naturală RO 2.632	IV	11,90	11,90 11,90	ROSPA0099 (Podișul Hârtibaciului) ROSCI0227 (Sighișoara - Târnavă Mare)
„Canionul de la Mihăileni“	Monument al naturii RO 2.700	III	16	16	Inclus ROSPA0099 (Podișul Hârtibaciului)

În concluzie, suprafața totală care face obiectul prezentului plan de management este de **276177** ha.

Arii protejate limitrofe

Ariile protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt se învecinează cu următoarele arii protejate mai importante: Harghita Mădăraș (ROSCI0090), Dealurile Târnavelor și Valea Nirajului (ROSPA0028), Râul Târnavă Mare între Odorheiu Secuiesc și Vânători (ROSCI0383), Pădurile de Stejar Pufos de pe Târnavă Mare (ROSCI0186), Porumbeni (ROSCI0357), Mobilele de la Păucea, Pajiștile lui Suci (ROSCI0187), Râul Târnavă Mare între Copșa Mică și Mihalț (ROSCI0382), Pădurea de stejar pufos de la Petiș (ROSCI0148), Podișul Secașelor (ROSCI0211), Insulele Stepice Șura Mică - Slimnic (ROSCI0093), Frumoasa (ROSCI0085), Frumoasa (ROSPA0043), Piemontul Făgăraș (ROSPA0098), Munții Făgăraș (ROSCI0122), Poienile cu narcise de la Dumbrava Vadului (ROSCI0205), Perșani (ROSCI0352), Dumbrăvița - Rotbav - Măgura Codlei (ROSPA0037), Oltul Superior (ROSCI0329), Pădurea Bogății (ROSCI0137), Pădurea Bogata (ROSPA0093), Dealurile Homoroadelor (ROSPA0027).

Harta ariilor protejate care se învecinează cu AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt este prezentată în Anexa 5.

Aceste arii protejate sunt importante pentru speciile din AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt, întrucât anumite specii au nevoie de spații întinse, dincolo de limitele AP, fiind în același timp foarte importantă asigurarea de coridoare ecologice între ele. În plus, colaborarea cu administratorii acestor arii protejate poate contribui la creșterea eficienței rețelei de arii protejate din Regiunea Centru, conservarea speciilor și habitatelor de interes comunitar și asigurarea unei abordări unitare în managementul ariilor protejate de interes comunitar.

Administrarea Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt

Administrarea ariilor naturale protejate este asigurată de către organizația neguvernamentală **Societatea PROGRESUL SILVIC⁴ – filiala Sibiu**, numită în continuare Administrator, conform contractului de administrare nr. 08 și 09/26.06.2010 (Anexa 6), încheiat între aceasta și Ministerul Mediului și Pădurilor pentru o perioadă de 10 ani. Societatea „Progresul Silvic” filiala Sibiu este persoană juridică din anul 2002, atribuită prin Sentința Civilă nr. 6784 a Judecătorei Sibiu. De asemenea, este înscrisă în Registrul Special al Asociațiilor și Fundațiilor de pe lângă Judecătoria Sibiu la poziția 156 din 02.11.2002.

---

⁴ Contact Societatea Progresul Silvic-Filiala Sibiu, Sibiu, str. Dumbrăvii 140 Marius Ureche, 0727.730.235, marius.ureche@progresulsilvic.ro, <http://progresulsilvic.ro/>.

B.1.3. Drepturi de proprietate, administrare și folosință a terenurilor

Sub aspectul drepturilor de proprietate, administrare și folosință a terenurilor din Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt, se regăsește o situație extrem de variată, cu numeroase instituții și persoane fizice deținătoare de drepturi asupra terenurilor. Situația detaliată a acestora nu este cunoscută încă deoarece Cadastrul General este în curs de elaborare. Acest capitol prezintă doar o imagine de ansamblu, respectiv lista principalilor deținători de drepturi asupra terenurilor și influența lor potențială asupra valorilor AP.

Unitățile Administrativ Teritoriale cu cele mai mari suprafețe incluse pe teritoriul AP sunt reprezentate de comunele Apold, Bruuiu, Bunești, Saschiz, Șoarș și Ticușu cu peste 97% din totalul administrativ, fiind urmate de comunele Alțâna, Bîrghiș, Brădeni, Chirpăr, Cincu, Iacobeni, Laslea, Marpod, Merghindeal și Nocih cu suprafețe cuprinse între 95% și 97% din totalul administrativ după cum se poate observa și în Anexa 1. La capătul opus se află UAT-uri precum Secuieni, Căța, Cristuru Secuiesc, Ațel, Homorod, Dârjiu și Turnu Roșu(cu ponderi de sub 1% din suprafață incluse în AP), care fac parte din zonele de graniță al teritoriului sau UAT-uri precum Pârâu, Cisdădie, Racovița, Ucea, Porumbacu de Jos, Hoghiz, Sadu, Valea viilor și Tălmăciu care au reprezentativitate teritorială mică în suprafața AP (sub 10% din teritoriu inclusă în AP).

Conform clasificării Corine Land Cover principalele categorii de folosință sunt sintetizate în tabelul de mai jos.

Tabelul 3. Principalele categorii de folosință (Conform Corine LandCover 2006)

Categoriile de folosință	Suprafață (ha)
Ape curgătoare	1.824,85
Păduri și suprafețe seminaturale	113.461,14
Pășuni și fânețe	89.820
Suprafețe agricole	67.825
Suprafețe artificiale	1.518,99
Zone umede	1.727,66
Suprafața totală	276.177,81

*suprafețele redate mai sus fac obiectul unei analize pe întreaga arie a Ariilor Protejate.

În cazul *terenurilor agricole* (toate categoriile: arabil, pajiști) o imagine mai apropiată de situația actuală privind utilizarea terenurilor agricole în zona acoperită de AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt este dată de informațiile furnizate de sistemul informatic de gestionare și control al cererilor unice de plată pe suprafață (IACS- Sistemul Integrat de Administrare și Control) gestionat de APIA- Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură.

Terenurile forestiere sunt reprezentate în AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt constituie bun de interes național și pot fi, după caz, proprietate publică sau proprietate privată. Fondul forestier poate avea diverse forme de proprietate publică sau privată după cum reiese și din Tabelul 4, iar administrarea acestor suprafețe este de asemenea făcută de mai multe entități(Tabelul 5), fie ele Ocoale Silvice de stat sau regii private.

Tabelul 4. Situația formelor de administrare a habitatelor forestiere

Forma de administrare	Suprafața (ha)
Statut Nedefinit	12.350,47
Proprietate privată composesorate	13.867,19
Proprietate privată asociații	174,10
Proprietate privată lăcașe de cult	464,94
Proprietate privată persoane fizice	13.441,25
Proprietate publică a comunelor	19.017,97
Proprietate publică a municipiilor	2.218,01
Proprietate a statului	18.052,95
Total:	79.586,88

Tabelul 5. Situația administratorilor de fond forestier

Administrator	Suprafața (ha)
Administrare nedefinită	21.016,52
OCOLUL SILVIC AGNITA	15.509,77
OCOLUL SILVIC ARPAȘU	1.759,39
OCOLUL SILVIC CODRII FĂGĂRAȘULUI	4.246,31
OCOLUL SILVIC DEALURILE SIBIULUI	1.343,67
OCOLUL SILVIC DUMBRĂVENI	6.173,99
OCOLUL SILVIC FĂGĂRAȘ	400,22
OCOLUL SILVIC RUPEA	1.637,89
OCOLUL SILVIC SIGHIȘOARA	19.609,43
OCOLUL SILVIC STEJARU	7.861,49
Total:	79.586,88

Terenurile cu drumuri de pe teritoriul AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt au destinații diferite:

-drumuri publice (destinate circulației rutiere și pietonale, în scopul satisfacerii cerințelor generale de transport ale economiei naționale, ale populației și de apărare a țării) gestionate de Compania Națională de Administrare a Drumurilor Naționale din România (drumurile naționale și europene), de Consiliile Județene Sibiu, Mureș și Brașov (drumurile județene) și de către autorități ale administrațiilor publice locale (drumuri comunale și orășenești, drumuri de exploatare agricolă);

-drumuri de utilitate privată (destinate satisfacerii cerințelor proprii de transport rutier și pietonal spre obiectivele economice, forestiere, petroliere, miniere, agricole, energetice, industriale etc., drumuri de acces în incinte și din interiorul incintelor, drumuri pentru organizările de șantier) gestionate de proprietari.

O serie de drumuri rutiere (naționale și județene) au fost reabilitate prin programul Regio, axa 2, DMI 2.1: DJ 106 care traversează întreaga AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt (Sibiu – Cornățel – Alțâna – Bârghiș – Agnita), DJ 142C din județul Mureș și artera principală a orașului Agnita.

Printre proiectele de drumuri aflate deja în execuție sau doar în faza de proiect, care vor traversa zona Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt, se numără și următoarele:

- Autostrăzi pe traseele: Pitești- Sibiu- Sebeș- Deva- Arad- Nădlac-care se presupune că va trece prin partea estică a sitului, însă nu este cert dacă traseului proiectului trece prin AP; Sibiu-Făgăraș- Brașov- Ploiești- București; Brașov- Cluj Napoca- Oradea-proiect care în faza de studii de fezabilitate era prevăzut să treacă prin AP pe aliniamentul Făgăraș-Iacobeni-Sighișoara;
- În contextul finalizării tronsonului 1B Făgăraș-Sighișoara (52 km) din Autostrada Brașov- Cluj-Borș (Proiectul "Autostrada Transilvania"), prevăzut a se realiza în perioada 2010 –2013 (proiectare și fezabilitate) și prelungit pe 2014-2020 (faza de execuție), aceasta va intersecta DJ 106 (Sibiu- Nocrich-Alțâna- Bîrghiș- Agnita-Brădeni-limita județ cu Mureș) în zona Brădeni. Din acest motiv, drumul DJ106 va deveni cel mai scurt drum de acces din Autostrada Transilvania în jumătatea de sud a județului Sibiu.
- Drum expres cu patru benzi pe traseul Sibiu- Mediaș- Sighișoara- Odorheiul Secuiesc- Miercurea Ciuc.

Terenurile ocupate cu căi ferate, respectiv construcțiile care le deservesc, sunt proprietatea publică sau privată a statului și sunt gestionate de Căile Ferate Române. Pe teritoriul AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt există o linie principală, în nordul sitului, ce face legătura între Brașov- Sighișoara-Mediaș și o linie care în prezent este impracticabilă pe traseul Sibiu-Agnita. În Master Planul General de Transport al României sunt prevăzute lucrări de reabilitare și modernizare a sectorului Feroviar Sibiu-Agnita(59 km)-"Linia Hârtibaciu", prevăzută ca "*Linie cu impact asupra dezvoltării turismului*".

Terenurile cu ape (lucirile de apă și cursurile de apă), respectiv terenurile cu diguri și regularizări ale cursurilor de apă, aparțin în cea mai mare parte statului, fiind gestionate de Administrația Națională Apele Române prin două administrații bazinale:

1.Administrația Bazinală de Apă Olt prin Sistemul de Gospodărirea Apelor Brașov, Sistemul de Gospodărirea Apelor Sibiu și Sistemul de Gospodărirea Apelor Harghita în mod direct.

2. Administrația bazinală Mureș prin Sistemul de Gospodărirea Apelor Mureș în mod direct. Heleșteele piscicole care sunt în apropierea localității Brădeni sunt gestionate în regim privat.

Apele care aparțin domeniului public (apele de suprafață cu albiile lor minore cu lungimi > 5 km și cu bazine hidrografice > 10 km², malurile și cuvetele lacurilor, apele subterane) sunt administrate de Administrația Națională „Apele Române”.

Terenurile cu lucrări de îmbunătățiri funciare (amenajările de desecare și drenaj, lucrări de combatere a eroziunii solului și de ameliorare a terenurilor afectate de alunecări, etc.) sunt administrate de A.N.I.F. (Agenția Națională de Îmbunătățiri Funciare), care are rolul de a administra infrastructura de îmbunătățiri funciare aparținând domeniului public și privat al statului.

Agricultura locală, principala activitate economică a zonei, se află într-un proces de transformare, de la o agricultură de semi-subsistență către o agricultură extensivă. Analiza modificării modului de utilizare a terenurilor demonstrează faptul că în zona acoperită de AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt riscul predominant este de abandon al unor terenuri agricole utilizate pentru culturi anuale și perene, fapt care conduce la transformarea acestora în pajiști permanente. Această tendință poate

avea însă și efecte pozitive de mediu dacă se iau toate măsurile necesare asigurării unui nivel minim de întreținere a pajiștilor permanente nou create. Tabelul 6 prezintă într-o imagine de ansamblu situația categoriilor de folosință și situația lor la nivelul proprietarilor, însă pentru o imagine detaliată asupra situației categoriilor de teren de pe teritoriul AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt, precum și grupurile mai mari de proprietari deținători de suprafețe, o analiză detaliată se regăsește pentru fiecare județ în Anexa 7.

Tabelul 6. Grupuri de proprietari și categoriile de terenuri pe care le dețin

Proprietar	Categoriile de terenuri deținute					
	Pădure	Pășune	Fânețe	Arabil	Luciu apă	Altele (Vii, livezi)
Persoane Fizice	✓	✓	✓	✓	✓	✓
UAT	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Proprietăți de Stat	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Persoane Juridice	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Obști și Cooperative	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Investitori străini	✓	-	-	-	-	✓

B.1.4. Factorii interesați

Pentru atingerea obiectivelor Planului de Management este obligatorie implicarea diverșilor factori interesați. În cadrul procesului de realizare a planului de management au fost identificați factorii interesați din raza Ariei Protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt, felul în care ei sunt influențați de desemnarea ariei protejate și modalitatea de implicare în implementarea planului de management.

În tabelul de mai jos (Tabelul 7) este prezentată lista instituțiilor și organizațiilor care au sarcini de aplicare a legislației, administrative, de gestionare a terenurilor și resurselor, economice sau interese de altă natură pe teritoriul AP (de exemplu de interes educativ).

Principalii factori interesați pentru AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt sunt toate comunele cu locuitorii acestora prin reprezentanții lor legali (primării și consilii locale), Agențiile de Protecția Mediului din cele 3 județe, Consiliile Județene, Administrațiile Bazinale Olt și Mureș cu Sistemele de Gospodărire a Apelor subordonate, ANIF-prin sucursalele din cele 3 județe.

Un rol important în managementul valorilor îl joacă și Agenția pentru Plăți și Intervenții Agricole-prin sucursalele județene, prin schemele voluntare de agromediu dar și prin politicile de încurajare a folosinței tradiționale a terenurilor, reprezintă un factor interesat important, de care trebuie să se țină seama în implementarea tuturor măsurilor de conservare a habitatelor.

De asemenea, Administrația Națională Îmbunătățiri Funciare, prin realizarea și menținerea canalelor de desecare, sau a altor lucrări cu potențial impact asupra mediului natural, influențează major speciile și habitatele existente, dar și folosința terenurilor.

Un rol deloc de neglijat îl au de asemenea gestionarii de fond forestier, fie prin Ocoalele silvice de stat sau regii private, prin aplicarea unui management adecvat al acestor suprafețe.

Tabelul 7. Analiza factorilor interesați identificați în procesul de realizare a planului de management

Nr. Crt	Instituții, organizații, grupuri de interese pe categorii stabilite pe baza rolului și/sau a interesului în AP	Rol / interes	Importanță
Autorități de mediu, de reglementare și control activități			
1.	Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice	Implementarea politicilor de mediu la nivel național, responsabil pentru sistemul de arii protejate, responsabil pentru fondul forestier național.	Ridicată
2.	Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației publice	executiv	Ridicată
3.	Ministerul Economiei	executiv	Ridicată
4.	Administrația Bazinală de Apa Mureș	Administrativ(Administrarea apelor aflate în proprietatea statului, respectiv a albiilor minore, a digurilor și a zonelor de protecție ale cursurilor de apă și ale lacurilor)	Ridicată
5.	Administrația Bazinală de Apa Olt	administrativ	Ridicată
6.	Ministerul Agriculturii	Executiv(Regelementarea activităților agricole și de dezvoltare rurală)	Ridicată
7.	APM Brașov	regional executiv(Implementarea politicilor de mediu la nivel local)	Ridicată
8.	APM Sibiu	regional executiv(Implementarea politicilor de mediu la nivel local)	Ridicată
9.	APM Mureș	regional executiv(Implementarea politicilor de mediu la nivel local)	Ridicată
10.	Direcția Agricolă Județeană Brașov	regional executiv	Ridicată
11.	Direcția Agricolă Județeană Sibiu	regional executiv	Ridicată
12.	Direcția Agricolă Județeană Mureș	regional executiv	Ridicată
13.	CNADR Servicii Comunicare și Relații Internaționale	administrativ	Ridicată
14.	Ministerul Transporturilor	executiv	Medie / Redusă
15.	Autoritatea Națională pentru Turism	executiv	Medie / Redusă
16.	Ministerul Culturii	executiv	Redusă
17.	Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Cultural Național Brașov	regional executiv	Medie
18.	Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Cultural Național Mureș	regional executiv	Medie

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt

Nr. Crt	Instituții, organizații, grupuri de interese pe categorii stabilite pe baza rolului și/sau a interesului în AP	Rol / interes	Importanță
19.	Direcția Județeană pentru Cultură și Patrimoniu Cultural Național Sibiu	regional executiv	Medie
20.	DSVSA Sibiu	reglementare și control în domeniul sanitar-veterinar	Medie
21.	DSVSA Brașov		Medie
22.	DSVSA Mureș		Medie
Acordarea și controlul plăților pe suprafață			
23.	Agencia pentru Plăți și Intervenții Agricole Brașov	Derulează fondurile europene pentru implementarea măsurilor de sprijin finanțate din Fondul European pentru Garantare în Agricultură -FEGA-	Ridicată
24.	Agencia pentru Plăți și Intervenții Agricole Sibiu	Derulează fondurile europene pentru implementarea măsurilor de sprijin finanțate din Fondul European pentru Garantare în Agricultură -FEGA-	Ridicată
25.	Agencia pentru Plăți și Intervenții Agricole Mureș	Derulează fondurile europene pentru implementarea măsurilor de sprijin finanțate din Fondul European pentru Garantare în Agricultură -FEGA-	Ridicată
Autorități ale administrației publice locale			
26.	Consiliul Județean Brașov	Planificare teritorială și strategică Adminstrarea drumurilor județene	Ridicată
27.	Consiliul Județean Sibiu	Planificare teritorială și strategică Adminstrarea drumurilor județene	Ridicată
28.	Consiliul Județean Mureș	Planificare teritorială și strategică Adminstrarea drumurilor județene	Ridicată
29.	Instituția Prefectului Județului Brașov	Este reprezentantul Guvernului pe plan local și asigură realizarea intereselor naționale, aplicarea și respectarea Constituției, a legilor, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, a celorlalte acte normative, precum și a ordinii publice.	Ridicată
30.	Instituția Prefectului Județului Sibiu		Ridicată
31.	Instituția Prefectului Județului Mureș		Ridicată
32.	Primăria și Consiliul Local Făgăraș	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
33.	Primăria și Consiliul Local Rupea	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
34.	Primăria și Consiliul Local Bunești	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
35.	Primăria și Consiliul Local Hoghiz	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
36.	Primăria și Consiliul Local Beclean	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
37.	Primăria și Consiliul Local Cincu	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
38.	Primăria și Consiliul Local Comana de Jos	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt

Nr. Crt	Instituții, organizații, grupuri de interese pe categorii stabilite pe baza rolului și/sau a interesului în AP	Rol / interes	Importanță
39.	Primăria și Consiliul Local Jibert	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
40.	Primăria și Consiliul Local Mândra	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
41.	Primăria și Consiliul Local Șercaia	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
42.	Primăria și Consiliul Local Părău	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
43.	Primăria și Consiliul Local Șoarș	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
44.	Primăria și Consiliul Local Ticușu	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
45.	Primăria și Consiliul Local Ucea	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
46.	Primăria și Consiliul Local Ungra	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
47.	Primăria și Consiliul Local Viștea de Sus	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
48.	Primăria și Consiliul Local Voila	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
49.	Primăria și Consiliul Local Agnita	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
50.	Primăria și Consiliul Local Dumbrăveni	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
51.	Primăria și Consiliul Local Mediaș	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
52.	Primăria și Consiliul Local Alțâna	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
53.	Primăria și Consiliul Local Arpașul de jos	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
54.	Primăria și Consiliul Local Avrig	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
55.	Primăria și Consiliul Local Bârghiș	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
56.	Primăria și Consiliul Local Biertan	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
57.	Primăria și Consiliul Local Brădeni	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
58.	Primăria și Consiliul Local Bruiu	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
59.	Primăria și Consiliul Local Cârța	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
60.	Primăria și Consiliul Local Chirpăr	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
61.	Primăria și Consiliul Local Iacobeni	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	ridicată
62.	Primăria și Consiliul Local Hoghilag	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
63.	Primăria și Consiliul Local Marpod	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
64.	Primăria și Consiliul Local Moșna	Proprietar de teren, rol în	Ridicată

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt

Nr. Crt	Instituții, organizații, grupuri de interese pe categorii stabilite pe baza rolului și/sau a interesului în AP	Rol / interes	Importanță
		planificare teritorială și strategică	
65.	Primăria și Consiliul Local Merghindeal	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
66.	Primăria și Consiliul Local Mihăileni	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
67.	Primăria și Consiliul Local Nocrich	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
68.	Primăria și Consiliul Local Porumbacu de jos	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
69.	Primăria și Consiliul Local Valea viilor	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
70.	Primăria și Consiliul Local Vurpăr	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
71.	Primăria și Consiliul Local Sighișoara	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
72.	Primăria și Consiliul Local Albești	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
73.	Primăria și Consiliul Local Apold	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
74.	Primăria și Consiliul Local Daneș	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
75.	Primăria și Consiliul Local Saschiz	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Ridicată
76.	Primăria și Consiliul Local Vânători	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	ridicată
77.	Primăria și Consiliul Local Brașov	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Medie/scăzută
78.	Primăria și Consiliul Local Sibiu	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Medie/scăzută
79.	Primăria și Consiliul Local Tg.Mureș	Proprietar de teren, rol în planificare teritorială și strategică	Medie/scăzută
Comunități și grupuri de interese locale și regionale			
80.	Populația locală din AP și din imediata vecinătate	Proprietari de terenuri, gestionari și/sau utilizatori de resurse naturale	Ridicată
81.	Reprezentanți mass media	Informare și conștientizare publică	Medie
82.	Biserici, grupuri religioase	Conștientizare publică	Medie
83.	GAL Microregiunea Hârtibaciu	Implementare a planului de dezvoltare locală	Ridicată
84.	GAL Dealurile Târnavelor	Implementare a planului de dezvoltare locală	Ridicată
85.	GAL Podișul Mediasului	Implementare a planului de dezvoltare locală	Ridicată
86.	GAL Răsăritul Țării Făgărașului	Implementare a planului de dezvoltare locală	Ridicată
87.	GAL RUPEA Cohalm	Implementare a planului de dezvoltare locală	Ridicată
88.	GAL Sâmbăta	Implementare a planului de dezvoltare locală	Ridicată
Administrare infrastructură			

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt

Nr. Crt	Instituții, organizații, grupuri de interese pe categorii stabilite pe baza rolului și/sau a interesului în AP	Rol / interes	Importanță
89.	CNADNR- Direcția Regională de Drumuri și Poduri Brașov	Administrarea drumurilor naționale	Ridicată
90.	CFR S.A.	Administratorul infrastructurii feroviare	Medie
91.	Transelectrica S.A. -Compania Națională de Transport al Energiei Electrice-	Întreținere și dezvoltare infrastructură electrică	Medie
92.	Transgaz S.A. -Societatea Națională de Transport Gaze Naturale Transgaz	Transport și întreținere rețea de gaze naturale	Medie
93.	Romgaz S.A. Mediaș	Explorator, producator si principal furnizor de gaze naturale	Medie
Administrare resurse			
94.	Direcția Silvică Brașov	administrativ	Ridicată
95.	Direcția Silvică Sibiu	administrativ	Ridicată
96.	Direcția Silvică Mureș	administrativ	Ridicată
97.	OCOLUL SILVIC Făgăraș	administrativ	Ridicată
98.	OCOLUL SILVIC Măieruș	administrativ	Ridicată
99.	OCOLUL SILVIC Rupea	administrativ	Ridicată
100.	OCOLUL SILVIC Voila	administrativ	Ridicată
101.	OCOLUL SILVIC Sighișoara	administrativ	Ridicată
102.	OCOLUL SILVIC Agnita	administrativ	Ridicată
103.	OCOLUL SILVIC Arpaș	administrativ	Ridicată
104.	OCOLUL SILVIC Avrig	administrativ	Ridicată
105.	OCOLUL SILVIC Dumbrăveni	administrativ	Ridicată
106.	OCOLUL SILVIC Mediaș	administrativ	Ridicată
107.	OCOLUL SILVIC Izvorul Florii R.A.	administrativ	Medie
108.	R.P.L O.S Dealul Sibiului R.A	administrativ	Medie
109.	R.P.L.P. O.S. Stejarul R.A.	administrativ	Medie
110.	OCOLUL SILVIC Oriolus – Vrancea	administrativ	Medie
111.	Ocolul Silvic Agnita-Fondul de vânătoare 36 Iacobeni.	Gestionarea fondurilor de vânătoare și managementul faunei de interes cinegetic	Ridicată
112.	Asociația de Vânătoare "Frăsiniș" Bruiu	Gestionarea fondurilor de vânătoare și managementul faunei de interes cinegetic	Medie
113.	Asociația de "Vânătoare Agrothera"	Gestionarea fondurilor de vânătoare și managementul faunei de interes cinegetic	Medie
114.	Asociația Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Sighișoara	Gestionarea fondurilor de vânătoare și managementul faunei de interes cinegetic	Ridicată
115.	Asociația Județeană a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Sibiu	Exploatare	Redusă
116.	Asociația Județeană a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Mureș	Exploatare	Redusă
117.	Asociația Județeană a Vânătorilor și Pescarilor Sportivi Brașov	Exploatare	Redusă

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt

Nr. Crt	Instituții, organizații, grupuri de interese pe categorii stabilite pe baza rolului și/sau a interesului în AP	Rol / interes	Importanță
Educație			
118.	Inspectoratele Școlare din Sibiu, Brașov și Mureș	Educație	Medie
119.	Școala de Artă și Meserie „Hans Spalinger”	educație	medie
120.	Colegiul Tehnic "August T. Laurian"	educație	medie
121.	Sc. de Arte si Meserii “St. L. Roth” MOȘNA	educație	medie
122.	Grup Scolar Agr. “Timotei Cipariu” Dumbraveni	educație	medie
123.	Sc. de Arte și Meserii Târnavă	educație	medie
124.	Clubul Copiilor Sighișoara	educație	medie
125.	Grup Scolar Agricol Sighișoara	educație	medie
126.	Școala Națională de Gaz Mediaș	educație	medie
Consilii consultative			
127.	Consiliul Consultativ al sitului Sighișoara Târnavă Mare	Consultativ	Ridicată
128.	Consiliul Științific al Ariei Protejate	Consultativ	Ridicată
129.	Administratorii ariilor protejate învecinate	Consultativ/colaborare	Ridicată
Organizații guvernamentale			
130.	As. Inter-etnică “Viitorul” V.Viilor	societatea civilă	Redusă
131.	Asociația Caprimed	societatea civilă	Redusă
132.	Asociația INTERETNICĂ „FRATERNITATEA NEMȘA” Moșna	societatea civilă	Redusă
133.	Asociația Transmont	societatea civilă	Redusă
134.	Fundatia Mihai Eminescu Trust	societatea civilă	Redusă
135.	Fundatia ADEPT	societatea civilă	Redusă
136.	ASOCIAȚIA "AGNITA FREE SPRITS”	societatea civilă	Redusă
137.	Fundația HERITAS	societatea civilă	Redusă
138.	CONTRAFORT PRO KLEINSCHENK/CINCOSOR,	societatea civilă	Redusă
139.	Asociația ARIEL (evenimente culturale Sighișoara)	societatea civilă	Redusă
140.	AMC Lukas Spital Laslea (tramente medicale/ recuperatoriu)	societatea civilă	Redusă
141.	Asociația Maria Nobrega (patrimoniu, conservare)	societatea civilă	Medie
142.	Asociația MIORITICS	societatea civilă	Medie
143.	World Vision, Crit (sociale)	societatea civilă	Redusă
144.	EcoRuralis	societatea civilă	Ridicată
145.	Asociația Hosman Durabil	societatea civilă	Medie
146.	Societatea de Voluntari Agnita	societatea civilă	Redusă
Universități și alte centre de cercetare			

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt

Nr. Crt	Instituții, organizații, grupuri de interese pe categorii stabilite pe baza rolului și/sau a interesului în AP	Rol / interes	Importanță
147.	Universități (Sibiu, Brașov, Mureș, Cluj)	educatie/ cercetare	Ridicată
148.	I.C.A.S. Brașov	Cercetare, proiectare	Ridicată
149.	Institutul de Cercetare și Dezvoltare Pentru Pajisti Brașov	cercetare	Ridicată
150.	Institutul de Cercetari Socio-Umane Sibiu	Cercetare	Medie
151.	STAȚIUNEA DE CERCETARE - DEZVOLTARE PENTRU CREȘTEREA BOVINELOR TG-MUREȘ	Cercetare	Medie
Finanțatori			
152.	CE	Sprrijinire activități directe și indirecte de conservare	Ridicată
153.	EEA Grants	Sprrijinire activități directe și indirecte de conservare	medie/ Ridicată
154.	MMP	Sprrijinire activități directe și indirecte de conservare	Ridicată
155.	Fundatia pentru Parteneriat	Sprrijinire activități directe și indirecte de conservare	medie
156.	Norway grants	Sprrijinire activități directe și indirecte de conservare	medie
157.	SCF	Sprrijinire activități directe și indirecte de conservare	medie
158.	ACCOR	Sprrijinire activități directe și indirecte de conservare	medie
Grupuri religioase			
159.	Consistoriu Districtual C.A. Sibiu	proprietari	medie
160.	Consistoriul Districtual Evanghelic C. A. Brașov	proprietari	medie
161.	Consistoriul Districtual Evanghelic C. A. Sighișoara	proprietari	medie
162.	Consistoriul Districtual Evanghelic C. A. Mediaș	proprietari	medie
163.	Parohia Evanghelică C.A. Malancrav	proprietari	Redusă
164.	Protopopiatul Român-Ortodox Agnita	proprietari	medie
165.	Protopopiatul Român-Ortodox Sighișoara	proprietari	medie
166.	Consistoriul Superior al Bisericii Evanghelice C.A. din România	proprietari	medie
167.	Biroul de coordonare Biserici Fortificate	proprietari	medie
168.	Biserica Reformată	proprietari	Redusă
169.	Biserica Lutherană	proprietari	Redusă
170.	Parohia Evanghelică C.A. Cârța	proprietari	Redusă
171.	Biserica Armenească	proprietari	Redusă
172.	Biserica Greco-Catolică	proprietari	Redusă
173.	Biserica Romano-Catolică	proprietari	Redusă
174.	FCER Bucuresti/ evrei	proprietari	Redusă
175.	Parohia Lutherană Hălmeag	proprietari	Redusă

B.1.5. Resurse pentru management și infrastructura

B.1.5.1. Administrare

Echipa de administrare a AP este formată din personalul angajat al Societății Progresul Silvic filiala Sibiu, acoperind următoarele *domenii de activitate*:

- Planificarea, coordonarea și supravegherea activităților desfășurate pe teritoriul Ariei;
- Pază;
- Măsuri de conservare a biodiversității (inclusiv monitorizarea);
- Turism rural și eco-turism;
- Educație și conștientizare publică;
- Relații cu comunitățile și cu alți factori interesați;
-

B.1.5.2. Personal (număr, poziție, responsabilități)

Echipa de administrare are 12 persoane în structură, dintre care 4 angajați și 8 colaboratori.

Activitățile curente sunt coordonate de directorul executiv și de fiecare departament în parte. Controlul activităților și finanțelor organizației se efectuează de către *Contabil*.

Obiectivul echipei de administrare este asigurarea conservării valorilor naturale din AP prin aplicarea unui management adaptabil.

B.1.5.3. Sistemul decizional

Deciziile privind managementul AP sunt luate de instituțiile și structurile menționate mai jos în funcție de obiectul deciziei și prevederile legale.

Planul de Management al AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt se avizează de către Agenția Națională pentru Protecția Mediului și se aprobă prin ordin al conducătorului autorității publice centrale pentru protecția mediului și pădurilor.

Deciziile finale, legate de realizarea oricăror investiții sau proiecte, sunt luate de către autoritățile de mediu, respectiv APM-urile din județele Mureș, Sibiu, Brașov, ANPM și Administrația Bazinală de Apă Olt și Mureș în baza prevederilor legale în vigoare, prin eliberarea avizelor/acordurilor/autorizațiilor de mediu, respectiv al autorizațiilor de gospodărire a apelor. Administratorul are obligația să analizeze impactul potențial și să își exprime punctul de vedere pentru toate proiectele și planurile de pe teritoriul AP, avizul acestuia fiind obligatoriu, conform legislației în vigoare.

Administrația are următoarele obligații principale:

- ✓ să administreze aria naturală protejată;
- ✓ să controleze modul de aplicare a legislației și a planului de management;

- ✓ să ia toate măsurile necesare în vederea asigurării unei protecții eficiente a ariei naturale protejate și a valorilor patrimoniului natural;
- ✓ să contribuie la monitorizarea speciilor și habitatelor de interes național și comunitar, precum și la cartarea habitatelor și distribuția speciilor;
- ✓ să elaboreze și să transmită spre aprobare la autoritatea responsabilă regulamentul ariei naturale protejate;
- ✓ să elaboreze și să transmită spre aprobare autorității responsabile planul de management al ariei naturale protejate;
- ✓ să asigure instruirea necesară a persoanelor implicate în activitatea de custodie;
- ✓ să promoveze acțiuni de conștientizare și informare a populației locale cu privire la necesitatea protecției naturii și la rolul ariilor naturale protejate;
- ✓ să furnizeze prompt informații la solicitarea autorității responsabile și să înștiințeze direct și operativ despre producerea oricărui eveniment ce a adus sau poate aduce prejudicii capitalului natural;
- ✓ să prezinte autorității responsabile un raport anual complet privind starea ariei naturale protejate, modul de gestionare a eventualelor probleme apărute și acțiunile întreprinse în baza planului de management, precum și situația realizării obligațiilor asumate;
- ✓ să identifice orice prejudicii cauzate de terțe persoane bunurilor patrimoniului natural;
- ✓ informeze în scris autoritatea responsabilă în termen de 48 de ore de la producerea/luarea la cunoștință a prejudiciului.

B.1.5.4. Resurse pentru management

✓ **Notă: se va completa ulterior.**

Pentru activitățile de inventariere desfășurate în cadrul proiectului *“Pentru Natură și Comunități Locale - Bazele unui management integrat Natura 2000 în zona Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt”*, cod SMIS-CSNR 17049 s-au folosit Imagini satelitare Worldview 2 (anul 2011), Hărțile aferente amenajamentelor silvice existente, Harta României în format digital 1:50.000, Hărți ale ariilor protejate (SCI, SPA) de la MMP.

După realizarea cartărilor necesare realizării planului de management au rezultat următoarele hărți utile managementului sitului: hărți cu informații geografice (geologică, pedologică, hidrografică etc) și de distribuție specii și habitate, hărți cu categoriile de folosință a terenurilor, evidențierea tipului de proprietate habitate forestiere.

B.1.5.5 Inițiative locale/regionale implicate în procesul de implementare

În sistemele social-ecologice complexe cum ar fi peisajele rurale din sudul Transilvaniei, problemele economice, sociale și de mediu deseori apar împreună. Rezolvarea lor necesită o abordare holistică, de ansamblu. Astfel, protejarea și sustenabilitatea valorilor excepționale culturale, peisagistice și ecologice nu se poate atinge ignorând capitalul social, sistemele de valori și starea economică a comunităților locale. Inițiativele locale de ordin social, economic și de protejare a valorilor culturale și ecologice vor fi eficiente doar atunci când (i) vor putea să formeze un front comun în jurul unei viziuni de ansamblu despre prezentul și viitorul acestor peisaje și a comunităților umane care le populază și (ii) prin activitățile lor specifice vor converge în jurul acestor viziuni de ansamblu într-un mod complementar. Comunicarea, transparența, încrederea, colaborarea și suportul reciproc dintre diferitele organizații și instituții sunt ingredientele indispensabile pentru a transforma diversitatea inițiativelor locale în beneficii multiple la nivel comunitar.

Numărul inițiativelor locale din regiunile acoperite de siturile Natura 2000 din sudul Transilvaniei, sau relevante pentru acesta este mare (mai mare ca în multe regiuni tradiționale din România) și este în creștere. Aceste inițiative locale provin de la cele mai diverse platforme instituționale și organizaționale, cum ar fi organizațiile nonguvernamentale cât și din partea primăriilor, a școlilor, bisericilor, a persoanelor fizice sau a companiilor. Natura activităților acestora este de asemenea diversă: de ordin comunitar (de exemplu integrarea și ajutorarea grupurilor sociale defavorizate), sau de conservare a patrimoniului cultural/natural, activități de promovare a artei, de întărire a identității locale/regionale, activități de cercetare, activități educative și nu în ultimul rând, activități economice.

Studii recente bazate pe interviuri din satele din Sudul Transilvaniei au arătat că, multe dintre comunitățile locale sunt dezintegrate. Aceasta este cauzată de incapacitatea localnicilor de a coopera, individualismul, fragmentarea etnică, lipsa unor exemple pozitive de urmat, formarea unor grupuri de interese care sunt în conflict cu majoritatea comunității locale, lipsa locurilor de muncă, sărăcie și lipsa posibilităților pentru un viitor prosper. Multe persoane au exprimat că practicile tradiționale de agricultură, pentru majoritatea oamenilor nu sunt rezultatele opțiunii libere ci a lipsei posibilităților pentru agricultura modernă. Alte aspecte includ calitatea inferioară a educației, lipsa persoanelor calificate, lipsa asistenței medicale permanente, emigrarea tinerilor din sate, îmbătrânirea populației rurale, lipsa infrastructurii adecvate, a canalizării etc. 40% din 347 persoane intervievate au exprimat că, creșterea locurilor de muncă este cel mai important pentru comunitatea locală. Multe asociații nu funcționează pentru că persoanele care le alcătuiesc sunt incapabili să lucreze împreună.

Diversitatea actorilor locali poate contribui la întărirea capitalului social și implicit a capacității comunității de a susține valorile de patrimoniu cultural și ecologic. Acest scop general se poate atinge atunci când există o viziune comună între diverșii actori, și o colaborare și complementaritate între activitățile acestora în vederea atingerii viziunii dorite. În acest context considerăm deosebit de importantă colaborarea între actorii care reprezintă instituții formale (primărie, poliție, școală, biserică, ocol silvic, custodele sitului Natura 2000 etc.) și actorii din sfera societății civile, activiști sau leaderii cu care sunt importanți în formarea opiniei publice. Numai acest context instituțional

colaborativ poate să încurajeze participarea oamenilor, și creșterea interesului lor față de valorile comunității. În acest sens scoatem în evidență următoarele aspecte importante:

- *cunoașterea sistemului social și ecologic, și a realităților acestor sisteme.* Sistemele de valori și aspirațiile oamenilor sunt, de exemplu, parte a acestor realități.
- *crearea unui cadru instituțional colaborativ și participativ.* Acest cadru va promova exprimarea opiniilor și găsirea unui consens.
- *promovarea unei atmosfere de încredere între oameni și instituții.* Consultarea cu publicul devine efectivă atunci când se crează acele condiții în care chiar și persoanele marginalizate se pot face auzite și considerate.
- *promovarea valorilor umane.* În multe comunități locale lipsesc acele persoane care să reprezinte exemple de urmat către alții și pentru tineri.
- *stabilirea unui consens în ceea ce privește valorile comune.* Acesta ajută la prioritizarea activităților de conservare. Strategiile de dezvoltare a comunităților locale pot fi construite într-un fel în care să nu erodeze valorile dătătoare de identitate.

B.1.6. Planuri și programe relevante pentru managementul AP

Menținerea, respectiv îmbunătățirea stării de conservare a habitatelor și speciilor din AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt nu este posibilă decât prin armonizarea tuturor planurilor care fac referire la sau pot avea impact asupra resursele naturale, respectiv a biodiversității. Conform prevederilor legale, armonizarea planurilor și programelor de pe teritoriul AP cu prevederile acestui plan de management va fi foarte importantă, în acest capitol fiind prezentate principalele planuri cu impact potențial asupra valorilor AP după cum se poate observa și în Tabelul 8.

Notă: informațiile sunt incomplete în momentul versiunea 1 Plan de management, se vor completa ca urmare a consultărilor publice.

Tabelul 8. Principalele planuri și programe relevante pentru managementul AP

Denumirea	Stadiul de elaborare sau actul prin care este aprobat	Perioada de valabilitate	Relevanța pentru AP (sinteză sau referire la o Anexă)
Strategia și direcțiile de dezvoltare a Județului Sibiu	aprobat, HCJ 23/2012, HCJ 125/2012	2010-2020	prevede măsuri ca: ✓ dezvoltarea cadrului de management și de administrare a ariilor protejate, inclusiv a siturilor NATURA 2000; ✓ evaluarea stării de conservare a speciilor și habitatelor de interes comunitar; ✓ întărirea sistemului instituțional în vederea asigurării mecanismelor de respectare a regimului de arie protejată.

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt

Strategia de dezvoltare a Județului Brașov	Aprobat prin HCJ. 325/2.11.2010	2013-2020-2030	prevede măsuri ca: ✓managementul durabil al ariilor naturale protejate ✓implementarea de măsuri concrete de prevenire, protecție și monitorizare a ariilor protejate. ✓Promovarea programelor educaționale și mărirea interesului cetățenilor pentru protejarea mediului.
Planul de Dezvoltare Locală al GAL Microregiunea Hârtibaciu			✓AP - punct tare al microregiunii ✓există planificate activități legate de AP: educație ecologică, trasee tematice, ecoturism.
Planul de Management al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt	În lucru	2015-2020	Prevede măsurile de conservare pentru Ariile protejate din sit.
Toate PUG și PUZ ale teritoriilor administrative incluse în AP	Situație în curs de întocmire	Diferită pentru fiecare din aceste planuri	Trebuie să evidențieze AP și principalele măsuri de management pentru a impune respectarea lor la nivel strategic

Pe lângă aceste proiecte trebuie menționat și faptul că Fondul forestier este gestionat în baza amenajamentelor silvice, a căror situație este prezentată detaliat în Anexa 8 a Raportului de Realizare studii de inventariere pentru habitate forestiere de interes comunitar în cadrul proiectului "Pentru Natură și Comunități Locale – Bazele unui management integrat Natura 2000 în Zona Hârtibaciu - Târnavă Mare –Olt,- cod SMIS CSNR 17049 și poate fi pus la dispoziția celor interesați.

B.1.7. Sistemul de planificare a activităților, monitorizare și raportare

Planificarea și monitorizarea activităților de management se realizează, anual, de colectivul de lucru al Custodelui, în cadrul unor ședințe de lucru. Nu se utilizează un anumit sistem de monitorizare, urmând să fie propus un sistem de monitorizare a eficienței managementului în cadrul acestui plan de management.

Raportarea activităților către autoritățile responsabile pentru protecția mediului, respectiv Agenția de Protecția Mediului și Ministerul Mediului și Schimbărilor Climatice se realizează anual.

Cheltuielile anuale specifice ariei protejate până în prezent:

Cheltuielile anuale specifice ariei protejate.

Notă: informațiile sunt incomplete în momentul versiunea 1 Plan de management, se vor completa în urma unei analize amănunțite a administratorului și ca urmare a consultărilor publice.

B.1.8. Scurt istoric al managementului și al activităților majore de management

Activitățile de management specifice ariilor protejate sunt la început pentru această zonă. AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt au fost luate în administrare în anul 2011, până la momentul respectiv majoritatea activităților desfășurate în zona au fost în special activități de inventariere a valorilor naturale, activități de lucru cu comunitățile, activități de informare și conștientizare și educație ecologică.

Principalele inițiative sunt :

-*Fundația ADEPT* : inventarierea speciilor și habitatelor importante, activități de lucru cu comunitățile și dezvoltare comunitară, activități turistice, educație ecologică.

-*Fundația Mihai Eminescu Trust*: Documentații științifice, studii de inventariere, administrare Rezervația "Stejarii seculari de la Breite"-Municipiul Sighișoara, educație ecologică.

-*Activități derulate de Administrația Târnavă Mare Hârtibaci* – în perioada 2011 – 2015

-*Proiectul „Pentru Natura și Comunitățile Locale – bazele unui management integrat Natura 2000 în zona Hârtibaciu-Târnavă Mare- Olt”*- cod SMIS-CSNR 1704 proiect implementat de Asociația WWF Programul Dunăre Carpați România în parteneriat cu ARPM 7 Centru, Fundația ADEPT Transilvania, Fundația Mihai Eminescu Trust și Asociația ECOTUR Sibiu.

B.2. Mediul fizic

Podișul Hârtibaciului-Târnavă Mare-Olt se desfășoară în regiunea centrală a României, în partea de sud a podișului Transilvaniei și se suprapune în mare parte Podișului Hârtibaciului reprezentând nucleul peisajului dintre Târnavă Mare și Olt, cu un relief predominant de dealuri întinse cu înălțimi ce variază între 300 și 700 de metri. Cu privire la unitățile minore de relief, aria protejată este delimitată la nord de Sucarpații (Podișul) Târnavelor și Podișul Târnaveni, la Sud prin Depresiunea Făgărașului, în partea estică de Subcarpații Homoroadelor, Podișul Vânători și Podișul Ticușului iar în partea Vestică de Depresiunea Sibiului și Podișul Secașelor.

Geologia, geomorfologia, formele de relief

Sub aspect geologic Podișul Hârtibaciului nu prezintă o variabilitate mare, substratul petrografic fiind de origine sedimentară, astfel că în partea sudică a acestuia întâlnim preponderent depozite miocene alcătuite din marne, argile, nisipuri, gresii, pietrișuri, conglomerate, slab cimentate și intercalații de tuf vulcanic.

Podișul Hârtibaciului se remarcă printr-o dezvoltare aparte a reliefului structural datorat mai mult monoclinalului și mai puțin succesiunii de anticlinale și sinclinale ale căror flancuri sunt ușor înclinate. În condițiile în care în cuprinsul Podișului Hârtibaciului domină rocile friabile, cu o duritate redusă, aspectul specific al formelor structurale este disimetrică, formarea unor fronturi de cueste fiind mai vizibile în partea nordică a sitului.

Datorită existenței acestor depozite se pot observa intefluviile cu orientare generală Est-Vest, cu văi extinse de tipul culoarelor (Hârtibaciu) iar cuestele prezintă o dezvoltare importantă, pe de-o parte cele principale orientate de la Est la Vest, pe de altă parte cele secundare cu diferite orientări. În partea de sud a Podișului Hârtibaciu, aceste cueste sunt orientate fie de la Est la Vest, fie de la Nord la Sud, iar în arealul domurilor apar și cueste arcuite. Relieful podișului Hârtibaciului este reprezentat de dealuri și văi înguste, cele principale orientate est-vest, și cele secundare aproximativ nord-sud, dispuse aproape paralel. În partea de nord a podișului (Podișul Mediașului cu Dealurile Roandolei, Podișul Vânători) se găsesc dealuri asimetrice, care adeseori se termină la partea superioară a interfluviilor cu suprafețe plane, cu înclinare ușoară longitudinală și transversală, spre axa rețelei de drenaj.

Cuestele pot apărea atât sub formă liniară, cazul celor care se dezvoltă în lungul văilor situate în jumătatea nordică a Podișului Hârtibaciului, și unghiulare la confluența văilor (ex: cuestele Bârgheșului, Coasta Mare). În văile asimetrice, versanții de tip structural, prelungi și domoli, acoperiți cu vegetație forestieră de productivitate superioară ori cu fânețe și pășuni, contrastează cu versanții opuși, de cuestă, foarte accidentați și supuși fenomenelor de eroziune (eroziune de suprafață, alunecări de teren), acoperiți cu vegetație xerofită de o valoare economică scăzută.

Sub aspectul suprafețelor de nivelare, acestea se observă în partea superioară a Hârtibaciului pe interfluviile principale Târnavă Mare-Hârtibaciu și Hârtibaciu-Olt, la altitudini de ± 600 m, în vest și ± 700 m în est, iar în partea inferioară la altitudini cuprinse între 500m în vest și $\pm 600-625$ m, în est. Pe

interfluviile prelungi dinspre Târnavă Mare, suprafața are aspectul unor poduri suspendate, prezentând alungiri ce depășesc 4-5 km și lărgimi ce ajung până la 750-1000 m.

Un alt aspect caracteristic al Podișului Hârtibaciului este reprezentat de alunecările de teren, ce se pot prezenta sub diferite forme, avându-și originile superficial sau în profunzimea substratului. Ca și frecvență însă domină alunecările de teren superficiale, ce se remarcă de la distanță prin prezența unor pete mai deschise la culoare ce reprezintă râpele de desprindere. În ceea ce privește impactul vizual, cel mai pregnant se afirmă în peisaj alunecările masive de teren numite de localnici "glimee" sau "dâmburi". Deși nu au o frecvență mare acestea se impun prin dimensiuni, înălțimi de peste 50 m și extinderi mari în suprafață (ex: Saeș 1550 ha, Saschiz 615 ha). Cu privire la eroziunea produsă de apele meteoice, acesta îmbracă diferite forme, de la eroziunea superficială (pluviodenudare), până la cea de adâncime materializată prin culoare torențiale de tipul ravenelor. Totuși comparativ cu alte regiuni deluroase din România, suprafața afectată de eroziune este mai mică datorită unui procent mai mare de împădurire (> 30%).

a.Hipsometria

Variabilitatea altitudinală joacă un rol foarte important temperaturile având o distribuție invers proporțională cu acesta), cât și la nivel de biocenoză (marcându-și amprenta asupra etajelor fitoclimatice). Putem de altfel observa faptul că altitudinile cele mai mici sunt înregistrate pe cursul inferior al râului Hârtibaciu (Vezi Tabel 10-valoare minimă), și pe aflunții Târnavei Mari. Acestea cresc treptat până în zona de cumpănă a apelor ce delimitează bazinele hidrografice. Există însă și excepții, pe unele văi ca de exemplu pe cea a Crișului, Laslea altitudinile cresc brusc, lucru datorat litologiei ce permite crearea reliefului de cuate. Se remarcă de asemenea o tendință de creștere a altitudinilor de la vest la est, altitudinea maximă înregistrându-se în partea de nord-est, în regiunea Archita (830m).

Tabelul 9. Altitudinile minime, maxime, medii, în SPA respectiv SCI.

Denumirea sitului	Alt _{min}	Alt _{max}	Alt _{med}
SPA Podișul Hârtibaciului	313	744	523
SCI Sighișoara-Târnavă Mare	331	829	542

b.Declivitatea terenului

Panta (declivitatea, înclinarea) reliefului este unul din factorii care influențează direct tipul și intensitatea proceselor geomorfologice și își pune puternic amprenta asupra peisajului, având de asemenea un rol important și în distribuția habitatelor prioritare, reprezentate de pădurile de stejar pufos, acestea fiind cele mai bine adaptate condițiilor de pantă rezezi situate pe expoziții cu insolație puternică. S-a remarcat de asemenea faptul că zonele de platou, cu declivitate mică, sunt preferate de cercinee în detrimentul făgetelor.

Tabelul 10. Pantele (exprimate în grade) minime, maxime, medii, în SPA respectiv SCI.

Denumirea sitului	Pantamin	Pantamax	Pantamed
SPA Podișul Hârtibaciului	0,0	33,5	6,5
SCI Sighișoara-Târnavă Mare	0,0	37,9	9,5

c. Expoziția Versanților

Distribuția habitatelor în zona studiată este puternic influențată de expoziția reliefului, astfel, deși situate la altitudini similare, arboretele diferă ca și compoziție în funcție de poziționarea pe o parte sau alta a culmii, făgetele ocupând cu precădere versanții nordici, în timp ce cvercineele ocupă versanții sudici.

O descriere mai detaliată a acestor indicatori mai sus menționați, precum date relevante și hărți, se regăsesc în Anexa 9.

Hidrologia

În ceea ce privește rețeaua hidrografică a Ariei Protejate, aceasta este formată din trei mari bazine hidrografice cu afluenții acestora: *Târnavă Mare* care preia toți afluenții din nordul zonei de studiu, *Hârtibaciu* care preia afluenții din zona centrală a arealului vârsându-se la rândul lui în Cibin care este afluent de dreapta al Oltului, cel care a devenit axul central ce adună rețelele venite dinspre Podișul Hârtibaciului incluzând aici și bazinul hidrografic Săsăuș. Rețeaua din sudul Podișului Hârtibaciului, legată de afluenții de dreapta ai Oltului, a cunoscut o evoluție treptată, în paralel cu formarea marilor unități de relief înconjurătoare, sub influența condițiilor climatice și tectonice.

Datorită faptului că valorile elementelor climatice sunt unele moderate la nivelul țării, în schema de regionare hidrografică a României, podișul Hârtibaciului este încadrat în provincial umidității moderate (indicele potențialului de scurgere, k , cuprins între 0,8 și 1,25, scurgerea medie specifică cuprinsă între 1,5-3,5 l/km² și o scurgere solidă medie specifică cuprinsă între 1,0-3,2 t/ha.an). În ceea ce privește amenajarea hidrotehnică aceasta s-a realizat preponderant pe râurile principale. Astfel pe Târnavă Mare s-au îndiguit 12,5 km la Sighișoara, 11 km la Dumbrăveni, 5,5 km la Mediaș. Pe Hârtibaciu, lungimea tronsoanelor regularizate însumează 40 km, pe Valea Mare 27 km, pe Ticuș 13 km, pe Felmer 10 km.

Clima

Climatul întregii arii este unul tipic continental, cu ierni moderate și veri parțial răcoroase, bogate în precipitații. Relieful deluros însă pune o puternică amprentă asupra trăsăturilor climei, imprimând nuanțări regionale și locale ale tipului climatic dominant: climă temperat continentală, cu influențe oceanice, ținutul de podișuri și dealuri înalte, subținutul Depresiunii Transilvaniei, districtul de pădure, topoclimatul complex al Podișului Târnavelor. Cantitatea medie a precipitațiilor este de 681 mm pe an, lunile cele mai ploioase fiind mai, iunie și iulie. Primăvara, după perioada de germinare, mase de aer reci venind dinspre Munții Făgărașului provoacă înghețuri repetate, bruște, determinând uneori și însemnate pagube agricole.

Precipitațiile medii anuale pe teritoriul Ariei Protejate sunt de 635 mm pe an. Cele mai scăzute cantități de precipitații sunt în lunile de iarnă, cu minimum înregistrându-se în luna februarie (o medie de 25,72 mm/m²). Cea mai mare cantitate de precipitații se înregistrează în luna iunie (95,91 mm/m²) (vezi Figura 2). Această creștere se datorează atât activităților ciclonice cu origine atlantică, dar și convecției termice a maselor de aer care pătrund peste lanțul carpatic.

Se poate observa cum altitudinea condiționează de altfel și cantitățile medii anuale de precipitații,

de la circa 600 mm în extremitățile nord-vestice și sud-estice, la peste 650 mm în partea centrală a sitului. În zona regiunea Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt se formează culoare pe următoarele direcții ale vântului: est, sud-est, sud, sud-vest, vest.

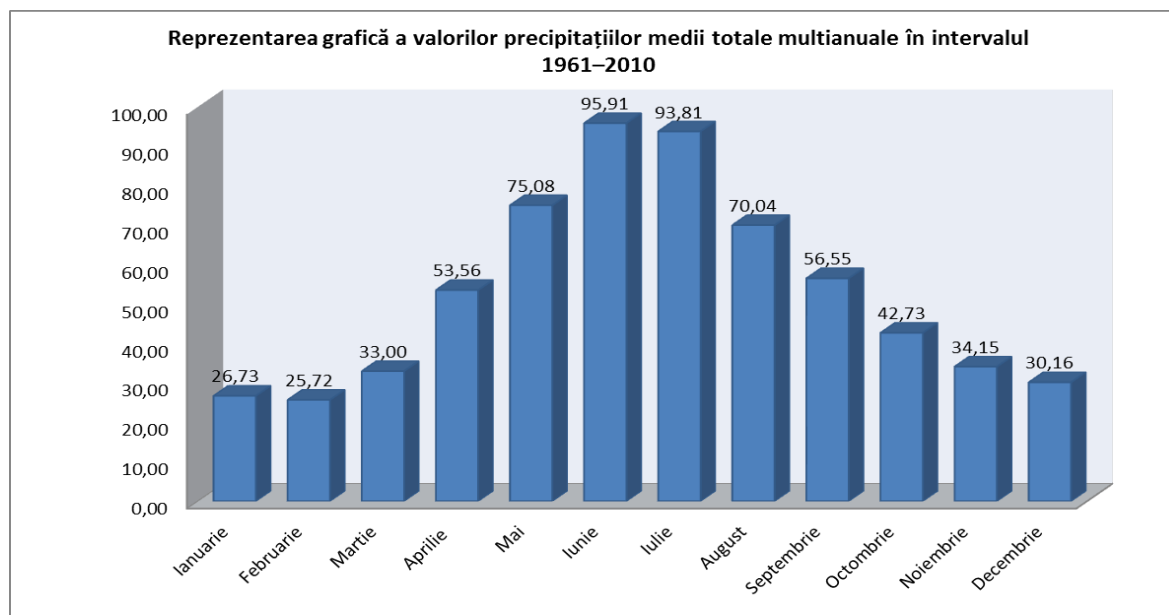

Figura 2. Graficul precipitațiilor medii totale multianuale.

După cum se poate observa în studiile detaliate din Anexa 9 (Studiu detaliat mediu fizic) temperaturile descresc, de la vest la est, lucru aflat într-o legătură corelativă inversă de altfel și cu valorile hipsometrice care cresc de la vest la est. Așadar în partea vestică (NV -Culoarul Târnavei și SV -partea inferioară a Bazinului Hârtibaciului) temperaturile medii anuale înregistrează valori ce depășesc 9°C. Dominantă însă în cuprinsul sitului este temperatura medie anuală de 8oC. Cele mai mici valori sunt înregistrate în partea nord-estică, unde altitudinile depășesc 700m.

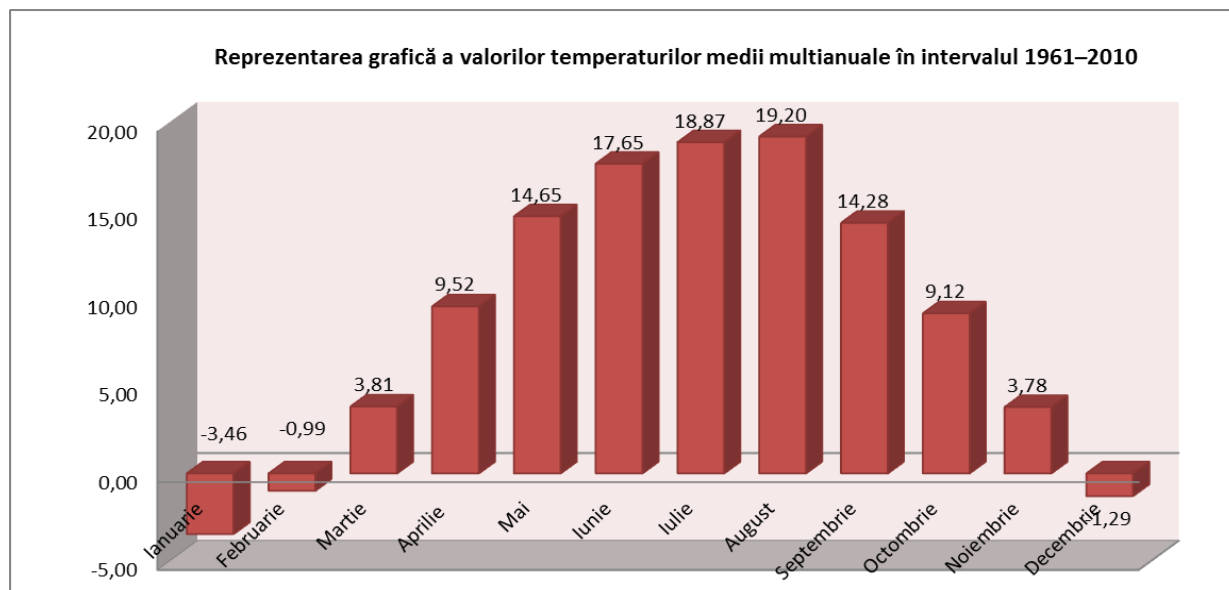

Figura 3. Graficul temperaturilor medii multianuale

Temperaturile medii anuale înregistrate pe suprafața bazinului hidrografic au valori cuprinse între 7,7°C și 10,3°C. În ceea ce privește temperaturile medii multianuale, cele mai scăzute valori au fost înregistrate în luna ianuarie cu o medie de - 3,46°C, iar cele mai ridicate în luna august cu o medie de 19,2 °C (*Vezi Figura 3*). Analize mai detaliate asupra climei precum și hărțile indicatorilor prezentați mai sus sunt prezentate de asemenea anexa Anexa9-Studiu detaliat al mediului fizic.

Solurile

Diversitatea mare a factorilor fizico-geografici, a condițiilor litologice și de relief în special, au determinat formarea unui înveliș de sol special, atât în ceea ce privește categoriile, cât și distribuția lor mozaicată în teritoriu.

În cele ce urmează vor fi prezentate principalele clase, tipuri și subtipuri de sol, în conformitate cu Sistemul Român de Taxonomie a Solului (2003), grupându-se inițial solurile care răspund zonalității latitudinal-altitudinale și ulterior pe cele cu caracter azonal: condiționate de natura materialului parental (pelisoluri și andisoluri), pentru a încheia cu cele erodate și/sau modificate antropice (antrisoluri), respective slab diferențiate pedogenetic (protisoluri).

Solurile predominante în cuprinsul ariei studiate fac parte din clasa luvisoluri (prelivosoluri 21%, luvosoluri 68%, aluvisoluri 11%). Aceste soluri sunt specifice zonelor de dealuri și podișuri, în care vegetația forestieră este dominată de cvercinee, în special gorun și stejar. În zona de nord a regiunii studiate se află următoarele tipuri de soluri: brune de pădure, podzolice și argiloase, podzolice argilo-iluviale, soluri slab dezvoltate – regosoluri și aluvionare. Solurile de pădure podzolice s-au format în unitățile de relief slab înclinate sau orizontale, din nordul regiunii, sub un covor vegetal lemnos, făcând trecerea la solurile brune de pădure. Solurile brune argiloase de pădure s-au format sub pădurile de gorun, stejar și fag, de pe versanții cu scurgere superficială și rapidă a apei, având infiltrare slabă și levigare puțin intensă.

Solurile din bazinul Hârtibaciului prezintă un potențial ridicat pentru declanșarea și evoluția unor procese geomorfologice actuale prin proprietățile lor fizico-mecanice și chimice. În cadrul învelișului de soluri se remarcă următoarele categorii evidențiate în Tabelul 10: clasa protisoluri (regosoluri și aluviosoluri), clasa cernisoluri (faeoziom), clasa luvisoluri (luvosol) și clasa cambisoluri (eutricambosol).

Diversitatea solurilor existente favorizează o utilizare variată a acestora, în funcție de specificitățile legate de fertilitate. Astfel, există zone propice pentru păduri, plantații pomi-viticole, pajiști, culturi de câmp, de plante furajere sau de plante tehnice și alimentare (cartofi, sfeclă de zahăr), și pe alocuri, chiar și pentru culturile de bază (grâu, porumb, orz etc). Harta cu Repartiția solurilor în Ariile Protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt se regăsește în Anexa 10, dar și în Anexa 10 studiul detaliat al mediului fizic.

Tabelul 11. Tipuri de sol identificate în cadrul sitului

Clasa de soluri	Tipul de sol	Subtipul	Suprafața totală (ha)
Protisoluri (PRO)	Aluviosol(AS)	<i>Gleic(gc)</i>	70.193,48
		<i>Prundic(pr)</i>	
Antrisoluri(ANT)	Erodosoluri(ER)	<i>Tipice(ti)</i>	
		<i>Calcice(ca)</i>	
Cernisoluri (CER)	Faeoziomuri(FZ)	<i>Cambice(cb)</i>	27.726,21
		<i>Clinogleice(cl)</i>	
	<i>Marnice(ma)</i>		
	Cernoziomuri(CZ)		
Luvisoluri (LUV)	Preluvosol (EL)	<i>Tipic(ti)</i>	134.757,62
		<i>Stagnic(st)</i>	
	Luvosoluri(LV)	<i>Tipic(ti)</i>	
		<i>Albice(ab)</i>	
		<i>Stagnic(st)</i>	
Alosoluri(AL)			
Cambisoluri (CAM)	Eutricambosoluri(EC)	<i>Tipice(ti)</i>	8.857,08
		<i>Gleice(gc)</i>	
		<i>Stagnice(st)</i>	
		<i>Marnice(ma)</i>	
		<i>Gleic-salnice(gc-sa)</i>	
		<i>Molic-gleice(mo-gc)</i>	
		<i>Molic-vertice(mo-vs)</i>	
<i>Molic-pseudogleizate(mow)</i>			
	Districambosolurile(DC)		
Pelisoluri(PEL)	Pelosoluri(PE)		97,72

B.3. Mediul biotic

Studiul habitatelor și speciilor care au stat la baza elaborării PM sunt următoarele:

Denumirea lucrării	Colectivul de elaborare	Denumire prescurtată utilizată în PM
”Realizarea studii de inventariere pentru habitate forestiere de interes comunitar în cadrul proiectului Pentru natură și comunități locale – bazele unui management integrat Natura 2000 în zona Hârtibaciu – Târnava Mare – Olt”	Dr. Ing. Bogdan CANDREA– Coordonator proiect, Expert inventariere și cartare habitate forestiere Dr. Ing. Adrian INDREICA – Expert fitocenolog; Dr. Ing. Dan NIȚĂ – Expert cartare GIS habitate și specii; Ing. Vasile BOICU - Expert asistent inventariere și cartare habitate forestiere Ing. Ionel ANDREI - Expert asistent inventariere și cartare habitate forestiere	Studiul habitate forestiere .
Raport final privind inventarierea și evaluarea stării de conservare a speciilor și habitatelor ripariene de interes comunitar din zona de referință a proiectului PH+ Pro Management Natura 2000 și elaborarea măsurilor/ recomandărilor de management.	Conf.Univ. Dr. Angela Bănăduc -expert ecosisteme acvatice și hidrobiologie Lector Univ. Dr. Doru Bănăduc-expert ihtiofaună Prof. Univ. Dr. Constantin Drăgulescu-expert habitate Prof. Dr. Erika Schneider-expert habitate Lector Univ. Dr. Laurian Gheorghe Asistent Univ. Dr. Horea Oloșutean- Drd. Adina Fărcaș	Studiul habitatelor ripariene și acvatice.
Raport final privind inventarierea de habitate de tufărișuri și pajiști și specii prioritare în cadrul proiectului „Pentru Natură și Comunități Locale -Bazele unui management integrat Natura 2000 în zona Hârtibaciu - Târnava Mare - Olt” cu acronimul proiectului: PH+ PRO MANAGEMENT Natura2000	Întocmit de: Răzvan Popa Fundația ADEPT Transilvania	Studiul habitatelor de tufărișuri și pajiști.
Evaluarea speciilor de amfibieni și reptile de interes comunitar în zona Hârtibaciu - Târnava Mare - Olt. Raport proiect „Pentru Natură și Comunități Locale - Bazele unui management integrat Natura 2000 în zona Hârtibaciu - Târnava Mare - Olt” (PH+ PRO MANAGEMENT Natura2000)	Sos Tibor Dr. Hartel Tibor Fundația Mihai Eminescu Trust	Studiul speciilor de amfibieni și reptile.
Rezultatele inventarierii mamiferelor (Canis lupus, Ursus arctos, Lutra lutra) în siturile Natura2000 din Podișul Hârtibaciului în cadrul proiectului „Pentru Natură și Comunități Locale - Bazele unui management integrat Natura 2000 în zona Hârtibaciu - Târnava Mare - Olt” (PH+ PRO MANAGEMENT Natura2000)	Raportul a fost întocmit de: Fülöp Tihamér, Latková Hana, Kecskés Attila, Mezey Zsófia, Sugár Szilárd În colectarea datelor au participat: Specialiști:Aczél-Fridrich Zsuzsanna, Dénes Avar Lehel, Dorresteijn Ine, Fülöp Tihamér, Kecskés Attila,Latkova Hana, Mezey Zsófia, Moraru Norbert-Petrică, Sugár Szilárd, Hegyeli Zsolt	Studiu mamifere.
Raport privind Evaluarea speciilor de lilieci (Chiroptera) ÎN SITURILE	Asociația pentru Protecția Liliecilor, responsabil Csaba Jéré.	Studiu lilieci (Chiroptere).

Denumirea lucrării	Colectivul de elaborare	Denumire prescurtată utilizată în PM
NATURA 2000 DIN ZONA HÂRTIBACIU-TÂRNAVA MARE-OLT realizat în cadrul proiectului: Pentru Natură și Comunități Locale - Bazele unui management integrat Natura 2000 în zona Hârtibaciu - Târnavă Mare –Olt		
Raport privind Evaluarea păsărilor de interes comunitar în zona Hârtibaciu – Târnavă Mare – Olt, realizat în cadrul proiectului: Pentru Natură și Comunități Locale - Bazele unui management integrat Natura 2000 în zona Hârtibaciu - Târnavă Mare –Olt	Coordonator: Kovács István Raportul a fost întocmit de: Bóné Gábor Máté, Kis Réka Beáta, Kovács István, Latkova Hana, Bărbos Lőrinc, Daróczi J. Szilárd, Komáromi István, Marton Attila, Papp Tamás, Zeitz Róbert În colectarea datelor au participat: Specialiști: Bărbos Lőrinc, Bóné Gábor Máté, Daróczi Szilárd, Dehelean Andreea, Dehelean Luca, Dósa Attila, Fülöp Attila, Hegyeli Zsolt, Kelemen Márton, Kis Réka Beáta, Komáromi István, Kovács István, Latkova Hana, Marton Attila, Miholcs Tamás, Nagy Attila, Ölvedi Szilárd Zsolt, Papp Tamás, Sándor K. Attila, Zeitz Róbert.	Studiu păsări.
Elaborarea unui studiu privind impactul speciilor adventive invazive asupra habitatelor și speciilor de interes comunitar realizat în cadrul proiectului: Pentru Natură și Comunități Locale - Bazele unui management integrat Natura 2000 în zona Hârtibaciu - Târnavă Mare –Olt	Dr. Fenesi Annamária	Studiu specii invazive.

B.3.1.Context biogeografic

Siturile Natura 2000 din Regiunea Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt se află în întregime în regiunea biogeografică continentală. Din perspectiva climatică, această regiune biogeografică este caracterizată prin contraste puternice între diferite anotimpuri, în general cu veri fierbinți și uscate și ierni reci și umede.

Regiunea continentală adăpostește 184 de specii de animale și 102 specii de plante rare incluse în Directiva Habitate, precum și peste o treime din speciile de păsări menționate în Anexa I la Directiva Păsări. Multe sunt asociate pădurilor de fag, stejar și carpen, tipice acestei regiuni.

Înainte de a fi transformată în terenuri agricole, o mare parte din regiunea continentală a fost dominată de păduri caducifoliolate. Condițiile climatice și solurile sunt foarte prielnice pădurilor de foioase, precum celor de fag prezente și în amestec cu stejar și carpen, care aici se află în centrul ariei lor de răspândire. Odinioară, porțiuni semnificative de păduri mlăștinoase, păduri aluvionare și păduri mixte riverane constituiau, de asemenea, un peisaj comun de-a lungul văilor și în lunci.

Aceste habitate extrem de bogate joacă un rol important în răspândirea speciilor, oferind vieții sălbatice un coridor ecologic natural de deplasare într-un peisaj care devine rapid tot mai impenetrabil.

Speciile și habitatele pentru care au fost declarate ariile protejate de importanță comunitară sunt reprezentative pentru această regiune biogeografică.

B.3.2.Habitat

B.3.2.1. Habitat de interes comunitar

Siturile de interes comunitar au fost declarate pentru 19 habitate prezentate în Tabelul 13, însă cinci dintre acestea nu au fost regăsite în cadrul inventariilor din teren:

- 3130 Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetație din *Littorelletea uniflorae* și/sau *Isoëto-Nanojuncetea*.
- 3150 Lacuri eutrofe naturale cu vegetație de tip Magnopotamion sau *Hydrocharition*.
- 3240 Vegetație lemnoasă cu *Salix eleagnos* de-a lungul râurilor montane.
- 9180* Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanți abrupti, grohotișuri și ravene.
- 4060 Tufărișuri alpine și boréale - pentru acest habitat nu s-au efectuat studii de inventariere, acesta fiind menționat în Formularul Standard al sitului ROSCI0132 Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, dar fiind prezent în zone care nu se suprapun peste aria proiectului prin care s-au efectuat studiile pentru Planul de Management, respectiv ROSPA0099 Podișul Hârtibaciului.

Inventarierea în teren a habitatelor s-a realizat în perioada 2011 – 2013, pe următoarele grupe de habitate:

a. Habitat forestiere: Inventarierea integrală a acestora s-a desfășurat pe suprafața ROSPA0099 Podișul Hârtibaciului, dar cu studii detaliate pentru habitatele din siturile de importanță comunitară, respectiv: ROSCI0227 Sighișoara-Târnava Mare, ROSCI0132 Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu (parțial-doar suprafața care se suprapune SPA Podișul Hârtibaciului), ROSCI0143 Pădurea de gorun și stejarde la Dosul Fânașului, ROSCI0144 Pădurea de gorun și stejar de pe Dealul Purcăretului, ROSCI0303 Hârtibaciu Sud-Est (parțial-doar suprafața care se suprapune SPA Podișul Hârtibaciului), ROSCI0304 Hârtibaciu Sud- Vest (parțial-doar suprafața care se suprapune SPA Podișul Hârtibaciului).

În urma studiilor de inventariere din cele 10 habitate forestiere prezente în Formularele Standard s-au identificat 9 habitate (9110, 9130, 9170, 91E0*,91H0*,91I0*,91V0, 91Y0, 92A0), 3 dintre ele fiind prioritare la nivel european (91E0*, 91H0*, 91I0*). Ca urmare a inventarierii întregi suprafețe acoperite cu pădure din ROSCI0227 Sighișoara-Târnava Mare, habitatul 9180*- Păduri din *Tilio-Acerion* pe versanți abrupti, grohotișuri, ravene, nu a fost regăsit pe teren. Situația suprafețelor ocupate de aceste habitate față de cele incluse în Formularul standard la desemnare este prezentată în Tabelul 14. Informații detaliate privind habitatele și măsurile de management se regăsesc în lucrarea "Realizarea studii de inventariere pentru habitate forestiere de interes comunitar în cadrul proiectului Pentru natură și comunități locale – bazele unui management integrat Natura 2000 în zona Hârtibaciu – Târnava Mare – Olt", numit în continuare prescurtat *Studiu habitate forestiere*.

b. Habitate de tufărișuri temperate și pajiști naturale și semi-naturale: În Formularele Standard sunt evidențiate 9 tipuri de habitate, dar 4 dintre acestea nu au fost identificate în zona de acoperire a planului de management (3130, 3150, 3240 și 4060). Cele 5 tipuri de habitate menționate în FS identificate în teren sunt integral localizate în ROSCI0227 Sighișoara-Târnavă Mare. S-au colectat date pentru 4 habitate de pajiști naturale și semi-naturale (6210*, 6240*, 6430, 6510) și un habitat de tufărișuri temperate (40A0*) regăsite în Formularul Standard. În timpul inventarierilor s-au identificat și colectat date și pentru 3 habitate de pajiști de interes comunitar (6410, 6440, 6520).

c. Habitate acvatice și ripariene: Pentru ROSCI0227 Sighișoara-Târnavă Mare au fost incluse în FS trei tipuri de habitate ripariene de interes comunitar și 2 habitate acvatice cu apă dulce. Numai două din habitatele ripariene au fost regăsite (6430 și 91E0*), care sunt însă bine reprezentate în sit. Cercetându-se zonele ripariene din situl Sighișoara-Târnavă Mare cu habitatele lor caracteristice și condițiile care determină existența acestor habitate, s-a constatat că situl nu prezintă condiții ecologice favorabile pentru tipul de habitat 3240, acesta nefiind indentificat. În ceea ce privește habitatele acvatice 3130 și 3150, ca urmare a inventarierilor din teren s-a constatat că arealul nu prezintă condiții pentru existența lor.

În concluzie, pe teritoriul AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt s-au regăsit astfel 17 habitate de interes comunitar, din care 14 apar în FS și 3 nu sunt menționate în FS. Tabelul 12 prezintă situația habitatelor inventariate în AP comparativ cu situația din Formularele Standard.

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Tabelul 12. Situația habitatelor identificate în AP comparativ cu Formularele Standard

Nr.Crt.	Denumire Habitat	ROSCI0227 Sighișoara- Târnava Mare		ROSCI0143 Pădurea de gorun și stejar de la Dosul Fânașului		ROSCI0144 Pădurea de gorun și stejar de pe Dealul Purcăretului		ROSCI0303 Hârtibaciu Sud-Est		ROSCI0304 Hârtibaciu Sud-Vest		ROSCI0132 Oltul Mijlociu-Cibin- Hârtibaciu	
		FS	IT	FS	IT	FS	IT	FS	IT	FS	IT	FS	IT
1	3130 Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetație din Littorelletea uniflorae și/sau Isoëto-Nanojuncetea	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	3150 Lacuri eutrofe naturale cu vegetație de tip Magnopotamion sau Hydrocharition	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	3240 Vegetație lemnoasă cu Salix eleagnos de-a lungul râurilor montane	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	4060 Tufărișuri alpine și boreale	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	neinvent
5	40A0* Tufărișuri continentale peripanonice (variantea cu Amygdalus nana și Cerasus fruticosa)	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	6210* Pajiști xerofile seminaturale și facies cu tufișuri pe substrat calcaros (Festuco-Brometalia)(importante pentru prezența unor specii de orhidee)	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	6240* Pajiști stepice subpanonice	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	6410 Pajiști cu <i>Molinia</i> pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase	-	+										
9	6430 Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	6440 Pajiști aluviale din <i>Cnidion dubii</i>	-	+										
11	6510 Fânețe de joasă altitudine (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Nr.Crt.	Denumire Habitat	ROSCI0227 Sighișoara- Târnava Mare		ROSCI0143 Pădurea de gorun și stejar de la Dosul Fânașului		ROSCI0144 Pădurea de gorun și stejar de pe Dealul Purcăretului		ROSCI0303 Hârtibaciu Sud-Est		ROSCI0304 Hârtibaciu Sud-Vest		ROSCI0132 Oltul Mijlociu-Cibin- Hârtibaciu	
		FS	IT	FS	IT	FS	IT	FS	IT	FS	IT	FS	IT
12	6520 Fânețe montane	-	+										
13	9110 Păduri de fag de tip Luzulo-Fagetum	+	+	-	-	-	-	-	+	+	+	+	neinvent
14	9130 Păduri de fag de tip Asperulo-Fagetum	+	+	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-
15	9170 Păduri de stejar cu carpen de tip Galio— Carpinetum	+	+	-	-	-	-	+	+	+	+	-	-
16	9180* Păduri din Tilio-Acerion pe versanți abrupți, grohotișuri și ravene	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	91E0* Păduri aluviale de Alnus glutinosa și Fraxinus excelsior:	+	+	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
18	91H0*Vegetație forestieră panonică cu Quercus pubescens	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	91I0* Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu Quercus spp.	+	+	+	+	+	-	+	+	+	+	-	-
20	91V0 Păduri dacice de fag (Symphyto-Fagion)	+	+	-	-	-	-	-	+	+	+	-	-
21	91Y0 Păduri dacice de stejar și carpen	+	+	-	+	-	+	+	+	+	+	-	-
22	92A0 Zăvoaie cu Salix alba și Populus alba	+	+	-	-	-	-	-	+	-	+	-	+

Correspondența habitatelor de interes comunitar identificate în AP cu tipurile de habitate conform clasificării românești este prezentată în Anexa 11/Tabelul 1.

Aceste habitate sunt de interes comunitar Natura 2000 pentru că la nivelul UE sunt rare, fie pentru că au în mod natural o arie de răspândire mică, fie pentru că aria lor naturală s-a redus semnificativ din cauza activităților umane. Anexa 12 redă sintetic situația fiecărui habitat la nivelul UE și al țării, principalul punct de plecare al acestei analize fiind regiunile biogeografice⁵ care stau la baza rețelei Natura 2000.

Tabelul de mai jos redă situația suprafeței habitatelor de interes comunitar față de suprafețele indicate în FS.

Tabelul 13. Situația actuală a suprafețelor ocupate de habitatele de interes comunitar din Siturile de Interes Comunitar (SCI)

Tip habitat	%1 din Suprafața FS	SFS (ha)	%1 din Suprafața inventariată	SI (prezent) (ha)	Diferențe față de FS (ha) SI - SFS
ROSCI0143 Pădurea de gorun și stejar de la Dosul Fânațului					
91Y0 - Păduri dacice de stejar și carpen	nu este în FS	0	23,04	24,88	24,88
9110* - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu <i>Quercus spp.</i>	100	108	75,38	81,41	-26,59
92A0 Zăvoaie cu <i>Salix alba</i> și <i>Populus alba</i>	nu este în FS	0	0,55	0,59	0,59
ROSCI0144 Pădurea de gorun și stejar de pe Dealul Purcăretului					
91Y0 - Păduri dacice de stejar și carpen	nu este în FS	0	71,55	30,05	30,05
9110* - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu <i>Quercus spp.</i>	91	38,22	0,00	0	-38,22
ROSCI0132 Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu (vezi NOTĂ)					
4060 - Tufărișuri alpine și boreale	0,001	0,02826	0	0	-0,028
9110 - Păduri de fag de tip <i>Luzulo-Fagetum</i>	2	56,52	0	0	-56,52
92A0 Zăvoaie cu <i>Salix alba</i> și <i>Populus alba</i>	nu este în FS	0	13,67	19,74	19,74
ROSCI0303 Hârtibaciu Sud – Est (vezi NOTĂ)					
9110 - Păduri de fag de tip <i>Luzulo-Fagetum</i>	nu este în FS	0	0,016	3,73	3,73
9130 - Păduri de fag de tip <i>Asperulo-Fagetum</i>	0,70	181,32	0,691	166,05	-15,27

⁵ Regiune biogeografică – regiune a suprafeței globului definită de condițiile climatice și caracteristicile geologice, cu speciile de floră și faună asociate

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Tip habitat	%1 din Suprafața FS	SFS (ha)	%1 din Suprafața inventariată	SI (prezent) (ha)	Diferențe față de FS (ha) SI - SFS
9170 - Păduri de stejar cu carpen de tip <i>Galio-Carpinetum</i>	5,00	1.295,15	0,504	121,14	-1174,01
91Y0 - Păduri dacice de stejar si carpen	10,00	2.590,30	11,032	2.652,25	-2585,91
9110* - Vegetatie de silvostepa eurosiberiană cu <i>Quercus spp.</i>	3,00	777,09	2,051	493,11	-283,98
91V0 Păduri dacice de fag (<i>Symphyto-Fagion</i>)	nu este în FS	0	0,018	4,39	2652,25
92A0 Zăvoaie cu <i>Salix alba</i> și <i>Populus alba</i>	nu este în FS	0	1,070	257,22	257,22
ROSCI0304 SCI Hârtibaciu Sud – Vest (vezi NOTĂ)					
9110 - Păduri de fag de tip <i>Luzulo-Fagetum</i>	2	454,52	0,67	77,29	-377,23
9130 - Păduri de fag de tip <i>Asperulo-Fagetum</i>	3,5	795,41	9,33	1072,79	277,38
9170 - Păduri de stejar cu carpen de tip <i>Galio-Carpinetum</i>	8	1818,08	2,09	240,65	-1577,43
91Y0 - Păduri dacice de stejar si carpen	13	2954,38	1,98	227,94	-2726,44
91V0 - Păduri dacice de fag	1	227,26	1,47	169,13	-58,13
9110* - Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu <i>Quercus spp.</i>	0,2	45,452	0,18	20,63	-24,82
91E0* Păduri aluviale de <i>Alnus glutinosa</i> și <i>Fraxinus excelsior</i> :	nu este în FS	0	1,88	215,72	215,72
92A0 Zăvoaie cu <i>Salix alba</i> și <i>Populus alba</i>	nu este în FS	0	1,12	129,27	129,27
ROSCI 0277 Sighișoara-Târnava Mare					
3130 - Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetație din <i>Littoretea uniflorae</i> și/sau <i>Isoeto-Nanojuncetea</i>	0,5	429,08	0,0	0,00	-429,08
3150 - Lacuri eutrofe naturale cu vegetație tip <i>Magnopotamion</i> sau <i>Hydrocharition</i>	0,1	85,82	0,0	0,00	-85,82
3240 - Vegetație lemnoasă cu <i>Salix eleagnos</i> de-a lungul râurilor montane	0,1	85,82	0,0	0,00	-85,82
40A0* - Tufărișuri subcontinentale peri-panonice	10	8.581,50	0,3	226,48	-8355,03
6210* Pajiști xerofile seminaturale și facies cu tufișuri pe substrat calcaros (<i>Festuco-Brometalia</i>)	0,1	85,82	12,1	10.344,77	10.258,95
6240* Pajiști stepice subpanonice	4	3.432,60	4,0	3.436,81	4,21

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Tip habitat	%1 din Suprafața FS	SFS (ha)	%1 din Suprafața inventariată	SI (prezent) (ha)	Diferențe față de FS (ha) SI - SFS
6410 Pajiști cu <i>Molinia</i> pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase	nu este în FS	-	0,02	18,21	18,21
6430 - Comunități de liziera cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin	0,5	429,08	0,1	96,65	-332,42
6440 Pajiști aluviale din <i>Cnidion dubii</i>	nu este în FS	-	0,8	699,55	699,55
6510 Fânețe de joasă altitudine (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	2	1.716,30	0,6	508,72	-1207,58
6520 Fânețe montane	nu este în FS	-	3,8	3.225,07	3.225,07
9110 - Păduri de fag de tip <i>Luzulo-Fagetum</i>	5	4.290,75	2,3	1.945,57	-2.345,18
9130 - Păduri de fag de tip <i>Asperulo-Fagetum</i>	12	10.297,80	14,8	12.709,30	2.411,50
9170 - Păduri de stejar cu carpen de tip <i>Galio-Carpinetum</i>	10	8.581,50	5,7	4.920,95	-3.660,55
9180* Păduri din <i>Tilio-Acerion</i> pe versanți abrupti, grohotișuri și ravene	0,01	8,58	0,0	0,00	-8,58
91E0* Păduri aluviale de <i>Alnus glutinosa</i> și <i>Fraxinus excelsior</i> :	0,8	686,52	0,03	25,14	-661,38
91H0* Vegetație forestieră panonică cu <i>Quercus pubescens</i>	0,3	257,45	0,9	732,24	474,80
91I0* Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu <i>Quercus spp.</i>	1	858,15	1,4	1.202,73	344,58
91V0 Păduri dacice de fag (<i>Symphyto-Fagion</i>)	1	858,15	0,9	789,13	-69,02
91Y0 - Păduri dacice de stejar și carpen	5	4.290,75	7,2	6.171,12	1.880,37
92A0 Zăvoaie cu <i>Salix alba</i> și <i>Populus alba</i>	0,5	429,08	1,4	1.160,24	731,17

Legendă:

¹ Procentul face referire la suprafața ocupată din suprafața totală a fiecărui Sitului în parte .

S_{FS} = Suprafața habitatului conform Formularului Standard.

SI – suprafața inventariată în teren pentru habitat.

S_T - suprafața totală a pajiștilor.

NOTĂ - în cazul acestor situri inventarierea și raportarea suprafețelor identificate s-au făcut doar pe suprafața suprapusă cu ROSPA0099 Podișul Hârtibaciului.

Situația actuală a habitatelor de interes comunitar din AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt a fost determinată prin inventarieri efectuate pe teren și prin analiza datelor existente în amenajamentele silvice în cazul habitatelor forestiere. Metodele de inventariere și cartare sunt descrise în detaliu în studiile care au stat la baza elaborării Planului.

- **Pentru habitatele acvatice:** inventarierea acestora s-a efectuat în special primăvara când probabilitatea de a găsi bălți temporare era mai mare, studiindu-se 939 de suprafețe cu habitate acvatice. S-au fost efectuate studii pentru habitatele ripariene și cursuri de apă în bazinele hidrografice ale râurilor Târnava Mare, Hârtibaci și cursul mijlociu al Oltului.
- **Pentru habitate de pajiști permanente:** Au fost inventariate un total de 2863 de blocuri fizice, întocmindu-se fișe pentru fiecare habitat prioritar cât și pentru fiecare specie floristică cu informații relevante pentru elaborarea planului de management.
- **Pentru habitate de pădure:** pe baza informațiilor din literatura de specialitate și alte metode recomandate în proiecte similare s-a realizat o metodologie unitară care a fost folosită la inventarierea în teren a întregii suprafețe acoperită cu vegetație forestieră din SCI Sighișoara Târnava Mare și care poate fi utilizată și în alte situri Natura 2000 din țară. S-au făcut inventarieri detaliate legate de structura arboretului, a subarboretului, a semințișului și păturii ierbacee, precum și elemente legate de condițiile geomorfologice și edafice. S-a făcut colectat informații legate de proprietate, modul de gospodărire.

Toate studiile includ informații referitoare la presiunile și amenințările identificate necesare stabilirii măsurilor de management.

În subcapitolele următoare se face analiza detaliată a situației fiecărui habitat inventariat, respectiv a suprafeței și a stării de conservare.

Starea de conservare a unui habitat se consideră "favorabilă" atunci când sunt îndeplinite următoarele condiții conform Directivei 92/43/CEE, Comisia Europeană 1992:

- arealul natural al habitatului și suprafețele pe care le acoperă în cadrul acestui areal sunt stabile sau în creștere;
- habitatul are structura și funcțiile specifice necesare pentru conservarea sa pe termen lung, iar probabilitatea menținerii acestora în viitorul previzibil este mare;
- speciile care îi sunt caracteristice se află într-o stare de conservare favorabilă.

Așadar, la nivelul fiecărei regiuni biogeografice, în siturile de importanță comunitară propuse și chiar în afara acestora, pentru ca un anumit habitat considerat de importanță comunitară să aibe o stare de conservare favorabilă, trebuie să fie gospodărit astfel încât să fie îndeplinite concomitent aceste trei condiții.

Pentru habitatele din această AP descrierea caracteristicilor care indică structura necesară asigurării stării favorabile de conservare se găsește în *Anexa 13 - Fișele speciilor și habitatelor*.

B.3.2.1.1 Habitate forestiere

Situația suprafețelor pentru habitatele de interes comunitar inventariate comparativ cu ceea ce este inclus în formularele standard este prezentată în *Tabelul 14(vezi mai sus)*. În cele ce urmează se analizează succint situația acestor habitate.

Habitatul 91E0* - acest tip de habitat nu are condiții favorabile pe suprafețe extinse în ROSCI0227. S-au inventariat doar 25 ha în fond forestier și se estimează că în afara fondului forestier ar exista în prezent cca 85 ha (Studiul habitatelor ripariene și acvatic), majoritatea celor din fond forestier fiind în stare favorabilă de conservare. În acest sit nu există un potențial real de refacere, dar inventarierea din ROSCI0304 (suprafața inclusă în AP) au scos în evidență o suprafață de 216 ha din acest tip de habitat, nemenționate în FS. Ca urmare, parte din suprafața menționată în FS pentru ROSCI0227 se poate compensa cu suprafețele identificate în ROSCI0304. Cu toate acestea, acest tip de habitat înregistrează un minus semnificativ față de datele de desemnare. Există posibilitatea ca la desemnare să se fi supraestimat suprafața acestui habitat, considerându-se că o bună parte din actualele habitate cu plop alb și salcie albă (92A0) s-ar putea să fie aninișuri degradate. Dar specialiștii susțin în baza inventariierilor pe teren, că potențialul pentru habitatul 91E0* este redus, situl fiind mai favorabil pentru habitatul 92A0.

Habitatul există și în afara celor două SCI în care a fost identificat, dar inventarierea de teren nu au avut ca obiectiv să îl identifice și în afara acestor situri. Deși există suprafețe de aniniș și în ROSPA0099 suprafața acestora nu a fost estimată.

Habitatul 92A0 – s-a regăsit pe o suprafață mult mai mare în ROSCI0227 decât cea indicată în FS și pe suprafețe semnificative pe toată suprafața AP, fiind în stare de conservare favorabilă în cea mai mare parte.

Habitatele 9130, 91H0*, 91I0*, 91Y0 au fost identificate suprafețe pe mai mari decât cele menționate în formularele standard:

-**Habitatul 9130** este în stare favorabilă de conservare pe 97% din suprafața echivalentă celei din FS al ROSCI0227, fiind astfel confirmată o stare de conservare mai bună în realitate decât cea estimată la desemnare. Există potențial de refacere a stării de conservare pe cel puțin 1.500 ha (arborete parțial derivate), adică habitatul poate fi adus în stare favorabilă de conservare pe suprafață mai mare decât cea indicată în formularul standard. Analiza pe ROSCI0303, care se suprapune în proporție de 93% pe AP se constată că habitatul este bine reprezentat, fiind în proporție de 80% în stare și în stare favorabilă de conservare. Pentru ROSCI0304 analiza nu se face, întrucât pentru acest sit inventarierea s-a făcut doar pe 50% din suprafață (suprapunerea cu AP).

-**Habitatul 91H0*** s-au identificat o suprafață de 2,8 ori mai mare decât cea din FS, din care 82% este în stare favorabilă de conservare. Este important de menționat faptul că în amenajamentele silvice tipurile de pădure corespunzătoare acestui tip de habitat nu sunt bine identificate, ceea ce poate duce la măsuri de management necorespunzătoare pentru habitatul prioritar. Având în vedere că acest habitat este foarte rar (vezi Capitolul C3 și

Anexa 12), este important să se facă eforturi pentru aducerea, cu timpul, a întregii suprafețe la starea favorabilă de conservare.

-Habitatul 9110* apare în FS în toate SCI-le din AP, cu excepția ROSCI0132. Nu a fost identificat în ROSCI0144. În ROSCI0143 s-a identificat doar 75% din suprafața din FS, fiind în stare de conservare favorabilă. Dar în ROSCI0227 s-a găsit de 1,4 ori suprafața din FS. Se poate constata că suprafața în stare favorabilă de conservare reprezintă 85% din suprafața inclusă în FS, dar există potențial de refacere în sit. Ca urmare suprafața lipsă din ROSCI0143 se poate compensa cu suprafața din ROSCI0227. În ROSCI0303 și ROSCI0304 nu se pot face analize pentru acest habitat, dar se constată că cea mai mare parte a suprafețelor inventariate sunt în stare favorabilă de conservare. În schimb, acest habitat este prezent pe suprafețe mari, distribuite în ROSPA0099 chiar pe suprafețe compacte, inclusiv în relativa apropiere de ROSCI0303.

-Habitatul 91Y0 este răspândit pe toată suprafața AP, cu precădere pe suprafața ROSPA0099, unde se pare că se află mai bine de 50% din pădurile dacice de stejar și carpen. În ROSCI0227 inventarierea în teren indică suprafețe semnificativ mai mari decât în FS (cu 44%). 90% din suprafața menționată în FS se află în stare favorabilă de conservare, situl prezentând potențial de refacere pentru cel puțin 1700 ha (arborete parțial derivate) conform amenajmentului silvic. În ROSCI0303, deși s-a inventariat doar 93% din sit (suprapunerea cu AP), s-a identificat o suprafață mai mare decât în FS, cu stare de conservare favorabilă doar pe 68% din cea înregistrată în FS.

Habitatul 9180* nu a fost identificat pe teren.

Habitatul 91V0 – suprafețele identificate pe toată AP sunt mai mici decât cele din formularele standard ale siturilor ROSCI0227 și ROSCI0304. Suprafețele identificate în afara celor două situri pe al căror FS se regăsesc, sunt ne semnificative. Analiza detaliată a situației pentru ROSCI0304 nu are sens, întrucât acest sit are 50% din suprafață neinventariată (în afara AP). În schimb, în cazul ROSCI0227 se constată că în vecinătate, la limita sudică a sitului, la nord de localitatea Agnita s-ar putea include suprafața identificată, care ar compensa parte din cele 70 ha lipsă. Starea de conservare este favorabilă pe 88%. Va fi necesară reîncadrarea arboretelor din acest tip de habitat în tipuri natural-fundamentale de pădure corespunzătoare.

Habitatul 9110 – s-au identificat suprafețe mai mici decât în FS al ROSCI0227, fiind "lipsă la inventar" 55% din suprafețe. Cele identificate au stare de conservare favorabilă pe 81%, în rest fiind necesare lucrări de refacere. Există suprafețe cu acest habitat în AP, dar nici acestea nu ar putea compensa suprafața lipsă. Ca urmare se recomandă reducerea suprafeței din FS. Pentru situl ROSCI0304 nu se face analiza.

Habitatul 9170 – apare în ROSCI0227, ROSCI0303 și ROSCI0304 în FS. Analiza nu se poate face pentru ROSCI0304. În celelalte două situri suprafețele identificate sunt mult sub cele indicate în FS, fiind în proporție de 70% în stare de conservare nefavorabilă. S-au identificat suprafețe semnificative în afara SCI-ilor. Dacă se dorește includerea celor din afara SCI-ilor actuale în situri de interes comunitar, se observă că suprafețele cele mai mari se găsesc aproximativ în aceleași zone ca și 9110,

9110, respectiv zonele Alma Vii – Metiș - Ghijasa și zona delimitată la nord de linia Gherdeal – Cincu - Șoarș - Felmer – Hălmeag (care ar include ROSCI0143 și ROSCI0144).

Analiza situației pentru habitatele forestiere, comparativ cu informațiile din amenajamentele silvice (analiză bazată pe tipul de pădure și caracterul actual al arboretelor) este prezentată pentru toate suprafețele incluse în SCI-uri, dar și pentru suprafața totală a AP în Anexa 14.

Trebuie menționat că prin Studiul habitatelor forestiere s-au analizat de asemenea, structura pe clase de vârstă pentru toate arboretelor, date relevante în special pentru conservarea speciilor de păsări. În schimb, resursele disponibile prin proiect nu au permis cartări în teren pentru habitatele forestiere de interes de conservare, altele decât cele de interes comunitar, care reprezintă aproximativ 32% dintre suprafețele inventariate (fără corespondență Natura 2000).

IMPORTANT! Fișele individuale detaliate ale habitatelor forestiere sunt prezentate în Anexa 13.

Situația stării de conservare a habitatelor forestiere este prezentată pe fiecare sit în parte și pe tipuri de habitate în Tabelul 17.

Tabelul 14. Situația actuală a habitatelor de interes de comunitar in AP la nivelul fiecărei arii protejate

Nr. Crt.	Tip habitat	Acoperirea %		Reprezentati vitatea		Supraf. relativă		Starea de conservare.	
		FS	IT	FS	IT	FS	IT	FS	IT
SCI Pădurea de gorun și stejar de la Dosul Fânațului									
1	9110* Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu <i>Quercus</i> spp.	100	75,38	B		C		B	
2	91Y0 Păduri dacice de stejar și carpen	0	23,04	Fără		Fără		Fără	
3	92A0 Zăvoaie cu <i>Salix alba</i> și <i>Populus alba</i>	0	0,55	Fără		Fără		Fără	
SCI Pădurea de gorun și stejar de pe Dealul Purcăretului									
1	9110* Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu <i>Quercus</i> spp.	91	0	B		C		B	
2	91Y0 Păduri dacice de stejar și carpen	0	71,55	Fără		Fără		Fără	
SCI Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu*									
1	9110 Păduri de fag de tip <i>Luzulo-Fagetum</i>	2	0	C		C		C	
2	92A0 Zăvoaie cu <i>Salix alba</i> și <i>Populus alba</i>	0	13,67	Fără		Fără		Fără	
SCI Hârtibaciu Sud – Est*									
1	9110 Păduri de fag de tip <i>Luzulo-Fagetum</i>	0	0,016	Fără		Fără		Fără	
2	9130 Păduri de fag de tip <i>Asperulo-Fagetum</i>	0.7	0,691	D		-		-	
3	9170 Păduri de stejar cu carpen de tip <i>Galio—Carpinetum</i>	5	0,504	B		C		B	
4	91Y0 Păduri dacice de stejar și carpen	10	11,032	B		C		B	
5	9110* Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu <i>Quercus</i> spp.	3	2,051	C		C		B	

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Nr. Crt.	Tip habitat	Acoperirea %		Reprezentativitatea		Supraf. relativă		Starea de conservare.	
		FS	IT	FS	IT	FS	IT	FS	IT
6	91V0 Păduri dacice de fag (<i>Symphyto-Fagion</i>)	0	0,018	Fără		Fără		Fără	
7	92A0 Zăvoaie cu <i>Salix alba</i> și <i>Populus alba</i>	0	1,070	Fără		Fără		Fără	
SCI Hârtibaciu Sud – Vest*									
1	9110 Păduri de fag de tip <i>Luzulo-Fagetum</i>	2	0,67	B		C		B	
2	9130 Păduri de fag de tip <i>Asperulo-Fagetum</i>	3.5	9,33	B		C		B	
3	9170 Păduri de stejar cu carpen de tip <i>Galio—Carpinetum</i>	8	2,09	A		C		B	
4	91Y0 Păduri dacice de stejar și carpen	13	1,98	A		C		B	
5	91V0 Păduri dacice de fag (<i>Symphyto-Fagion</i>)	1	1,47	C		C		B	
6	91I0* Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu <i>Quercus</i> spp.	0.2	0,18	D		-		-	
7	91E0* Păduri aluviale de <i>Alnus glutinosa</i> și <i>Fraxinus excelsior</i> .	0	1,88	Fără		Fără		Fără	
8	92A0 Zăvoaie cu <i>Salix alba</i> și <i>Populus alba</i>	0	1,12	Fără		Fără		Fără	
SCI Sighișoara-Târnava Mare									
1	9110 Păduri de fag de tip <i>Luzulo-Fagetum</i>	5	2,3	B		C		B	
2	9130 Păduri de fag de tip <i>Asperulo-Fagetum</i>	12	14,8	A		B		B	
3	9170 Păduri de stejar cu carpen de tip <i>Galio—Carpinetum</i>	10	5,7	A		A		B	
4	91E0* Păduri aluviale de <i>Alnus glutinosa</i> și <i>Fraxinus excelsior</i>	0.8	0,03	A		B		B	
5	91H0* Vegetație forestieră panonică cu <i>Quercus pubescens</i>	0.3	0,9	A		A		B	
6	91I0* Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu <i>Quercus</i> spp.	1	1,4	A		B		B	
7	91V0 Păduri dacice de fag (<i>Symphyto-Fagion</i>)	1	0,9	C		C		B	
8	91Y0 Păduri dacice de stejar și carpen	5	7,2	A		B		B	
9	92A0 Zăvoaie cu <i>Salix alba</i> și <i>Populus alba</i>	0.5	1,4	B		C		C	

Explicații tabel:

-Reprezentativitatea – gradul de reprezentativitate a tipului de habitat în cadrul sitului – exprimă măsura pentru cât de tipic este un habitat.

A – reprezentativitate excelentă
B – reprezentativitate bună

-Stadiul de conservare – gradul de conservare al structurilor și funcțiile tipului de habitat natural, precum și posibilitățile de refacere/reconstrucție. Pentru evaluare, se utilizează trei criterii: gradul de conservare al structurii, gradul de conservare al funcțiilor, posibilitățile de refacere.

C – reprezentativitate semnificativă
D – prezență ne semnificativă

A – conservare excelentă
B – conservare bună
C – conservare medie sau redusă

-Suprafața relativă – suprafața sitului acoperit de habitatul natural, raportat la suprafața totală acoperită de acel tip de habitat natural, în cadrul teritoriului național.

A – $100 \geq p > 15\%$

B – $15 \geq p > 2\%$

C – $2 \geq p > 0\%$

-Evaluare globală – evaluarea globală a valorii sitului din punct de vedere al conservării tipului de habitat respectiv

A – valoare excelentă

B – valoare bună

C – valoare considerabilă

B.3.2.1.2. Habitate de pajiști și acvatice

Habitate de pajiști au fost desemnate prin FS în principal în situl **ROSCI0227 Sighișoara-Târnavă Mare**. În acest sit s-au identificat toate habitatele de pajiști. Suprafața totală a pajiștilor este de 42.288,15 ha, din care 18.734,06 ha reprezintă habitate de interes comunitar, cu 4 din aceste tipuri de habitat nemenționate în FS. Restul de 23.553,25 ha sunt alte tipuri de habitate prezentate în Tabelul 15.

Situația suprafețelor pentru habitatele de interes comunitar inventariate comparativ cu ceea ce este inclus în formularele standard este prezentată în Tabelul 14 (vezi mai sus) în introducerea Capitolului 3.2.

Tabelul de mai jos prezintă situația celorlalte pajiști inventariate în situl ROSCI0227 Sighișoara-Târnavă Mare.

Tabelul 15. Suprafața pajiștilor care nu sunt de interes comunitar/ categorii de folosință

Cod	Categoria de folosință	Suprafața (ha)
C1	Ape de suprafață stătătoare	0,82
C1.2	Lacuri, iazuri și bălți permanente mezotrofice	0,04
C1.6	Lacuri, iazuri și bălți temporare	3,64
C2	Ape curgătoare de suprafață	0,51
C3.1	Comunități bogate în specii hidrofite	20,75
C3.2	Comunități de ape puțin adânci și alte specii hidrofite	95,38
C3.2.1	Comunități de <i>Phragmites australis</i> -trestiișuri	80,38
C3.5	Maluri inundate periodic cu vegetație pionieră și efemeră	0,85
E2	Pajiști mezofile	9.729,63
E2.1	Pajiști permanente mezofile și pajiști pășunate după cosire	5.745,58
E2.2	Fânețe de altitudine joasă sau medie	294,80
E2.6	Pajiști îmbunătățite prin tehnici agricole; cum ar fi însămânșarea cu diferite specii de graminee și leguminoase; fertilizarea puternică; incluzând aici terenurile de sport și suprafețele de gazon	18,50
E2.7	Pajiști mezofile abandonate	16,42
E3.4	Pajiști umede eutrofice sau mezotrofice	80,18
E5	Comunități de margine de pădure sau de zone defrișate cu buruienării înalte	115,01
E5.1	Comunități ruderales	644,74

E5.1.1	Comunități antropice cu <i>Urtica dioica</i>	48,50
F9.1	Tufărișuri de pe malurile râurilor și pâraielor	37,23
F9.2	Comunități de trestii și ferigi	2.624,08
FB	Plantații de tufărișuri	32,31
FB.4	Podgorii/vii	2,06
I1	Terenuri arabile și grădini	3.942,82
J2	Construcții cu densitate mică	12,01
J2.4	Construcții cu scop agricol	6,97
J6	Depozite de deșeuri	0,89

Din suprafețele prezentate în Tabelul de mai sus prezintă interes de conservare suprafața de 19.354,67 ha ocupată de pajiști (E2, E2.1, E2.2, E2.6, E2.7, E3.4, E5, E5.1, E5.1.1, F9.1, F9.2), fiind zone importante în special pentru speciile de păsări, mamifere mici, specii de nevertebrate precum lepidopterele etc.

În cele ce urmează se analizează succint situația habitatelor de interes comunitar și a celor de interes conservativ, altele decât cele comunitare prezente în formularele standard pentru care au fost desemnate siturile.

Habitat de interes comunitar incluse în FS

Habitatelor acvatice 3130, 3150 și 3240 nu au fost identificate în ROSCI0227.

Habitatul 4060 Tufărișuri alpine și boreale, menționate în Formularul Standard al sitului ROSCI0132 Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu, nu s-a studiat, întrucât se află doar în afara AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt, respectiv în partea sit care nu se suprapune cu ROSPA0099 Podișul Hârtibaciului.

Habitatul 6240* - a fost identificat aproape exact ca și în FS în ce privește suprafața, starea de conservare fiind considerată nefavorabilă din punct de vedere al structurii și funcțiilor specifice habitatului pentru aproape 1180 ha (aprox. 34% din totalul identificat), restul suprafețelor aflându-se în stare bună (2.016,9 ha - aprox. 59%) și foarte bună de conservare (239,4 ha - aprox. 7%).

Habitatul 40A0* - s-au identificat suprafețe semnificativ mai mici decât cele din FS, respectiv doar 2,3% din suprafața FS. Din totalul suprafețelor identificate, 86% dintre acestea se află în stare bună de conservare restul de 14% fiind în stare de conservare nefavorabilă.

Habitatul 6510 – suprafețele inventariate reprezintă 28% din cele indicate în FS. Starea de conservare a mai bine de 46% din totalul suprafețelor inventariate este nefavorabilă, diferența de 54 % aflându-se în condiții bune și foarte bune de conservare.

Habitatul 6430 – s-au identificat doar 22% din suprafața menționată în FS, starea de conservare fiind considerată nefavorabilă.

Habitatul 6210* - Habitatul este mult mai bine reprezentat decât se preconiza la desemnare, fiind identificate 10.344 ha față de cele 86 ha estimate în FS. Starea de conservare este însă nefavorabilă pentru 6.477,63 ha (aprox. 63%), restul de 37% din suprafață fiind în stare favorabilă de conservare .

Habitat de interes comunitar care nu sunt în FS

S-au identificat suprafețe semnificative pentru habitatul **6520** (3.225 ha) și **6440** (699 ha), precum și suprafețe semnificativ mai mici pentru habitatul **6410**(18 ha) .

Habitatul 6520- din totalul de 3.225 ha identificate în urma inventarierilor, 55% din acestea se află în stare nefavorabilă de conservare.

Habitatul 6440- s-au inventariat 699 ha, din care mai bine de 66% se află în stare nefavorabilă de conservare.

S-au mai identificat de asemenea 15 ha de **habitat 6410** care reprezintă totuși o suprafață foarte mică raportată la suprafața sitului.

Anexa 11/Tabelul 2 prezintă corespondența dintre tipurile de habitate de interes comunitar și tipurile de habitate definite conform clasificării românești, respectiv tipurile de pădure.

Tabelul 16 redă starea de conservare a habitatelor de pajiști așa cum a fost determinată în urma inventarierilor de teren comparativ cu datele indicate în FS.

Tabelul 16. Situația actuală a habitatelor de interes de comunitar în AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt.

Nr. Crt.	Tip habitat	Acoperirea %		Reprezentati vitatea		Supraf. relativă		Starea de conservare.	
		FS	IT	FS	IT	FS	IT	FS	IT
SCI Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu*									
1	4060 Tufărișuri alpine și boreale	0.001	-	C	-	C	-	C	-
SCI Sighișoara-Târnava Mare									
1	3130 Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetație din <i>Littorelletea uniflorae</i> și/sau <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>	0.5	0,0	B	-	C	-	C	-
2	3150 Lacuri eutrofe naturale cu vegetație de tip <i>Magnopotamion</i> sau <i>Hydrocharition</i>	0.1	0,0	B	-	C	-	B	-
3	3240 Vegetație lemnoasă cu <i>Salix eleagnos</i> de-a lungul râurilor montane	0.1	0,0	D	-	-	-	-	-
4	40A0* Tufărișuri continentale peripanonice (varianta cu <i>Amygdalus nana</i> și <i>Cerasus fruticosa</i>)	10	0,3	B	-	B	-	B	-
5	6210* Pajiști xerofile seminaturale și facies cu tufișuri pe substrat calcaros (<i>Festuco-Brometalia</i>)	0.1	12,1	B		B		B	
6	6240* Pajiști stepice subpanonice	4	4,0	B		A		B	
7	6410 Pajiști cu <i>Molinia</i> pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (<i>Molinion caeruleae</i>)	0	0,02	Fără		Fără		Fără	
8	6430 Comunități de lizieră cu ierburi	0.5	0,1	C		C		C	

Nr. Crt.	Tip habitat	Acoperirea %		Reprezentativitatea		Supraf. relativă		Starea de conservare.	
		FS	IT	FS	IT	FS	IT	FS	IT
	înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin								
9	6440 Pajiști aluviale cu <i>Cnidion dubii</i>	0	0,8	Fără		Fără		Fără	
10	6510 Fânețe de joasă altitudine (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	2	0,6	B		B		B	
11	6520 Fânețe montane	0	3,8	Fără		Fără		Fără	

Explicații tabel:

-Reprezentativitatea – gradul de reprezentativitate a tipului de habitat în cadrul sitului – exprimă măsura pentru cât de tipic este un habitat.

A – reprezentativitate excelentă
 B – reprezentativitate bună
 C – reprezentativitate semnificativă
 D – prezență nesemnificativă

-Suprafața relativă – suprafața sitului acoperit de habitatul natural, raportat la suprafața totală acoperită de acel tip de habitat natural, în cadrul teritoriului național.

A – $100 \geq p > 15\%$
 B – $15 \geq p > 2\%$
 C – $2 \geq p > 0\%$

-Stadiul de conservare – gradul de conservare al structurilor și funcțiile tipului de habitat natural, precum și posibilitățile de refacere/reconstrucție. Pentru evaluare, se utilizează trei criterii: gradul de conservare al structurii, gradul de conservare al funcțiilor, posibilitățile de refacere.

A – conservare excelentă
 B – conservare bună
 C – conservare medie sau redusă

-Evaluare globală – evaluarea globală a valorii sitului din punct de vedere al conservării tipului de habitat respectiv

A – valoare excelentă
 B – valoare bună
 C – valoare considerabilă

Tabelele de mai sus au prezentat în starea de conservare medie a habitatelor de interes comunitar. O analiză mai detaliată scoate în evidență faptul că majoritatea habitatelor prezintă suprafețe în stare de conservare satisfăcătoare sau nefavorabilă după cum reiese și din Tabelul 17.

Tabelul 17. Situația suprafețelor habitatelor de interes comunitar și starea lor de conservare.

Nr. crt	Cod habitat Natura 2000	Denumire habitat	Suprafața habitatului în sit (ha)	Statut de conservare conform FS	Suprafața cu stare de conservare nefavorabilă din inventarierii (%)
SCI Pădurea de gorun și stejar de la Dosul Fânașului					
1	91Y0	Păduri dacice de stejar și carpen	24,88	Necunoscut	0
2	91I0*	Vegetație de silvostepa eurosiberiană cu <i>Quercus</i> spp.	81,41	B	0
3	92A0	Zăvoaie cu <i>Salix alba</i> și <i>Populus alba</i>	0,59	Necunoscut	0
SCI Pădurea de gorun și stejar de pe Dealul Purcăretului					
1	91Y0	Păduri dacice de stejar și carpen	30,05	Necunoscut	0

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Nr. crt	Cod habitat Natura 2000	Denumire habitat	Suprafața habitatului în sit (ha)	Statut de conservare conform FS	Suprafața cu stare de conservare nefavorabilă din inventarieri (%)
2	9110*	Vegetatie de silvostepa eurosiberiană cu <i>Quercus</i> spp.	-	B	0
SCI Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu					
1	4060	Tufărișuri alpine și boreale	Neinventariat	C	Neinventariat
2	9110	Păduri de fag de tip Luzulo-Fagetum	0	C	0
3	92A0	Zăvoaie cu <i>Salix alba</i> și <i>Populus alba</i>	19,74	Necunoscut	0
SCI Hârtibaciu Sud – Est*					
1	9110	Păduri de fag de tip Luzulo-Fagetum	3,73	Necunoscut	0
2	9130	Păduri de fag de tip Asperulo-Fagetum	166,05	Nespecificat în FS	33,39
3	9170	Păduri de stejar cu carpen de tip Galio-Carpinetum	121,14	B	31,77
4	91Y0	Păduri dacice de stejar și carpen	2.652,25	B	834,59
5	9110*	Vegetatie de silvostepa eurosiberiană cu <i>Quercus</i> spp.	493,11	B	9,07
6	91V0	Păduri dacice de fag (Symphyto-Fagion)	4,39	Necunoscut	4,39
7	92A0	Zăvoaie cu <i>Salix alba</i> și <i>Populus alba</i>	257,22	Necunoscut	0
SCI Hârtibaciu Sud – Vest*					
1	9110	Păduri de fag de tip Luzulo-Fagetum	77,29	B	0
2	9130	Păduri de fag de tip Asperulo-Fagetum	1.072,79	B	269,32
3	9170	Păduri de stejar cu carpen de tip Galio-Carpinetum	240,65	B	92,23
4	91Y0	Păduri dacice de stejar și carpen	227,94	B	46,93
5	91V0	Păduri dacice de fag (Symphyto-Fagion)	169,13	B	14,89
6	9110*	Vegetatie de silvostepa eurosiberiană cu <i>Quercus</i> spp.	20,63	B	0,63
7	91E0*	Păduri aluviale de <i>Alnus glutinosa</i> și <i>Fraxinus excelsior</i> :	215,72	Necunoscut	33,69
8	92A0	Zăvoaie cu <i>Salix alba</i> și <i>Populus alba</i>	129,27	Necunoscut	0
SCI Sighișoara-Târnava Mare					
1	3130	Ape stătătoare oligotrofe până la mezotrofe cu vegetație din <i>Littorelletea uniflorae</i> și/sau <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>	0	C	Neregăsit în urma inventarierilor
2	3150	Lacuri eutrofe naturale cu vegetație de tip <i>Magnopotamion</i> sau <i>Hydrocharition</i>	0	B	Neregăsit în urma inventarierilor
3	3240	Vegetație lemnoasă cu <i>Salix eleagnos</i> de-a lungul râurilor montane	0	Nespecificat în FS	Neregăsit în urma inventarierilor

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Nr. crt	Cod habitat Natura 2000	Denumire habitat	Suprafața habitatului în sit (ha)	Statut de conservare conform FS	Suprafața cu stare de conservare nefavorabilă din inventarieri (%)
4	40A0*	Tufărișuri continentale peripanonice (variantea cu <i>Amygdalus nana</i> și <i>Cerasus fruticosa</i>)	226,48	B	31,10
5	6210*	Pajiști xerofile seminaturale și facies cu tufișuri pe substrat calcaros (<i>Festuco-Brometalia</i>)	10.344,77	B	6.477,63
6	6240*	Pajiști stepice subpanonice	3.436,81	B	1.180,51
7	6410	Pajiști cu <i>Molinia</i> pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (<i>Molinion caeruleae</i>)	18,21	Necunoscut	2,35
8	6430	Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin	96,65	C	78,66
9	6440	Pajiști aluviale cu <i>Cnidion dubii</i>	699,55	Necunoscut	464,15
10	6510	Fânețe de joasă altitudine (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	508,72	B	229,91
11	6520	Fânețe montane	3.225,07	Necunoscut	1.777,50
12	9110	Păduri de fag de tip <i>Luzulo-Fagetum</i>	1.945,57	B	369,22
13	9130	Păduri de fag de tip <i>Asperulo-Fagetum</i>	12.709,30	B	2.764,84
14	9170	Păduri de stejar cu carpen de tip <i>Galio—Carpinetum</i>	4.920,95	B	3.472,94
15	9180*	Păduri din <i>Tilio-Acerion</i> pe versanți abrupti, grohotișuri și ravene	0	B	0
16	91E0*	Păduri aluviale de <i>Alnus glutinosa</i> și <i>Fraxinus excelsior</i> :	25,14	B	1,11
17	91H0*	Vegetație forestieră panonică cu <i>Quercus pubescens</i>	732,24	B	132,35
18	91I0*	Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu <i>Quercus spp.</i>	1202,73	B	471,27
19	91V0	Păduri dacice de fag (<i>Symphyto-Fagion</i>)	789,13	B	95,17
20	91Y0	Păduri dacice de stejar și carpen	6.171,12	B	2.278,08
21	92A0	Zăvoaie cu <i>Salix alba</i> și <i>Populus alba</i>	1.160,24	C	260,80

Stadiul de conservare – gradul de conservare al structurilor și funcțiile tipului de habitat natural, precum și posibilitățile de refacere/reconstrucție. Pentru evaluare, se utilizează trei criterii: gradul de conservare al structurii, gradul de conservare al funcțiilor, posibilitățile de refacere.

A – conservare excelentă

B – conservare bună

C – conservare medie sau redusă

B.3.2.1.3 Habitate de interes comunitar neincluse în Formularul Standard pe fiecare sit în parte

Habitatele de interes comunitar neincluse în formularele standard sunt evidențiate în tabelele de mai sus (Tabelul 13- Cap. B.3.2.1). În tabelul de mai jos sunt prezentate sintetic aceste habitate, defalcat pe fiecare sit din interiorul AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt.

S-au identificat astfel 9 habitate de interes comunitar nemenționate în FS ale unor situri din cele analizate, iar 3 habitate de pajiști au fost identificate fără a fi menționate în nici un FS.

Tabelul 18. Suprafața ocupată cu habitate ce nu sunt menționate în FS și starea lor de conservare

Nr. crt	Cod habitat Natura 2000	Denumire habitat	Suprafața habitatului în sit (ha)	Suprafața din inventarieri	
				Stare de conservare Favorabilă	Stare de conservare NEfavorabilă
SCI Pădurea de gorun și stejar de la Dosul Fânașului					
1	91Y0	Păduri dacice de stejar și carpen	24,88	24,88	0
2	92A0	Zăvoaie cu Salix alba și Populus alba	0,59	0,59	0
SCI Pădurea de gorun și stejar de pe Dealul Purcăretului					
1	91Y0	Păduri dacice de stejar și carpen	30,05	30,05	0
SCI Oltul Mijlociu-Cibin-Hârtibaciu*					
1	92A0	Zăvoaie cu Salix alba și Populus alba	19,74	19,74	0
SCI Hârtibaciu Sud – Est*					
1	9110	Păduri de fag de tip Luzulo-Fagetum	3,73	3,73	0
2	91V0	Păduri dacice de fag (Symphyto-Fagion)	4,39	0	4,39(100%)
3	92A0	Zăvoaie cu Salix alba și Populus alba	257,22	257,22	0
SCI Hârtibaciu Sud – Vest*					
1	91E0*	Păduri aluviale de Alnus glutinosa și Fraxinus excelsior:	215,72	182,03	33,69(15,6%)
2	92A0	Zăvoaie cu Salix alba și Populus alba	129,27	129,27	0
SCI Sighișoara-Târnava Mare					
1	6230*	Pajiști montane de <i>Nardus</i> bogate în specii pe substraturi silicioase	177,80	175,8	1,98
2	6410	Pajiști cu <i>Molinia</i> pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase (<i>Molinion caeruleae</i>)	18,21	15,86	2,35
3	6440	Pajiști aluviale cu <i>Cnidion dubii</i>	699,55	235,4	464,15
4	6520	Fânețe montane	3.225,07	1447,57	1.777,50

B.3.2.2. Habitate importante pentru conservare, altele decât cele de interes comunitar

Cele 17 habitate de interes comunitar reprezintă doar o mică parte a spectrului de habitate importante în regiunea siturilor Natura 2000 din AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt.

În afara celor 9 habitate forestiere de interes comunitar, s-a identificat un singur habitat forestier fără corespondent Natura 2000, fiind reprezentat de păduri dacice de gorun, importante pentru speciile care o compun și pentru specii de faună de interes conservativ.

De asemenea, așa cum s-a arătat la subcapitolul B.3.2.1.2. s-au identificat habitate de pajiști importante pentru speciile de interes conservativ.

Tabelul 19. Habitate importante pentru conservare, altele decât cele de interes comunitar.

Denumire habitat	Important deoarece ...
R4129 Păduri dacice de gorun (<i>Quercus petrae</i>) și fag (<i>Fagus sylvatica</i>) cu <i>Festuca drymeia</i> ,	Deși nu i s-a atribuit un cod european acest habitat prezintă importanță prin prisma speciilor din care este constituit. Specia majoritară este gorunul alături de care se mai întâlnesc specii precum fagul (<i>Fagus sylvatica</i>), rar, carpen (<i>Carpinus betulus</i>), sorb de câmp (<i>Sorbus torminalis</i>), cireș (<i>Prunus avium</i>).
E2 Pajiști mezofile	Deși nu sunt habitate de interes comunitar acestea sunt importante datorită speciilor care depind de existența și starea lor de conservare. Foarte multe specii își regăsesc aici habitate propice pentru stabilirea unor populații stabile și viabile pe termen lung prin resursele trofice de care dispun sau varietatea habitatelor care formează un peisaj mozaicat unic în Europa.
E2.1. Pajiști permanente mezofile și pajiști pășunate după cosire	
E2.2 Fânețe de altitudine joasă sau medie	
E2.7 Pajiști mezofile abandonate	
E3.4 Pajiști umede eutrofice sau mezotrofice	
E5 Comunități de margine de pădure sau de zone defrișate cu buruienării înalte	
E5.1. Buruienării antropogene/ Comunități ruderales	
F9.1 Tufărișuri de pe malurile râurilor și pâraielor	
F9.2 Comunități de trestii și ferigi	
FB Plantații de tufărișuri	

B.3.3. Flora

Diversitatea floristică din zona Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt este dată de substratul geologic, varietatea formelor de relief întâlnite și nu în ultimul rând de condițiile climatice particulare la nivel de topoclimat.

În cadrul procesului de realizare a planului de management, colectarea informațiilor în situl Natura 2000 Sighișoara-Târnavă Mare (ROSCI 0227) s-a desfășurat pe parcursul anilor de cercetare mai 2011 – octombrie 2013. S-au făcut inventarii utilizând metodologiile prezentate în detaliu în studiile de inventariere, parcurgându-se în total de 2.863 de blocuri fizice, datele fiind încărcate într-

o bază de date, constituind baza măsurilor/recomandărilor de management pentru speciile de interes comunitar.

Inventarul floristic la nivel de **habitate forestiere** cuprinde un număr de 404 specii. Familiile cele mai bine reprezentate sunt: Poaceae (26 sp.), Rosaceae (26 sp.), Lamiaceae (25 sp.), Fabaceae (24 sp.), Ranunculaceae (24 sp.) Asteraceae (21 sp.), Liliaceae (16 sp.).

B.3.3.1. Specii de interes comunitar

Formularul Standard al Sitului Natura 2000 Sighișoara-Târnavă Mare (ROSCI 0227) impune asigurarea stării favorabile de conservare pentru șapte specii de interes comunitar incluse în anexa II a Directivei Habitate. Printre acestea se află specii care sunt extrem de rare la nivel național și internațional (dar și la nivel local) cum ar fi papucul doamnei (*Cypripedium calceolus*) sau târtanul (*Crambe tataria*).

Lista și statutul de conservare a speciilor de interes comunitar în conformitate cu legislația europeană și națională și listele IUCN este prezentat în Anexa 15/Tabelul 1.

În cadrul procesului de realizare a planului de management, în perioada mai 2011 – octombrie 2013, s-au făcut inventarieri, rezultând următoarele:

Tabelul 20. Situația speciilor floristice de interes comunitar identificate în sit

Specia	Efectiv estimat	Viabilitatea	Nr. minim de indivizi estimat	Observații	Starea de conservare a habitatului caracteristic	Stare actuală specie		
						A	B	C
1 <i>Iris aphylla ssp. hungarica</i>	10	Distribuție restrânsă	10	Bunești Daneș	Rea/nefavorabilă			*
2 <i>Adenophora liliifolia</i>	25-50	Distribuție restrânsă	25	Apold, Rodeș Bunești	Favorabilă			*
3 <i>Crambe tataria</i>	100-150	Slab reprezentată	100	Bunești, Saschiz Albești	Favorabilă			*
4 <i>Echium rossicum</i>	-	Distribuție sporadică	-	Apold, Biertan Saschiz, Laslea Sighișoara	Rea/nefavorabilă			*
5 <i>Agrimonia pilosa*</i>	-	Absentă. A fost o eroare în fișa standard ce derivă dintr-o indicație greșită prezentă în volumul 4 al Florei României.						
6 <i>Cypripedium calceolus*</i>	-	Absentă. Studiile nu au fost extinse asupra habitatelor forestiere, dar pe perioada inventarierilor forestiere aceasta nu a fost observată.						
7 <i>Angelica palustris*</i>	-	Absentă cu habitat specific în stare nefavorabilă de conservare. Identificată la granița sitului pe teritoriul administrativ al orașului Agnita – Ruja. În Spa ROSPA0099 Posibil să fie regăsită în viitor sub forma unor populații foarte mici în arealul Rora Coveșului de unde a fost semnalată în anii 60 ai secolului 20.						

Legendă:

*A - Excelentă - se menține prin non-intervenție sau prin același tip de management ca până în prezent

*B - Bună - îmbunătățirea stării de conservare se poate face cu măsuri de management fără a implica reconstrucții ecologice

*C - Medie sau redusă - degradată din cauza unor intervenții antropice, dar recuperabil cu intervenții de reconstrucție ecologică

B.3.3.2. Alte specii de interes de conservare

Pe lângă speciile de interes comunitar, în **habitatele de tufărișuri și pajiști** ale AP au fost identificate 17 specii de floră, specii care sunt importante atât pentru că sunt rare cât și pentru faptul că de unele dintre ele depind specii de faună importante pentru conservare (Vezi Capitolul C1).

Lista și statutul de conservare - în conformitate cu legislația europeană și națională și listele IUCN - a speciilor de interes conservativ, altele decât cele de interes comunitar, este prezentată în Anexa 16.

Lista roșie a florei din **habitatele forestiere** din AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt este prezentată în tabelul de mai jos.

Tabelul 21. Lista roșie a florei din AP Sighișoara-Târnava Mare.

Nr. Crt.	Specia	Categorie de vulnerabilitate LRN 1994*	Categorie de vulnerabilitate LRN 2005**
1	<i>Dianthus giganteus</i>	R	R
2	<i>Amygdalus nana</i>	-	VU
3	<i>Cephalanthera damasonium</i>	NT	LC
4	<i>Cephalanthera longifolia</i>	NT	LC
5	<i>Cephalanthera rubra</i>	R	NT
6	<i>Dactylorhiza maculata</i>	R	NT
7	<i>Dictamnus albus</i>	VU/R	VU
8	<i>Epipactis helleborine</i>	R	NT
9	<i>Galanthus nivalis</i>	NT	VU
10	<i>Hepatica transsilvanica (endemică)</i>	NT	LC
11	<i>Limodorum abortivum</i>	R	NT
12	<i>Iris aphylla</i>	-	VU
13	<i>Neottia nidus-avis</i>	R	NT
14	<i>Orchis mascula</i>	R	NT
15	<i>Orchis militaris</i>	R	NT
16	<i>Orchis morio</i>	R	NT
17	<i>Orchis tridentata</i>	R	NT
18	<i>Platanthera bifolia</i>	R	NT

(e)-specie endemică

*Lista roșie a plantelor din România, Oltean 1994.

**Lista critică a plantelor vasculare din România, Oprea 2005.

B.3.3.3. Specii de floră sălbatică de interes economic și cultural

În ceea ce privește importanța speciilor, s-au găsit puține informații în literatura de specialitate, pentru speciile întâlnite în cadrul ariei naturale protejate, situația acestora fiind detaliată în Figura 1.

Remarcăm faptul că domină plantele toxice (22), urmate de plantele ce pot fi utilizate în scop medicinal (19), cele ornamentale (12) etc.

Plante toxice: *Aconitum moldavicum*, *Caltha palustris*, *Actaea spicata*, *Helleborus purpurascens*, *Daphne mezereum* etc.

Plante medicinale: *Achillea millefolium*, *Chelidonium majus*, *Origanum vulgare*, *Rhamnus cathartica*, *Colchicum autumnale* etc.

Plante ornamentale: *Larix decidua*, *Padus serotina*, *Salix babylonica*, *Solidago canadensis*, *Vinca minor* etc.

Plante alimentare: *Cerasus avium*, *Cornus mas*, *Rosa canina* etc.

Plante industriale: *Betula pendula*, *Fraxinus ornus*, *Populus alba*, *Quercus pubescens* etc.

Plante furajere: *Dactylis glomerata*, *Lotus corniculatus*, *Trifolium pratense*

Plante melifere: *Tilia cordata*

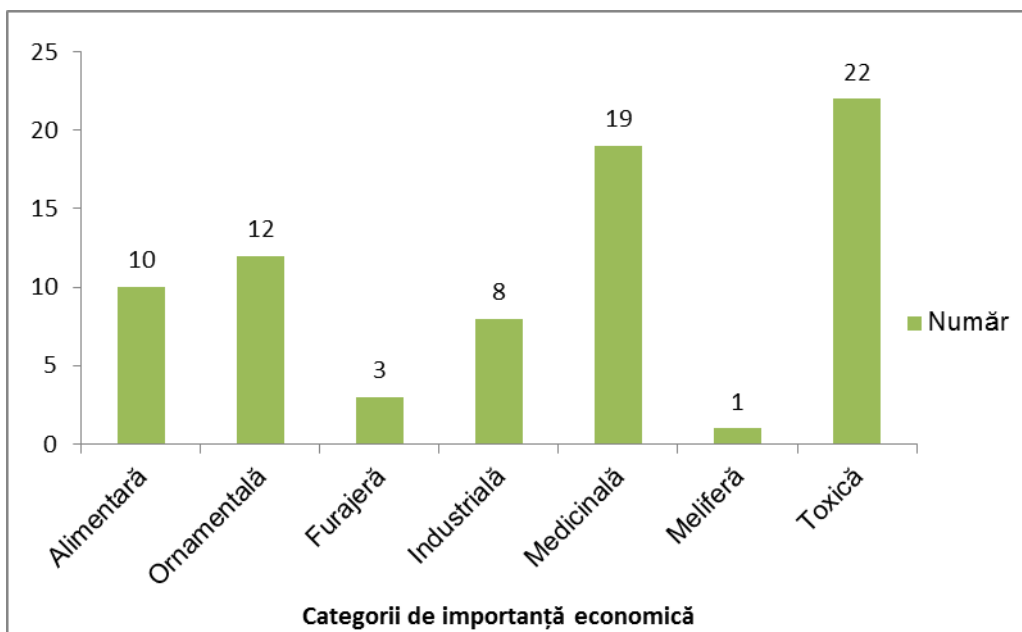

Figura 4. Importanța economică a speciilor floristice

Aproximativ 30 de specii comestibile de ciuperci sunt colectate frecvent de localnici și de turiști, fiind comercializate ocazional. Ocazional se culeg de asemenea mure, măceșe și plante medicinale, fără impact semnificativ asupra speciilor. O parte dintre speciile de floră de primăvară și vară precum *Iris pseudacorus* (Stânjeni galbeni), *Galanthus nivalis* (ghiocel) sunt colectate sistematic de localnici și comercializate la scară redusă pe piețele locale.

Prezența unor specii de plante de interes cultural este strâns legată de ocupațiile tradiționale precum impletitul nuielor(din crenguțe de răchite-*Salix spp.* sau alun- *Corylus avellana*), ocupațiile gastronomice prin prepararea unor gemuri, dulcețuri sau băuturi specifice (soc-*Sambucus nigra*, mur-*Rubus caesius*, măceș-*Rosa canina*) și tradiții locale(festivaluri și sărbători în care se folosesc crenguțe de nuc-*Juglans regia*, tei-*Tilia spp.*).

B.3.4.4. Specii alohtone și specii invazive

Identificarea și cartarea din timp a plantelor de origine străină și cu caracter invaziv în ariile protejate ar trebui să fie o prioritate, având în vedere că speciile adventive invazive sunt specii alohtone (exotice) a căror introducere și extindere poate reprezenta o amenințare la adresa diversității biologice și a economiei, sau poate avea alte consecințe neprevăzute (Richardson și col. 2000). Un studiu concret, privind răspândirea speciilor alohtone și a celor cu caracter invaziv, a fost realizat și în zona AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt, iar cu ocazia inventarierilor au fost culese o serie de informații privind prezența unor specii invazive. Pentru elaborarea studiului privind impactul speciilor adventive invazive asupra habitatelor din aria studiată, în vara-toamna anilor 2011-2013 s-au parcurs și caracterizat cele mai multe văi în aria protejată.

S-au stabilit și marcat astfel un număr de 310 puncte standard un au fost identificate trei specii adventive cu distribuție și abundență semnificativă în comunitățile vegetale naturale sau seminaturale, așa numite **plante adventive invazive “transformatoare”**. Aceste specii sunt *Solidago canadensis* (sânziana de grădină), *Robinia pseudacacia* (salcâmul) și *Helianthus tuberosus* (napul porcesc). Totodată s-au identificat și alte opt specii **adventive invazive** (*Acer negundo* L.-arțar american), *Asclepias syriaca* L. (ceara albinei, floarea fluturilor), *Reynoutria japonica* Houtt. (troscot japonez), *Erigeron annuus* Desf. (syn: *Stenactis annua*, bunghișorul), *Conyza* (*Erigeron*) *canadensis* L. (bătrânișul), *Echinocystis lobata* Torr. et Gray (bostănaș spinos), *Rudbeckia laciniata* L. (mărită-mă mamă), *Impatiens glandulifera* Royle (slăbănogul de Himalaia) și 10 specii de **plante adventive potențial-invazive**(*Ambrosia artemisiifolia* L. (iarba pârloagelor), *Reynoutria x bohemica* Chrtek et Chrtková (troscot hibrid), *Oenothera biennis* L. (luminiță), *Parthenocissus inserta* Fritsch (viță de Canada), *Hippophaë rhamnoides* L. (cătină albă), *Ailanthus altissima* Swingle, *Amorpha fruticosa* L. (amorfa arbustivă, salvâm mic), *Aster novi-belgii* L. (floarea-sfinței-marii), *Aster lanceolatus* Willd., *Solidago gigantea* Aiton).

În urma inventarierilor din teren și pe baza prelucrării datelor, gradul de invazivitate este foarte ridicat în partea nord-vestică a teritoriului, unde și numărul speciilor adventive care apar în aceleași locații este foarte semnificativ. Localitățile (văile și diferite tipuri de vegetație din apropierea acestor localități) cele mai afectate de speciile adventive invazive, unde am găsit invazii semnificative, cu abundență sporită a unei sau mai multe specii adventive invazive, sunt: Biertan, Copșa Mare, Laslea,

Richiș, Saeș, Saschiz, Viscri, Șoars, Rodbav, Tecușu Nou, Cincu, Arpașu de Jos, Bruuiu, Veseud, Merghindeal, Ruja, Stejărișu, Bârghiș. Într-o singură locație s-au identificat chiar și 11 (lângă Biertan) sau 8 (lângă Laslea) specii adventive invazive într-un perimetru restrâns, iar prezența a 5 sau 6 specii este generală pentru restul localităților enumerate mai sus.

Au fost de asemenea identificate și tipurile de habitate care sunt invadate de aceste specii sau care reprezintă sursă importantă pentru evenimente de invazii viitoare și am constatat că pădurile de foioase dominate de fag, stejar, gorun și carpen nu sunt invadate de specii adventive, pe când pădurile și tufărișurile aluvionale sunt foarte degradate, cu un grad de invazivitate ridicată. Pajiștile xerofile și mezofile prezintă un grad de invazivitate redusă, doar 25% din pajiștile examinate găzduind specii adventive invazive. Habitatele cele mai infestate cu specii adventive sunt pârloagele, speciile adventive invazive perene se pot instala în aceste comunități vegetale în curs de formare și împiedică regenerarea acestor habitate, oprind succesiunea vegetală. O mare parte (73%) din pârloagele examinate sunt invadate de *Solidago canadensis* cu abundențe variate, dar deseori dominante sau monodominante. Speciile *Asclepias syriaca*, *Helianthus tuberosus* (doar dacă pârloaga este de-a lungul cursului de apă), *Rudbeckia laciniata*, *Stenactis annua* și *Erigeron canadensis* apar și ele pe pârloage. Din cele 116 de pârloage examinate doar 19 (16%) erau fără specii adventive invazive. Datorită faptului că majoritatea speciilor de interes comunitar (7 specii) habitează în păduri sau în pajiști uscate de naturalitate ridicată, sunt mari șanse să nu fie afectate de distribuția speciilor adventive invazive.

B.3.4. Fauna

B.3.4.1. Specii de interes comunitar

Ariile protejate de interes comunitar prezente în AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt au fost desemnate pentru prezența a 72 de specii enumerate în Formularele Standard precum și în Anexa 17, respectiv pentru:

- 10 specii de mamifere dintre care 6 sunt specii de lilieci și 2 carnivore mari prioritare.
- 28 de specii de păsări
- 5 specii de amfibieni
- 10 specii de pești
- 19 specii de nevertebrate

AP este sit de interes comunitar și datorită faptului că teritoriul ei este important pentru 53 de specii de păsări migratoare incluse în Formularul Standard din care în urma inventarierilor în teren au fost validate 30 de specii, restul fiind observații accidentale.

În urma inventarierilor s-au identificat alte 9 sp. păsări specii, 2 specii de mamifere și 2 specii de nevertebrate de interes comunitar, care nu au fost incluse în FS pentru siturile din această AP.

În Anexa 17 se prezintă în detaliu situația identificării speciilor de interes comunitar pe fiecare sit inclus în AP comparativ cu lista speciilor prezente în Formularul Standard al fiecărui sit de importanță comunitară.

Statutul de conservare a speciilor de interes comunitar în conformitate cu legislația europeană și națională și listele IUCN este prezentat în Anexa 15/Tabelul 1.

Situația speciilor identificate în sit

În cadrul procesului de realizare a planului de management, în perioada 2011-2013 s-au făcut inventarii ale speciilor de faună de interes comunitar (Anexa 13- Fișele speciilor și habitatelor), în baza cărora se poate estima starea actuală a speciilor.

În urma inventarierilor desfășurate în AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt s-au identificat 76 de specii de faună de interes comunitar (15 sp. Mamifere, 5 sp. Amfibieni și reptile, 7 sp. Pești, 12 sp. nevertebrate prezente pe anexa II a Directivei Habitate), dintre care și de 37 de specii de păsări de interes comunitar (prezente pe anexa I a Directivei Păsări). Această bogăție de specii comunitare denotă pe lângă starea favorabilă a unor habitate, calitatea excepțională din punct de vedere ecologic a acestei regiuni, fiind rezultatul managementului extensiv/tradițional prin coabitarea comunităților locale cu capitalul natural.

Din totalul de 76 specii de interes comunitar, 20 au o stare de conservare corespunzătoare iar 51 au stare de conservare medie sau redusă (pentru 5 specii de păsări starea de conservare nu a putut fi estimată), necesitând măsuri active de management sau chiar de refacere (Vezi *Tabelul 24 și Tabelul 25-efective de păsări-comparativ*). În majoritatea cazurilor intervențiile de management vor viza și habitatele, astfel încât să beneficieze de impactul acestora toate speciile dependente de habitatele respective.

Tabelul 22. Situația speciilor de interes comunitar în AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Nr	Nume specie	Efectiv populațional estimat	Nr. minim de indivizi estimat în sit	Observații	Starea actuală		
					*C	*S	*N
Păsări							
1	<i>Botaurus stellaris</i>	1-2p/1-5i pasaj	1p	Probabil favorabilă	*		
2	<i>Ixobrychus minutus</i>	10-20 p	10p	Probabil favorabilă	*		
3	<i>Nycticorax nycticorax</i>	10-40 i	10	Probabil favorabilă	*		
4	<i>Egretta alba</i>	20-60 i	20	Probabil favorabilă	*		
5	<i>Ardea purpurea</i>	0-1p/2-12i pasaj	1 p	Probabil favorabilă	*		
6	<i>Ciconia nigra</i>	8-15 p/ 20-60 i pasaj	8 p	Necunoscută (posibil nefavorabilă)			*
7	<i>Ciconia ciconia</i>	130-140 p/ 100-400 i pasaj	130 p	Probabil favorabilă	*		
8	<i>Aythya nyroca</i>	15-90 i	15	Probabil favorabilă	*		
9	<i>Pernis apivorus</i>	307-427 p	307p	Necunoscută (posibil nefavorabilă)			*
10	<i>Circaetus gallicus</i>	2-4 p	2p	Necunoscută	-	-	-
11	<i>Circus aeruginosus</i>	2-4p/30-100 i pasaj	2-4p	Probabil favorabilă	*		
12	<i>Circus cyaneus</i>	40-90 i	40	Posibil favorabilă		*	
13	<i>Aquila pomarina</i>	128-202 p	128p	Necunoscută (posibil nefavorabilă)			*
14	<i>Falco vespertinus</i>	2-20 i	2	Necunoscută	-	-	-
15	<i>Porzana parva</i>	1-5 p /1-10 i pasaj	1p	Probabil favorabilă	*		
16	<i>Crex crex</i>	500-2000 p	500p	Necunoscută (posibil favorabilă)		*	

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Nr	Nume specie	Efectiv populațional estimat	Nr. minim de indivizi estimat în sit	Observații	Starea actuală		
					*C	*S	*N
17	<i>Himantopus himantopus</i>	0-3p/ 0-30 i pasaj	1p	Probabil favorabilă	*		
18	<i>Philomachus pugnax</i>	10-250 i	10	Probabil favorabilă	*		
19	<i>Tringa glareola</i>	10-150 i	10	Probabil favorabilă	*		
20	<i>Sterna hirundo</i>	2-25 i	2	Probabil favorabilă	*		
21	<i>Chlidonias hybridus</i>	5-45 i	5	Probabil favorabilă	*		
22	<i>Chlidonias niger</i>	30-70 i	30	Probabil favorabilă	*		
23	<i>Bubo bubo</i>	2-5 p	2	Necunoscută	-	-	-
24	<i>Strix uralensis</i>	320-800 p	320	Necunoscută (posibil favorabilă)		*	
25	<i>Caprimulgus europaeus</i>	20-50 p	20	Necunoscută	-	-	-
26	<i>Picus canus</i>	630-1670 p	630	Necunoscută (posibil favorabilă)		*	
27	<i>Dryocopus martius</i>	185-590 p	185p	Necunoscută (posibil favorabilă)		*	
28	<i>Dendrocopos medius</i>	2225-4240 p	2225	Probabil nefavorabilă			*
29	<i>Dendrocopos leucotos</i>	285-985 p	285	Probabil nefavorabilă			*
30	<i>Lullula arborea</i>	2060-4240 p	2060	Probabil nefavorabilă			*
31	<i>Anthus campestris</i>	240-1350 p	240	Probabil favorabilă	*		
32	<i>Sylvia nisoria</i>	635-2140 p	635p	Necunoscută (posibil favorabilă)		*	
33	<i>Ficedula parva</i>	300-1200 p	300p	Probabil nefavorabilă			*
34	<i>Ficedula albicollis</i>	23660-46530 p	23660	Probabil nefavorabilă			*
35	<i>Lanius collurio</i>	27600-51700p	27600	Necunoscută (posibil favorabilă)		*	
36	<i>Lanius minor</i>	170-200 p	170	Probabil nefavorabilă			*
37	<i>Dendrocopos syriacus</i>	5-25 p	5	Necunoscută	-	-	-
Mamifere							
38	<i>Canis lupus</i>	20-30 ex (4-6 haite)	20	Satisfăcătoare		*	
39	<i>Ursus arctos</i>	Nu se poate aprecia	-	Motive: migrații sezoniere, migrații individuale, urșii nu sunt teritorial, activitatea lor se schimbă frecvent din cauza a multor circumstanțe, diferențele individuale privind mărimea "home range" - ului sunt foarte mari.		*	
40	<i>Lutra lutra</i>	58-60 ex	58	Dacă considerăm ca toate observațiile de prezență permanentă înseamnă minim o vidră dacă punctele sunt la o distanță între 5-10 km.		*	
41	<i>Castor fiber</i>	>21	21	-		*	
42	<i>Lynx lynx</i>	1	1	Observat în apropierea limitei estice lângă Orașul Rupea			*

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Nr	Nume specie	Efectiv populațional estimat	Nr. minim de indivizi estimat în sit	Observații	Starea actuală		
					*C	*S	*N
43	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	300-500	300	Nefavorabilă			*
44	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	40-150	40	Nefavorabilă			*
45	<i>Myotis myotis</i>	2000-3500	2000	Satisfăcătoare		*	
46	<i>Myotis oxygnathus (blythii)</i>	2000-3500	2000	Satisfăcătoare		*	
47	<i>Myotis bechsteinii</i>	600-1200	600	Satisfăcătoare		*	
48	<i>Barbastella barbastellus</i>	800-1500	800	Satisfăcătoare		*	
49	<i>Rhinolophus euryale</i>	5-20	5	Nefavorabilă			*
50	<i>Myotis emarginatus</i>	150-300	150	Nefavorabilă			*
51	<i>Myotis dasycneme</i>	30-80	30	Nefavorabilă			*
52	<i>Miniopterus schreibersii</i>	50-150	50	Satisfăcătoare		*	
Amfibieni și reptile							
53	<i>Triturus cristatus</i>	>900 ex	900	Favorabilă	*		
54	<i>Emys orbicularis</i>	Maxim 5 populații	-	General Nefavorabilă (Favorabilă doar în ROSCI0132)			*
55	<i>Bombina bombina</i>	Câteva sute	Câteva sute	Foarte rară			*
56	<i>Bombina variegata</i>	>6030	6030	Favorabilă	*		
57	<i>Lissotriton vulgaris ampelensis</i>	>1020 ex	1020	Favorabilă	*		
Pești							
58	<i>Gobio uranoscopus</i>	-	-	Prezența speciei nu a fost identificată în sit	-	-	-
59	<i>Aspius aspius</i>	-	-	Prezența speciei nu a fost identificată în sit	-	-	-
60	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	>2000	2000	Valorile sunt identice si pentru SCI 0227 și 0132		*	
61	<i>Barbus meridionalis</i>	> 10000	10000	Valorile sunt identice si pentru SCI 0227 și 0132		*	
62	<i>Sabanejewia aurata</i>	> 10000	10000	Valorile sunt identice si pentru SCI 0227 și 0132		*	
63	<i>Cobitis taenia</i>	> 5000	5000	Valorile sunt identice si pentru SCI 0227 și 0132		*	
64	<i>Zingel zingel</i>	<100	<100	Populație Slabă			*
65	<i>Zingel streber</i>	-	-	Prezența speciei nu a fost identificată în sit	-	-	-
66	<i>Gobio kessleri</i>	> 5000	1000	Populație Slabă		*	
67	<i>Pelecus cultratus</i>	< 100	< 100	Nefavorabilă			*
Nevertebrate							
68	<i>Unio crassus</i>	-	100	Nefavorabilă			*
69	<i>Anisus vorticulus</i>	-	-	Prezența speciei nu a fost identificată în sit	-	-	-
70	<i>Vertigo angustior</i>	-	-	Prezența speciei nu a fost identificată în sit	-	-	-
71	<i>Maculinea teleius</i>	-	-	Starea habitatului și a populației nefavorabilă			*

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt

Nr	Nume specie	Efectiv populațional estimat	Nr. minim de indivizi estimat în sit	Observații	Starea actuală		
					*C	*S	*N
72	<i>Lycaena dispar</i>	-	-	Starea habitatului și a populației nefavorabilă			*
73	<i>Euphydryas aurinia</i>	-	-	Starea habitatului și a populației nefavorabilă			*
74	<i>Leptidea morsei</i>	-	-	Starea habitatului și a populației nefavorabilă			*
75	<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	-	-	Starea habitatului și a populației favorabilă	*		
76	<i>Lucanus cervus</i>	-	-	Starea habitatului și a populației nefavorabilă			*
77	<i>Osmoderma eremita</i>	-	-	Starea habitatului și a populației nefavorabilă			*
78	<i>Cerambyx cerdo</i>	-	-	Starea habitatului și a populației nefavorabilă			*
79	<i>Rosalia alpina</i>	-	-	Starea habitatului și a populației nefavorabilă			*
80	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	-	-	Starea habitatului și a populației nefavorabilă			*
81	<i>Morimus funereus</i>	-	-	Starea habitatului și a populației nefavorabilă			*
82	<i>Bolbelasmus unicornis</i>	-	-	Prezența speciei nu a fost identificată în sit	-	-	-
83	<i>Catopta thrips</i>	-	-	Prezența speciei nu a fost identificată în sit	-	-	-
84	<i>Eriogaster catax</i>	-	-	Prezența speciei nu a fost identificată în sit	-	-	-
85	<i>Euphydryas maturna</i>	-	-	Prezența speciei nu a fost identificată în sit	-	-	-
86	<i>Pholidoptera transsylvanica</i>	-	-	Prezența speciei nu a fost identificată în sit	-	-	-
87	<i>Chilostoma banaticum</i>	-	-	Prezența speciei nu a fost identificată în sit	-	-	-
88	<i>Ophiogomphus cecilia</i>	-	-	Prezența speciei nu a fost identificată în sit	-	-	-

Legendă:

*C - Corespunzătoare - se menține prin non-intervenție sau prin același tip de management ca până în prezent

*S - Satisfăcătoare - îmbunătățirea stării de conservare se poate face cu măsuri de management fără a implica reconstrucții ecologice

*N - Necorespunzătoare - degradată din cauza unor intervenții antropice, dar recuperabil cu minime intervenții de reconstrucție ecologică.

Tabelul 23. Analiza comparativă a efectivelor speciilor de păsări inventariate în AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt și efectivele din FS.

Nr.	Specia	Efective cf. formular standard				Efective cf. inventarierilor			
		Rezidentă	Cuibărit	Iernat	Pasaj	Rezidentă	Cuibărit	Iernat	Pasaj
1	<i>Nycticorax nycticorax</i>				100-300 i				10-40 i
2	<i>Egretta alba</i>			R	2-15 i				20-60 i
3	<i>Ciconia nigra</i>		2-4 p				8-15 p		20-60 i
4	<i>Ciconia ciconia</i>		40-60 p				130-140 p		100-400 i
5	<i>Aythya nyroca</i>		8-10 p		100-250 i				15-90 i
6	<i>Pernis apivorus</i>		100-120 p				307-427 p		
7	<i>Circaetus gallicus</i>		2-4 p				2-4 p		
8	<i>Circus aeruginosus</i>		2-4 p		100-200 i		2-4 p		30-100 i
9	<i>Circus cyaneus</i>			40-90i				40-90 i	
10	<i>Aquila pomarina</i>		70-90 p				128-202 p		
11	<i>Falco vespertinus</i>				2-20 i				2-20 i
12	<i>Crex crex</i>		150-250 p				500-2000 p		
13	<i>Himantopus himantopus</i>				2-10 i		0-3 p		0-30 i
14	<i>Philomachus pugnax</i>				400-800 i				10-250 i
15	<i>Tringa glareola</i>				80-150i				10-150 i
16	<i>Sterna hirundo</i>				R				2-25 i
17	<i>Chlidonias hybridus</i>				80-120 i				5-45 i
18	<i>Bubo bubo</i>		10-20 p			2-5 p			
19	<i>Strix uralensis</i>	80-110 p				320-800 p			
20	<i>Caprimulgus europaeus</i>		700-900 p				20-50 p		
21	<i>Picus canus</i>	280-320 p				630-1670 p			
22	<i>Dendrocopos medius</i>	1000-1300 p				2225-4240 p			
23	<i>Dendrocopos leucotos</i>	70-90 p				285-985 p			
24	<i>Lullula arborea</i>		13500-15500 p				2060-4240 p		
25	<i>Anthus campestris</i>		80-100 p				240-1350 p		
26	<i>Lanius collurio</i>		34000-38000 p				27600-51700 p		
27	<i>Lanius minor</i>		170-200 p				170-200 p		
28	<i>Dendrocopos syriacus</i>	220-260 p				5-25 p			

B.3.4.2. Specii de interes de conservare, altele decât cele de interes comunitar

AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt este importantă și pentru alte 174 de specii de faună, altele decât cele de interes comunitar, acestea fiind prezentate în Formularele Standard ale fiecărui sit. În urma studiilor de inventariere s-au studiat și speciile de păsări de interes comunitar cu migrație regulată prezente în AP, prezentate în tabelul de mai jos. De asemenea se remarcă două specii de nevertebrate importante (*Formica pratensis* și *Formica rufa*) care figurează pe Lista Roșie a IUCN, fiind catalogate ca *near threatened*. În același timp se remarcă și șase specii de *Myrmica* (*M. rubra*, *M. ruginodis*, *M. sabuleti*, *M. scabrinodis*, *M. schencki*, *M. specioides*), care sunt gazde primare sau secundare ale omizilor speciilor de fluturi *Maculinea* (de ex. *M. teleius*, *M. nausithous*), specii de interes comunitar Natura 2000. Fără protecția acestor specii de furnici, și a habitatelor acestora, nu se pot proteja eficient nici speciile *Maculinea*.

În Tabelul 24 prezintă speciile de interes comunitar cu migrație regulată nemenționate în anexa I a Directivei Consiliului 2009/147/EC, acestea fiind specii importante pentru conservare.

Toate celelalte specii de interes de conservare altele decât cele de interes comunitar sunt prezentate în Anexa 18.

Tabelul 24. Specii de păsări de interes comunitar din Directiva Păsări, cu migrație regulată, prezente în sit.

Nr Crt	Cod N2000	Nume specie	Denumire populară	Lista roșie globală UICN
1	A004	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	Corcodel mic	LC
2	A005	<i>Podiceps cristatus</i>	Corcodel mare	LC
3	A006	<i>Podiceps grisegena</i>	Corcodel cu gât roșu	LC
4	A008	<i>Podiceps nigricollis</i>	Corcodel cu gât negru	LC
5	A017	<i>Phalacrocorax carbo</i>	Cormoran mare	LC
6	A028	<i>Ardea cinerea</i>	Stârc cenușiu	LC
7	A036	<i>Cygnus olor</i>	Lebădă de vară	LC
8	A050	<i>Anas penelope</i>	Rață fluierătoare	LC
9	A051	<i>Anas strepera</i>	Rață pestriță	LC
10	A052	<i>Anas crecca</i>	Rață mică	LC
11	A053	<i>Anas platyrhynchos</i>	Rață mare	LC
12	A054	<i>Anas acuta</i>	Rață sulițar	LC
13	A055	<i>Anas querquedula</i>	Rață cârâitoare	LC
14	A056	<i>Anas clypeata</i>	Rață lingurar	LC
15	A059	<i>Aythya ferina</i>	Rață cu cap castaniu	LC
16	A061	<i>Aythya fuligula</i>	Rață moțată	LC
17	A123	<i>Gallinula chloropus</i>	Găinușă de baltă	LC
18	A125	<i>Fulica atra</i>	Lișiță	LC
19	A136	<i>Charadrius dubius</i>	Prundăraș gulerat mic	LC
20	A142	<i>Vanellus vanellus</i>	Nagăț	LC
21	A153	<i>Gallinago gallinago</i>	Becațină	LC

22	A156	<i>Limosa limosa</i>	Sitar de mal	LC
23	A161	<i>Tringa erythropus</i>	Fluierar negru	LC
24	A164	<i>Tringa nebularia</i>	Fluierar cu picioare verzi	LC
25	A165	<i>Tringa ochropus</i>	Fluierar de zăvoi	LC
26	A168	<i>Actitis hypoleucos</i>	Fluierar de munte	LC
27	A179	<i>Larus ridibundus</i>	Pescăruș râzător	LC
28	A182	<i>Larus canus</i>	Pescăruș sur	LC
29	A459	<i>Larus cachinnans</i>	Pescăruș pontic	LC
30	A198	<i>Chlidonias leucopterus</i>	Chirighiță cu aripi albe	LC

B.3.4.3. Specii de faună de interes economic

Speciile vâdate pe teritoriul AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt: mistreț (*Sus scrofa*), potârniche (*Perdix perdix*), iepure (*Lepus europaeus*), căprior (*Capreolus capreolus*), cerb (*Cervus elaphus*), vulpe (*Vulpes vulpes*), bursuc/viezure (*Meles meles*), jder de piatră (*Martes foina*), nevăstuică (*Mustela nivalis*), hermină (*Mustela erminea*), dihorul comun (*Putorius putorius*), pisică sălbatică (*Felis silvestris*), fazanul (*Phasianus colchicus*), gaiță (*Garrulus glandarius*), păsări acvatice: rață mare (*Anas platyrhynchos*), rață pitică (*Anas crecca*), rață cârâitoare (*Anas querquedula*).

Speciile de pești pescuite în apele AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt: *Barbus meridionalis* (mreană), *Carasius auratus gibelio* (caras), *Leuciscus/Squalius cephalus* (clean), oblete (*Alburnus alburnus*).

B.3.4.4. Specii de faună de interes cultural

Barza albă (*Ciconia ciconia*) este o specie asociată cu așezări umane. Localitățile cu cele mai reprezentative populații sunt Veneția de Jos cu 26 perechi de berze albe, urmată de Grânari cu 15 perechi și Comăna de Jos cu 11 perechi. Localnicii simpatizează, în general, această specie, considerând-o aducătoare de noroc, dar există și cazuri de conflict când berzele își construiesc cuibul chiar peste intrarea în casă, aproape de geamuri sau chiar pe coșurile de fum ale locuitorilor.

B.3.5. Ecosisteme

Habitatele de interes conservativ sunt parte integrantă a unor ecosisteme și complexe de ecosisteme de interes deosebit pentru conservare, prezentate vezi mai jos, acestea fiind critice pentru specii de interes de conservare, inclusiv pentru cele de interes comunitar. Astfel un număr de elemente structurale cum ar fi arborii bătrâni, bălțile temporare și permanente, vegetația arbustivă (de orice fel) reprezintă habitate importante pentru un număr mare de specii rare și protejate. Împreună cu habitatele acvatice și cele forestiere limitrofe, habitatele de pajiști (fânețe, pășuni) sunt esențiale pentru asigurarea hranei pentru speciile care constituie pradă (specii suport) pentru unele specii importante pentru conservare. În lipsa mozaicului de habitate, precum și a fragmentării unor tipuri de habitate, ar avea loc o dispersie a speciilor pradă, afectând speciile importante pentru conservare.

În cadrul sitului au fost identificate următoarele categorii de ecosisteme:

Terenuri agricole – 67.825 ha/ 24,57% din suprafața sitului.

Ecosisteme forestiere (păduri de foioase, amestecuri, rășinoase) – 113.461 ha/ 41,1 % din suprafața sitului.

Ecosisteme de pășune și fânețe (pășuni montane, fânețe) –89.820 ha, 32,5% din suprafața sitului.

Ecosisteme de ape (ape repezi, pâraie temporare) – 1.825 ha/ 0,7 % din suprafața sitului.

Ecosisteme artificiale (drumuri, construcții, diverse amenjări) – 1.519 ha /0,6 % din suprafața sitului.

Zone umede – 1.728ha/ 0,6 % din suprafața sitului.

Importanța tuturor acestor categorii de ecosisteme în cadrul sitului AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt, inclusiv elementele antropice, este dat de faptul că pot adăposti sau asigura resursă trofică diverselor specii prezente (lilieci, vidră, diverse specii de păsări, rozătoare, etc.).

Toate ecosistemele create de om, importanta omului în menținerea sistemelor naturale, fiind totuși driverul principal al ormării acestor ecosisteme .

B.3.6. Peisajul

Compoziția peisajului este echilibrată, cu acoperirea de pădure de circa 30%, de pășune de circa 26% pe când zonele arabile și construite au acoperire redusă (circa 15% respectiv 3-5%). Prin urmare acoperirea cu vegetație nativă este mare, nefragmentată. Acesta conferă o valoare ecologică uriașă regiunii. Pe lângă acest aspect, modul de folosire a terenurilor agricole și a pădurilor este încă tradițională în mare parte. Acest mod de folosință crează un peisaj cu heterogenitate ridicată la toate nivelurile spațiale, și induce o dinamică specială (fluiditate) a sistemelor ecologice.

În zona mai înaltă a Podișului Hârtibaciului, peisajul este unul caracteristic dealurilor înalte (peste 500-600 m), potențialul bioproductiv și modul de utilizare al terenurilor fiind puternic influențat de natura substratului litologic, de geodeclivitate și expoziția versanților. Predomină pădurile, livezile și fânețele naturale, pe când culturile agricole ocupă suprafețe restrânse și sunt slab productive.

În marea majoritate a zonei Ariei Protejate, peisajul este caracteristic dealurilor de înălțime mijlocie sau mică (200-600 m) în domeniul pădurilor de cvercinee, unde predominată este folosința agricolă pomicolă și viticolă, soluri afectate de procese erozionale după defrișarea forestieră, frecvente fenomene de gleizare și pseudogleizare pe terenurile cu exces de umiditate sau uscăciunea pronunțată a solurilor pe versanții bine drenați.

Tabelul 25. Elementele de peisaj indentificate în AP și legătura acestora cu valorile naturale.

Element de peisaj / tipuri de folosință ale terenurilor	Localizare în AP	Habitat de interes comunitar din sit care depind de elementul de peisaj	Specii de interes comunitar din sit care depind de elementul de peisaj	Alte specii importante pentru conservare care depind de habitat
Păduri mixte de foioase	Aproximativ 43 % din suprafața lor sunt în SCI (acoperind aprox. 46% din suprafața SCI-ului) și 57% în SPA (acoperind aprox. 22% din suprafața SPA-ului). În SCI pădurile sunt relativ nefragmentate din punct de vedere ecologic în special în partea central-vestică a sitului unde geomorfologia terenului este mai accidentat. În SPA, unde terenul este mai aplatizat, pădurile au fost tăiate în favoarea terenurilor agricole, aici fragmentele de pădure fiind mai evidente.	9110* Păduri de fag de tip <i>Luzulo-Fagetum</i> 9130 Păduri de fag de tip <i>Asperulo-Fagetum</i> 9170 Păduri de stejar cu carpen de tip <i>Galio-Carpinetum</i> 91Y0 Păduri dacice de stejar și carpen 91V0 Păduri dacice de fag (<i>Symphyto-Fagion</i>) 91I0* Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu <i>Quercus spp.</i> 91E0* Păduri aluviale cu <i>Alnus glutinosa</i> și <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alnion incanae, Salicion albae</i>) 91H0* Vegetație forestieră panonică cu <i>Quercus pubescens</i> 92A0 Zăvoaie cu <i>Salix alba</i> și <i>Populus alba</i> .	Amfibieni: <i>Triturus cristatus, Triturus vulgaris ampelensis, Bombina variegata</i> Păsări: <i>Ciconia nigra, Circaetus gallicus, Aquila pomarina, Pernis apivorus, Strix uralensis, Bubo bubo, Caprimulgus europeus, Dendrocopos medius, Dendrocopos leucotos, Dendrocopos syriacus, Picus canus, Dryocopus martius, Ficedula albicollis, Ficedula parva. Etc.</i> Mamifere: <i>Ursus arctos, Canis lupus, Felis silvestris, Lyx lynx, Rhinolophus hipposideros, Rhinolophus ferrumequinum, B. Barbastellus, M. brandtii Etc.</i> Nevertebrate: <i>Lucanus cervus, Cerambyx cerdo, Rosalia alpina Etc</i> Plante: <i>Cypripedium calceolus</i>	<i>Amfibieni: Rana dalmatina, Rana temporaria</i> <i>Reptile: Anguis fragilis</i> <i>Păsări:</i> <i>Mamifere: M. Nattereri, M. mystacinus, M. alcathe, P. auritus, M. daubentonii, P. pipistrellus, P. nathusii, P. pygmaeus, N. noctula, N. leisleri</i> <i>Insecte:-</i> <i>Plante:-</i>
Pajiști	Reprezintă o suprafață semnificativă, circa 46 % din suprafața SCI și aproximativ 32 %	40A0 - Tufărișuri subcontinentale peri-panonice	Amfibieni: <i>Triturus cristatus, Lisstriton vulgaris ampelensis, Bombina variegata</i>	<i>Amfibieni: Bufo bufo, Pelobates fuscus, Hyla arborea, Rana dlmatina, Rana temporaria.</i>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Element de peisaj / tipuri de folosință ale terenurilor	Localizare în AP	Habitate de interes comunitar din sit care depind de elementul de peisaj	Specii de interes comunitar din sit care depind de elementul de peisaj	Alte specii importante pentru conservare care depind de habitat
	<p>din SPA. În funcție de utilizarea lor pot fi pășuni sau fânețuri. Majoritatea pășunilor din situl Natura 2000 au conținut și conțin arbori bătrâni cu elemente moarte, acestea conferând pășunilor o valoare înaltă ecologică și culturală, unice în Europa. Arborii presărați și tufișurile au fost și sunt elemente structurale importante și pe fânețuri. În multe regiuni din situl Natura 2000 managementul pajistilor s-a abandonat, sau s-a schimbat.</p>	<p>6210 - Pajiști uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros 6230 *Pajiști montane de Nardus bogate în specii pe substraturi silicioase 6240 - Pajiști stepice subpanonice 6410 Pajiști cu Molinia pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase 6430 Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin 6440 Pajiști aluviale din Cnidion dubii 6510 - Pajiști de altitudine joasă 6520 Fânețe montane</p>	<p>Păsări: <i>Ciconia ciconia, Ciconia nigra, Pernis apivorus, Circaetus gallicus, Aquila pomarina, Circus aeruginosus, Crex crex, Bubo bubo, Dryocopus martius, Picus canus, Dendrocopos medius, Lullula arborea, Anthus campestris, Sylvia nisoria, Lanius collurio, Lanius minor. Etc.</i></p> <p>Mamifere: <i>Castor fiber, Felis silvestris, Ursus arctos, Canis lupus, M. oxygnathus, Rh. ferrumequinum, Etc.</i></p> <p>Nevertebrate: <i>Lucanus cervus, Cerambyx cerdo, Osmoderma eremita, Polidoptera transsylvanica, Eriogaster catax, Callimorpha quadripunctaria, Euphydryas maturna, Euphydryas aurunia, Catopta thrips, Lycaena dispar, Maculiena teleius, Leptidea morsei. Etc.</i></p> <p>Plante:</p>	<p>Reptile: <i>Lacera agilis, Lacerta viridis, Coronella austiaca, Natrix natrix</i></p> <p>Păsări: <i>Picus viridis</i></p> <p>Mamifere: <i>E. serotinus</i></p> <p>Plante: <i>Sanguisorba officinalis, Salvia nutans, Calamintha inseleana, Peucedanum tauricum, Hyacinthella leucophaea, Cephalaria radiata, Astragalus dasyanthus</i></p>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Element de peisaj / tipuri de folosință ale terenurilor	Localizare în AP	Habitat de interes comunitar din sit care depind de elementul de peisaj	Specii de interes comunitar din sit care depind de elementul de peisaj	Alte specii importante pentru conservare care depind de habitat
			<i>Echium russicum, Crambe tataria, Iris aphylla ssp. Hungarica,</i>	
Terenuri arabile	Reprezintă aproximativ 7-8% din suprafața ariei protejate. În termeni generali, terenurile arabile sunt reprezentate de parcele mici. În zonele deschise, aplatizate, unde agricultura mecanizată este posibilă, suprafața lor este mai mare, depășind 5 hectare.	Nu există habitate prioritare în terenuri arabile.	<p>Amfibieni: <i>Bombina variegata</i> (acolo unde parcelele sunt mici și agricultura este extensivă).</p> <p>Păsări: <i>Ciconia ciconia</i> (habitat de hrănire), <i>Lanius collurio</i>, <i>Lanius minor</i> (dacă parcelele sunt mici și sunt prezente tufe, arbori), <i>Bubo bubo</i>, <i>Crex crex</i>, <i>Aquila pomarina</i>, <i>Circus cyaneus</i>, <i>Anthus campestris</i> Etc.</p> <p>Mamifere: Câteva exemple dacă există.</p> <p>Nevertebrate: Câteva exemple dacă există.</p> <p>Plante: Câteva exemple dacă există.</p>	<p>Amfibieni: <i>Bombina variegata</i></p> <p>Reptile: <i>Lacerta agilis</i></p> <p>Păsări: De completat</p> <p>Mamifere: De completat</p> <p>Nevertebrate: De completat</p> <p>Plante: De completat</p>
Ape curgătoare și zonele lor ripariene	Sunt reprezentate de râurile majore Târnava Mare, Hârtibaciu și în periferia sudică a sitului SPA, Oltul. În mod tipic, fiecare vale are o apă	<p>91E0 - Păduri aluviale cu <i>i glutinosa</i> și <i>Fraxinus excelsior</i></p> <p>3130 - Ape stătătoare</p>	<p>Pești: <i>Barbus meridionalis</i>, <i>Gobio kesslerii</i>, <i>Sabanejewia aurata</i>, <i>Gobio uranoscopus</i></p>	<p>Pești: <i>Alburnoides bipunctatus</i>, <i>Barbatula barbatula</i>, <i>Alburnus alburnus</i>, <i>Rutilus rutilus</i>, <i>Vimba vimba</i>,</p>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Element de peisaj / tipuri de folosință ale terenurilor	Localizare în AP	Habitate de interes comunitar din sit care depind de elementul de peisaj	Specii de interes comunitar din sit care depind de elementul de peisaj	Alte specii importante pentru conservare care depind de habitat
	<p>curgătoare de dimensiuni mici, care uneori poate fi temporară. În totalitate, aceste zone umede acoperă 1.5 % din suprafața AP.</p>	<p>oligotrofe până la mezotrofe cu vegetație din <i>Littoretea uniflorae</i> și/sau <i>Isoeto-Nanojuncetea</i>.</p>	<p>Amfibieni: <i>Bombina variegata</i>, <i>Lissotriton vulgaris ampelensis</i>, <i>Triturus cristatus</i> (în habitatele fără pești)</p> <p>Păsări: <i>Lanius collurio</i>, <i>Lanius minor</i>, <i>Ciconia ciconia</i>, <i>Ciconia nigra</i> etc.</p> <p>Mamifere: <i>Castor fiber</i>, <i>Lutra lutra</i>, <i>M. daubentonii</i>, <i>M. dasycneme</i> Toate speciile de lilieci</p> <p>Nevertebrate: De completat</p> <p>Plante: De completat dacă este cazul.</p>	<p><i>Perca fluviatilis</i>, <i>Tinca tinca</i>, <i>Esox reichertii</i>.</p> <p>Amfibieni: <i>Rana dalmatina</i>, <i>Rana temporaria</i>, <i>Bufo bufo</i>, <i>Pelobates fuscus</i>, <i>Hyla arborea</i></p> <p>Reptile: <i>Lacerta agilis</i>, <i>Anguis fragilis</i>, <i>Natrix natrix</i></p> <p>Păsări: De completat</p> <p>Mamifere: De completat</p> <p>Nevertebrate: De completat</p> <p>Plante: De completat</p>
<p>Iazuri, heleștee și alte ape stătătoare permanente</p>	<p>Sunt zone umede de dimensiuni mici, create în mare parte pe urma activităților umane. Dimensiunea lor este în general mică (sub 5 hectare) și sunt create de-a lungul văilor,</p>	<p>Nu există habitate prioritare în astfel de zone.</p>	<p>Amfibieni: <i>Bombina variegata</i> (reproducere ocazională), <i>Lissotriton vulgaris ampelensis</i>, <i>Triturus cristatus</i> (dacă nu sunt pești răpitori și există</p>	<p>Pești: Amfibieni: <i>Rana dalmatina</i>, <i>Rana temporaria</i>, <i>Bufo bufo</i>, <i>Pelobates fuscus</i>, <i>Hyla arborea</i></p>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Element de peisaj / tipuri de folosință ale terenurilor	Localizare în AP	Habitate de interes comunitar din sit care depind de elementul de peisaj	Specii de interes comunitar din sit care depind de elementul de peisaj	Alte specii importante pentru conservare care depind de habitat
	captând apa din pârâuri. Procentul total al acoperirii lor este mic (sub 5% din situri).		<p>vegetație abundentă)</p> <p>Păsări (cu accent pe valoarea excepțională a heleșteelor de la Brădeni):</p> <p>Specii cuibăritoare: <i>Ciconia nigra</i>, <i>Botaurus stellaris</i>, <i>Ixobrychus minutus</i>, <i>Circus aeruginosus</i>, <i>Porzana parva</i>, <i>Himantopus himantopus</i>.</p> <p>Specii în pasaj: <i>Aythya nyroca</i>, <i>Himantopus himantopus</i>, <i>Philomachus pugnax</i>, <i>Tringa glareola</i>, <i>Nycticorax nycticorax</i></p> <p>Mamifere: <i>Lutra lutra</i>, <i>M. daubentonii</i>, <i>M. dasycneme</i> Toate speciile de lilieci</p> <p>Nevertebrate: De completat</p> <p>Plante: De completat dacă este cazul.</p>	<p>Reptile: <i>Lacerta agilis</i>, <i>Anguis fragilis</i>, <i>Natrix natrix</i></p> <p>Păsări: <i>Aythya nyroca</i>, <i>Tringa glareola</i>, <i>Nycticorax nycticorax</i>, <i>Ardea purpurea</i>, <i>Egretta alba</i>, <i>Sterna hirundo</i> etc.</p> <p>Mamifere: De completat</p> <p>Nevertebrate: De completat</p> <p>Plante:</p>
Zone construite	În mod tipic aceste zone sunt constituite din localitățile/așezările umane. Acestea nu sunt totuși	Nu este cazul.	Pești: <i>Sabajenewia aurata</i> , <i>Barbus meridionalis</i> (ocazional)	Pești: de completat Amfibieni: <i>Rana dalmatina</i> , <i>Bufo</i>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Element de peisaj / tipuri de folosință ale terenurilor	Localizare în AP	Habitate de interes comunitar din sit care depind de elementul de peisaj	Specii de interes comunitar din sit care depind de elementul de peisaj	Alte specii importante pentru conservare care depind de habitat
	incluse în SCI și SPA, însă pot avea valoare ridicată pentru anumite specii.		<p>Amfibieni: <i>Bombina variegata</i>, <i>Lissotriton vulgaris ampelensis</i>, <i>Triturus cristatus</i> (folosesc aceste zone ca habitate de iernare sau de reproducere)</p> <p>Păsări: <i>Ciconia ciconia</i>,</p> <p>Mamifere: <i>M. myotis</i>, <i>M. oxygnathus</i>, <i>Rh. ferrumequinum</i>, <i>Rh. hipposideros</i>, <i>Rh. euryale</i></p> <p>Nevertebrate: de completat</p>	<p><i>bufo</i>, <i>Hyla arborea</i></p> <p>Reptile: <i>Lacerta agilis</i>, <i>Lacerta viridis</i>, <i>Anguis fragilis</i>, <i>Natrix natrix</i></p> <p>Păsări:</p> <p>Mamifere: <i>N. Noctula</i>, <i>P. pipistrellus</i>, <i>E. Serotinus</i>, <i>P. austriacus</i></p> <p>Nevertebrate: de completat</p> <p>Plante: de completat</p>
Livezile	În mod tipic sunt situate în apropierea localităților însă gradul lor de acoperire este unul infim.	Nu este cazul.	<p>Amfibieni: <i>Bombina variegata</i>, <i>Lissotriton vulgaris ampelensis</i>, <i>Triturus cristatus</i> (în cazul în care sunt bălți în livezi)</p> <p>Păsări: <i>Ciconia nigra</i>, <i>Aquila pomarina</i>, <i>Strix uralensis</i>, <i>Picus canus</i>, <i>Dryocopus martius</i>, <i>Dendrocopos medius</i>, <i>Dendrocopos leucotos</i>, <i>Lullula arborea</i>, <i>Lanius minor</i>.</p> <p>Mamifere: <i>Ursus arctos</i></p>	<p>Amfibieni: <i>Rana dalmatina</i>, <i>Bufo bufo</i>, <i>Hyla arborea</i> (în cazul în care sunt bălți în livezi)</p> <p>Reptile: <i>Lacerta agilis</i>, <i>Lacerta viridis</i>, <i>Anguis fragilis</i>, <i>Natrix natrix</i>.</p> <p>Păsări: <i>Ficedula albicollis</i>, <i>Lanius collurio</i>, <i>Picus viridis</i>, <i>Dendrocopos syriacus</i>, <i>Otus scops</i>,</p> <p>Mamifere: de completat</p> <p>Plante: de completat</p>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Element de peisaj / tipuri de folosință ale terenurilor	Localizare în AP	Habitate de interes comunitar din sit care depind de elementul de peisaj	Specii de interes comunitar din sit care depind de elementul de peisaj	Alte specii importante pentru conservare care depind de habitat
			<i>Insecte: de completat</i>	<i>Insecte: de completat</i>

B.3.7. Procese ecologice naturale**Sucesiunea**

Sucesiunea este un proces natural, specific tuturor habitatelor, fiind deseori generat sau influențat de activitățile antropice.

În cazul pășunilor și fânețelor, acest fenomen poate avea efecte negative dacă are lor ca urmare a abandonului terenurilor. Acestea, neîntreținute, se împăduresc treptat, pierzându-și caracteristicile esențiale pentru asigurarea hranei și adăpostului speciilor care depind de ele (ex: cristel de câmp, Barza neagră, Barză albă, Vânturel roșu, Șorecar comun, etc). Dacă trecerea lor se face controlat, într-o perioadă relativ lungă de timp, valoarea lor ecologică poate crește, prezența arborilor izolați ducând la creșterea biodiversității în aceste tipuri de habitate.

B.4. Informații socio-economice și culturale

Informațiile din acest capitol au fost colectate pe parcursul anului 2011 și extrase din raportul de cercetare "BENEFICIILE SOCIO-ECONOMICE ALE INCLUDERII ZONEI HÂRTIBACIU-TÂRNAVA MARE-OLT ÎN ARIA NATURA 2000", elaborat în cadrul proiectului "Pentru Natură și Comunități Locale-Bazele unui management integrat Natura 2000 în zona Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt" finanțat de Programul Operațional de Mediu - POS Mediu, prin Fondul European de Dezvoltare Regională.

Acest studiu și-a propus să realizeze o diagnoză a comunităților din această zonă pentru a identifica potențialul uman, social, economic și natural care poate sta la baza generării acestor beneficii socio-economice. Obiectivele acestui studiu au fost acelea de a analiza potențialul de dezvoltare a activităților economice din zonă și de a identifica posibile beneficii socio-economice ale includerii în rețeaua Natura 2000

B.4.1. Comunități

Întreaga suprafață a AP din zona Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt se desfășoară peste 58 de UAT-uri, dintre care 49 comune și 9 orașe, de pe teritoriul administrativ a 5 județe (Brașov, Mureș, Harghita, Vâlcea și Sibiu).

Având în vedere gradul mai mare sau mai mic de incluziune în AP, s-au luat în calcul doar 44 de localități, dintre care 40 de comune și 4 orașe care sunt relevante sub aspect administrativ. Conform datelor INS aferente anului 2011 (cel mai recent recensământ al populației) în zonă locuiau 126.002 persoane, dintre care 9% (32.396 persoane) în mediul urban iar restul în mediul rural. Comparativ cu informațiile înregistrate la recensământul anterior (2002) se înregistrează o scădere a numărului locuitorilor din regiune (Tabelul 27).

Tabelul 26. Distribuția teritorială și demografică pe suprafața AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Județ	Localitate	Populație nr. loc.	Suprafață (ha)	Densitate (populație/hectar)
Sibi u	ORAȘ AGNITA	0.817	9.618	1.12
	ORAȘ AVRIG	4.484	16.836	0.86

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Județ	Localitate	Populație nr. loc.	Suprafață (ha)	Densitate (populație/hectar)
Brașov	ORAȘ CISNĂDIE	6.290	13.860	1.17
	ORAȘ DUMBRAVENI	8.164	5.574	1.46
	ORAȘ TALMACIU	7.649	10.979	0.69
	ALȚÎNA	1.786	8.020	0.22
	ARPAȘU DE JOS	2.892	11.130	0.25
	AȚEL	1.628	3.890	0.41
	BIERTAN	2.881	9.722	0.29
	BÎRGHIȘ	2.165	9.979	0.21
	BRĂDENI	1.417	8.136	0.17
	BRUIU	719	9.708	0.07
	CHIRPĂR	1.651	10.081	0.16
	CÎRȚA	919	2.881	0.31
	HOGHILAG	2.428	5.212	0.46
	IACOBENI	2.776	10.339	0.26
	LASLEA	3.338	11.514	0.28
	MARPOD	924	8.801	0.10
	MERGHINDEAL	1.277	6.651	0.19
	MIHĂILENI	1.060	7.764	0.13
	MOȘNA	3.671	5.928	0.61
	NOCRICH	3.103	11.583	0.26
	PORUMBACU DE JOS	3.220	18.487	0.17
	RACOVIȚA	2.911	5.607	0.51
	ROȘIA	5.339	16.248	0.32
	SADU	2.470	4.704	0.52
	ȘELIMBĂR	7.400	7.232	1.02
	TURNU ROȘU	2.653	7.800	0.34
	VALEA VIILOR	2.225	4.414	0.50
	VURPĂR	2.611	7.039	0.37
	MUNICIPIUL FĂGĂRAȘ	36.309	3.544	10.24
	ORAȘ RUPEA	5.550	7.536	0.73
	BECLEAN	1.725	7.300	0.23
	BUNEȘTI	2.559	14.345	0.17
	CAȚA	2.793	11.967	0.23
	CINCU	1.884	11.695	0.16
	COMANA	2.874	9.782	0.29
	HOGHIZ	5.168	17.831	0.28
HOMOROD	2.335	11.839	0.19	
JIBERT	2.435	16.619	0.14	
MÂNDRA	3.084	8.801	0.35	
PĂRĂU	2.368	11.654	0.20	
ȘERCAIA	3.219	9.249	0.34	
ȘOARȘ	1.915	16.986	0.11	

Județ	Localitate	Populație nr. loc.	Suprafață (ha)	Densitate (populație/hectar)
Mureș	TICUȘU	1.023	6.951	0.14
	UCEA	2.435	10.301	0.23
	UNGRA	2.170	6.846	0.31
	VIȘTEA	2.125	10.004	0.21
	VOILA	3.254	8.411	0.38
	MUNICIPIUL SIGHIȘOARA	31.335	9.638	3.25
	ALBEȘTI	6.081	8.218	0.73
	APOLD	3.235	12.536	0.12
	DANEȘ	5.197	11.469	0.45
	SASCHIZ	2.112	9.816	0.21
	VÎNĂTORI	4.360	11.184	0.38
Harghita	ORAȘ CRISTURU SECUIESC	10.285	5.383	1.91
	DÂRJIU	1.066	4.206	0.25
	SECUIENI	2.786	3.982	0.67

(*) Anuarul Statistic al României 2011 (INS-Tempo online)

B.4.2. Utilizarea terenurilor și resurselor

Principala resursă naturală a acestor localități este terenul agricol, structura medie a acestuia fiind următoarea: 42% este teren arabil, 35% sunt pășuni, 22% sunt fânețe, iar 1% din suprafața agricolă este reprezentată de livezi și pepiniere. Comparând cu structura la nivel național (64% teren arabil, 23% pășuni, 10% fânețe și 3% vii și livezi) putem afirma că resursele naturale ale zonei sprijină mai degrabă zootehnia decât cultivarea plantelor. Există 3 localități care au o suprafață arabilă sub 30% din totalul suprafeței agricole: Arpașu de Jos (19%), Ucea (27%) și Porumbacu de Jos (29%).

B.4.3. Economia locală

În anul 2010, în Regiunea Hârtibaciu - Târnava Mare - Olt erau înregistrați 1723 de agenți economici, cu o medie de 39 de agenți economici pe localitate. Comparând structura sectorului economic după domeniul de activitate cu structura la nivel național constatăm că există câteva caracteristici specifice. În primul rând, ponderea agenților economici ce desfășoară activități în domeniul agriculturii, silviculturii și pescuitului este mai mare atât față de media națională dar și față de regiunea de dezvoltare Centru căreia i se subscrie această zonă (9% comparativ cu 3% la nivel național și regional).

Ponderea agenților economici din domeniul industriei prelucrătoare este mai mare decât ponderea la nivel național (vezi Tabelul 27).

Tabelul 27. Distribuția agenților economici activi în 2010 în localitățile din regiune, după domeniul CAEN.

Domeniu CAEN	Regiunea Analizată		Regiunea Centru		ROMÂNIA	
	Număr agenți economici *	Pondere domeniu de activitate	Număr întreprinderi **	Pondere domeniu de activitate	Număr întreprinderi **	Pondere domeniu de activitate
Agricultură, silvicultură și pescuit	160	9.30%	1945	3.20%	15532	3.10%
Industria extractivă	8	0.50%	181	0.30%	1350	0.30%
Industria prelucrătoare	210	12.20%	7805	12.80%	50066	9.90%
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaz	5	0.30%	90	0.10%	1047	0.20%
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, etc.	24	1.40%	359	0.60%	2784	0.60%
Construcții	192	11.10%	6320	10.40%	49859	9.90%
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor	601	34.90%	20908	34.30%	189128	37.50%
Transport și depozitare	127	7.40%	4230	6.90%	33389	6.60%
Hoteluri și restaurante	154	8.90%	3960	6.50%	24802	4.90%
Informații și comunicații	20	1.20%	1878	3.10%	18187	3.60%
Intermedieri financiare și asigurări	10	0.60%	741	1.20%	6704	1.30%
Tranzacții imobiliare	29	1.70%	1402	2.30%	13687	2.70%
Activități profesionale, științifice și tehnice	97	5.60%	6016	9.90%	54628	10.80%
Activități de servicii administrative și activități de servicii	47	2.70%	1988	3.30%	16774	3.30%
Învățământ	6	0.30%	355	0.60%	2860	0.60%
Sănătate și asistență socială	9	0.50%	998	1.60%	8830	1.70%
Activități de spectacole, culturale și recreative	3	0.20%	573	0.90%	4711	0.90%
Alte activități de servicii	19	1.10%	1144	1.90%	10328	2.00%
Activități ale gospodăriilor private în calitate de angajator	2	0.10%	-	-	-	-
Total	1723	100%	60893	100%	504666	100%

*Sursa datelor: Borg Design S.R.L ce utilizează surse publice (Monitorul Oficial, Ministerul de Finanțe, Registrul Comerțului, ANAF, Buletinul Insolvenței, Portalul justiției, etc.) și informații obținute în mod direct de la agenții economici

** Sursa: Institutul Național de Statistică

Agricultura bazată în primul rând pe creșterea animalelor este percepută a fi principala activitate aducătoare de venituri locuitorilor din zonă.

În prezent, activitățile economice non-agricole sunt sporadice, dezvoltându-se fie în orașe, fie de-a lungul axelor rutiere importante. Acestea sunt percepute a fi lipsite de succes în această zonă, intervievații menționând de cele mai multe ori exemple de eșecuri în dezvoltarea unei astfel de afaceri.

Suprafața agricolă totală reprezintă baza atât pentru cultivarea plantelor cât și pentru creșterea animalelor.

Legat de domeniul zootehniei a fost calculată densitatea șeptelului raportând numărul total de animale (bovine, ovine, cabaline, porcine și păsări) transformat în UVM la suprafața totală agricolă. Acest indicator ne ajută să identificăm diferențele între localități în ceea ce privește presiunea activităților de creștere a animalelor asupra terenului. Analizând harta localităților (vezi Anexa 19) observăm că sunt două localități cu o densitate crescută (Șercaia și Marpod), iar la polul opus se regăsesc comunele cu un potențial neexploatat: Merghindeal, Nocrich, Cârța și Avrig.

Nivelul efectivelor actuale deținute atât de agenții economici cât și de gospodării, transformate în UVM/hectar, arată că cele mai multe localități sunt relativ "statice", respectiv gradul de încărcare cu UVM la hectarul de pășune are o valoare scăzută iar potențialul de creștere calculat în urma intențiilor de sporire a efectivelor nu ar modifica acest nivel.

Analizând Anexa 20.(1), constatăm că se demarcă o serie de localități în care se înregistrează o încărcare scăzută cu UVM la unitatea de suprafață (mai puțin de 0,5 UVM/ha), și care prezintă un potențial scăzut de creștere al încărcării cu UVM/ha: Mihăileni, Merghindeal, Hoghiz, Arpașu de Jos, Cârța și Porumbacu de Jos.

La polul opus, constatăm că în Cincu, Beclean, Mândra și Marpod există deja o încărcare de 2 UVM/ha, iar datele culese pentru aceste localități arată intenții de creștere semnificativă a șeptelului; această supraîncărcare poate afecta nivelul subvențiilor primite pentru pășuni. O creștere semnificativă se prevede și în cazul localității Dumbrăveni, de la 1-2 UVM/ha la peste 2 UVM/ha.

În ceea ce privește potențialul de mărire a șeptelului, se remarcă un număr de localități în care investițiile urmărite sunt semnificative: Porumbacu de Jos, unde în urma achizițiilor în următorii doi ani șeptelul de porcine ar crește cu 75% sau mai mult; Jibert, Dumbrăveni și Saschiz, unde investiția se centrează pe bovine; apoi Daneș, Biertan, Nocrich și Beclean, unde tendința este de a mări efectivele de ovine. Studiile arată, de asemenea, o posibilă grupare a localităților după intențiile de extindere al efectivelor de animale, pe categorii. Astfel, localitățile din partea estică a zonei, prezintă un potențial mai mare de creștere al efectivelor de bovine (Vezi Anexa 20.(2)).

Referitor la animalele deținute de gospodării, cele mai multe mențiuni fac referire la păsările de curte (60%), iar a doua categorie de animale menționată o constituie porcinele (27% din gospodării). 17% dintre gospodării au declarat că dețin bovine, iar un procent asemănător (15%) au menționat că se ocupă de creșterea ovinelor.

În cadrul gospodăriilor care dețin animale, șeptelul este compus, în medie pe categorii, din 7 bovine, 3 porcine, 1 cal, 61 ovine, 12 capre și 15 păsări de curte. Mai există o categorie restrânsă de gospodării (5%) care se ocupă de creșterea altor animale (de exemplu, iepuri) sau care se ocupă de stupărit (2%).

În localitățile analizate, cei mai mulți dintre fermieri practică o agricultură de subzistență sau cel mult de semi-subzistență. De-a lungul anilor s-a dezvoltat o tendință de trecere către agricultura extensivă, la nivelul fiecărei localități existând un număr mic de fermieri ce se detașează clar prin suprafețele exploatate și numărul de capete de animale deținute. O parte dintre intervieuați corelează aceste tendințe cu mecanismele financiare de susținere a agriculturilor respectiv fondurile nerambursabile și subvențiile.

Chiar dacă acest tip de agricultură este cel care poate aduce un profit întreprinzătorilor, la nivelul comunității beneficiile sunt mai mici, neavând capacitatea de a absorbi forța de muncă neocupată. Persoanele interviuate au identificat și alte schimbări la nivelul activităților agricole, schimbări ce reprezintă modalități de adaptare a fermierilor la cerințele pieței și oportunitățile create prin politicile din domeniul agriculturii. Astfel, a fost menționată reducerea masivă a efectivelor de bovine în favoarea ovinelor (Vezi Anexa 21) lucru confirmat și de datele statistice din evaluările ultimilor ani. Acest fapt este explicat prin mai mulți factori: costuri mai mici necesare pentru creșterea ovinelor, prețuri mai bune de desfacere a laptelui și a cărnii de oaie și subvențiile pentru pășuni și animale.

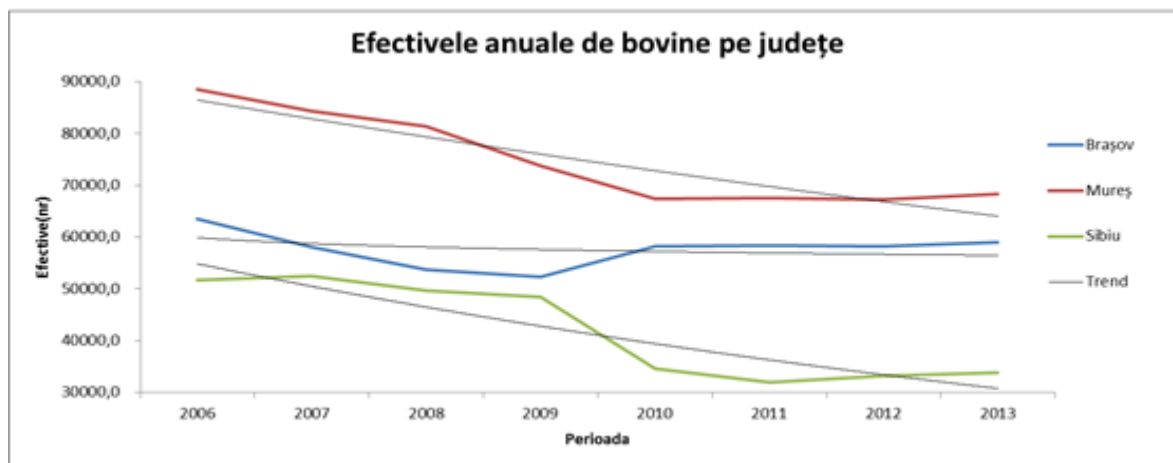
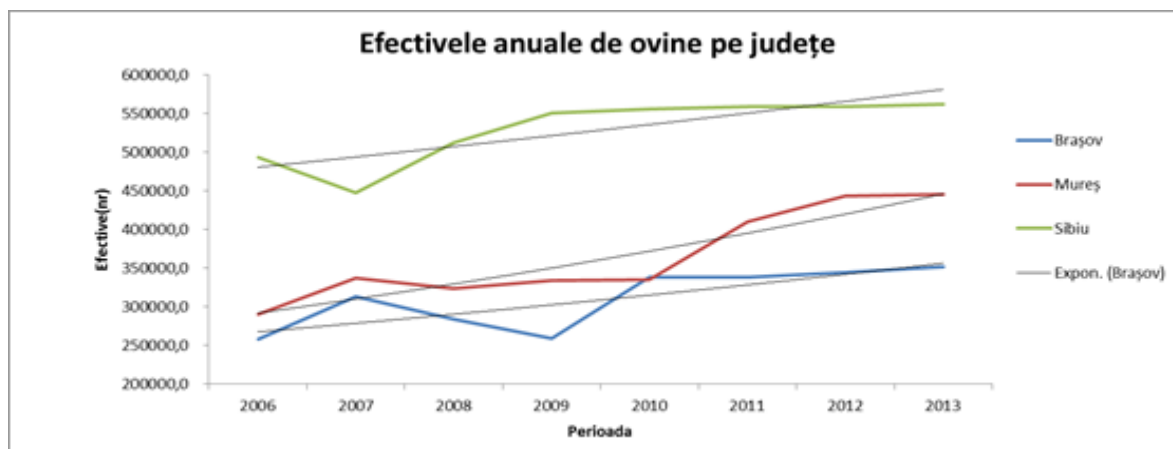

Figura 5. Analiza comparativă multianuală a efectivelor de ovine și bovine pe județe

Dezvoltarea infrastructurii de transport este esențială pentru impulsivitatea activităților economice, turistice și inclusiv a celor agricole. Izolarea anumitor localități constituie o barieră pentru desfacerea produselor locale indiferent de natura acestora, și constituie de asemenea o barieră pentru mobilitatea populației active. Pe de altă parte, dezvoltarea infrastructurii de transport ar putea produce noi presiuni asupra mediului înconjurător a cărui calitate actuală este o consecință a izolării și subdezvoltării economice.

Regiunea de dezvoltare Centru este străbătută astfel de câteva importante căi rutiere internaționale:

- Drumul European E68 care leagă Ungaria de România: Szeged- Punct frontiera Nădlac- Arad - Deva-Sebeș-Sibiu- Făgăraș- Brașov.
- Drumul European E60 pleacă din Bretania, Franța (pe litoralul Oceanului Atlantic). Are o lungime de circa 3380 de kilometri. Punct frontiera Borș- Cluj Napoca-Târgu-Mureș- Sighișoara- Brașov- Ploiești- București-Slobozia- Constanța.
- Drumul European E81 leagă Ucraina de România și are o lungime de peste 1.200 de km. Punct frontiera Constanța-București-Pitești-Sibiu-Cluj Napoca-Satu Mare-Punct frontieră Halmeu.
- Drumul European E574: Pitești – Brașov – Bacău .
- Coridorul IV Pan--European: Punct frontiera Nădlac- Arad- Deva- Sibiu- Pitești- București.
- Rețeaua de drumuri naționale se împarte astfel:
  - 5 trasee de drumuri naționale principale, dintre care două trasee sunt drumuri europene: DN1 (E68), DN7 (E81), DN 13 (Brașov-Tg. Mureș), DN 14 (Sighișoara-Mediaș-Copșa Mică-Sibiu), DN 1J (Bogata-Comana-Șercaia-Făgăraș).
  - 22 trasee de drumuri județene: DJ 106, 143, 143A, 142F, 141, 141B, 141, 104D, 104L, 132, 104K, 104M, 109B, 104J, 105, 105 A, 105D, 105 E, 104 G, 106S, 141 A, 104E.
  - 25 trasee de drumuri comunale: DC 12, 22, 24, 26, 58, 57, 55, 53, 132C, 104F, 21, 21A, 14, 66, 7, 35, 39, 142G, 6, 10, 25, 54, 56A, 28, 29, 32.

Conform strategiei de dezvoltare a județului Sibiu, pe lângă lucrările de întreținere, programele de reabilitare a drumurilor țintesc aducerea condițiilor de trafic la standarde europene, creșterea capacității portante pe sectoarele reabilite, precum și îmbunătățirea calității traficului, prin construirea unei a treia benzi la urcarea pe pante pentru selectarea traficului greu.

Drumurile județene și comunale în mare parte nu asigură o suprafață de rulare corespunzătoare pentru desfășurarea unui trafic de călători și de marfă în condiții de siguranță și confort optime. Sectoarele de drum cu probleme, importante pentru aceste comunități, sunt în mare măsură deteriorate de activitățile de exploatare din zonă, iar rezolvarea acestor probleme, repararea și modernizarea devine o prioritate mai ales pentru evitarea izolării rezidenților din comunitățile afectate. Drumurile comunale de pământ îngreunează accesul între centrele de comună și satele aparținătoare, cât și accesul la drumurile naționale și județene, mai ales în perioadele când se înregistrează cantități mari de precipitații. În aceste cazuri, pe unele sectoare de drum se produc inundații și alunecări de teren, ceea ce duce la îngreunarea circulației în zonele respective făcând cu atât mai necesare investițiile pentru infrastructura rutieră sau/și regularizări ale cursurilor de apă.

B.4.4. Aspecte demografice

În cadrul ultimului recensământ oficial din 2011, conform informațiilor oficiale, principalii indicatorii demografici se prezintă după cum urmează:

Densitatea

Datele privind densitatea populației din regiune arată o concentrare a populației mai degrabă către localitățile de graniță ale zonei de proiect, reliefată în Anexa 22.1. Comunitățile din centrul zonei de proiect prezintă o densitate a populației foarte mică, aceasta din urmă căpătând valori mai mari o dată cu dispunerea comunităților în vecinătatea principalelor căi de comunicație care străbat zonele limitrofe ale regiunii. Alături de zonele urbane observăm o densitate crescută a populației în câteva localități rurale (Valea Viilor, Moșna, Daneș, Albești), care se explică parțial prin apropierea acestora de centrele urbane mari din zonă – Sighișoara și Mediaș.

Dinamica populației în timp

Conform cu tendința la nivel național a sporurilor naturale, populația din regiune se înscrie pe un trend descrescător (Anexa 22.2), la care contribuie și mișcarea migratorie. Apreciem că unul dintre primii factori care au afectat semnificativ această zonă a fost emigrarea etnicilor germani din perioada 1990-1991. În perioada 1991-2001 numărul locuitorilor a cunoscut fluctuații mici de la an la an, evoluția fiind mai degrabă una descrescătoare, iar cifrele înregistrate după anii 2003-2004 arată o tendință ușor crescătoare a populației. Numărul locuitorilor din regiune raportat în statisticile oficiale reprezintă doar populația cu domiciliu stabil, care nu include persoanele care au lipsit "temporar" din gospodărie, aflate la muncă în străinătate. Din acest considerent putem concluda că numărul persoanelor care locuiesc efectiv în această zonă este semnificativ mai mic.

Mișcarea migratorie are consecințe în rândul populației nu doar prin scăderea numărului acesteia, ci și la nivelul structurii sale și mișcării naturale. Deoarece migrația (și mai ales cea în scop de muncă) nu este accesibilă tuturor, procesul de selecție având la bază în primul rând criteriul vârstei, putem afirma că plecarea populației de vârstă tânără a constituit un factor determinant în scăderea ratelor natalității și a intensificării fenomenului de îmbătrânire demografică. Cunoaștem faptul că emigrarea etnică a germanilor de la începutul anilor '90 a avut consecințe vizibile încă asupra comunităților din regiune, fapt confirmat și de persoanele intervievate în ancheta noastră. Situația comunităților din regiune a suferit schimbări în structura etnică și la nivelul mișcării naturale în urma fluxului intern de etnici romi, care s-au stabilit în zonă ocupând fie prin împrăștiere fie prin alte mijloace locuințele părăsite de etnicii germani.

Migrația în această zonă este un fenomen ce a marcat profund comunitățile atât din punct de vedere economic cât și din punct de vedere social: plecarea sașilor, sosirea romilor, plecarea tinerilor la muncă în străinătate (indiferent de apartenența etnică) și sosirea orășenilor în căutarea unui nou stil de viață. În ceea ce privește țările de migrație, acestea sunt foarte diverse, dar se desprind două țări ce sunt menționate foarte frecvent: Germania și Spania. Din perspectiva intervievaților migrația nu a fost afectată de criza economică. Chiar se remarcă faptul că cererea de migranți a devenit din ce în ce mai mare de-a lungul anilor, criteriile de selecție a forței de muncă fiind din ce în ce mai relaxate. În unele cazuri chiar s-a menționat că cererea de forță de muncă temporară este mai mare decât cea disponibilă la nivel de localitate.

Structura Demografică

Din analiza interviurilor semistructurate realizate în comunitățile investigate a reliefat că în percepția actorilor locali există două teme de mare interes în ceea ce privește populația: migrația tinerilor și implicit îmbătrânirea demografică pe o parte, și creșterea ponderii etnicilor romi în totalul populației pe cealaltă parte. În unele localități este menționată și scăderea dramatică a populației ca urmare a migrației temporare dar și definitive a tinerilor. Un alt fenomen menționat în unele localități este cel al fluxurilor de persoane din mediul urban sau chiar din alte țări ce cumpără locuințe sau se mută temporar/definitiv în localități.

Structura Etnică

Populația de naționalitate română este majoritară în această regiune (80% din total), iar minoritatea etnică cea mai importantă este cea romă. Conform datelor de la recensământul din 2002, ponderea populației rome în regiune era de 12%, însă apreciem că proporția acestora este mult mai mare datorită faptului că nu toți etnicii aleg să-și declare apartenența la această etnie. Următoarele etnii reprezentative în structura populației sunt cea a maghiarilor – 6% din totalul populației, și cea a germanilor, a căror pondere este de doar 2%.

Relațiile între români și romi au fost marcate întotdeauna de o anumită segregare: vecinătatea romilor, școala romilor, locul romilor în cimitir. Cum proporția romilor în totalul populației este într-o permanentă evoluție ascendentă atât datorită migrației cât și sporului natural mai ridicat, în discuțiile despre populația zonei apare frecvent “problema romilor”. În contextul în care valorile sociale ale romilor sunt percepute a fi total diferite de ale românilor, dispariția treptată a segregării spațiale constrânge cele două comunități etnice la acceptare reciprocă.

Structura pe vârste

Deși afectată de fenomenul îmbătrânirii demografice (Vezi Anexa 22.3.), analiza structurii pe vârste a populației arată că ponderea vârstnicilor de 65 ani și peste este mai scăzută în această regiune comparativ cu cifrele la nivel național sau cele aferente regiunii Centru. Cifrele arată diferențe ale acestui aspect și la nivel comparativ între mediul urban și rural. Totodată, zona se caracterizează printr-o pondere a populației de vârstă 0-14 ani mai ridicată decât media națională sau aferentă regiunii Centru. Studiul sub aspect al piramidei vârstelor reliefează o parte din schimbările la nivelul structurii etnice. Datele provin din surse oficiale și reflectă rezultatele celui mai recent recensământ al populației din anul 2011. Observăm că generațiile de după anul 1990 sunt prezente în ponderi mai mari, fapt explicabil pe de o parte prin influența pozitivă a ratei natalității de către numărul migranților de etnie romă în zonă. Un alt aspect ce se distinge este cel al cohortelor de peste 30 ani și al categoriei de vârstă 20-24 ani, despre care putem aprecia că nu reflectă mișcarea migratorie, având drept consecință o pondere reală mai mare a persoanelor din categoria de vârstă 65+ ani.

Structura educațională și a capitalului uman

Capitalul uman cuprinde aptitudinile, cunoștințele, creativitatea, experiența, capacitatea de a munci și starea de sănătate, care împreună oferă oamenilor posibilitatea de a urmări diferite strategii de câștigare a existenței și de a-și atinge obiectivele. Două comunități se remarcă prin valori mari ale capitalului uman sunt zonele urbane Agnita și Avrig. Situația din imediata vecinătate a acestor zone este semnificativ diferită: dacă în vecinătatea Avrigului întâlnim comunități cu valori relativ ridicate ale capitalului uman, cele din vecinătatea Agnitei sunt caracterizate prin diferențe majore. Explicația

asociată acestui fapt derivă din caracteristicile comunităților: aspectul rural, procesul de îmbătrânire al populației, nivelul scăzut de școlarizare. Printre factorii care determină un nivel scăzut al capitalului uman se numără și slaba dezvoltare a căilor de comunicație către poli urbani importanți, fapt ce determină migrația populației cu o calificare mai ridicată. O temă frecvent întâlnită este aceea a lipsei de atașament a romilor față de proprietățile imobiliare. Deși au fost împrăștiți după revoluție, în prezent cei mai mulți nu mai au terenuri agricole. Aceștia sunt de obicei menționați în poziția de asistați social, de persoane ce au nevoie de ajutor.

B.4.5. Aspecte socio-economice

În ceea ce privește importanța cadrului socio-economic, aceasta este redată de impactul său asupra specificului agricol al zonei, care de altfel este influențat și de cadrul natural dar și de presiunile exercitate asupra lui.

La nivelul populației o primă problemă identificată este aceea a sub-ocupării și a capitalului educațional scăzut care reduce oportunitățile populației de a se integra pe o piață a muncii calificată. Rata șomajului în cele trei județe peste care se suprapune AP se situează în general la nivelul sau chiar sub cel național. Fiind indicatorul macroeconomic cu evoluții oscilante, acesta a atins un maxim și în zonă, aproape egal cu cel național în 2010, însă a început să scadă ajungându-se la 5,27 % în anul 2012.

Tabelul 28. Evoluția ratei șomajului 2009-2012

JUDEȚ	Rata șomajului la 31 dec 2009 (%)	Rata șomajului la 31 dec 2010 (%)	Rata șomajului la 31 dec 2011 (%)	Rata șomajului la 31 dec 2012 (%)
BRAȘOV	8.7	7.06	4.99	5.07
MUREȘ	8.1	7.91	5.88	6.56
SIBIU	8.2	5.81	4.3	4.39

Raportându-ne la distribuția unităților active la nivelul Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt, sectorul de servicii deține cele mai multe unități active, urmat de comerț, construcții și industrie. Spectrul activităților economice este completat de sectorul tranzacțiilor imobiliare, transporturi, turism și agricultură.

Principala resursă naturală din localitățile situate în ariile protejate, este terenul agricol, structura medie a acestuia fiind următoarea: 42% este teren arabil, 35% sunt pășuni, 22% sunt fânețe, iar 1% din suprafața agricolă este reprezentată de livezi și pepiniere. Comparând cu structura la nivel național (64% teren arabil, 23% pășuni, 10% fânețe și 3% vii și livezi) putem afirma că resursele naturale ale zonei sprijină mai degrabă zootehnia decât cultivarea plantelor. Există 3 localități care au o pondere a suprafeței arabile egală sau mai mare decât media națională: Dumbrăveni (64%), Șercaia (66%) și Mândra (69%). La polul opus sunt 3 localități care au o suprafață arabilă sub 30% din totalul suprafeței agricole: Arpașu de Jos (19%), Ucea (27%) și Porumbacu de Jos (29%).

Sub aspectul capitalului uman, două comunități se remarcă prin valori mari respectiv zonele urbane Agnita și Avrig. Aceste valori pot fi asociate cu gradul de urbanizare și numărul mai ridicat al oportunităților derivate din acesta, diversitatea domeniilor de activitate (comparativ cu zonele rurale) și cu accesul la căile de comunicație. Situația comunităților din imediata vecinătate a acestor zone este semnificativ diferită: dacă în vecinătatea Avrigului întâlnim comunități cu valori relativ

ridicate ale capitalului uman, comunitățile din vecinătatea Agnitei sunt caracterizate prin diferențe majore. Explicația asociată acestui fapt derivă din caracteristicile comunităților: aspectul rural, procesul de îmbătrânire al populației, nivelul scăzut de școlarizare. Printre factorii care determină un nivel scăzut al capitalului uman se numără și slaba dezvoltare a căilor de comunicație către poli urbani importanți, fapt ce determină migrația populației cu o calificare mai ridicată.

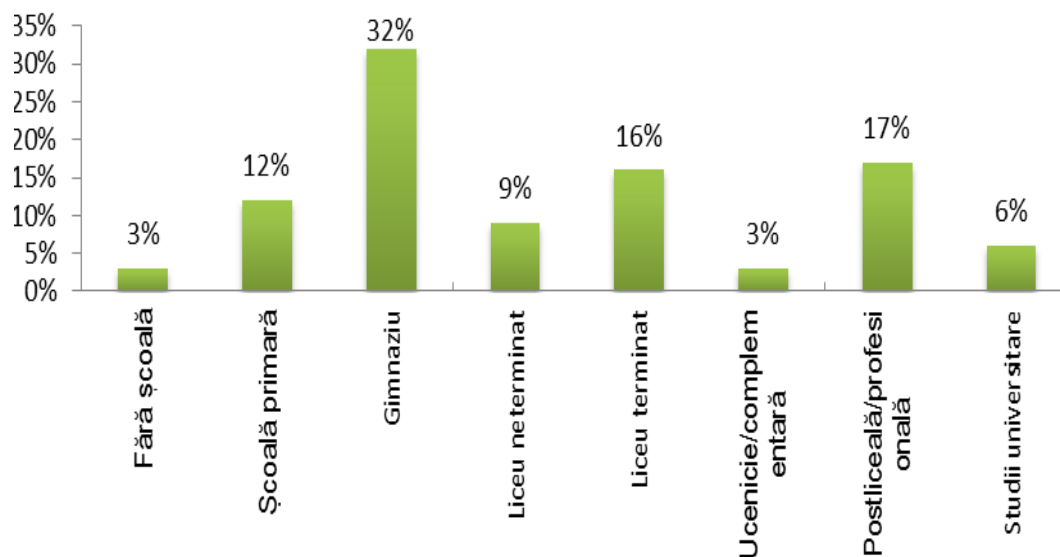

Figura 6. Nivelul de educație al populației din zona AP

Dezvoltarea infrastructurii de transport este esențială pentru impulsionearea activităților economice, turistice și inclusiv a celor agricole. Izolarea anumitor localități constituie o barieră pentru desfacerea produselor locale indiferent de natura acestora, și constituie de asemenea o barieră pentru mobilitatea populației active. Pe de altă parte, dezvoltarea infrastructurii de transport ar putea produce noi presiuni asupra mediului înconjurător a cărui calitate actuală este o consecință a izolării și subdezvoltării economice.

B.4.6. Recreere și turism

Informațiile din acest capitol au fost extrase din „Strategia de vizitare necesare pentru accesarea de fonduri în vederea realizării unui infrastructurii de management”, elaborată în cadrul proiectului “Pentru Natură și Comunități Locale-Bazele unui management integrat Natura 2000 în zona Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt” finanțat de Programul Operațional de Mediu - POS Mediu, prin Fondul European de Dezvoltare Regională. Aria protejată PH+ se întinde peste o zonă colinară molcomă unde altitudinea maximă este sub 800 metri iar alternanța de pășuni și păduri oferă un cadru perfect celor care vor să practice drumețiile și cicloturismul. Rețeaua de trasee amenajate sau în curs de amenajare (peste 300 km) este perfectă atât pentru începători, familii cu copii dar cât și pentru sportivi. În zona estică a Târnavei Mari (Sighișoara-Viscri) sunt disponibili peste 80 km de trasee pietruite pentru biciclete și drumeție. De asemenea există peste 230 de km de trasee marcate și cu panouri informative pentru drumeție și biciclete între Rupea și Mediaș prin sate, acoperind întreaga zonă Târnava Mare. Alte activități turistice ce se pot practica în zonă sunt: turism ecvestru, tururi ghidate în zona satelor săsești, vânătoare de trufe, activități educative cu copii, etc. Pincipalele atracții turistice și potențialul zonei sunt detaliate în Anexa 23.

Atracții legate de istorie și civilizație

Istoria bogată a regiunii studiate oferă reale posibilități de a valorifica turistic patrimoniul arhitectural și poate reprezenta un punct de plecare important în atragerea turiștilor.

Descrierea atracțiilor este grupată pe cele 3 județe din regiune: Sibiu, Mureș și Brașov, iar multe dintre ele sunt pe lista monumentelor naționale. Descrierea obiectivelor turistice de interes istoric sunt incluse în Anexa 23/Tabelul 4.

Atracții culturale și tradiții

Comunitățile din zonă au o paletă largă de sărbători, unele dintre ele fiind legate de elemente natural-culturale, de tradiții și legende, Ocupații tradiționale, Gastronomie, Portul popular și Obiceiuri. Toate aceste atracții culturale sunt descrise în amănunt în Anexa 23/Tabelul 5.

Activități de recreere și animație

- Unul dintre exemple este traseul de biciclete, amenajat de Fundația ADEPT între Criș și Meșendorf. Traseul conține, de asemenea, panouri de interpretare. Pentru moment, există mai multe locații în zonă, unde turiștii pot închiria biciclete: Richiș, Sighișoara, Mediaș, Saschiz. Alte centre similare sunt în stadiul de proiect, cum este cel din Biertan. Traseele de mountainbike de aici sunt dispuse în lungul văilor, spre Copșa Mare, spre satul Richiș, spre dealul Furișului sau spre Dupuș. Bicicletele pot fi folosite și în localitate, unde drumurile au fost amenajate astfel încât transportul pe două roți să fie posibil
- Biertan este un alt exemplu de succes: inclusă în lista muzeelor ecologice din județul Sibiu, comuna atrage anual zeci de mii de turiști din toată lumea. În toată regiunea există asociații locale care promovează tradițiile, protecția mediului și vacanțele active. Unele dintre ele sunt inițiative ale unor turiști străini sau expați, care au îndrăgit foarte mult zona și s-au implicat în conservarea patrimoniului împreună cu comunitățile locale (ex. Săsăuș, Ațel, Richiș, Copșa Mare, Valchid, Cincșor,
- Altă distracție în aer liber e geocaching-ul, care are loc la fiecare sfârșit de săptămână, în apropiere de Biertan. Geocaching-ul definește concursurile de căutare de comori (virtuale deseori) prin indicii ascunse în zonele interesante turistic (dar mai puțin cunoscute și accesate) cu implicarea și cunoașterea acestora.
- Însemnătatea peisajului cultural istoric pentru o primă integrare și valorizare chibzuită a Văii Hârtibaciului se poate demonstra foarte bine cu ajutorul Traseului Cultural Brukenthal, un traseu pentru drumeții realizat de curând, între localitățile Nocrich, Sibiu și Avrig, al cărui slogan este „călătorind printre culturi”. Pe lângă localitățile memoriale „Samuel von Brukenthal”, importante din punct de vedere istoric și cultural, traseul imaginat de Asociația Hosman Durabil, evidențiază puncte de belvedere precum și clădiri importante și alte elemente de interes ale peisajului cultural. Un alt traseu cultural, imaginat de aceeași asociație, este cel al bisericilor pictate de frații Grecu, conceput pentru biciclete și mașini în Podișul Hârtibaciului și Depresiunea Făgărașului.
- Mocănița de pe Valea Hârtibaciului* este considerată resursa turistică „latentă”, cu un imens potențial de dezvoltare, întrucât în prezent linia cu ecartament redus dintre Sibiu și Agnita nu este funcțională, dar există un proiect de valorificare a acesteia. Aceasta ar întregi peisajul arhaic al zonei și ar reprezenta un punct de atracție prin ineditul formei de transport

(garnitură tractată de locomotiva cu aburi cu viteza medie de sub 10 km/h). Un efect scontat va fi integrarea mai bună a satelor de pe Valea Hârtibaciului în peisajul turistic regional. Mai mult, în punctul de plecare (municipiul Sibiu), există și un muzeu al locomotivelor ce ar putea face parte din produsul turistic nou creat. În prezent însă, doar două asociații locale (Asociația Consorțiul pentru dezvoltare interregională Sibiu – Agnita și Asociația Prietenii Mocăniței) fac eforturi pentru revitalizarea acestei resurse turistice ; din cauza investițiilor necesare, care sunt destul de mari, în lipsa unei susțineri din partea instituțiilor publice locale și centrale, transformarea mocăniței într-o atracție turistică de succes este compromisă.

- În zonă, amatorii de vacanțe active, mai au la dispoziție și alte activități, cum ar fi călăria: la Daneș, există o pensiune care oferă plimbări cu calul prin pădure, iar în apropierea regiunii studiate, Prod (jud. Sibiu – 17 km de Sighișoara) există o fermă de cai, care oferă diferite programe ecvestre pentru orice nivel, atât pentru începători cat și pentru călăreți experimentați. Tot aici s-a desfășurat în 2011, prima ediție a unui concurs internațional de călărie, care a reunit 60 de participanți din 15 țări.

B.4.7. Alte activități economice

Accesibilitatea, comunicațiile, infrastructura și serviciile legate de transport, serviciile și utilitățile publice disponibile (energie, servicii de sănătate, alimentare cu apă, cu gaz etc) și tratarea deșeurilor sunt servicii esențiale pentru dezvoltarea și evoluția din punct de vedere turistic a unei regiuni. La acestea se adăugă situația legală terenurilor, care este, de cele mai multe o piedică importantă în remodelarea turistică a zonei.

Datele oficiale prezentate de Institutul Național de Statistică la nivelul celor 3 județe ne arată evoluții foarte diferite a serviciilor hoteliere și de cazare formalizate. Dintre agenții economici investigați, un număr de 34 au ca domeniu de activitate principal turismul. Serviciile oferite în activitatea turistică sunt cu precădere cele de cazare și alimentație (28 din 34 agenți oferă ambele servicii), la care se adaugă cele de recreere și, în mai mică măsură, excursiile ghidate și activitățile care presupun implicarea turiștilor în treburi gospodărești tradiționale.

Tabelul 29. Numărul de agenți economici după tipuri de servicii turistice.

Servicii oferite în activitatea turistică:	Număr mențiuni
Cazare, găzduire	28
Alimente, hrană	28
Activități de recreere (jocuri, spații de recreere etc.)	17
Excursii ghidate în zonele protejate pentru observarea speciilor	8
Excursii ghidate și vizite la monumentele sau zonele de interes	9
Activități de cunoaștere și implicare a turiștilor în activitățile tradiționale gospodărești	6
Altele	5

B.4.8. Cultura locală

Fiind o zonă a cărei principală caracteristică este multiculturalitatea, din decursul timpului și până astăzi, regiunea a fost și este marcată de o bogăție ieșită din comun a obiceiurilor, tradițiilor și a patrimoniului cultural, urmare a conviețuirii timp de secole a celor de etnie germană, ca și minoritate națională în cadrul Transilvaniei respectiv României, cu celelalte etnii. Caracterul plin de dinamism și efervescență al vieții culturale a regiunii s-a bucurat în permanență de suportul îndelungatei tradiții populare, istorice și culturale, etnografice și artistice.

Sub aspect etnic, cultura locală a zonei este influențată în mod direct de repartitia etnică în teritoriul a populației, care creează prin specificul ei un peisaj amprentat de cultura fiecăreia. Structura etnică a populației prezente în AP este redată în *Tabelul 31*, pe principalele trei microregiuni care compun administrativ suprafața studiată, cu precizarea că gradul de detaliu a acestora nu permite o analiză mai amănunțită. După cum se poate vedea și din analiza compoziției etnice, principala grupare etnică este formată din români, urmată din maghiari și romei.

Tabelul 30. Repartiția etnică a populației în regiunea AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt

	Români	Maghiari	Rromi	Sași	Ucraineni	Turci	Tătari	Lipoveni	Alte etnii
BRAȘOV	442078	39275	17929	3313	66	81	12	88	1069
MUREȘ	279488	200989	46637	1471	88	51	4	73	576
SIBIU	340836	10893	17901	4117	28	30	3	60	671

* Sursa: Institutul Național de Statistică, Recensământul General al Populației 2011

Principalele religii ale locuitorilor din AP urmează cumva și linia demarcată de structura etnică a populației întâlnind mai multe culte religioase: ortodoxă(majoritară), reformată, romano-catolică, greco-catolică, precum și religii protestante și neo-protestante.

Diversitatea comunităților, peisajelor și a culturilor din zonă, a generat de-a lungul istoriei nenumărate obiceiuri, legende și tradiții dintre care se remarcă: *Legenda cetății Rupea, a uriașilor, a castelului Bethlen din Criș, a satului dispărut Divaldis, legenda Piramidelor de la Șona, legenda cocoșului din Apața sau a lolelor din Agnita*. Legat de obiceiuri, acestea sunt ca de altfel pe întreg teritoriul țării legate de principalele momente ale anului, marcând în general evenimentele religioase, astronomice dar și cele legate de muncile câmpului și de agricultură care defineau noțiunea timpului în special în regiunile sătești. Dintre principalele obiceiuri se evidențiază *Kronenfest* sau sărbătoarea cununii(marchează sosirea verii), *Plugarul, Șezătorile, Nunta cu călărași, Dârdaica*(specific satului Dacia), *Foșnicul, Vecinătăți, Baluri, Festivaluri, Târguri, Rusaliile, Colindele și Burduhoazele* (mascații de anul Nou).

Prezența populației săsești a contribuit la conturarea unui specific și în arhitectura populară, fondul vechi al acesteia fiind format din construcții de lemn cu acoperiș învelit cu paie. În sec. al XVIII lea și al XIX-lea, populația săsească a trecut la construcțiile de cărămidă, înlocuind învelitorile din paie cu țiglă, ceea ce a influențat întreaga arhitectură a zonei.

B.4.9. Arheologie, istorie, cultură

Zona Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt este o regiune extrem de diversă din punct de vedere al peisajului, comunităților și culturilor care trăiesc în armonie aici, context care a generat aici un front propice pentru existența unui areal interesant și sub aspect istoric.

Istoria bogată a regiunii studiate oferă reale posibilități de a valorifica turistic patrimoniul arhitectural și poate reprezenta un punct de plecare important în atragerea turiștilor. Un moment crucial în istoria Transilvaniei l-a reprezentat colonizarea de către regatul ungar la sfârșitul sec. 11 după Cr.. În secolul XII regele Ungariei, Géza II, a adus coloniști germani în Transilvania, pentru a dezvolta aceste regiuni împădurite slab populate, și pentru a se apăra împotriva invaziilor mongole. Odată cu constituirea așezărilor săsești (burguri și dorf-uri) începe și construirea bisericilor- cetate caracteristice zonei și care reprezintă acum principalele puncte de atracție din punct de vedere istoric. Ele sunt înconjurate de ziduri de apărare prevăzute cu galerii și turnuri de strajă. Cetățile au fost construite și întreținute în vederea apărării împotriva repetatelor invazii otomane. Aceste biserici aveau capacitatea de a deveni, la nevoie, adevărate cetăți de necucerit.

Castelele transilvănene sunt obiective mai puțin cunoscute, însă aici și-au împărțit proprietățile nu mai puțin de 100 de familii nobiliare. De origine maghiară, franceză, croată, evreiască sau cehă, castelanii Evului Mediu au lăsat în urma lor puzderie de povești și legende. Regiunea studiată nu face excepție, fiind împânzită de castelele vechi de sute de ani, dar care, din păcate, nu sunt valorificate la adevărata lor valoare: multe dintre ele se află într-un stadiu avansat de degradare și nu există planuri reale de restaurare, fie din cauza neclarităților de ordin legal asupra proprietarilor, fie din lipsa fondurilor.

Fenomenul de depopulare a **satului săsesc transilvănean**, ca urmare emigrării masive în Germania, a avut consecințe dramatice asupra păstrării identității etnoculturale a zonei. Astăzi mai întâlnim doar puțini sași în această regiune, odinioară definite de prezența lor, în majoritatea satelor se mai afla cel mult 10 persoane de etnie germană, excepție făcând comună Alțâna, unde numărul acestora depășește 70. Acest lucru face dificilă pentru specialist reconstituirea culturii tradiționale a satului săsesc transilvănean. De aceea, este necesară realizarea unor studii etno--sociologice (monografii) pentru repertorierea vieții rurale din comunitatea săsească actuală, precum și a sistemului de reprezentare specific satului săsesc transilvănean (așezare, biserici fortificate, gospodărie, tip de locuință, ocupații, meșteșuguri, costum, obiceiuri și norme comunitare).

Întreaga regiune prezintă un caracter unitar, având o istorie și tradiții comune, astfel că **în județul Sibiu** primele dovezi ale prezenței umane datează din epoca pietrei. În două **situri arheologice**, situate în **Agnita** respectiv în proximitatea orașului, se găsesc vestigii din paleolitic și neolitic. Obiecte din aceste perioade (articole din piatră și din ceramică, arme) sunt expuse în Muzeul Văii Hartibaciului din oraș. La sud de Agnita s-au escoperit urme ale unei cetăți dacice, dar și cele ale unei așezări romane. La est de Agnita, în sol s-a descoperit o piatră funerară, precum și resturile unui turn de strajă roman, precum și o fântână romana aflată în incinta unei curții din oraș. Alte descoperiri s-au făcut în apropierea satului **Ghijasa de Sus** (comună Alțâna). La **Brădeni**, există o necropolă din epoca romana, sec. II -III, o Cetate tumulară de incinerare, iar la **Arpașu de Jos**, o așezare fortificată,

monument istoric, din cultura geto-dacă a sec. I î. Hr. – I d. Hr. Alte situri arheologice, toate declarate monumente naționale, se găsesc la **Bratei** (epoca romană) și **Cașolț**, comună Roșia (sec. II–III).

Principalul oraș al regiunii este **Agnita**, atestat documentar în 1280, iar în anul 1376, orașul dobândește dreptul de a ține târg. Ocupațiile principale ale locuitorilor erau agricultura și meșteșugurile, acestea din urmă practicate în cadrul diferitelor bresle. Poziția privilegiată a Agnitei în Evul Mediu, oglindea importanța economică a localității, lucru care s-a păstrat până în secolul XX- în jurul anului 1900 în oraș există două fabrici de spirt, o fabrică de cherestea cu mașini cu abur, o fabrică de oțet și o bancă. Centrul istoric, împreună cu o serie dintre casele din oraș, sunt incluse pe lista monumentelor istorice ale Ministerului Culturii. **Muzeul din Agnita** cumulează și sintetizează toată cultura și etnografia Văii Hartibaciului, deținând 5.469 de bunuri culturale din domenii diferite: etnografie, arheologie, istorie, arta decorativă, numismatica, fotografii vechi, cărora li se adăugă colecția de carte. Colecții muzeale se mai găsesc în satele **Dealul Frumos** (Muzeul săsesc), **Movile** (obiecte bisericesti) și **Alțâna** (colecție etnografică). La începutul secolului XX, pe traseul Sighișoara-Agnita-Sibiu, a fost dată în folosință o călea ferată cu ecartament îngust, vestita „**mocăniță** “. Această legătură feroviară era de importanță majoră pentru dezvoltarea industrială a regiunii și traversă Valea Hartibaciului pe toată lungimea ei, legând cele 3 orașe și 15 sate. În anii 60, secțiunea Sighișoara- Agnita a fost desființată, însă secțiunea Agnita- Sibiu a rămas funcțională până în anul 2001. În anul 2010, Fundația Mihai Eminescu Trust, a demarat o inițiativă de readucere în circuitul turistic a mocăniței, implicând consiliile județene Mureș și Sibiu și realizând un studiu de fezabilitate în acest sens.

Județul Mureș, mai precis arealul studiat, este poate cel mai cosmopolit dintre cele trei județe, deoarece aici au trait și trăiesc atât comunități de români, cât și de sași, maghiari și rromi. Din punct de vedere istoric și al civilizației, aici se găsesc numeroase vestigii și urme ale tuturor etniilor care conviețuiesc de mai multe sute de ani. O serie de dovezi incontestabile ale existenței unor comunități încărcate de istorie există încă din perioadele neolitic (cultura Petrești-Coțofeni), hallstattiană, romană, post-romană și prefeudala. *Vestigii arheologice* extrem de valoroase, și care mai apoi au intrat în colecțiile particulare și ale unor instituții, au fost descoperite pe teritoriul comunelor **Apold, Daia, Albești, Saschiz, Saes, Boiu, Danes, Laslea, Vânători și Criș**, precum și în apropierea municipiului **Sighișoara**. O colecție, cuprinzând peste 1.000 de piese, au fost donate în 1987 Muzeului de Istorie din Sighișoara.

Ca și în cazul județului Sibiu, **bisericile fortificate** sunt specifice și prezente aproape în fiecare așezare: **Apold, Cloașterf, Șaeș, Daneș sau Vulcan**. Având ca inspirație Turnul cu Ceas din cetatea medievală Sighișoara, (numită pe atunci "capitala" sașilor din Transilvania), **cetatea medievală din Saschiz** a fost construită în secolul al XIV-lea. La 4 km nord de comună, se afla o altă așezare extrem de importantă din punct de vedere istoric, datând din secolele II-III din epoca romană și inclusă în lista monumentelor istorice de interes național de către Ministerul Culturii. Această așezare preistorică este numită **Cetatea Uriașilor (Huhnenburg)**. O serie de săpături arheologice au scos la iveală fragmente de ceramică de tip Cotofeni, specifică anilor 2500 î.Hr.-1800 î.Hr, care se găsește în interiorul primelor cetăți locuite de pe teritoriul țării noastre.

Județul Mureș are cele mai multe castele medievale din România. Din cele 140 de castele incluse pe lista monumentelor istorice, 26 sunt din județul Mureș. Printre ele se afla și **castelul Haller** din comună **Mihai Viteazu**. Acest monument este unul aproape necunoscut, chiar și pentru sătenii din

comun, clădirea a fost ridicată în secol XVI și a fost locuită de una din familiile nobilimii transilvaneane. După cel de-al doilea război mondial, castelul a fost utilizat ca sediu al C.A.P.-ului, iar în prezent, el aparține unor cetățeni irlandezi, care l-au scos la vânzare. Ca în cazul multor altor construcții similare, lipsa lucrărilor de întreținere și restaurare își spun cuvântul: castelul este într-un stadiu avansat de degradare. **Castelul Bethlen din satul Cris, comună Danes** este un castel construit în secolul XIV, când pe un promontoriu mai înalt al satului s-a ridicat o construcție din lemn cu rol de apărare împotriva tătarilor. Pe zidurile vechiului castel princiar e imprimat blazonul familiei Bethlen, iar castelul aparține acum unei nepoate a ultimului Bethlen care a locuit acolo. Aparținând aceleiași familiei nobiliare, **Castelul Bethlen din satul Boiu**, comună Albești este situat la 7 km est de Sighișoara și la 3 km de drumul național Brasov--Sighișoara. Construcția a fost ridicată în anul 1617 și a aparținut generalului oastei voievodului Transilvaniei, Wolfgang (mag. Farkas) Bethlen, comite suprem al comitatului Târnavă și "arendator" al dijmelor. Este o construcție în stil renascentist, cu influențe baroce și din 1948 a fost folosit ca depozit al secției de Gospodărire Cris. **Castelul Alexius și Georgius Bethlen** din Cris, comună Danes, a fost construit între secolele XIV și XVI, este cel mai frumos exemplar arhitectural renascentist al unei construcții destinate apărării și locuirii și a aparținut consilierului principelui, Georgius Bethlen. Castelul a fost locuit până la momentul naționalizării, în 1948, când domeniul a ajuns în gestiunea Sfatului Popular din Danes. În 2007, după ani întregi de procese, castelul și parcul au fost restituite oficial moștenitorilor familiei Bethlen, se află în stare deplorabilă.

Secțiunea regiunii studiate care aparține administrativ de **judetul Brașov**, nu face nici ea excepție de la specificul zonei. Și aici există dovezi istorice ale existenței comunităților umane încă din cele mai vechi timpuri.

Piramidele de la Șona, din apropierea zonei Hartibaciu – Târnavă Mare -- Olt, mai precis în comună Mândra, sunt de fapt 7 movile de pământ, așezate pe două șiruri paralele, cea mai înaltă dintre ele având cam 20 de metri înălțime. Deocamdată arheologii nu au stabilit cine le-a construit și în ce scop, dar ar putea fi vorba de morminte din perioada sciților sau epoca pre--dacă. *Vestigii arheologice* din sec II--VII p. Chr, pot fi identificate în satul la **Halmeag, Cincisor (com. Voila), Comună de Jos (com. Comana), Crit și Roade (com. Bunești)**, unde există urme de așezări din epoca bronzului, precum și așezări dacice, romane și prefeudale, declarate monumente naționale. Printre ele se afla și **Cetatea Rupea**, care este unul dintre cele mai vechi vestigii arheologice de pe teritoriul României, primele emne de așezări omenești datând din paleotic și neoliticul timpuriu (5.500--3.500 î.H.). Cercetările arheologice au cos la iveală diverse obiecte din această epocă; în vremea dacilor, pe aceste locuri a fost ridicată cetatea Rumidava sau Ramidava, care mai apoi devine castrul roman Rupes ("stâncă" sau "piatră"). **Biserica fortificată din Rupea**, din secolul al XIV--lea, este unică prin picturile murale, dar și prin orga în formă de scoică. În plus, cei care vor să viziteze zona se pot opri și la **Muzeul de Etnografie** din localitate. Astfel de muzee mai pot fi vizitate și în **Comana de Jos** sau în **Bunești**.

Biserici fortificate mai pot fi admirate și în **Cincisor, Cincu, Rodbav, Bărcut, Șoarș, Ungra, Câța, Bunești, Criș sau Meșendorf**. **Biserica evanghelică-luterană fortificată din Hălmeag** a fost construită în a doua jumătate a secolului al XI-lea și ilustrează faza de trecere de la romanic la gotic, sub influența cisterciană. Există o tradiție locală care plasează ridicarea bazilicii între anii 1160- 1190 însă nu există izvoare scrise care să confirme această datare (deși în sec. al XVIII-lea s--a descoperit o

piatră de temelie care avea inscripția: *Fundata Anno 1160-1190*). Este a doua ca vechime din Transilvania, după biserica fostei mănăstiri cisterciene din Cârța, județul Sibiu.

Satul Viscri adăpostește una dintre cele mai spectaculoase biserici fortificate săsești, una din cele 6 înscrise în patrimoniul mondial UNESCO. Fundația patronată de Prințul Charles al Marii Britanii, Mihai Eminescu Trust, a renovat biserica și câteva case din localitate.

B.5. Informare, conștientizare, educare sau Acțiuni de comunicare cu factorii interesați

Activități specifice derulate de administrator/custode

Activități relevante din punct de vedere al sitului derulate de terți

Infrastructură și resurse existente pentru informare, conștientizare, educație

NOTĂ: Capitolul se va completa ulterior etapei de consultări publice

B.6. Cercetare desfășurată până în prezent

ECHIPE ȘTIINȚIFICE

În perioada 2003-2008 Fundația ADEPT, printr-un proiect finanțat de Guvernul Englez, prin Darwin Initiative, a coordonat echipe de specialiști englezi și români pentru inventarierea speciilor și habitatelor importante, ale regiunii, în care activează Fundația ADEPT.

- **Univ. Babeș Bolyai, Cluj-Napoca:** Prof. Dr. Vasile Cristea (floră și habitate), Prof. Dr. Laszlo Rakosy (insecte), Dr. Dan Gafta (păduri și habitate), Dr. Ioan Ghira (reptile și amfibieni), Conf. Dr. Ion Coroiu (mamifere)
- **Univ. de Medicină și Farmacie Târgu-Mureș:** Prof. Dr. Silvia Oroian (floră și habitate), Dr. Mihaela Samarghitan (floră), Ing. Mariana Stoian (floră), Drd. Manuela Curticapean (floră)
- **Univ. Lucian Blaga Sibiu: Coordonator științific: Dr. Angela Bănăduc,** Prof. Dr. Constantin Drăgulescu (plante și habitate acvatice), Dr. Angela Bănăduc (macro-nevertebrate acvatice), Dr. Doru Bănăduc (pești și habitate acvatice), Dr. Voichița Gheoca (Gastropoda), Dr. Daniela Ilie (Heteroptera), Dr. Erika Schneider-Binder (floră și habitate), Dr. Livia Bucsa (fungi).
- **ONG-uri și agenții:** Bogdan Florescu (cartare GIS și bancă de date), Milvus Group (păsări), Dr. John Akeroyd (floră și habitate), Dr. Andrew Jones (pajiști), Dr. Radu Stelian, Administrația Națională a Pădurilor (habitate forestiere)

PUBLICAȚII

Transylvanian Review of Systematical and Ecological Research, Vol 4 – The Saxon Villages Region of southeast Transylvania, 2007, incluzând următoarele articole:

Floră

- Livia Bucsa, Macromycetes of the Breite Nature Reserve of ancient oaks,
- Constantin Drăgulescu, *The riverside thickets of the Saxon Villages area of south-east Transylvania*.

- Erika Schneider-Binder, Xerophilous and Xero-Mesophilous grasslands on slumping hills around the Saxon villages Apold and Saschiz .
- Andrew Jones, The challenge of High Nature Value grasslands conservation in Transylvania .
- Silvia Oroian, Mariana Hiritiu si Manuela Curticean, The xero-mezophilic and xerophilic grasslands of *Festuco-Brometea* class in the Sighisoara-Târnavă Mare potential Natura 2000 site.
- John Akeroyd, Ruderal flora of the Saxon Villages: a neglected conservation community.

Faună

- Voichița Gheoca, Aspects regarding the terrestrial malacofauna of the Saxon Villages area of Southern Transylvania .
- Angela Curtean-Bănăduc si Doru Bănăduc, Benthic macro-invertebrate and fish communities of some southern Târnavă Mare river tributaries .
- Ioan Ghira, The herpetofauna of the Sighisoara area.
- Ferenc Kosa si Tamas Papp, Distribution, population size and dynamics of the white stork (*Ciconia ciconia* L.) in the Hârtibaciu River basin .
- Ana Maria Benedek, Small mammals (Insectivora and Rodentia) from the Agnita-Sighisoara area .

ALTE PUBLICAȚII

- Akeroyd, J. (2003) A Transylvanian wood-pasture. *Plant Talk*, 34: 34–37.
- Akeroyd, J.R. (2004) Biodiversity and agriculture in a traditional Romanian landscape. *Tropical Agriculture Association Newsletter*, 24: 17–18.
- Akeroyd, J. (2006) The historic countryside of the Saxon Villages of southern Transylvania. Also published in Romanian, as Peisajul Istoric al Satelor Sasesti din Sudul Transilvaniei. Fundația ADEPT, Saschiz, Romania.
- Akeroyd, J.R. & Page, N. (2006) The Saxon Villages of southern Transylvania: conserving biodiversity in a historic landscape. In Gafta, D. & Akeroyd, J.[R.], eds (2006) *Nature Conservation: Concepts and Practice*, pp. 199–210. Springer Verlag, Heidelberg, Germany.
- Akeroyd, J.R., Jones, A. & Page, J.N.M. (submitted to *Oryx*) Grassland conservation in a farmed landscape in Transylvania.
- Mountford, J. O. and Akeroyd, J.R. (2005) A biodiversity assessment of the Saxon villages region of Transylvania. *Transylvanian Review of Systematical and Ecological Research*, 2: 31–42.
- Mountford, O.J. & Akeroyd, J.R. (in press) Village grasslands of Romania – an undervalued conservation resource. *Phytologia Balcanica*.

Fundația Mihai Eminescu Trust:

A.Documentații științifice realizate de Fundația Mihai Eminescu Trust Sighișoara, în vederea desemnării și managementului unor arii protejate cuprinse în teritoriul SCI Sighișoara Târnavă Mare și/sau sau SPA Podișul Hârtibaciului:

1.Date introduse în **fișele standard Natura 2000** pentru SCI și SPA:

- i.Amfibieni și reptile. Stații de cercetare: Criș, Șaeș, Apold, Brădeni, Criț, Viscri, Rodeș, Saschiz. Identificarea unor habitate importante de reproducere pentru amfibieni (localizate cu GPS) și reptile. Studiul populațiilor și

densității speciilor de amfibieni și reptile din zona propusă ca SCI "Sighișoara – Târnavă Mare".

ii. Păsări. Studiul avifaunei din zona propusă ca SPA Sighișoara Târnavă Mare (ulterior inclusă în SPA Podișul Hârtibaciului).

B. Date colectate în cadrul unor proiecte de cercetare cu finanțări naționale și internaționale:

1. „Habitat Use of Amphibian Communities in the Târnavă Mare Valley, Romania”, finanțat de Declining Amphibian Populations Task Force.
2. „Situația populațiilor de *Crex crex* în Podișul Mediașului, România”, finanțat de British Ornithological Union.
3. „Conservarea păsărilor de habitat deschis și a habitatelor acestora în partea de sud a Podișului Transilvaniei, România”, finanțat de Rufford Maurice Laing Foundation.
4. „Spatial and temporal distribution of amphibian road mortality along the middle section of the Târnavă Mare basin, Romania”, finanțat de MET.
5. „Incorporating the occupancy models in animal distribution studies, with an application on amphibians and reptiles in the Saxon Transylvania”, finanțat de MET.
6. „Fauna survey of the Saxon villages of Transylvania”, Ilf Jacobs și Pieter Blonde, finanțat de MET.
7. „Studiul faunistic și ecologic al speciilor de amfibieni din bazinul Târnavei Mari”, teza de doctorat Dr. Tibor Hartel.
8. „Studiul ecologiei speciilor de păsări din Podișul Mediașului”, teza de doctorat în lucru, Cosmin Ioan Moga.
9. „Dinamica vegetației în rezervația Breite în funcție de diverse abordări de management”, teza de doctorat în lucru, Kinga Ollerer.
10. „Local and landscape determinants of breeding pond use by amphibians in the central Târnavă Mare Valley, Romania.” Studiu finanțat de Swedish Biodiversity Centre, Uppsala.

B.7. Acțiuni de management majore desfășurate în AP

NOTĂ: Capitolul se va completa ulterior etapei de consultări publice

C. Evaluarea situației actuale

În această secțiune sunt prezentate principalele valori și amenințări din AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt și se analizează situația valorilor identificate, respectiv presiunile care afectează starea acestora în prezent sau le pot amenința pe viitor. Aceste analize stau la baza definirii măsurilor de management specifice situației actuale.

C.1. Valori

Principalele valori ale ariei protejate sunt reprezentate de:

- speciile și habitatele de interes comunitar, prezentate în Formularul Standard și prezentate / descrise la capitolul B3;
- habitatele importante pentru speciile de interes comunitar, care nu sunt incluse în Formularul Standard, descrise la capitolul B3;
- speciile și habitatele care sunt importante pentru AP, altele decât cele de interes comunitar ,prezentate la capitolul B3.

Pe lângă acestea, au fost identificate și alte valori importante pentru zonă, mai ales cele ce se constituie în resurse pentru localnici și dezvoltarea zonei. De exemplu, sunt menționate peisajele valoroase care pot constitui atracții turistice sau valori care sunt importante pentru comunitățile locale și care, dacă sunt păstrate și valorificate, ajută la dezvoltarea locală și la obținerea unui sprijin real din partea autorităților și a localnicilor pentru implementarea măsurilor de management.

Tabelul 31. Valorile de biodiversitate identificate în cadrul AP Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt.

Valoarea identificată în sit și vecinătatea acestuia	Prezența în AP (UM specifică valorii)	Importanța pentru AP/comunitate (d.p.d.v. al conservării și/sau utilizării economice)	Importanță deosebită (inclusiv valori unice)
Habitate			
40AO* Tufărișuri continentale peripanonice (variantele cu <i>Amygdalus nana</i> și <i>Cerasus fruticosa</i>)	226,48 ha		Habitat important la nivel European, fiind specific pentru prezența unor specii de plante rare și specii faunistice de interes comunitar.
6210* Pajiști xerofile seminaturale și facies cu tufișuri pe substrat calcaros (<i>Festuco-Brometalia</i>)	10.344,77 ha	Aceste pajiști reprezintă un covor vegetal excellent pentru orhidee sălbatice și alte specii de flora spontană, cum ar fi Capul-șarpelui de foc (<i>Echium maculatum</i>), Buzdugan (<i>Jurinea mollis</i>), Poroinic-cu-trei-dinți (<i>Orchis tridentata</i>). Dintre specii tipice de fluturi care se regăsesc în aceste habitate menționăm Ochi albaștri (<i>Minois dryas</i>), Vrăjitoarea pajiștilor (<i>Chazara briseis</i>), Albăstrelul lui Alexe (<i>Glaucopteryx alexis</i>) și Ruginiul de fânaț (<i>Coenonympha glycerion</i>).	Importante pentru prezența unor specii de orhidee.
6240* Pajiști stepice subpanonice	3.436,81 ha	Habitat prioritar, în AP fiind habitat specific populației de <i>Iris aphylla</i> ssp. hungarica -anexa 2. DH- și a unor specii de orchidee cu efective în scădere în Europa. Pe suprafață relativ mică asigură supraviețuirea unei fitodiversități ridicate, compusă din specii xerofile și xero-mezofile, care nu trăiesc în alte habitate din AP. Habitatul este important și pt. unele specii de păsări și mamifere de talie mică, ce constituie bază trofică a unor specii de prădători.	Habitat important la nivel European, fiind specific pentru prezența unor specii de plante rare precum târtanul (<i>Crambe tatarica</i>), frâsinelul (<i>Dictamnus albus</i>)
6430 Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin	96,65 ha	Comunitățile, pe de o parte, au un rol de tampon, asemenea aninișurilor, însă mai puțin evident. Valoarea conservativă mare a comunităților de lizieră constă în asigurarea unui habitat (uneori refugiu) pentru speciile de plante rare și ocrotite care constituie obiectiv turistic.	Specii de interes comunitar pentru care comunitățile înseamnă habitat: <i>Angelica palustris</i> (habitat de refugiu). Habitat de hrănire pentru urs.
6410 Pajiști cu <i>Molinia</i> pe soluri calcaroase, turboase sau argiloase	18,21 ha	Habitat deosebit de rar, conservă de obicei specii ca <i>Narcissus angustifolius</i> . Utilizat ca pășune de comunitate – datorită fenologiei speciei dominante, oferă sursă de furaj și în perioadele de secetă de la sfârșitul verii.	Habitat pentru speciile de importanță comunitară.

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Valoarea identificată în sit și vecinătatea acestuia	Prezența în AP (UM specifică valorii)	Importanța pentru AP/comunitate (d.p.d.v. al conservării și/sau utilizării economice)	Importanță deosebită (inclusiv valori unice)
6440 Pajiști aluviale din <i>Cnidion dubii</i>	699,55 ha	Aceste pajiști sunt valorificate de obicei. ca fânețe. În cazul în care se menține folosința terenurilor în mod tradițional, bogăția de specii și compoziția specifică a acestor pajiști asigură fân de calitate bună. Sunt frecvent utilizate ca habitat de hrănire, de toate categoriile de specii, mai ales în cazul în care sunt prezente și specii arbustive din genul: <i>Rosa</i> , <i>Cornus</i> , <i>Sambucus</i> , <i>Prunus</i> , <i>Malus</i> , etc. Habitat important pentru specii de amfibieni. Pajiștile cu arbori oferă loc de cuibărit pentru diferite specii de păsări. Pășuni și fânețe de calitate bună, cu tipuri variabile de vegetație, bine adaptate la variațiile, chiar extreme, ale regimului hidric caracteristic zonelor inundabile viituri – secări naturale de la sfârșitul verii.	Habitat de hrănire de vară pentru urs (<i>Ursus arctos</i>), și un important loc de hrănire pentru păsări răpitoare și lilieci. Habitate cu vegetație ierboasă al căror management (utilizare) permite formarea coloniilor de furnici. (pășunat rar, cosire manuală, teren agricol abandonat etc.)
6510 Fânețe de joasă altitudine (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	508,72 ha	Acestea sunt compuse din pajiști cu fitodiversitate mare, rezerve de specii atât pentru habitatul 6440, cât și pentru pășunile degradate, respectiv terenuri arabile abandonate.	Habitat foarte important pentru fluturile <i>Maculinea teleius</i> . Loc de hrănire și/sau de reproducere pentru mai multe specii de păsări, lilieci, amfibieni Fânețe de calitate superioară.
6520 Fânețe montane	3.225,07 ha	Este un habitat de pajiște cu valoare ridicată important pentru o diversitate ridicată de specii.	
9110 Păduri de fag de tip <i>Luzulo-Fagetum</i>	2.600 ha	Datorită răspândirii lor destul de largi, habitatul nu prezintă un interes conservativ foarte ridicat, însă de starea lor de conservare depind foarte multe specii de păsări, mamifere, nevertebrate și chiar comunitățile locale prin serviciile ecosistemice pe care capitalul verde îl furnizează.	
9130 Păduri de fag de tip <i>Asperulo-Fagetum</i>	17.280 ha		
9170 Păduri de stejar cu carpen de tip <i>Galio—Carpinetum</i>	10.768 ha		
91E0* Păduri aluviale de <i>Alnus glutinosa</i> și <i>Fraxinus excelsior</i> :	253 ha	Pădurile aluviale au un rol important în asigurarea protecției împotriva inundațiilor. Acestea fiind răspândite, de obicei, de-a lungul pâraielor, absorb cantități mari de apă în timpul viiturilor, pe care redau în circuit într-un mod lent, având astfel o funcție de tampon.	Important habitat și sură de hrană pentru castori (<i>Castor fiber</i>).
91H0* Vegetație forestieră panonică cu <i>Quercus pubescens</i>	732 ha	Habitat prioritar cu suprafețe insulare reduse la nivel european, fiind habitat specific pentru o serie de nevertebrate protejate, specii de mamifere și păsări.	

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Valoarea identificată în sit și vecinătatea acestuia	Prezența în AP (UM specifică valorii)	Importanța pentru AP/comunitate (d.p.d.v. al conservării și/sau utilizării economice)	Importanță deosebită (inclusiv valori unice)
9110* Vegetație de silvostepă eurosiberiană cu <i>Quercus spp.</i>	7.570 ha		
91V0 Păduri dacice de fag (<i>Symphyto-Fagion</i>)	1.007 ha		
91Y0 Păduri dacice de stejar și carpen	18.578 ha	Habitat forestiere de deal, protejate la nivel european, deosebit de importante pentru speciile pe care le găzduiesc și al căror habitat natural s-a restrâns foarte mult. În AP ele asigură hrană, adăpost și locuri de cuibărit pentru o serie de specii, protejate la nivel european, de păsări și lilieci -Ex: <i>Myotis bechsteini</i> , <i>Myotis emarginatus</i> , <i>Aquila pomarina</i> , <i>Picus canus</i> -.	În plus, pe suprafața AP se regăsesc și alte specii neincluse în formularul standard, dar de interes comunitar, și care depind de menținerea acestor habitate.
92A0 Zăvoaie cu <i>Salix alba</i> și <i>Populus alba</i>	3.560 ha	Habitat forestiere ce asigură pe lângă protecția malurilor cursurilor permanente de ape și condițiile de adăpost și cuibărit pentru o serie de specii deosebit de importante pentru conservare -Ex. <i>Lutra lutra</i> . <i>Castor fiber</i> .	Sunt habitate importante pentru găzduirea unor specii de păsări dar cu precădere a coloniilor de stârci.
Terenuri cu utilizări diverse			
Păduri de foioase/mixte de diferite vârste fără cod Natura 2000.	Cca 29.871 ha	Habitat de hrănire și adăpost pentru păsări, speciile de pradă, lilieci, nevertebrate și carnivorele mari.	Sunt vectori ai continuității trupurilor de pădure formând coridoare forestiere. Constituie bun de interes național.
Terenuri cu pajiști de categorii diferite de folosință.	Cca 19.354 ha	Habitat de hrănire și adăpost pentru păsări, nevertebrate, speciile de pradă, lilieci și carnivorele mari.	Suport al unei biodiversități ridicate, vectori ai continuității habitatelor de pajiște și contribuie la peisajul mozaicat specific zonei.
Terenuri cu heterogenitate ridicată(peisaj mozaicat).		Habitat important atât din punctul de vedere ar biodiversității ridicate fiind un mediu de vânătoare pentru păsări răpitoare, dar și din punct de vedere peisajistic și cultural tradițional.	Valoarea peisajistică unică în Europa.
Vegetație ripariană, șiruri/aliniamente de arbori și arbuști.	Aprox. 90 ha	Habitat de hrănire și adăpost pentru diverse specii. Importanță deosebită pentru castor (<i>Castor fiber</i>) și vidră (<i>Lutra lutra</i>). Importante coridoare ecologice, loc de cuibărit pentru specii de păsări, refugiu pentru amfibieni și reptile, respectiv habitat de hrănire pentru lilieci, adăpost în timpul pasajului pentru mamifere.	Asigură protecția malului de eroziune, servește ca hrană și adăpost pentru castor (<i>Castor fiber</i>) și vidră(<i>Lutra lutra</i>).
Pajiști cu arbori (mai ales stejari) multisecolari.		Importante datorită valorii ecologice și culturale ridicate, aceste zone creând habitate specifice.	Valoare peisajistică ridicată.
Specii			

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Valoarea identificată în sit și vecinătatea acestuia	Prezența în AP (UM specifică valorii)	Importanța pentru AP/comunitate (d.p.d.v. al conservării și/sau utilizării economice)	Importanță deosebită (inclusiv valori unice)
Mamifere			
<i>Canis lupus</i>	20-30 ex	Contribuie la menținerea unor ecosisteme sănătoase, echilibrate fiind factor de selecție a exemplarelor de pradă care nu prezintă viabilitate. În zonele în care densitatea unguțelor este mare, se prelungește timpul necesar pentru ajungerea la saturație a populației acestora.	Starea de conservare a acestuia este nefavorabilă cu tendințe de înrăutățire.
<i>Ursus arctos</i>	-	Ursul este în general un indicator al calității ecosistemelor. Starea de conservare nefavorabilă a habitatului, fragmentarea lui precum și tendința acestuia de înrăutățire generează perspective de viitor nefavorabile pentru această specie.	Viitorul speciei din Europa depinde în mare măsură de populația din Carpați, unde calitatea habitatelor încă este adecvată.
<i>Lutra lutra</i>	58-60 ex	Este o specie vulnerabilă și un indicator important al stării ecosistemelor acvatice.	DH Anexa 2, L49 anexa 3, 4a
<i>Castor fiber</i>	21 ex	Are rol cheie în ecosistem, producând beneficii și omului prin următoarele: barajele castorilor (<i>Castor fiber</i>) pot ajuta la reducerea inundațiilor distrugătoare, reîncărcarea acviferelor de apă potabilă, eliminarea de poluanți din apele de suprafață și a apelor subterane, ameliorează efectul secetelor ridicând nivelul apei din pânza freatică, scăderea eroziunii cauzată de viteza apei curgătoare.	Cea mai prosperă populație de castor (<i>Castor fiber</i>) este prezentă în râul Olt și râurile tributare acestuia. Produce în mod indirect, hrană peștilor sau altor animale, asigurând un habitat adecvat pentru o gamă largă de specii din care multe sunt periclitare sau vulnerabile.
<i>Lynx lynx</i>	1 ex	Specie emblematică a zonelor din România, fiind un prădător de pădure ce contribuie la menținerea ecosistemelor sănătoase și echilibrate. Preferința râsului pentru majoritatea speciilor pradă comune poate fi un efect clasic al condițiilor impuse de pradă atunci când populațiile acestora depășesc efectivul optim.	IUCN NT, Specie de interes comunitar/DH Anexa 2,4 L49 anexa 3, 4a. Specia este pe cale de dispariție locală în Europa de vest.
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	300-500	Fiind specii de insectivori nocturni ocupă o nișă foarte bine delimitată și deosebit de importantă în lanțul trofic, fiind singurii dușmani naturali pentru multe specii de insecte. De asemenea populațiile de lilieci au rol regulator în dezvoltarea unor populații de insecte care pot avea impact dăunător asupra culturilor agricole și nu numai. Toate speciile din țară sunt protejate. -Convenția de la Berna, Convenția de la Bonn, Acordul de la Londra, Directiva 92/43/EEC a Consiliului European, privind conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice-. Din cele 31 de specii cunoscute în țară, 27 de specii au fost găsite pe teritoriul Sitului	Specii de interes comunitar/DH Anexa 2, L49 anexa 3, 4a.
<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	40-150		
<i>Myotis myotis</i>	2000-3500		
<i>Myotis oxygnathus (blythii)</i>	2000-3500		
<i>Myotis bechsteinii</i>	600-1200		
<i>Barbastella barbastellus</i>	800-1500		
<i>Rhinolophus euryale</i>	5-20		
<i>Myotis emarginatus</i>	150-300		

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Valoarea identificată în sit și vecinătatea acestuia	Prezența în AP (UM specifică valorii)	Importanța pentru AP/comunitate (d.p.d.v. al conservării și/sau utilizării economice)	Importanță deosebită (inclusiv valori unice)
<i>Myotis dasycneme</i>	30-80	până în prezent.	
<i>Miniopterus schreibersii</i>	50-150		
<i>Alte specii de liliaci de interes conservativ.</i>	Aprox. 20 000 ind	Myotis daubentonii, Myotis alcathoe, Myotis mystacinus , Myotis brandtii, Myotis nattereri, Nyctalus noctula, Nyctalus leisleri, Eptesicus serotinus , Eptesicus nilssonii, Pipistrellus nathusii , Pipistrellus pipistrellus, Pipistrellus pygmaeus , Pipistrellus kuhlii, Hypsugo savii, Plecotus auritus, Plecotus austriacus ,Vespertilio murinus. Specii indicator a stării unor habitate având de asemenea rol reglator în dezvoltarea unor populații de insecte care pot avea impact dăunător asupra culturilor agricole și nu numai.	Anexa IV al al 92/43 EEC / Anexa 4A al OUG 57/2007, MPV IUCN. Specii importante la nivel național.
Păsări			
<i>Crex crex</i>	500-2000 p	Restrângerea habitatelor constituie un pericol ridicat. Cârstelul de câmp, specie periclitată pe plan global, vulnerabilă la nivel internațional care a suferit un declin catastrofal în vestul Europei datorită agriculturii intensive și a schimbării habitatelor. Indicator de fânețe umede de luncă. Cositul menține structura habitatelor, dar cositul timpuriu împiedică reproducerea prin distrugerea cuiburilor (cuibărește la nivelul solului).	Zona PH+, datorită densității medii pe o suprafață mare cu multe habitate neadecvate, poate fi considerată foarte importantă pe plan European în cea ce privește conservarea speciei. Protejarea ei asigură protecția habitatelor altor specii.
<i>Ciconia nigra</i>	8-15 p/ 20-60 i pasaj	Se hrănește în special cu țipari când îi găsește, mamifere mici, pui de pasăre, ouă, broaște, moluște, lipitori, râme, șopârle, șerpi, insecte fiind un element cheie în lanțul trofic.	Podișul Hârtibaciului se situează între primele zece din țară, în cea ce privește mărimea efectivelor cuibăritoare.
<i>Ciconia ciconia</i>	130-140 p/ 100-400 i pasaj	Zonele umede și zonele cu agricultură extensivă sunt habitate importante pentru berze, fapt demonstrat și de tendința crescătoare a populației din ultimul deceniu și a prezenței grupurilor de berze neclocitoare. Specie importantă în ecosisteme datorită rolului de reglator al populațiilor de amfibieni și reptile.	Datorită prezenței în zonele locuite poate să fie o specie caracteristică a zonei. Localitatea Grânari se află printre primele din țară în cea ce privește numărul perechilor de barză albă.
<i>Circus aeruginosus</i>	2-4p/30-100 i pasaj	Specia se hrănește în principal cu rozătoare, fiind prezente 2-4 perechi în sit. Acestea au rol în controlul populațiilor de micromamifere considerate dăunători ai agriculturii.	Importanță economică și biocenologică foarte mare, amenințate la nivel european -anexa I a Directivei Consiliului 2009/147/EC-.

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Valoarea identificată în sit și vecinătatea acestuia	Prezența în AP (UM specifică valorii)	Importanța pentru AP/comunitate (d.p.d.v. al conservării și/sau utilizării economice)	Importanță deosebită (inclusiv valori unice)
<i>Aquila pomarina</i>	128-202 p	Cele mai multe perechi cuibăritoare de acvilă țipătoare mică se găsesc în Transilvania (Regiunea 7 Centru). Rol reglator în controlul populațiilor de mamifere mici, amfibieni, păsări, reptile și insecte fiind o specie emblematică pentru zona Transilvaniei.	Specie Vulnerabilă IUCN. Populația din România reprezintă aproximativ 22% din populația speciei la nivelul Uniunii Europene și 10% din întreaga populație la nivel global.
<i>Bubo bubo</i>	2-5 p	Datorită prezenței în număr mare a habitatelor de buhă, populația din România este importantă pe plan european. Rol important în lanțul trofic.	Specie enumerată în anexa I a Directivei Consiliului 2009/147/EC. Specie vulnerabilă și periclitată.
<i>Strix uralensis</i>	320-800 p	SPA-ul Podișul Hârtibaciului, acesta foarte probabil deține cea mai importantă populație a speciei dintre SPA-urile din România, și astfel conservarea acestei specii trebuie să fie una dintre prioritățile administrației.	Specie enumerată în anexa I a Directivei Consiliului 2009/147/EC.
Păsări acvatice și limicole.		AP constituie importante habitate de cuibărit pentru populațiile mai multor specii de păsări legate de habitate acvatice. În timpul migrației putem întâlni efective însemnate de specii ocrotite. Mlaștinile din zona Brădeni reprezintă habitate de hrănire în timpul migrației. <i>Egretta garzetta, Ardea purpurea, Botaurus stellaris, Aythya nyroca, Ixobrychus minutus, Nycticorax nycticorax, Porzana parva, Himantopus himantopus, Tringa glareola, Philomachus pugnax, Sterna hirundo, Chlidonias hybridus, Egretta alba, Chlidonias niger.</i>	Specii enumerate în anexa I a Directivei Consiliului 2009/147/EC.
Ciocănițoare -Piciformes-:		Specii cu importanță ecologică majoră, cu un rol important în lanțurile trofice în general legate de habitate forestiere și zonele din imediata riverane. <i>Dryocopus martius, Dendrocopos medius, Dendrocopos leucotos, Picus canus, Dendrocopos syriacus</i> -Evită în totalitate pădurile cuibărind în habitate antropice, precum localitățile, livezile sau șirurile de arbori de-a lungul drumurilor, având un rol important în controlul nevertebratelor dăunătoare.	Specii enumerate în anexa I a Directivei Consiliului 2009/147/EC.
Passeriforme.		AP găzduiește efective mari de specii passeriforme de importanță majoră conservativă la plan european și național. <i>Lullula arborea, Lanius collurio, Lanius minor, Sylvia nisoria, Ficedula parva, Ficedula albicollis, Anthus campestris, Caprimulgus europaeus.</i>	Specii enumerate în anexa I a Directivei Consiliului 2009/147/EC.
Păsări răpitoare.		Importanță economică și biocenologică foarte mare, cu rol în relațiile trofice amenințate la nivel european -anexa I a Directivei Consiliului 2009/147/EC. <i>Circus cyaneus, Falco vespertinus, Pernis apivorus, Circaetus gallicus.</i>	Specii enumerate în anexa I a Directivei Consiliului 2009/147/EC.

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Valoarea identificată în sit și vecinătatea acestuia	Prezența în AP (UM specifică valorii)	Importanța pentru AP/comunitate (d.p.d.v. al conservării și/sau utilizării economice)	Importanță deosebită (inclusiv valori unice)
Amfibieni -Serviciile ecosistemice asigurate de amfibieni și reptile sunt potențial foarte mari, datorită nevertebratelor consumate de către acestea.			
<i>Triturus cristatus</i>	>900 ex	Sunt specii indicatoare de ape curate.	
<i>Bombina bombina</i>	Câteva sute	Au un rol ridicat în echilibrul lanțurilor trofice constinduind hrana multor altor specii.	
<i>Bombina variegata</i>	>6030 ex	Regiunea adăpostește cele mai mari sisteme de populații interconectate de <i>Bombina variegata</i> documentată din zona de deal (altitudine joasă-medie) din toată Europa.	<i>Bombina variegata</i> este în declin alarmant în toate țările din vestul Europei, neexistând populații mari interconectate.
<i>Lissotriton ampelensis</i> <i>vulgaris</i>	>1020 ex	Situl adăpostește de asemenea populații extinse de <i>Lissotriton vulgaris ampelensis</i> – subspecia acestui triton este endemică Transilvaniei.	<i>L. v. ampelensis</i> are populații viabile în această altitudine (de deal,300-600 m) ceea ce conferă caracter ecologic unicat și totodată sugerează gradul ridicat de vulnerabilitate față de impactul antropogen.
<i>Rana dalmatina</i>	Peste 10.000 grămezi de pontă	În situl Natura 2000 (SCI Sighișoara-Târnava Mare) este reprezentat de populații mari cu peste 10.000 de femele, având un rol ridicat în echilibrul lanțurilor trofice constinduind hrana multor altor specii.	Foarte rară la nivel European. După cunoștințele noastre regiunea este unicată atât la nivel național cât și internațional datorită acestor populații de <i>R. dalmatina</i> .
Reptile			
<i>Emys orbicularis</i>	Maxim 5 populații	Specie pe cale de dispariție. Specie de țestoase autohtone periclitată de schimbările habitatului, desecările zonelor umede.	Populații în scădere la nivel european.
Pești			
<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	>2000 ind	Speciile de pești au un rol important în lanțul trofic al ecosistemelor acvatice și o importanță deosebită din punct de vedere economic pentru comunitățile care exploatează încă tradițional resursele naturale. O mare parte din speciile menționate sunt indicatori ai unor habitate acvatice nepoluate cu o chimie a apei bună. Majoritatea speciilor de și-a redus arealul în ultimele decenii mai ales din cauza dispariției habitatelor ideale pentru specie datorită regularizării râurilor, extracției de material grosier din albia minora sau datorită desecării mlaștinilor.	Specii de interes comunitar/DH Anexa 2.
<i>Barbus meridionalis</i>	>10000 ind		
<i>Sabanejewia aurata</i>	>10000 ind		
<i>Cobitis taenia</i>	>5000 ind		
<i>Zingel zingel</i>	<100 ind		
<i>Gobio kessleri</i>	>2000 ind		
<i>Pelecus cultratus</i>	< 100 ind		
Nevertebrate			

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Valoarea identificată în sit și vecinătatea acestuia	Prezența în AP (UM specifică valorii)	Importanța pentru AP/comunitate (d.p.d.v. al conservării și/sau utilizării economice)	Importanță deosebită (inclusiv valori unice)
<i>Unio crassus</i>	100	Importanță deosebită în epurarea apelor deoarece filtrează și digeră organisme și materiale organice microscopice, fiind un bioindicator al gradului de calitate a apei.	Specie de interes comunitar/DH Anexa 2. Populații izolate aflate în declin
<i>Maculinea teleius</i> , <i>Lycaena dispar</i> , <i>Euphydryas aurinia</i> , <i>Leptidea morsei</i> , <i>Callimorpha quadripunctaria</i>	-	Interes conservativ, enumerate în anexa II a Directivei Consiliului 92/43/CEE, categorizate în majoritate aproape amenințate în lista roșie IUCN. În țările vest și central europene <i>Maculinea teleius</i> este foarte periclitată sau extinctă la nivel regional fiind considerată o specie umbrelă. În Transilvania și Crișana se păstrează populații viguroase de <i>Euphydryas aurinia</i> , considerate printre cele mai puternice din Europa, având rol polenizator cu o afinitate pentru speciile cu flori galbene. În Transilvania se mai păstrează cele mai puternice populații de <i>Leptidea morsei</i> din Europa pentru această specie periclitată.	Specie de interes comunitar/DH Anexa 2, O.U.G. nr. 57/2007 Anexa 3, 4a. Lista Roșie a lepidopterelor din Romania, Rakosy et al. 2003.
<i>Cerambyx cerdo</i>	-	După regimul trofic fiind saproxilice/xylofage, ei se hrănesc cu lemnul descompus sau semidescompus al arborilor cu esențe foioase, astfel, participând activ în procesul de reducere a materiei lemnoase și îmbogățirea solului cu humus. Prezența sa confirmă o bună stare de sănătate a ecosistemului, fiind bun indicator al stării de echilibru natural al ecosistemelor forestiere.	Specie de interes comunitar/DH Anexa 2 Amenințată cu dispariția
<i>Osmoderma eremita</i>	-	După regimul trofic fiind saproxilice/xylofage, ei se hrănesc cu lemnul descompus sau semidescompus al arborilor cu esențe foioase, astfel, participând activ în procesul de reducere a materiei lemnoase și îmbogățirea solului cu humus.	Specie de interes comunitar/DH Anexa 2 Amenințată cu dispariția
<i>Lucanus cervus</i>	-	Este una din cele mai mari specii de coleoptere din Europa. Având un ciclu de viață lung 5 - 6 ani în stadiul de larvă- și capacitate de dispersie redusă, specia este amenințată de fragmentarea puternică a habitatelor. Adulții și larvele speciilor sunt inițiatori primari în procesele de descompunere a materialului lemnos, facilitând astfel accesul la aceste resurse și altor organisme saproxilice.	Specie de interes comunitar/DH Anexa 2
<i>Rosalia alpina</i>	-	Adulții și larvele speciilor sunt inițiatori primari în procesele de descompunere a materialului lemnos, facilitând astfel accesul la aceste resurse și altor organisme saproxilice.	Specie de interes comunitar/DH Anexa 2 Amenințată cu dispariția

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Valoarea identificată în sit și vecinătatea acestuia	Prezența în AP (UM specifică valorii)	Importanța pentru AP/comunitate (d.p.d.v. al conservării și/sau utilizării economice)	Importanță deosebită (inclusiv valori unice)
<i>Morimus funereus</i>	-	Adulții și larvele speciilor sunt inițiatori primari în procesele de descompunere a materialului lemnos, facilitând astfel accesul la aceste resurse și altor organisme saproxilice.	Specie de interes comunitar/DH Anexa 2 Amenințată cu dispariția
<i>Cucujus cinnaberinus</i>	-	Adulții și larvele speciilor sunt inițiatori primari în procesele de descompunere a materialului lemnos, facilitând astfel accesul la aceste resurse și altor organisme saproxilice.	Specie de interes comunitar/DH Anexa 2 Amenințată cu dispariția IUCN EN.
<i>Mastus bielzi traxleri</i>	-	Specie de melc rară în România.	
<i>Aphaenogaster subterranea</i>	-	Specii de furnici cu rol important în ecosistemele de pajiște, făcând parte din lanțurile trofice cu rol important în controlul ciupercilor dăunătoare și paraziților de pe plante.	Specie rară, submediteraneană
<i>Lasius balcanicus</i>	-		Rară în România
<i>Myrmica spp.</i>	-	Specii importante în lanțul trofic al nevertebratelor dar și ca specii gazdă pentru anumite specii de fluturi în ciclurile lor biologice.	Gazde intermediare pentru pt. <i>Maculinea</i> spp.
<i>Neptis sappho</i>	-	Rol ridicat în funcțiile ecosistemice ale pajiștilor, în controlul dăunătorilor și polenizarea unor specii de flora. Sunt specii foarte studiate fiind bune indicatoare a fragmentării habitatelor și schimbărilor climatice.	Lista Roșie a lepidopterelor din România, Rakosy et al. 2003
<i>Parnassius mnemosyne</i>			
<i>Lopinga achine</i>			
<i>Argynnis laodice</i>			
<i>Maculinea alco</i> , <i>Maculinea arion arion</i> , <i>Maculinea arion ligurica</i>	-	Rol ridicat în funcțiile ecosistemice ale pajiștilor, în controlul dăunătorilor și polenizarea unor specii de flora. Sunt specii foarte studiate fiind bune indicatoare a fragmentării habitatelor și schimbărilor climatice.	Lista Roșie a lepidopterelor din România, Rakosy et al. 2003. Specii umbrelă și emblematică pentru conservarea biodiversității din Europa.
Floră			
<i>Iris aphylla ssp. hungarica</i>	-	Specii rare și cu efective reduse, periclitare la nivel european și ale căror populații sunt tot mai scăzute datorită degradării habitatelor și a fragmentării acestora.	Specii de interes comunitar, figurează pe Anexa II a Directivei Habitate și pe Anexa 3 a Legii 49/2011., IUCN: rar.
<i>Adenophora liliifolia</i>	-		
<i>Crambe tatarica</i>	-		
<i>Echium rossicum</i>	-		

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Valoarea identificată în sit și vecinătatea acestuia	Prezența în AP (UM specifică valorii)	Importanța pentru AP/comunitate (d.p.d.v. al conservării și/sau utilizării economice)	Importanță deosebită (inclusiv valori unice)
Alte specii de plante		Sunt fie plante gazdă sau intermediare pentru specii rare de fluturi, fie sunt specii rare cu o valoare conservativă ridicată în România. (<i>Dianthus giganteus</i> , <i>Hepatica transsilvanica</i> (endemică), <i>Epipactis palustris</i> (vulnerabilă), <i>Astragalus dasyanthus</i> , <i>Gypsophila collina</i> , <i>Cephalaria radiata</i> , <i>Dactylorhiza incarnata</i> , <i>Peucedanum tauricum</i> , <i>Hyacinthella leucophaea</i> , <i>Orchis coriophora</i> , <i>Limodorum abortivum</i> , <i>Gymnadenia odoratissima</i> , <i>Spiranthes spiralis</i> , <i>Orchis militaris</i> , <i>Dactylorhiza majalis</i> (rară), <i>Gypsophila collina</i> , <i>Salvia nutans</i> , <i>Cephalaria radiata</i>)	Specii rare în România.
Valori culturale			
<i>Patrimoniu construit</i>		- Arhitectura satelor săsești. - Bisericile fortificate evanghelice (Agnita, Alțâna, Apoș , Bârghiș , Brădeni, Bruuiu, Chirpăr, Daia, Dealu Frumos , Iacobeni, Marpod, Merghindeal, Moardăș , Movile, Netuș , Pelisor, Roșia, Ruja, Stejărișu, Șomartin, Veseud, Vurpăr, Satul Viscri adăpostește una dintre cele mai spectaculoase biserici fortificate săsești, una din cele 6 înscrise în patrimoniul mondial UNESCO.) - Castelele transilvănene – Buia, Apafi, Haller, Bethlen, Alexius si Georgius Bethlen, - Calea ferată cu ecartament îngust care traversa încă de la 1938 Valea Hârtibaciului între Sighișoara și Sibiu.	Toate aceste valori împreună cu activitățile desfășurate de comunități în zonă au dus la apariția de peisaje deosebite nemodificate furnizând totodată dovezi privind utilizarea durabilă a resurselor naturale. Toate aceste elemente, și modificările prin care au trecut de-a lungul timpului au creat o zonă unică în România și în Europa, unde sunt reale șanse ca valoarea actuală a zonei să fie păstrată sau chiar îmbunătățită.
<i>Siturile arheologice, geosituri, cimitire</i>		-situri arheologice (Agnita, Bruuiu, Cașolț , Roșia, Vărd etc.), -geosituri (Iacurile de la Brădeni-Netuș , canionul Mihăileni- Șalcău, glimeele din perimetrul Movile-Retiș - Țeline etc.) - cimitire separate după confesiuni respectiv etnii. În Alțâna de exemplu există un cimitir ortodox (românesc), unul evanghelic (săsesc), unul țigănesc, și, până în anii 1960 aici se mai găsea și un cimitir evreiesc.	
<i>Activități agricole tradiționale</i>		Continuarea activităților de Pășunat cu bovine (bivoli), utilizarea căruțelor cu cai/bivoli în detrimentul mijloacelor mecanizate, cosit manual în anumite zone, folosirea soiuri tradiționale de pomi fructiferi precum părul, producerea de ceapa de fâgăras tipică zonei.	

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Valoarea identificată în sit și vecinătatea acestuia	Prezența în AP (UM specifică valorii)	Importanța pentru AP/comunitate (d.p.d.v. al conservării și/sau utilizării economice)	Importanță deosebită (inclusiv valori unice)
<i>Produce locale obținute prin activități tradiționale</i>		Activitatea de bocșe pentru cărbune. Împletituri din răchită pentru coșuri și garduri- garduri vii”, împletite din nuiele de salcie sau alun, acoperite cu brazde de iarbă sau cu fân Olărit-oale, ulcele, obiecte decorative etc. Dulcețuri și alte produse tradiționale.	
<i>Obiceiuri tradiții</i>		Vecinătățile- structuri de întraajutorare care asigură sprijinul familiilor nevoiașe, încă activ în Agnita spre exemplu. Parada Lolelor de la Agnita. Obiceiul Fosnicului din Rupea – Bunești – Dăișoara. Kronenfest- sărbătoarea cununii(marchează sosirea verii). Burduhoazele- mascații de anul Nou.	
<i>Izvoare de apă termală, minerale și saline</i>		Slatina de la Rupea. Apele bromurate, iodurate (Sărăturile), termale (Bârghiș) și a unor acvifere cu aport crescut de sare (Merghindeal).	
<i>Peisajul transilvănean</i> <i>specific</i>		Este dificil de estimat valoarea culturală actuală a peisajului în ansamblul lui și în detaliile acestuia, mai ales pentru că, comunitățile rurale tradiționale care au format aceste peisaje – sașii – în decursul secolelor au dispărut recent. Aceste societăți au fost înlocuite de societăți noi, care nu sunt impregnate ecologic („ <i>ecological embeddedness</i> ”) în peisajele acestea.	Acest tip de peisaj este unic în Europa.

Tabelul 32. Valori din aria protejată care reprezintă resurse naturale importante pentru comunitățile locale

Alte resurse naturale	Importanță
Lemn	Reprezintă o resursă necesară pentru asigurarea energiei termice, a lemnului de construcții pentru localnici precum și ca sursă de venituri din activitățile silvice și de prelucrare a lemnului. De asemenea unele specii precum fag, ulm sau frasin sunt folosite la fabricarea tradițională a cărbunelui (bocșe).
Răchită	Există în comunitățile de rromi și nu numai, ocupații tradiționale care folosesc această resursă pentru fabricarea de mături și coșare din împletitura de răchită.
Pășuni – fânețe	<ul style="list-style-type: none"> •Păstrarea lor este esențială pentru creșterea animalelor, dar sunt importante, atât pentru conservare peisajului, cât și pentru asigurarea hranei speciilor pradă. •Colectarea diverselor specii de plante medicinale.

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

	<ul style="list-style-type: none"> •Colectarea de specii ornamentale
Specii cinegetice	Sursă de hrană și venituri tradițională, a cărui management poate schimba semnificativ starea de conservare a speciilor.
Produse conexe ale habitatelor de pădure.	Reprezentate de ciuperci și fructe de pădure, muschi, iască etc. pot fi utilizate ca venituri suplimentare pentru proprietarii de terenuri. De asemenea fructele pomilor fructiferi sălbatici sunt folosite pentru hrana animalelor din gospodării.
Zăcăminte de roci sedimentare	Gresii, argile, pietrișuri și nisipuri folosite deseori ca și material de construcții sau în diverse ramuri industriale.
Apele potabile din fântâni și puțuri	Reprezintă o resursă necesară deoarece multe comunități nu sunt conectate la sisteme de alimentare cu apă și depind de aceste resurse naturale.

C.2. Presiuni și amenințări

Identificarea și evaluarea presiunilor și amenințărilor a fost realizată în grupul de lucru și în întâlniri cu factorii interesați, utilizând clasificarea UICN. Amenințările din Formularul Standard pot fi ușor asimilate cu cele din clasificarea UICN. Această clasificare internațională, realizată pentru amenințările din arii protejate, permite o analiză mai ușoară a categoriilor de amenințări.

Presiunile apar/există ca urmare a acțiunilor umane sau a fenomenelor naturale extreme *din trecut sau care au loc în prezent* și care afectează, în mod cumulat, (efectul mai multor acțiuni și/sau fenomene) sau separat viabilitatea pe termen lung sau mediu a speciei sau habitatului. Pentru analiza de mai jos, au fost luate în calcul presiunile identificate în prezent sau pe parcursul ultimilor cinci ani.

Amenințările pot apărea ca urmare a acțiunilor umane sau a fenomenelor naturale extreme *pe viitor*, putând afecta în mod cumulat (efectul mai multor acțiuni și / sau fenomene) sau, separat, viabilitatea pe termen lung sau mediu a speciei sau habitatului. Definirea amenințărilor se face luând în calcul acțiuni umane viitoare sau previzibile. Pentru analiza prezentată în continuare, s-au luat în calcul amenințările ce pot deriva în următorii cinci ani, din acțiuni umane în derulare sau previzibile și fenomene naturale extreme posibile.

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Legenda:

Amenințare minoră	Amenințare moderată	Amenințare majoră
necesită monitorizare dar nu și acțiuni specifice de management	necesită acțiuni specifice de management cât mai curând posibil	necesită acțiuni de management cu prioritate
Cu impact mic	Cu impact mediu	Cu impact major
1	2	3

Tabelul 33. Presiuni și amenințări la adresa valorilor naturale din AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
1. Dezvoltările rezidențiale și comerciale.				
1.1. Case și așezări				
Extinderea intravilanului în unele situații, apariția clădirilor noi izolate în extravilan, dezvoltarea infrastructurii și a sistemelor de drenare asociate	Pajiști Peisajul	Extindere de locuințe în unele sate ale sitului. Zone cu case de vacanță	1	1
	Urs (<i>Ursus arctos</i>), lup (<i>Canis lupus</i>) Castor (<i>Castor fiber</i>) și vidră (<i>Lutra lutra</i>)	Localizare: - urs, lup: în special zonele de coridor utilizate des de aceste specii - castor: toate habitatele ripariene ale speciei - specii de pradă: pe tot teritoriul sitului - efectul construcțiilor poate fi simțit la distanțe mari. Impact: pierdere permanentă de habitat, izolare/fragmentare în cazul secțiunilor de apă curgătoare și a coridoarelor verz. În mod indirect: generarea de conflicte între carnivorele mari și om, pagube.	1	3
	Speciile de pradă (căprior, iepure, cerb, mistreț etc.)			
	Toate speciile de amfibieni Toate speciile de păsări	Localizare: -În jurul localităților în mod accentuat. -cele mai amenințate sunt habitatele din văi, cu drum de acces existent. Impact: - reducerea zonelor de reproducere și fragmentarea – distrugerea conectivității	1	2

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
		între cele rămase – amfibieni - pierdere definitivă de habitat, pierdere indirectă de habitat datorită deranjului - păsări		
Renovarea, reconstrucția sau demolarea construcțiilor vechi sau renovarea clădirilor cu cuiburi de barză.	Specii de lilieci: <i>M. myotis</i> , <i>M. oxygnathus</i> , <i>E. serotinus</i> , <i>P. austriacus</i> , <i>Rh. ferrumequinum</i> , <i>Rh. hipposideros</i> , <i>Rh. euryale</i> , <i>P. pipistrellus</i> , <i>N. noctula</i> Barza albă (<i>Ciconia ciconia</i>)	<i>Localizare</i> : tot situl <i>Impact lilieci</i> : pierderea adăposturilor folosite și reducerea numărului de adăposturi potențiale pentru un număr important de specii. <i>Impact berze</i> : demontarea cuibului în timpul perioadei de cuibărit duce la eșuarea cuibăritului în anul respectiv	2	2
1.2. Zone comerciale și industriale				
Realizarea în extravilan sau chiar și în marginea localităților în intravilan (mai ales a celor cu arhitectură tradițională) a unor complexe comerciale sau industriale	Peisajul	<i>Localizare</i> : toată AP <i>Impact</i> : Degradarea peisajului unic pentru Europa și România	1	1
	Toate speciile de amfibieni Toate speciile de păsări	<i>Localizare</i> : idem ca la 1.1. <i>Impact</i> : idem ca la 1.1.	2	2
1.3. Infrastructură pentru turism și recreere				
Amplasarea / dezvoltarea necontrolată a infrastructurii de turism, fără a se ține cont de valorile conservative sensibile	Toate habitatele forestiere	<i>Localizare</i> : potențial toată suprafața AP <i>Impact</i> : deranj, degradare a habitatelor, afectarea populațiilor de specii	1	1
	Plante de interes conservativ Toate habitatele forestiere Plante de interes conservativ	<i>Localizare</i> : toată AP (se recomandă și analiza celor existente – ex. pista de biciclete între Criț și Sighișoara) <i>Impact</i> : deranj în perioada de cuibărit în special în pădurile bătrâne, potențial impact asupra plantelor rare (prin eventuală colectare)	1	1
Acces necontrolat al vizitatorilor (de ex. cei care practică hipismul, accesul motorizat sau care	Habitat și specii	<i>Localizare</i> : potențial toată suprafața AP <i>Impact</i> : deranj, degradare a habitatelor, afectarea populațiilor de specii	1	2

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
campează și crează vetre de foc în locuri neamenajate)				
2. Agricultură și Acvacultură				
2.1. Recolte anuale și perene, altele decât lemnul				
Conversia fânețelor în terenuri arabile sau de orice alt tip	Habitatate de pajiști 6510, 6430,6440	<i>Localizare:</i> toată AP <i>Impact:</i> degradarea pajiștilor și pierderea biodiversității	3	3
Comasarea terenurilor agricole, respectiv trecerea de la sistemul de culturi pe parcele mici la monoculturi pe suprafețe mari, fără fâșii cu vegetație nativă și fără irigații	Specii de păsări răpitoare Fâsa de câmp (<i>Anthus campestris</i>), sfrânciocul cu frunte neagră (<i>Lanius minor</i>), cristelul de câmp (<i>Crex crex</i>), acvila țipătoare mică(<i>Aquila pomarina</i>).	<i>Localizare:</i> ocupă un procent nesemnificativ până în prezent, dar poate afecta pe viitor terenuri agricole de pe tot teritoriul AP. <i>Impact:</i> - <i>păsări răpitoare:</i> potențial reducerea populațiilor de păsări răpitoare dependente de mamiferele mici din aceste terenuri. - <i>alte specii de păsări:</i> reducerea habitatelor de hrănire - un mozaic de parcele mici oferă diversitate de culturi, astfel fiecare specie găsește culturile preferate - dispariția habitatelor de ecoton, importante pentru toate speciile	1	3
	Toate speciile de amfibieni	<i>Localizare:</i> potențial toate terenurile agricole din AP, în special în cazul zonelor plane. <i>Impact:</i> reducerea heterogenității habitatelor și implicit a suprafețelor de hrănire, adăpost și reproducere.	1	3
Dispariția pârloagelor	Fâsa de câmp (<i>Anthus campestris</i>), sfrânciocul cu frunte neagră (<i>Lanius minor</i>), acvila țipătoare mică (<i>Aquila pomarina</i>).	<i>Localizare:</i> nu este o presiune majoră în zona de studiu, însă în viitor cel mai probabil va fi o amenințare importantă. <i>Impact:</i> reducerea habitatului de cuibărit, care nu trebuie deranjat, reducerea habitatelor de hrănire - habitate pentru nevertebrate și micromamifere	1	3
Transformarea pajiștilor în terenuri arabile	Toate speciile de păsări care sunt dependente de sau preferă pajiștile pentru cuibărit sau căutarea hranei	<i>Localizare:</i> potențial toate pajiștile din AP, s-a observat deja lângă Brădeni și Alțâna. <i>Impact:</i> - reducerea suprafeței de hrănire ca urmare a transformării în terenuri arabile inferioare calitativ pentru speciile care își caută hrana în pajiști.	2	3

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
		- pierdere definitivă de habitat pentru anumite specii (ex. ciocârlia de pădure) - transformarea habitatelor existente în habitat suboptime pentru unele specii (ex. cristelul de câmp sau sfrânciocul roșiatic)		
	Speciile: <i>Maculinea teleius</i> <i>Lycaena dispar rutila</i> <i>Maculinea arion arion</i> <i>Maculineaalcon</i> <i>Callimorpha</i> <i>quadripunctaria</i>	<i>Localizare: în zona localităților: Cloasterf, Cris, Criț, Angofa, Valea Sapartocului, Aurel Vlaicu, Saschiz, Rodeș, Meșendorf, Valea Dăii, Cloașterf, Brădeni</i> <i>Impact nevertebrate: diminuarea efectivelor populaționale; restrângerea ariei de răspândire a speciei în sit, scăderea vitalității indivizilor</i>	2	2
2.2. Plantații pentru lemn și celuloză				
Plantații de păduri în habitatele deschise sau semideschise	Speciile de păsări din habitatele deschise și semideschise	<i>Localizare: câteva zone din jurul satelor Mihai Viteazu și Saschiz, potențial și alte zone din AP</i> <i>Impact: pierdere definitivă de habitat</i>	2	2
Tăierea șirurilor de arbori de pe marginea drumurilor	Sfrânciocul cu frunte neagră (<i>Lanius minor</i>)	<i>Localizare: de-a lungul drumurilor</i> <i>Impact: sfrânciocul cu frunte neagră preferă arborii din habitate deschise pentru cuibărit, astfel dispariția lor va fi urmat cel mai probabil de declinul speciei.</i>	2	2
2.3. Creșterea animalelor și zootehnia				
Cosirea mecanizată cu utilaje grele	Speciile: <i>Maculinea teleius</i> <i>Lycaena dispar rutila</i> <i>Maculinea arion arion</i> <i>Maculineaalcon</i> <i>Callimorpha</i> <i>quadripunctaria</i>	<i>Localizare: zonele localităților Cloasterf, Criș, Criț, Angofa, Valea Sapartocului, Aurel Vlaicu, Saschiz, Rodeș, Meșendorf, Valea Dăii, Cloașterf, Brădeni.</i> <i>Impact:</i> -diminuarea efectivelor populaționale -restrângerea ariei de răspândire a speciei în sit -scăderea vitalității indivizilor.	2	2
	Plante de interes prioritar: <i>Adenophora liliifolia,</i> <i>Angelica pascuensis,</i>	<i>Localizare: zonele localităților Albești, Apold, Biertan, Bunești, Daneș, Laslea, Rodeș, Saschiz, Sighișoara, Valea Coveșului</i>	3	3

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
	<i>Crambe tataria</i> , <i>Cypripedium calceolus</i> , <i>Echium maculatum</i> , <i>Iris aphylla</i>	<i>Impact</i> : dispariția populației, în special dacă se cosește înainte și imediat după perioada de înflorire		
	<i>Crex crex</i> (cârstelul de câmp)	<i>Localizare</i> : pajiștile umede <i>Impact Crex</i> : distrugerea cuiburilor călcarea și uciderea păsărilor, mai ales a puilor	2	2
Supraînsămânțarea	Plante de interes prioritar: <i>Adenophora liliifolia</i> , <i>Angelica pascuensis</i> , <i>Crambe tataria</i> , <i>Cypripedium calceolus</i> , <i>Echium maculatum</i> , <i>Iris aphylla</i>	<i>Localizare</i> : zonele localităților Albești, Apold, Biertan, Bunești, Daneș, Laslea, Rodeș, Saschiz, Sighișoara, Valea Coveșului <i>Impact</i> : provoacă schimbarea relațiilor de dominanță a speciilor	1	2
Suprapășunatul (apare în special în cazul pășunatului cu oi)	Plante, în special: <i>Adenophora liliifolia</i> , <i>Angelica pascuensis</i> , <i>Crambe tataria</i> , <i>Cypripedium calceolus</i> , <i>Echium maculatum</i> , <i>Iris aphylla</i> Specii de fluturi, în special <i>Maculinea teleius</i> Speciile de amfibieni, în special <i>Bombina variegata</i> , <i>Lissotriton vulgaris ampelensis</i> , <i>Rana dalmatina</i> , <i>R. temporaria</i> și <i>Hyla arborea</i> .	<i>Localizare</i> : - <i>plante</i> : zonele localităților Albești, Apold, Biertan, Bunești, Daneș, Laslea, Rodeș, Saschiz, Sighișoara, Valea Coveșului - <i>Maculinea</i> : în jurul localităților Cloașterf, Criș, Rodeș, Angofa, Jiber - <i>amfibieni</i> : pe toate pășunile din AP <i>Impact</i> : - <i>plante</i> : apariția unor pâlcuri dese de <i>Urtica dioica</i> , <i>Sambucus ebulus</i> , <i>Trifolium repens</i> etc., determinând degradarea asociațiilor existente, dar și la apariția unor fenomene de eroziune a solului. - <i>fluturi</i> : diminuarea efectivelor populaționale, restrângerea ariei de răspândire a speciei în AP, scăderea vitalității indivizilor - <i>amfibieni</i> : erodarea vegetației, respectiv a habitatelor terestre	3	3
	Specii de fluturi	<i>Localizare</i> : zona localităților: Valea Sapartocului, Fanate, Angofa, Stejăreni, Mihai	1	3

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
	<i>Euphydryas aurinia</i> <i>Leptidea morsei major</i> <i>Maculinea arion ligurica</i> <i>Parnassius mnemosyne</i> <i>Argynnis laodice</i>	Viteazul, Roadeș, Criș, Apold, Bunești, Viscri, Vulcan, Meșendorf, Daia <i>Impact:</i> diminuare semnificativă a efectivului populațional, restrângerea ariei de răspândire a speciilor		
	Păsările răpitoare de zi, probabil, Cristelul de câmp (<i>Crex crex</i>) și ciocârlia de pădure (<i>Lullula arborea</i>)	<i>Localizare:</i> pe toate pășunile din AP <i>Impact:</i> -reducerea considerabilă a efectivelor multor specii de nevertebrate, reptile și mamifere, care constituie hrana speciilor țintă și ca urmare reducerea efectivelor speciilor -speciile cuibăritoare pe sol sunt amenințate de călcarea și distrugerea cuiburilor de către oi -vegetația rămâne scurtă în pajiștile umede, împiedicând cuibăritul cristelului de câmp	2	2
Abandonul pășunatului extensiv cu vite și bivoli	Speciile de amfibieni, în special <i>Bombina variegata</i> , <i>Lissotriton vulgaris ampelensis</i> , <i>Rana dalmatina</i> , <i>R. temporaria</i> și <i>Hyla arborea</i> .	<i>Localizare:</i> pe toate pășunile din AP <i>Impact:</i> dezvoltarea vegetației în zonele umede de pe pășuni și scăderea semnificativă a duratei de "băltire" a apei, larvele nu pot să atingă stadiul de dezvoltare care să permită metamorfoza, iar succesul reproductiv se compromite în totalitate.	3	3
Pășunatul intensiv, care se practică în special cu oi (oile sunt păstrate chiar și în timpul iernii pe pășuni, se renunță la fânețe)	Cristelul de câmp (<i>Crex crex</i>)	<i>Localizare:</i> pajiști umede <i>Impact:</i> cristelul de câmp trăiește în vegetație ierboasă înaltă, condiție care nu poate fi menținută dacă se pășunează aproape tot anul. De asemenea, se reduce necesarul de fân și suprafețele de fânaș, habitat preferat de cârstel	3	3
Curățirea pășunilor de arbuști (tufăriș), arbori izolați și pâlcuri de arbori, inclusiv în zăvoaiele de luncă	Sfrânciocul roșiatic (<i>Lanius collurio</i>), silvia porumbacă (<i>Sylvia nisoria</i>), sfrânciocul cu frunte neagră (<i>Lanius minor</i>)	<i>Localizare:</i> pe toate pajiștile din AP, în special în cazul pășunilor împădurite <i>Impact:</i> - reducerea posibilităților de cuibărit și hrănire pentru silvia porumbacă și sfrânciocul roșiatic, reducerea populațiilor. În perioada de cuibărit impactul este mai mare, reducând succesul reproducerii	2	3

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
		- reducerea hranei pentru celelalte specii, a locurilor de pândă (ex. huhurezul mare), a locului de cântat pentru ciocârlia de pădure.		
	Păsările răpitoare de zi, huhurezul mare (<i>Strix uralensis</i>), ciocârlia de pădure (<i>Lullula arborea</i>) sfrânciocul cu frunte negară (<i>Lanius minor</i>), ciocănitori (<i>Dryocopus martius</i> , <i>Picus canus</i> , <i>Dendrocopos medius</i> , <i>Dendrocopos leucotos</i>)	<i>Localizare:</i> pe toate pajiștile din AP, în special în cazul pășunilor împădurite <i>Impact:</i> - păsările răpitoare și huhurezul mare folosesc arborii izolați ca locuri de pândă, iar ciocârlia de pădure ca loc de cântec - ciocănitorii, în special ghionoia sură, adeseori folosesc aceste habitate semideschise pentru căutarea hranei, iar uneori și ca loc de cuibărit	2	3
Abandonarea fânațelor sau practici de cosit care pot afecta anumite specii	Habitatele: 6240, 6210, 6510	<i>Cauza:</i> reducerea șeptelului de animale, pășunat chiar și în timpul iernii, care duce la educerea semnificativă a activităților de cosire <i>Localizare:</i> zona localităților Apold, Biertan, Daneș, Laslea, Saschiz <i>Impact:</i> ruderalizarea habitatului, conduce la instalarea tufărișurilor din alianța <i>Prunion spinosae</i> , pătrunderea unor specii invazive	1	3
	Cristelul de câmp (<i>Crex crex</i>)	<i>Localizare:</i> fânețe din pajiști umede <i>Cosirea timpurie, înainte de 31 iulie</i> - practică tradițională nedăunătoare pe parcele mici, în peisaj mozaicat cu culturi diferite și pârlouage, nesincronizat. Dar nu este benefic dacă crește suprafața parcelor de fânețe. <i>Impact:</i> distrugerea habitatului sau distrugerea cuiburilor, care poate reduce considerabil succesul de cuibărit sau poate duce la eșuarea completă a cuibăritului. <i>Cosirea din exteriorul spre interiorul parcelei</i> <i>Impact:</i> uciderea puilor, care se retrag în ultima pată de vegetație înaltă	1	2
Abandonul pajiștilor și succesiunea naturală	Toate speciile de păsări din habitate deschise și semideschise	<i>Localizare:</i> toată AP pentru păsări și în special în jurul localităților Cloașterf, Criș, Rodeș, Angofa, Jiber pentru Maculinea	1	2

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
	Specii de fluturi <i>Maculinea teleius</i>	<i>Impact:</i> - specii de păsări: pierdere definitivă de habitat - fluturi: diminuarea efectivelor populaționale, restrângerea ariei de răspândire a speciei în AP, scăderea vitalității indivizilor;		
	Habitat 6240	<i>Localizare:</i> zonele Apold, Biertan, Daneș, Laslea, Saschiz <i>Impact:</i> extinderea tufărișurilor din alianța <i>Prunion spinosae</i> , ruderalizarea habitatului	2	3
Câinii de pază de la turme, neîngrijiți și nesupravegheați	Vidra (<i>Lutra lutra</i>)	<i>Localizare:</i> toate habitatele ripariene și acvatice adecvate pentru specia respectivă. <i>Impact:</i> provoacă pagube în rândul populațiilor de vidră, prinzând exemplarele adulte de pe mal, mai ales în situațiile când stânele și locurile de târlire sunt lângă habitatele acvatice și umede.	1	1
	Castorul (<i>Castor fiber</i>)	<i>Localizare:</i> toate habitate acvatice adecvate pentru specia respectivă. <i>Impact:</i> provoacă pagube în rândul populațiilor de vidră, prinzând exemplarele adulte de pe mal, mai ales în situațiile când stânele și locurile de târlire sunt lângă habitatele acvatice și umede.	1	2
	Urs (<i>Ursus arctos</i>), Lup (<i>Canis lupus</i>)	<i>Localizare:</i> pe tot teritoriul AP <i>Impact:</i> generează situații de conflicte între om și urs (<i>Ursus arctos</i>) legat de prădarea ocazională din rândul animalelor	3	3
	Toate speciile de păsări cuibăritoare pe sol din habitatele deschise și semideschise, piciorongul (<i>Himantopus himantopus</i>), buha (<i>Bubo bubo</i>).	<i>Localizare:</i> în toate zonele sitului, inclusiv Heleșteele Brădeni. <i>Impact:</i> Prădarea cuiburilor și a puilor de către câini ciobănești și vagabonzi și o scădere a efectivelor pe termen lung. Sunt amenințate și mamiferele mici (de ex. iepurii), principala sursă de hrană a buhăi.	3	3
2.4. Acvacultura				
Schimbarea semnificativă a nivelului de apă în bazinele heleșteelor în timpul perioadei de	Speciile cuibăritoare în habitate umede, în special piciorongul (<i>Himantopus</i>	<i>Localizare:</i> Heleșteele Brădeni <i>Impact:</i> - creșterea semnificativă a nivelului de apă (de ex. la reumplerea bazinului) poate	3	3

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
cuibărit	<i>himantopus</i>), buhaiul de baltă (<i>Botaurus stellaris</i>) și creștețul cenușiu (<i>Porzana parva</i>).	distruge cuiburile. - desecarea stufărișului cu cuiburi crește semnificativ șansele predării cuibului și distrage sau diminuează habitatul de hrănire a buhaiului de baltă și creștețului cenușiu.		
	Bătăușul (<i>Philomachus pugnax</i>), fluierarul de mlaștină (<i>Tringa glareola</i>), piciorongul (<i>Himantopus himantopus</i>)	<i>Localizare:</i> Heleșteele Brădeni <i>Impact:</i> scăderea nivelului apei însoțită de lipsa malurilor nămoase și scăderea nivelului apei în stufărișuri face imposibilă utilizarea în perioada de migrație. Pe perioadă mai lungă apare pe mal invazia de stuf și papură, distrugând habitatul de cuibărit al piciorongului.	2	2
Prezența peștilor răpitori în heleștee combinat cu lipsa unor bălți fără pești	<i>Triturus cristatus</i> , <i>Lissotriton vulgaris ampelensis</i> , <i>Hyla arborea</i> .	<i>Localizare:</i> Heleșteele Brădeni <i>Impact:</i> lipsa habitatului de reproducere alternativ, scăderea dramatică a succesul reproductiv al amfibienilor	1	3
Popularea cu specii de pești de apă stătătoare din zona Brădeni, respectiv scăparea unui număr relativ mare de indivizi în sistemele lotice din aval.	Speciile de pești: <i>Gobio kessleri</i> <i>Barbus meridionalis</i>	<i>Localizare:</i> Hârtibaciu. <i>Impact:</i> Modificarea structurii ihtiofaunei.	1	1
3. Energie și Minerit				
3.1. Minerit și extracție				
Obținerea de material pentru infrastructura căilor de comunicație	Habitat 92A0	Nu s-a întâlnit în prezent dar poate fi o amenințare în viitor	0	1
Exploatarea agregatelor minerale prin balastiere, în special cele din albia minoră a râurilor	Habitat 91E0*	<i>Localizare:</i> Târnava Mare (habitat), pe râul Olt (mamifere)		
	Castor (<i>Castor fiber</i>), vidră (<i>Lutra lutra</i>)	<i>Impact:</i> Modificarea sau chiar distrugerea habitatelor caracteristice pentru regenerarea naturală a habitatului - castor și vidră: perturbare, deranj, pierdere habitat	1	2
	Barza neagră (<i>Ciconia nigra</i>)	<i>Localizare:</i> râurile din sit <i>Impact:</i> reducerea efectivelor de pești poate duce la scăderea opțiunilor de hrănire a berzei negre, urmat de scăderea efectivelor speciei în zona de studiu.	0	1
	Speciile de pești: <i>Zingel zingel</i>	<i>Localizare:</i> Târnava Mare și Olt	2	3

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
	<i>Zingel streber</i> <i>Gobio kessleri</i> <i>Barbus meridionalis</i> <i>Sabanejewia aurata</i> <i>Cobitis taenia</i> <i>Pelecus cultratus</i> <i>Unio crassus(moluscă)</i>	<i>Impact</i> Modificarea habitatelor caracteristice apelor cu viteză mare de curgere în habitate caracteristice apelor cu o curgere lentă, modificarea ratei de sedimentare și modificarea microhabitatelor speciilor reofile.		
Exploatarea argilei	Buha (<i>Bubo bubo</i>)	<i>Impact</i> : distrugerea locurilor de cuibărit	0	1
Extracții petroliere, sonde petroliere	9110, 9130, 91V0, 9110*, 9170, 91Y0	<i>Localizare</i> : pe raza mai multor comune în partea de NV a AP <i>Impact</i> : pierdere de habitat (pentru sonde și infrastructură de acces), fragmentare	1	1
3.2. Producerea de energie				
Construirea barajelor pentru energie	Castor (<i>Castor fiber</i>), vidră (<i>Lutra lutra</i>)	<i>Localizare</i> : Pe râul Olt <i>Impact</i> : perturbare, deranj, pierdere habitat	1	2
Parcuri fotovoltaice	Speciile din habitate deschise	<i>Localizare</i> : în prezent lângă Hosman, dar posibil să se extindă <i>Impact</i> : - pierdere definitivă de habitat - pierdere indirectă de habitat datorită deranjului. Acesta este important mai ales în cazul parcurilor izolate, aflate departe de localități.	1	2
4. Coridoare de transport și servicii				
4.1. Șosele și căi ferate				
Construirea autostrăzii, calea ferată existentă	Urs (<i>Ursus arctos</i>), lup (<i>Canis lupus</i>), râs (<i>Lynx lynx</i>)	<i>Localizare</i> : Calea ferată între Mediaș și Archita. Traseul de autostradă între Sighișoara și Făgăraș. <i>Impact</i> : Perturbare, deranj, pierdere habitat. În viitor poate izola populațiile.	1	2
	Speciile de pradă mistreț, cerb, căprior, iepure etc.	<i>Cauză</i> : Șosele și căi ferate <i>Impact</i> : perturbare, deranj, pierdere habitat. Constituie o problemă minoră până în prezent în cazul speciilor menționate, dar în viitor poate izola populațiile. <i>Localizare</i> : Calea ferată între Mediaș și Archita. Traseul de autostradă între Sighișoara și Făgăraș.	1	2
	Habitat forestiere prioritare	<i>Impact</i> : Reducerea suprafeței	0	2

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
Îndepărtarea pâlcurilor de arbori și arbuști de-a lungul drumurilor (cu ocazia modernizării sau din alte motive), a gardurilor vii, a zăvoaielor (de exemplu cu ocazia lucrărilor de regularizare) combinat cu lipsa zonelor de trecere amenajate sau a structurilor de deviere a traseelor utilizate între zonele de adăpost și cele de hrănire	<i>Bufo bufo, Rana dalmatina</i> și alte specii de amfibieni.	Localizare: în special drumul județean din nordul orașului Dumbrăveni (nu se cunosc toate zonele de trecere) <i>Impact:</i> mortalitate în masă a amfibienilor. Într-o singură perioadă de migrare de reproducere a amfibienilor (martie și aprilie) pot fi omorâte peste 3000 de exemplare adulte reproductive.	1	3
	Toate speciile de lilieci	<i>Cauză:</i> intersectarea de către drumuri și căi ferate a unor habitate folosite frecvent de speciile de lilieci <i>Localizare:</i> tot situl <i>Impact:</i> fragmentarea habitatelor; mortalitate din cauza coliziunilor cu vehicule; poluare fonică și luminoasă.	1	2
	Castor (<i>Castor fiber</i>)	<i>Impact:</i> - perturbare, deranj și pierdere habitat; - scăderea posibilităților de adăpostire, reproducere, scăderea bazei trofice esențiale pentru timp de iarnă, scăderea posibilității de a construi baraje	2	2
	Vidră (<i>Lutra lutra</i>)	<i>Localizare:</i> pe râul Olt și pe mai multe pâraie cum ar fi: Hârtibaciu, Androchei, Marpod, Ghijasa, Țicus, Cojd și Coveș <i>Impact:</i> perturbare, deranj și pierdere habitat: - scăderea posibilităților de adăpostire, reproducere și scăderea bazei trofice	1	2
	Urs (<i>Ursus arctos</i>), lup (<i>Canis lupus</i>), râs (<i>Lynx lynx</i>)	<i>Impact:</i> perturbare, deranj, pierdere habitat, gardurile vii și tufișurile sunt coridoare verzi. <i>Localizare:</i> De-a lungul tuturor apelor curgătoare prezente din sit și fâșii de tufiș sau de arbori care leagă cel puțin două diferite habitate ca scop de coridor.	1	2
	Speciile de pradă mistreț, cerb, căprior, iepure etc.	<i>Impact:</i> perturbare, deranj, pierdere habitat, gardurile vii și tufișurile sunt coridoare verzi. <i>Localizare:</i> De-a lungul tuturor apelor curgătoare prezente din sit și fâșii de tufiși sau de arbori care leagă cel puțin două diferite habitate ca scop de coridor.	1	3
	Specii de fluturi <i>Argynnis laodice</i>	<i>Localizare:</i> Criș, Stejăreni, Vulcan, Viscri. <i>Impact:</i> - diminuarea efectivelor populaționale; - restrângerea ariei de răspândire a speciei în sit;	1	2

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
	Speciile de coleoptere <i>Lucanus cervus</i> <i>Cerambyx cerdo</i>	<i>Localizare:</i> Viscri, Mesendorf, Vânători, Valea Dăii -Pădurea Rotunda în apropierea localităților Bunești și Meșendorf , Valea Albeștiului <i>Impact:</i> - creșterea gradului de mortalitate - reducerea directă/diminuarea efectivelor populaționale;	2	2
4.2. Rețele de utilități și servicii (electricitate, cabluri, conducte etc.)				
Liniile de medie tensiune	Berzele(<i>Ciconia nigra</i> , <i>Ciconia ciconia</i>), păsările răpitoare de zi, strigiformele(bufnițele)	<i>Impact:</i> Electrocutarea - factor de mortalitate comun la multe specii. O parte a liniilor au fost izolate în ultimii ani.	2	2
5. Utilizarea resurselor biologice și afectarea acestora				
5.1. Vânătoarea, uciderea și colectarea (legal sau ilegal)	Specii de mamifere mari câprioară, mistreț, iepure, lup (<i>Canis lupus</i>), urs (<i>Ursus arctos</i>) etc.	<i>Localizare:</i> Pe tot teritoriul sitului. <i>Impact:</i> La anumite specii (de ex un lup (<i>Canis lupus</i>) împușcarea unui număr mic de animale ar putea însemna populația întreagă pentru sit. - extragerea unui număr mare de de unghiate reduce disponibilitatea speciilor de pradă (inclusiv cadavre, rămășițe).	3	3
	Speciile de păsări acvatice	Heleșteele Brădeni sunt afectate de extragerea de oua din cuiburi . Cazuri de braconaj. <i>Impact:</i> reduce efectivele acestor specii	0	1
	Buha (<i>Bubo bubo</i>)	Vânarea excesivă a speciilor de talie mijlocie, care constituie și hrana buhăi (iepuri, galiforme). Nu cunoaștem nivelul acestei amenințări. <i>Localizare:</i> Pe tot teritoriul sitului. <i>Impact:</i> declinul speciilor consumate de buhă poate duce la declinul efectivelor de buhă	0	1
	Păsările răpitoare	<i>Localizare:</i> Pe tot teritoriul sitului. <i>Impact:</i> împușcarea speciilor de interes comunitar reduce efectivele acestor specii, scoaterea ouălor duce la eșuarea cuibăritului și reducerea efectivelor	1	1
Capturarea pentru colecții sau pentru simpla observare (manipularea necorespunzătoare)	Speciile de coleoptere <i>Lucanus cervus</i> <i>Cerambyx cerdo</i>	<i>Localizare:</i> Viscri, Mesendorf, Vânători, Valea Dăii -Pădurea Rotunda în apropierea localităților Bunești și Meșendorf , Valea Albeștiului <i>Impact:</i> diminuarea efectivelor populaționale	2	2

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
Braconaj	<i>Barbus meridionalis</i>	<i>Localizare:</i> Olt, Hârtibaciu, Târnava Mare și afluenții acestora. <i>Impact:</i> reducerea numărului de indivizi.	3	3
5.2. Colectarea plantelor terestre și a produselor din plante (altele decât lemnul)				
Colectare pentru decorare sau scop medicinal	Specii de plante de interes conservativ (rare și endemice) pe toată suprafața sitului (ex orhideele) Specii de plante medicinale rare sau chiar cele comune	Specii de plante a căror colectare poate afecta grav populațiile din sit <i>Localizare:</i> toată suprafața AP <i>Impact:</i> diminuarea sau chiar dispariția populațiilor Plante medicinale rare: <i>Angelica pascuensis</i> , <i>Echium maculatum</i> , <i>Orchis morio</i> , <i>Prunus tenella</i> , <i>Adonis vernalis</i> , <i>Dictamnus albus</i> , <i>Trollius europaeus</i> .	2	2
Colectarea de răchită	Habitat ripariene	<i>Localizare:</i> galerii de sălcii de-a lungul cursurilor de apă sau habitatele umede <i>Impact:</i> degradare habitat și a speciilor dependente de ele	1	2
	Castor (<i>Castor fiber</i>)	<i>Localizare:</i> galerii de sălcii de-a lungul cursurilor de apă sau habitatele umede <i>Impact:</i> scăderea posibilităților de adăpostire, reproducere, scăderea bazei trofice esențiale pentru timp de iarnă, scăderea posibilității de a construi baraje.	1	1
	<i>Vidra (Lutra lutra)</i>			
Exploatarea sau înlăturarea completă a stufului	Speciile de păsări cuibăritoare în stufărișuri	<i>Localizare:</i> Heleșteele Brădeni. <i>Impact:</i> distrugerea habitatului de cuibărit a speciilor cuibăritoare în stuf, în special eretele de stuf și buhaiul de baltă, specii care se întorc relativ devreme (sfârșit de martie-aprilie) în teritoriile de cuibărit, înainte de creșterea stufului nou.	0	1
5.3. Exploatare forestieră și extragerea lemnului				
Exploatare nerațională	Toate habitatele forestiere	<i>Localizare:</i> proprietățile persoanelor fizice <i>Impact:</i> degradarea habitatelor, chiar reducerea suprafeței	1	2
Extrageri necontrolate de lemn, tăieri rase conform normelor tehnice	Habitatele 91 E0* ,92A0 și 6430.	<i>Localizare:</i> Târnava Mare și afluenții acestora. <i>Impact</i> - modificarea condițiilor de habitat: rădirea zăvoaielor, pierderea structurii de galerie bine încheagată, scăderea umbririi, modificări ale temperaturii apei și a oxigenării). - eroziunea malurilor și a versanților (creșterea cantității de substanțe sedimentabile în apă).	2	2

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
Extragerea arborilor bătrâni, mari și a celor scorburoși, a preexistențelor de dimensiuni mari în parchete de exploatare	Specii de lilieci: <i>B. barbastellus</i> , <i>M. myotis</i> , <i>Rh. ferrumequinum</i> , <i>Rh. hipposideros</i> , <i>M. bechsteinii</i> , <i>M. nattereri</i> , <i>M. mystacinus</i> , <i>M. brandtii</i> , <i>M. alcaho</i> , <i>P. auritus</i> Barza neagră (<i>Ciconia nigra</i>), păsările răpitoare de zi, huhurezul mare (<i>Strix uralensis</i>)	<i>Localizare:</i> toată AP <i>Impact:</i> - lilieci: pierderea celor mai importante habitate de hrănire pentru un număr important de specii; pierderea adăposturilor în scorburi - barza neagră, huhurez, răpitoare de zi: din cauza lipsei locurilor de cuibărit se vor reduce efectivele cuibăritoare	3	3
Reducerea suprafeței pădurilor bătrâne	Ciocănitorni (<i>Piciformes</i>), muscari (<i>Ficedula sp.</i>), păsări răpitoare de zi, barza neagră (<i>Ciconia nigra</i>), huhurezul mare (<i>Strix uralensis</i>).	<i>Localizare:</i> tot situl <i>Impact:</i> reducerea locurilor de cuibărire și reducerea posibilităților de hrană pentru ciocănitorni	3	3
Exploatarea și alte lucrările forestiere în perioada de cuibărit	Toate speciile de păsări din habitate forestiere, efect accentuat asupra populației păsărilor răpitoare și a berzei negre (<i>Ciconia nigra</i>).	<i>Localizare:</i> tot situl, în special în pădurile bătrâne (peste 80 ani, care oferă condiții de cuibărit pentru speciile ce au nevoie de arbori mari) <i>Impact:</i> - tăierea arborilor cu cuib, când este prea târziu pentru ocuparea unui teritoriu nou și construirea unui cuib nou. - deranjul ce duce la abandonarea cuibului, astfel eșuarea cuibăritului și reducerea succesului de cuibărit (de ex. părinții nu pot hrăni puii cu o frecvență suficient de mare). Foarte sensibile: păsările răpitoare și barza neagră care, dacă sunt deranjate, foarte rar depun o pontă înlocuitoare.	3	3
Extragerea lemnului mort	Ciocănitorni (<i>Piciformes</i>), în special ciocănitorni cu spate alb (<i>Dendrocopos leucotos</i>), muscarii (<i>Ficedula</i>	<i>Localizare:</i> tot situl, în special în zona localităților, unde se colectează lemn de foc <i>Impact:</i> - lemnul mort pe picior – reducerea locurilor deloc de cuibărit pentru ciocănitorni, și muscari, iar în cazul celor mari reducerea locului de cuibărit și ascunzișului	2	3

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
	<i>sp.</i>), huhurezul mare(<i>Strix uralensis</i>).	pentru huhurezului mare. - reducerea habitatului de hrănire pentru ciocănitori - în cazul ciocănitorii cu spate alb poate rezulta și extincția locală.		
	Speciile de coleoptere <i>Lucanus cervus</i> <i>Cerambyx cerdo</i> <i>Rosalia alpina</i>	<i>Localizare:</i> zona Viscri, Mesendorf, Vânători, Valea Dăii -Pădurea Rotunda în apropierea localităților Bunești și Meșendorf , Valea Albeștiului <i>Rosalia alpina:</i> zona Dealul Pietrișului. Populații mici în zona Criț-Zaifan, dealul Deluțu la Florești, platoul Breite, Stejerenii. <i>Impact:</i> reducerea habitatului, respectiv a populației	2	2
Extragerea selectivă a plopilor și cireșilor	Ciocănitorii (<i>Piciformes</i>), muscarii (<i>Ficedula sp.</i>)	Preferate pentru cuibărit. Plopul, cu creștea rapidă, oferă posibilitatea cuibăritului mai devreme, și într-o pădure de vârstă mai medie. Totodată plopul mor relativ devreme, asigurând prezența lemnului mort și într-o pădure de vârstă medie. <i>Localizare:</i> tot situl <i>Impact:</i> reducerea posibilităților de cuibărit în păduri de vârstă medie	2	2
Reducerea suprafeței totale a pădurilor din afara fondului forestier	Toate speciile de păsări care depnd de habitate forestiere	<i>Localizare:</i> tot situl <i>Impact:</i> reducerea suprafeței pădurilor, va fi urmat de declinul mai multor sau a tuturor (depinde de magnitudine) speciilor din habitate forestiere, întrucât suprafața pădurilor din afara fondului forestier este semnificativă	1	2
Exploatarea necorespunzătoare a vegetației ripariene (tăieri rase)	Speciile de pești <i>Barbus meridionalis</i> <i>Zingel zingel</i> <i>Gobio kessleri</i> <i>Pelecus cultratus</i>	<i>Localizare:</i> Olt, Hârtibaciu, Târnava Mare și afluenții acestora. <i>Impact</i> - modificarea condițiilor de habitat (umbrire, temperatură, oxigenare). - eroziunea malurilor și a versanților (creșterea cantității de substanțe sedimentabile în apă).	2	2
	<i>Callimorpha quadripunctaria</i>	<i>Localizare:</i> toată AP, în special pe văile cursurilor de râuri. <i>Impact:</i> degradarea, distrugerea habitatului	1	2
Degradarea lizierelor de pădure (în parchetele de exploatare sau prin pășunat)	<i>Neptis sappho</i> <i>Lopinga achine</i> <i>Argynnis laodice</i>	<i>Localizare:</i> zona localităților Valea Sapartocului, Stejereni, Saschiz, Brădeni, Bunești, Viscri, Aurel Vlaicu <i>Localizarea Argynnis:</i> Valea Sapartocului, Criș, Stejăreni, Vulcan, Viscri <i>Impact:</i> diminuarea efectivelor populaționale; restrângerea ariei de răspândire a speciei în sit; scăderea vitalității	2	2

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
	<i>Euphydryas aurinia</i> <i>Leptidea morsei major</i> <i>Maculinea arion ligurica</i> <i>Parnassius mnemosyne</i> <i>Argynnis laodice</i>	Pășunatul intens pe liziera pădurilor. Pășunatul în pădure este extrem de dăunător pentru <i>Parnassius mnemosyn</i> <i>Localizare:</i> Prezente în zona localităților: Valea Sapartocului: Fanate, Angofa, Stejăreni, Mihai Viteazul, Roadeș, Criș, Apold, Bunești, Viscri, Vulcan, Meșendorf, Daia <i>Impact:</i> diminuarea efectivului populațional, restrângerea ariei de răspândire a speciei în AP	1	3
6. Intruziune umană și perturbări				
6.1. Activități de recreere și turism				
Turism necontrolat, inclusiv picnicuri	Toate habitatele de pajiști Păsările răpitoare, barza neagră (<i>Ciconia nigra</i>)	<i>Localizare:</i> toată suprafața AP <i>Impact:</i> deranjarea păsărilor cuibăritoare poate conduce la eșuarea cuibăritului sau reducerea succesului de cuibărit	1	1
Pescuitul sportiv	Speciile de păsări cuibăritoare și cele aflate în pasaj în zone umede	<i>Localizare:</i> Heleșteele Brădeni, bazinul 3 <i>Impact:</i> deranjarea păsărilor cuibăritoare, eșuarea cuibăritului și reducerea succesului de cuibărit, deranjarea exemplarelor aflate în pasaj reduce numărul exemplarelor, care se poposesc în zonă	1	1
Moto-sporturile off-road	Păsările răpitoare, barza neagră (<i>Ciconia nigra</i>)	<i>Localizare:</i> tot situl <i>Impact:</i> deranjarea păsărilor cuibăritoare poate conduce la eșuarea cuibăritului sau reducerea succesului de cuibărit	1	1
6.2. Alte forme de perturbări (pătrunderea ilegală, accesul, vandalismul etc.)				
Pășunatul ilegal în păduri	Toate habitatele forestiere	<i>Localizare:</i> toată suprafața sitului	1	1
	Păsările răpitoare, barza neagră (<i>Ciconia nigra</i>)	<i>Impact:</i> deranjarea păsărilor cuibăritoare poate conduce la eșuarea cuibăritului sau reducerea succesului de cuibărit	1	1
	<i>Adenophora liliifolia</i> , <i>Cypripedium calceolus</i> , <i>Crambe tataria</i> , <i>Echium maculatum</i> , <i>Iris aphylla</i>	<i>Localizare:</i> zonele Albești, Apold, Biertan, Bunești, Daneș, Laslea, Roadeș, Saschiz și Sighișoara. Diminuarea efectivelor populaționale <i>Impact:</i> restrângerea ariei de răspândire a speciei în sit, scăderea vitalității indivizilor	2	2
	<i>Angelica pascutris</i>	<i>Localizare:</i> la granița sitului pe teritoriul administrativ al Agnitei- Ruja și din valea (Rora) Coveșului <i>Impact:</i> tasarea solului și călcarea exemplarelor de către turmele de oi	3	3

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
Colectarea de trufe, utilizând câini	Speciile de faună de interes conservativ din fond forestier	<i>Localizare:</i> tot situl <i>Impact:</i> deranj	1	1
Uciderea sau persecuția liliecilor	Toate speciile de lilieci	<i>Cauză:</i> lipsa cunoștințelor și existența unor mituri nefondate legate de lilieci. <i>Localizare:</i> tot situl, în primul rând în adăposturi antropice sau subterane. <i>Impact:</i> diminuarea populației	2	2
Intrarea frecventă pe lacurile de la Heleşteele Brădeni.	Speciile de păsări cuibăritoare precum și cele aflate în pasaj în zone umede	<i>Impact:</i> - deranjarea păsărilor cuibăritoare poate conduce la eșuarea cuibăritului sau reducerea succesului de cuibărit - deranjarea exemplarelor aflate în pasaj reduce numărul exemplarelor, care se poposesc în zonă	0	1
7. Modificări ale sistemelor naturale				
7.1. Incendii și stingerea acestora				
Curățarea terenurilor agricole și a pajiștilor	Toate habitatele forestiere	<i>Localizare:</i> suprafețe limitrofe pajiștilor <i>Impact:</i> distrugerea temporară a florei	1	1
	<i>Habitat</i> 91E0*, 6240, 6430	<i>Localizare:</i> văile laterale ale Târnavei Mari, mai ales în jurul comunelor Apold, Biertan, Daneș, Laslea, Saschiz. <i>Impact:</i> distrugerea locale a vegetației ierboase și lemnoase.	2	2
	Urs (<i>Ursus arctos</i>), lup (<i>Canis lupus</i>), râs (<i>Lynx lynx</i>) (Speciile de pradă mistreț, cerb, căprior, iepure etc.)	<i>Localizare:</i> tot teritoriul sitului <i>Impact:</i> prin arderea tufișurilor se distrug locurile de odihnă și ascunzișurile speciilor de pradă.	2	2
	Speciile de păsări cuibăritoare în pajiști, speciile răpitoare și insectivore, care se hrănesc în pajiști.	<i>Localizare:</i> tot teritoriul sitului <i>Impact:</i> - Incendiere regulată - reduce populațiile nevertebratelor, reptilelor și a micromamiferelor, care constituie hrana multor specii țintă. - Incendierea în perioada de cuibărit distruge cuiburile speciilor care cuibăresc pe sol sau pe tufișuri. Incendierea are loc de obicei toamna sau primăvara devreme, specia cea mai expusă fiind ciocârlia de pădure, ce cuibărește relativ devreme.	2	2
	Ciocănituri, ciocârlia de pădure (<i>Lullula arborea</i>), ,	<i>Localizare:</i> tot teritoriul sitului	3	3

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
	sfrânciocul cu frunte neagră (<i>Lanius minor</i>), anumite specii de răpitoare, care folosesc pășunile cu arbori, zăvoaiele de luncă și alte habitate semideschise cu arbori	<i>Impact:</i> incendierea pajiștilor cu arbori adeseori conduce la distrugerea arborilor (de ex. stejari seculari, sălcii bătrânie), care oferă habitat de cuibărit, habitat de hrănire sau loc de pândă pentru mai multe specii țintă.		
	Toate speciile de amfibieni	<i>Localizare:</i> tot teritoriul sitului <i>Impact:</i> perioada martie-aprilie, când amfibienii au perioada de reproducere și migrează spre zonele umede, sunt foarte expuși arderilor necontrolate ale pășunilor și a stufărișului.	1	1
Incendierea stufului	Speciile cuibăritoare în stufărișuri, eretele vânăt (<i>Circus cyaneus</i>).	<i>Localizare:</i> este larg răspândit pe toată suprafața sitului, inclusiv la Heleșteele Brădeni. <i>Impact:</i> distruge habitatul de cuibărit	3	3
Incendiile de păduri la limita pajiștilor care se curăță prin incendiere	Ciocănitorni, în special ciocănitorni cu spate alb (<i>Dendrocopos leucotos</i>).	<i>Localizare:</i> tot teritoriul sitului <i>Impact:</i> arde lemnul mort din păduri, esențial pentru ciocănitorni cu spate alb și a altor specii de ciocănitorni	1	1
7.2. Baraje, management hidrologic și gestionarea / utilizarea resurselor de apă - desecări				
Regularizări ale cursurilor de apă, (inclusiv betonarea malurilor), transformarea mediului de apă curgătoare în mediu de apă stătătoare, pierderea morfo-hidrodinamicii naturale	Habitat 91E0*, 92A0, 6430 Speciile <i>Lycaena dispar rutila</i> <i>Argynnis laodice</i>	<i>Localizare pentru habitate:</i> pe unele pârauri - afluenți ai Târnavei Mari e vorba mai ales de consolidări, betonări de maluri. <i>Localizare pentru specii:</i> zona localităților Viscri, Roadeș, Meșendorf, Saschiz, Valea Dăii, Valea Șapartocului, Angofa, Aurel Vlaicu, Cloașterf, Criț, Brădeni. <i>Impact habitate:</i> distrugerea, dispariția habitatelor <i>Impact specii:</i> reducere vegetației ierboase din lungul pâraielor și a pajiștilor umede, chiar și a celor dominate de trestie (<i>Phragmites australis</i>) – distrugerea habitatului, fragmentare, reducerea efectivelor populaționale. În ultimii ani se constată o masivă diminuare a efectivului populațional la	1	2

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
		<i>Argynnis laodice</i> în Stejăreni și Criș		
	Castor (<i>Castor fiber</i>), vidră (<i>Lutra lutra</i>).	<i>Localizare</i> : toate habitate acvatice adecvate pentru aceste specii <i>Impact</i> : - pierderea din habitatul natural - capturarea accidentală a castorilor, vidrelor sau a puilor acestora în timpul modificărilor funcțiilor hidrografice. În urma săpării albiei a malurilor, vizuinile castorilor pot fi distruse, ducând și la capturare / ucidere accidentală.	2	3
	Barza neagră(<i>Ciconia nigra</i>) și mai puțin barza albă (<i>Ciconia ciconia</i>)	<i>Localizare</i> : Hârtibaciu și pe Valea Biertan <i>Impact</i> : reducerea efectivelor de pești poate duce la scăderea opțiunilor de hrănire a berzei negre, pot fi urmate de scăderea efectivelor speciei în zona de studiu.	3	3
	Speciile de pești: <i>Barbus meridionalis</i> <i>Zingel zingel</i> <i>Gobio kessleri</i> <i>Pelecus cultratus</i>	<i>Localizare</i> : Olt, Hârtibaciu, Târnava Mare și afluenții acestora. <i>Impact</i> : - modificarea condițiilor de habitat (umbrire, temperatură, oxigenare) prin distrugerea vegetației ripariene - eroziunea malurilor și a versanților (creșterea cantității de substanțe sedimentabile în apă).	2	2
Construcția barajului și a lacului de acumulare de la Mândra	Barza neagră(<i>Ciconia nigra</i>)	<i>Localizare</i> : Valea Oltului, porțiunea Șona-Crihalma <i>Impact</i> :: deteriorare calitativă a habitatelor de hrănire. Această zonă relativ naturală era preferată atât de populația cuibăritoare, cât și de exemplarele imature, neteritoriale față de zonele, unde există deja lacuri de acumulare.	0	2
Lucrări de decolmatare ale albiilor	Castor (<i>Castor fiber</i>), vidră (<i>Lutra lutra</i>).	<i>Localizare</i> : toate habitate acvatice adecvate pentru aceste specii <i>Impact</i> : distruge microhabitatele peștilor, amfibienilor care servesc ca hrană pentru vidră (<i>Lutra lutra</i>)	2	3
Desecarea zonelor umede (inclusiv a celor cu suprafețe mici), captarea apelor	Castor (<i>Castor fiber</i>), vidră (<i>Lutra lutra</i>).	<i>Impact</i> : pierderea din habitatul natural, , distrugerea vegetației ripariene care asigură adăpost. Scade capacitatea de susținere a populației de pești și amfibieni care servesc ca hrană pentru specie. Adâncimile sub 30 cm sunt nefavorabile conservării speciei.	2	3
	Barză albă(<i>Ciconia ciconia</i>), barza neagră(<i>Ciconia nigra</i>), șerpar (<i>Circaetus</i>)	<i>Localizare</i> : zone umede <i>Impact</i> :	2	2

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
	<i>gallicus</i> Specii de fluturi <i>Maculinea teleius</i>	- <i>păsări</i> : scăderea efectivelor amfibienilor și reptilelor, care constituie hrana acestor specii, poate fi urmat de scăderea efectivelor - <i>fluturi</i> : diminuarea efectivelor populaționale, restrângerea ariei de răspândire a speciei în AP, scăderea vitalității indivizilor		
	Stârc pitic (<i>Ixobrychus minutus</i>), erete de Stuf (<i>Circus aeruginosus</i>)	<i>Impact</i> : dispariția, degradarea sau diminuarea stufărișurilor din habitatele umede din sit (brațe moarte, alte lacuri) conduc la diminuarea efectivelor cuibăritoare ale acestor specii	0	1
7.3. Fragmentare accentuată				
Conversia pășunilor în terenuri arabile (de regulă cu parcele extinse)	Specii de amfibieni	<i>Impact</i> : reducerea conectivității populațiilor	1	3
Tăierea șirurilor de arbori, a gardurilor vii, a vegetației de la malul apelor	Toate speciile de lilieci	<i>Localizare</i> : tot situl <i>Impact</i> : dispariția din structura peisajului a elementelor de conexiune, care asigură legătura între adăposturi și habitate de hranire, și oferă protecție împotriva condițiilor meteorologice nefavorabile (vânt) și a prădătorilor.	3	3
7.4. Alte efecte ecologice				
Extinderea naturală a ariei de răspândire a unor specii în habitate importante pentru specii de interes conservativ	<i>Angelica pascuensis</i>	Cauza: restrângerea ariei de răspândire a speciei care necesită suprafețe deschise pentru o dezvoltare optimă. Specia <i>Salix</i> invadează habitatele. <i>Localizare</i> : habitatele speciei, observat în special în zona Ruja <i>Impact</i> : degradarea habitatului specific. diminuarea efectivelor populaționale, scăderea vitalității indivizilor datorate schimbărilor în structura și compoziția asociațiilor vegetale.	3	3
Impactul speciilor de interes conservativ asupra habitatelor umane (inundarea terenurilor agricole de către castor, consumul de pește din heleștee de către vidră și consumul plantelor cultivate și a animalelor domestice)	Castor (<i>Castor fiber</i>), vidră (<i>Lutra lutra</i>)	<i>Localizare</i> : zona habitatelor acvatice adecvate pentru specia respectivă. <i>Impact</i> : generează situații de conflicte, ducând la reducerea numărului de indivizi prin braconaj	1	1
	Speciile de pradă mistreț, cerb, căprior, iepure etc.	<i>Localizare</i> : Pe tot teritoriul sitului <i>Impact</i> : generează situații de conflicte om din cauza impactului asupra culturilor agricole, ducând uneori la braconaj	2	2
	Urs (<i>Ursus arctos</i>)	<i>Localizare</i> : Mai ales în zona de contact între terenuri agricole cu cele forestiere. <i>Impact</i> : generează situații de conflicte. Duce la uciderea unor exemplare. Este parțial o consecință a pierderii din habitatului natural.	1	3

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
8. Specii și gene invazive și alte specii și gene problematice				
8.1. Plante invazive străine / care nu sunt native				
Introducerea salcâmului	Habitatele forestiere, în special 91H0*, 9170, 91Y0, 9110, 9130 și 91V0.	Localizare: în principal pădurile private	1	2
Răspândirea speciilor invazive pe pajiști	Habitat: 6240, 6210*, 6240*, 6430, 6440, 6510, 6520, alte habitate de pajiști de interes conservativ	<p><i>Localizare</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Conyza canadensis</i> - Daneș, Saschiz, Sighișoara. - <i>Echinocystis lobata</i> - Apold, Daia, Daneș, Saschiz, Sighișoara. - <i>Erigeron annuus</i> - Apold, Archita, Cloașterf, Criș, Daia, Daneș, Saschiz, Sighișoara, Stejărenii, Șaeș. - <i>Helianthus decapetalus</i> - Apold, Daia, Daneș, Saschiz, Sighișoara. - <i>Impatiens glandulifera</i> - Daneș, Saschiz, Sighișoara. - <i>Reynoutria japonica</i> - Apold, Daneș, Sighișoara. - <i>Rudbeckia laciniata</i> - Sighișoara. - <i>Solidago canadensis</i> - Apold, Daneș, Saschiz, Sighișoara, Șaeș, Stejărenii. - <i>Solidago gigantea</i> subsp. <i>serotina</i> - Daia, Saschiz. - <i>Xanthium italicum</i> - Apold, Daia. - <i>Xanthium strumarium</i> - Daia, Saschiz, Sighișoara, Sighișoara-Platoul Breite. Șaeș. <p><i>Impact:</i> înlocuirea speciilor native, schimbarea structurii habitatelor naturale și semi-naturale</p>	1	2
	Plante de interes prioritar: <i>Adenophora liliifolia</i> , <i>Angelica pascuensis</i> , <i>Crambe tatarica</i> , <i>Cypripedium calceolus</i> , <i>Echium maculatum</i> , <i>Iris aphylla</i>	<p><i>Localizare:</i> zonele localităților Albești, Apold, Biertan, Bunești, Daneș, Laslea, Rodeș, Saschiz, Sighișoara, Valea Coveșului</p> <p><i>Impact:</i> dispariția speciilor în zonele afectate</p>	3	3
Introducerea speciilor de pești exotici	<i>Triturus cristatus</i> , <i>Lissotriton vulgaris ampelensis</i> , <i>Hyla arborea</i> , <i>Rana temporaria</i> .	<p><i>Localizare:</i> heleștee Brădeni în special <i>Pseudorasbora parva</i> (numele popular trompetist), <i>Lepomis gibbosus</i> (bibanul soare), <i>Carassius auratus</i> (carasul), <i>Carias gariepinus</i> (somnul african)</p> <p><i>Impact:</i> consumă atât larvele cât și adulții amfibienilor.</p>	2	3

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
8.2. Agenți patogeni				
Boli și paraziți interni și externi transmiși de animalele de casă sau hoinari și cei utilitari netratate (ex. parvoviroza, rabia, canine distemper, căpușă)	Lup (<i>Canis lupus</i>), râs (<i>Lynx lynx</i>), urs (<i>Ursus arctos</i>)	<i>Localizare:</i> Pe tot teritoriul sitului <i>Impact:</i> boli virale care sunt transmisibile la toate speciile de canide mustelide și felide, afectând vitalitatea indivizilor și a populației.	2	2
	Speciile de amfibieni	Apariția unor tulpini virulente ale unor microorganisme, de exemplu <i>B. dendrobatidis</i>	1	1
8.3. Specii native problematice				
Introducerea pinului negru și pinului silvestru, molidului	Habitatele forestiere, în special 91H0*, 9170, 91Y0, 9110, 9130 și 91V0.	<i>Localizare:</i> în special pădurile private	1	2
Răspândirea speciilor arbustive de <i>Salix</i> sp	<i>Angelica palustris</i>	<i>Impact:</i> reducerea habitatului, a numărului de exemplare, dispariția locală a speciei	3	3
Introducerea peștilor nativi (știuca, șalăul, bibanul)	Speciile de amfibieni	<i>Impact:</i> consumă atât larvele cât și adulții amfibienilor.	2	3
8.4. Hibridizarea speciilor cu animale domestice	Lup (<i>Canis lupus</i>) Râs (<i>Felis silvestris</i>)	<i>Localizare:</i> Pe tot teritoriul sitului. <i>Impact:</i> degradare genetică	1	2
9. Poluarea (provenită din surse din afara ariei sau generată în interiorul ariei protejate)				
9.1. Ape uzate de la gospodăria și din canalizarea urbană				
Sisteme de canalizare nefuncționale pentru apele reziduale din gospodăria	Habitate: 91E0*, 6430	<i>Localizare</i> Târnava Mare și afluenții din situl Natura 2000; Râul Hârtibaciu <i>Impact</i> Modificarea condițiilor de calitate fizico-chimică a apei și printr-aceasta și a vegetației ripariene caracteristice.	2	2
	Specii de pești: <i>Gobio kessleri</i> <i>Barbus meridionalis</i>	<i>Localizare:</i> Marea majoritate a afluenților Târnavei Mari și a Hârtibaciului, cursurile râurilor Olt și Târnava Mare.	3	3

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
	<p><i>Sabanejewia aurata</i> <i>Zingel zingel</i> <i>Cobitis taenia</i> <i>Gobio kessleri</i> <i>Rhodeus sericeus</i></p> <p>Nevertebrate <i>Unio crassus</i></p> <p>Speciile de lilieci, în primul rând <i>M. daubentonii</i> și <i>M. dasycneme</i></p> <p>Castor (<i>Castor fiber</i>) și Vidra</p>	<p><i>Impact</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - modificarea condițiilor de calitate fizico-chimică a apei, respectiv a calității habitatului speciilor de pești - pierderea unor habitate importante de hrănire penru lilieci, din cauza reducerii diversității de insecte - reucerea populațiilor 		
9.2. Efluenți din agricultură și silvicultură (de ex. îngrășăminte și pesticide în exces)				
Intensificarea producției agricole prin folosirea îngrășămintelor chimice, a pesticidelor și insecticidelor.	Habitatele de pajiști	<p><i>Localizare:</i> tot situl</p> <p><i>Impact:</i> schimbarea compoziției de specii</p>	1	1
	Habitat: 91 E0*,6430	<p><i>Localizare:</i> Târnava Mare și văile laterale</p> <p><i>Impact</i></p> <p>Pătrunderea îngrășămintelor chimice până la marginea pâraurilor duce la modificarea proporției speciilor edificatoare caracteristice și înlocuirea lor treptată cu specii nitrofile, neofite invazive mai ales <i>Solidago canadensis</i>;</p>	2	2
	<p>Toate speciile de amfibieni</p> <p>Toate speciile de păsări care se hrănesc în habitate cu terenuri arabile sau în</p>	<p><i>Localizare:</i> potențial toate terenurile agricole din AP, în special în cazul zonelor plane.</p> <p><i>Impact:</i></p> <p>- <i>amfibieni:</i> aceste chimicale în general ajung în organismul amfibienilor prin</p>	0	2

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
	habitate umede învecinate cu terenuri agricole. Toate speciile de lilieci	pielea lor, otrăvindu-le. - <i>păsări</i> : poate reduce semnificativ efectivele animalelor consumate de speciile de răpitoare și insectivore - <i>lilieci</i> : reducerea diversității de insecte, pierderea unor habitate de hrănire sau moartea liliecilor datorită substanțelor toxice		
	Plante de interes prioritar: <i>Adenophora liliifolia</i> , <i>Angelica pascuensis</i> , <i>Crambe tatarica</i> , <i>Cypripedium calceolus</i> , <i>Echium maculatum</i> , <i>Iris aphylla</i>	<i>Localizare</i> : zonele localităților Albești, Apold, Biertan, Bunești, Daneș, Laslea, Rodeș, Saschiz, Sighișoara, Valea Coveșului <i>Impact</i> : Utilizarea îngrășămintelor provoacă schimbarea relațiilor de dominanță a speciilor.	3	3
Deversarea în cursurile de apă a apelor reziduale din zootehnie.	Habitat: 91E0*, 6430 Specii: <i>Gobio kessleri</i> <i>Barbus meridionalis</i> <i>Sabanejewia aurata</i> <i>Unio crassus</i>	<i>Localizare</i> Marea majoritate a afluenților Târnavei Mari. <i>Impact</i> Modificarea condițiilor de calitate fizico-chimică a apei și prin aceasta și a condițiilor pentru habitatele ripariene și pentru speciile de pești și <i>Unio</i>	2	2
Folosirea insecticidelor în păduri	Ciocănitarii(<i>Piciformes</i>), muscarii(<i>Ficedula sp.</i>) Speciile de coleoptere <i>Lucanus cervus</i> <i>Cerambyx cerdo</i>	Nu este o practică comună în prezent, însă poate apărea în viitor <i>Impact</i> : reducerea efectivele nevertebratelor, care constituie hrana mai multor specii, reducând succesul lor de cuibărit sau chiar efectivele speciilor <i>Impact</i> coleoptere: reducerea efectivelor populaționale	0	1
Utilizarea produselor biocide, hormoni și substanțe chimice provenind din activități agricole, zootehnie	Castor (<i>Castor fiber</i>) și Vidra (<i>Lutra lutra</i>)	<i>Localizare</i> : Pe tot teritoriul sitului <i>Impact</i> : Cu intensificarea agriculturii în viitor poate să crea o problemă semnificativă ca urmând la dispariția speciei.	2	3
9.5. Gunoi și deșeuri solide				
Depozite ilegale de deșeuri și deșeuri aduse de ape și depuse la	Specii	<i>Localizare</i> : Pe tot teritoriul sitului. <i>Impact</i> : Prin atragerea mai multor specii contribuie la habituarea și devierea de	2	2

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
viituri		comportamentul natural a acestora.		
	Habitat: 91E0*, 6430	<i>Localizare:</i> Pe toate pârâurile afluențe Târnavei Mari din situl Natura 2000 <i>Impact</i> : poluarea puternică a malurilor de râuri și a vegetației ripariene și distrugerea vegetației ripariene (zăvoi și lizieră)	3	3
Management necorespunzător al gunoaielor	Urs (<i>Ursus arctos</i>)	<i>Localizare:</i> Pe tot teritoriul sitului. <i>Impact:</i> habituarea speciei, creșterea potențialului de conflict între om și urs, favorizând accidentele prin atac asupra omului sau producerea de pagube.	2	3
10. Evenimente geologice				
10.1. Eroziunea și/sau colmatarea/ depunerea de materiale	91E0, 92A0	Prin utilizarea necorespunzătoare a terenurilor din bazinele hidrografice aferente poate fi o amenințare în viitor	0	1
11. Amenințări datorate schimbărilor climatice sau a altor fenomene climatice extreme				
11.1. Secete	Toate habitatele forestiere	În special la habitatele forestiere observăm că este afectat procesul de regenerare naturală a pădurii, precum și pierderi însemnate în plantațiile nou create în care se dorește introducerea speciilor de cvercinee în special 9170, 91Y0.	1	2
	Habitat: 91E0*,6430	<i>Localizare</i> Majoritatea afluenților Târnavei Mari și a Hârtibaciului <i>Impact</i> Modificarea regimului hidrologic natural, scăderea debitelor lichide, reducerea egețației din apă, de la marginea apelor și înlocuirea vegetației higrofile de vegetație de terenuri uscate	2	3
	Habitat:6410,6440, 6430	<i>Impact:</i> în caz de secetă se pot transforma în 6510, dar se pot și degrada spre comunități mai rezistente la secetă, mai puțin valoroase dacă se intensifică utilizarea în anul secetos.	1	1
	<i>Angelica palustris</i>	Necesită nivel de apă freatică ridicat, chiar băltire de apă.	3	3
	Castor (<i>Castor fiber</i>), Vidra (<i>Lutra lutra</i>) și alte specii	<i>Impact:</i> în special asupra cursurilor mai mici de apă. Specia poate fi afectată numai dacă seceta este foarte puternică și seacă și izvoarele. Scăderea bazei trofice pentru vidră (<i>Lutra lutra</i>). Provoacă migrări în zonele umede.	1	2
	Speciile de amfibieni	<i>Impact:</i> scurtarea duratei acvatice și/sau în seceta pedologică. (vezi mai sus)	1	3

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Amenințarea / Presiunea identificată Cauza principală	Valoarea amenințată (cât mai specific definită)	Explicații (se precizează, dacă există date, și pe ce zone se extinde sau se concentrează amenințarea. Dacă este nevoie, separat pentru valorile pentru care au relevanță deosebită)	Nivel impact estimat	
			prezent	viitor
	dependente de bălți temporare			
	Speciile de pești: <i>Gobio kessleri</i> <i>Barbus meridionalis</i> <i>Sabanejewia aurata</i> <i>Unio crassus</i>	<i>Localizare:</i> majoritatea afluenților Târnavei Mari și a Hârtibaciului. <i>Impact</i> Modificarea regimului hidrologic natural, scăderea debitelor lichide, modificări ale calității fizico-chimice.	2	3
11.2. Furtuni și inundații	Toate habitatele forestiere	<i>Impact:</i> rupturi și doborâturi de vânt și zăpadă.	1	1
12. Amenințări la adresa valorilor sociale și culturale specifice				
12.1. Pierderea legăturilor culturale, a cunoștințelor și/sau a practicilor de management tradiționale	Habitat și specii	Depopularea comunităților rurale combinată cu intensificarea utilizării (ex a cositului mecanizat cu utilaje grele), incendieri, expansiunea terenurilor arabile chiar și în locul fânețelor utilizate extensiv.	2	3
	Toate speciile, în special <i>Bombina variegata</i> , <i>Lissotriton vulgaris</i> <i>ampelensis</i> , <i>Hyla arborea</i> , <i>Rana dalmatina</i>	Abandonul pășunatului cu vite și bivoli, precum a fost menționat mai sus.	3	3

C.3. Evaluarea tendințelor în starea valorilor AP

Analiza rezultatelor, de la inventarierea și cartarea speciilor și habitatelor de interes de conservare, în corelație cu presiunile existente și amenințările preconizate, au dus la stabilirea direcțiilor principale de management, respectiv a acțiunilor și măsurilor ce trebuie realizate pentru menținerea sau îmbunătățirea stării de conservare. În acest capitol sunt scoase în evidență principalele probleme cu care se confruntă speciile și habitatele naturale din sit, fără a fi reluate cele prezentate în capitolele C1 și C2.

Aria Protejată Podișul Hârtibaciului are cea mai mare suprafață după cea a Rezervației Biosferei Delta Dunării. Se suprapune peste o zonă cu peisaj mozaicat generat de interacțiunea omului cu natura timp de sute de ani, în care modul de gospodărire al terenurilor și al resurselor naturale a generat condiții favorabile pentru numeroase specii de interes comunitar și național. Menținerea situației actuale este însă o reală provocare, având în vedere numeroasele presiuni și amenințări. Analiza situației actuale a valorilor, în special a speciilor și habitatelor de interes conservativ, în contextul presiunilor din ultimii cinci ani și a amenințărilor preconizate scoate în evidență care sunt măsurile prioritare asupra cărora trebuie concentrat managementul în următorii ani.

Deși nu pare o problemă critică, este important ca, în măsura în care este posibil, să se reajusteze limitele siturilor din această AP, acțiune ce poate fi favorizată de derularea în prezent a proiectului INSPIRE⁶. Limitele actuale au fost stabilite pe hărți la scara 1:100.000, ceea ce a dus la situații uneori greu de gestionat în procesul de management: limita "taie" unitățile amenajistice forestiere și parcele agricole "întregi" (cu același tip de folosință și al același proprietar), făcând foarte dificilă implementarea măsurilor de management.

Cu ocazia inventarierilor de teren s-au identificat habitate și specii de interes comunitar care nu au fost incluse în FS. Descrierea acestor valori precum și situația lor actuală în AP este prezentată pe larg în Capitolul B3. Întrucât starea acestora este în general una favorabilă, dar cu amenințări crescânde, ar fi de preferat să fie incluse în Formularele Standard, fie ca și valori de interes comunitar, fie ca habitate și specii importante pentru conservare.

Sunt însă câteva habitate care nu au fost identificate în sit, ca urmare vor trebui scoase din Formularele Standard, acestea fiind prezentate în Capitolul B3 și măsurile necesare sunt prezentate în Capitolul D4.

Speciile care considerate a fi în stare nefavorabilă de conservare, deși există habitate favorabile pentru ele, sunt *Emys orbicularis*, *Angelica palustris* și *Iris aphylla*, specii care pot fi incluse în "lista roșie locală", necesitând lucrări de refacere. În cazul irisului, care este asociat habitatului 91H0*, stoparea presiunilor și prevenirea amenințărilor va influența și starea de conservare a habitatului prioritar asociat.

---

⁶ INSPIRE – directivă a Comisiei Europene care a fost inițiată pentru a îmbunătăți coordonarea la nivel comunitar între autoritățile statelor membre, pentru a suplini lipsa standardelor aferente datelor spațiale și pentru a depăși restricțiile politice privind geo-informațiile necesare implementării politicilor comunitare din domeniul mediului

Habitatele forestiere prezintă stări de conservare diferite, problemele cele mai mari fiind identificate în cazul pădurilor de stejar pufos (91H0*) și a arboretelor de anin (91E0*), habitate comunitare prioritare. Amenințările legate în principal de exploatarea acestor arborete sunt în continuă creștere și se preconizează că se vor amplifica în timp, în special în afara fondului forestier, multe din aceste habitate aflându-se în aceste suprafețe nereglementate prin amenajamente silvice.

O problemă majoră în menținerea stării favorabile de conservare a pădurilor derivă din faptul că peste 50 % din păduri sunt în proprietate privată (composesorate, asociații, lăcașe de cult, persoane fizice) și uneori nu dispun nici de amenajamente silvice și/sau nu sunt gestionate de o structură profesională corespunzătoare (ocoale silvice de stat și private).

Mai mult decât atât, cca. 29.000 ha de pădure sunt în afara fondului forestier, constituind o parte semnificativă a habitatelor importante pentru toate speciile de interes conservativ. Starea de conservare a majorității speciilor din această zonă este condiționată de existența habitatelor forestiere pe suprafețele actuale. Aceste suprafețe sunt sub permanenta amenințare a defrișării, mai ales în condițiile în care nu există o situație detaliată a categoriilor de folosință a terenurilor și mecanisme eficiente pentru menținerea acestor păduri. În plus, subvențiile acordate în ultimii ani sunt direcționate spre refacerea pajiștilor, chiar dacă acest proces de refacere nu este neapărat inițiat de o necesitate reală de suprafețe de pășuni și fânețe. Șeptelul a înregistrat o evidentă tendință de descreștere în anii trecuți și, chiar dacă în prezent se observă o ușoară creștere, suprafețele de pajiști sunt mult peste necesarul impus de efectivele de animale domestice înregistrate în evidențe, după cum reiese din situația descrisă la Capitolul B4.

Unele habitate forestiere de interes comunitar sunt prezente cu precădere în pădurile din afara fondului forestier – 92A0, 91H0* - ca urmare este important să se facă demersurile impuse de Codul Silvic de includere în fond forestier a acestor suprafețe, însoțite de acțiuni de informare și conștientizare a proprietarilor și chiar de plăți compensatorii în anumite cazuri.

Siturile de interes comunitar includ suprafețe importante pentru majoritatea habitatelor de interes comunitar, dar se remarcă în mod deosebit habitatul prioritar cu stejar pufos, 91H0*, foarte fragmentat cu prezență insulară, dar care poate fi considerat un habitat emblematic, întrucât în ROSCI0227 s-au identificat aproximativ 50% din suprafața existentă la nivel național. Ca urmare, se recomandă includerea cu prioritate a întregii suprafețe a acestui habitat în Formularul Standard. Este de asemenea important să se inițieze încadrarea corectă a acestor habitate în tipurile de pădure din amenajamentele silvice, pentru a se putea planifica măsurile de management prevăzute în plan. Inițierea lucrărilor de refacere a stării favorabile de conservare este importantă, având în vedere cât de rar este habitatul la nivel național. Prezența anumitor specii din cele enumerate în Capitolul 3.3 Biotic /Tabelul Lista roșie, precum migdalul pitic (*Amygdalus nana*), orhideea (*Limodorum abortivum*), Iris bărbos (*Iris aphylla*), frâsinelul (*Dictamnus albus*), este strict legată de existența habitatului 91H0* (Vegetație panonică forestieră cu *Quercus pubescens*), lucru ce dovedește încă odată importanța acestui tip de habitat și necesitatea ca acesta să fie protejat.

Aninișurile încadrate la 91E0*, habitate prioritare, sunt foarte rare în ROSCI0227 Sighișoara-Târnava Mare, unde nu au fost identificate la nivelul menționat în FS. În schimb, s-au identificat suprafețe semnificative în ROSCI0304 Hârtibaciu Sud – Vest. S-au mai identificat suprafețe și în restul AP,

respectiv în ROSPA0099 Podișul Hârtibaciului, în special în afara fondului forestier, recomandându-se o atenție deosebită pentru menținerea lor, chiar dacă nu sunt de interes major pentru păsări.

Habitatele cu cvercinee 91H0*, 91I0*, 91Y0 sunt în general bine reprezentate în AP și în stare favorabilă de conservare pe suprafețe semnificative, prezentând și potențial de refacere, dar este nevoie să se reflecte suprafețele reale identificate în teren și în formularele standard.

Pentru habitatele de fâgete 9110 se recomandă reducerea suprafeței din FS, întrucât situl care le găzduiește nu prezintă condiții favorabile pentru acest habitat pe suprafața indicată în prezent în FS.

De asemenea, se remarcă faptul că arboretele bătrâne favorabile pentru numeroase specii de păsări și lilieci de interes comunitar sunt în stare favorabilă de conservare.

Din analiza datelor rezultate la inventarierea de teren reiese că zonele din dreptul localităților Alma Vii – Metiș - Ghijasa și zona delimitată la nord de linia Bruiu- Cincu - Șoarș - Felmer – Hălmeag (care ar include ROSCI0143 și ROSCI0144) ar trebui analizate pentru desemnare ca și SCI în vederea compensării suprafețelor unor habitate care nu sunt suficient de bine reprezentate în siturile existente în AP (habitatele 9170, 9110, 91I0).

Habitatele de pajiști sunt importante nu numai pentru speciile de floră și faună sălbatică, dar și ca resursă pentru localnici pentru activitățile legate de creșterea animalelor domestice. Tendințele actuale de gospodărire a acestora, determinate de situația socio-economică, vor duce treptat la abandon sau la intensificarea utilizării prin transformare în terenuri arabile cu monoculturi. O altă tendință nedorită pentru starea de conservare a habitatelor și pentru calitatea pășunilor din zona de dealuri este cea de înlocuire a bovinelor și cabalinelor cu ovine, al căror impact asupra pășunilor este de degradare intensă, mai ales în condițiile în care se practică din ce în ce mai des suprapășunatul. De asemenea, ar fi de dorit să se găsească soluții pentru a încuraja refacerea fânațelor, aflate în continuă scădere, habitate foarte importante pentru multe specii. Fânațele umede, locul de cuibărit al cârstelului de câmp (*Crex crex*), care are populații semnificative în această AP, sunt critice, necesitând acțiuni de management corespunzător și de refacere în mod prioritar. Măsurile propuse pentru menținerea sau refacerea lor pot urmări nu numai satisfacerea nevoilor speciilor, dar în oarecare măsură și refacerea calității pășunilor și a fânațelor pentru a productivitate mai bună și pentru a oferi furaje de calitate superioară. Măsurile de agromediu vin în sprijinul măsurilor de conservare, dar nu corespund întotdeauna cu acestea, fiind necesară identificarea de soluții pentru situațiile conflictuale.

Prezența pârloagelor, favorizată până în prezent din motive diverse, este de importanță majoră pentru unele specii, îndeosebi pentru fâsa de câmp, care are nevoie pentru cuibărit de zone deschise nederanjate de lucrări agricole. Pârloagele asigură habitat foarte bun pentru nevertebrate și micromamifere, care constituie hrana multor specii de interes conservativ. În lipsa pârloagelor se va observa un declin a acestor grupuri în zonele agricole, care poate fi urmat de declinul unor specii.

Este important de menționat că patru tipuri de habitate de interes comunitar depind de menținerea managementului reprezentat de agricultura extensivă (tradițională). '*Pajiștile uscate seminaturale și faciesuri cu tufărișuri pe substrat calcaros*' (cod 6210) și '*Pajiștile de altitudine joasă*' (cod 6510)

depind în totalitate de persistența practicilor agricole tradiționale, iar 'Pajiștile stepice subpanonice' (6240) și 'Comunitățile de liziera cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin' (6430) depind doar parțial de continuarea acestor practici (parțial, în sensul că practicile agricole opresc succesiunea vegetației spre pădure).

O importanță deosebită în acest sit o au pajiștile cu arbori izolați sau pâlcuri mici de arbori, care constituie habitate importante în special pentru coleoptere, dar și pentru păsări și lilieci. Acestea au și o valoare culturală deosebită. Importanța lor este prezentată detaliat la Capitolul C1, impunându-se un management multifuncțional pentru menținerea caracteristicilor lor.

În ce privește speciile se poate afirma că întreaga suprafață a AP abundă de "hot spot"-uri cu specii rare și amenințate, importante din punct de vedere conservativ.

AP oferă condiții foarte bune pentru speciile de păsări. Inventarierea arată diferențe semnificative față de FS. AP este deosebită mai ales din punct de vedere al densității populațiilor de cârstel de câmp (*Crex crex*) și al huhurezului mare (*Strix uralensis*), care prezintă aici printre cele mai mari densități din Europa (chiar și din Europa), precum și a populațiilor de Ciocănitoare neagră (*Dryocopus martius*) și Acvillă țipătoare mică (*Aquila pomarina*) cu efectivele cele mai mari la nivel național. Heleșteele de la Brădeni sunt cele care oferă cele mai bune condiții pentru speciile acvatice, fiind practic singura zonă semnificativă pentru aceste specii și necesitând o atenție deosebită în managementul zonelor umede din această zonă. Este interesant faptul că pe vremuri zona beneficia de prezența mai multor heleștee, sașii creând în acest peisaj modificat armonios prin prezența umană, numeroase heleștee, care probabil adăposteau și populații semnificative de păsări de apă și erau zone favorabile pentru amfibieni. În măsura în care vor exista proiecte de refacere a heleșteelor sau de realizare a unora noi, avizarea acestora poate fi luată în calcul, cu condiția să nu afecteze habitate de interes conservativ.

Speciile de mamifere: în cazul urșilor nu se poate determina un efectiv al populației, întrucât situl reprezintă zonă de tranzit și hrănire pentru un număr mare de indivizi care se concentrează aici în perioada de vară-toamnă (partea de Nord și de Sud a AP), dar se retrag spre munții Carpați (prin posibile biocoridoare în zonele de Nord-Est, la Sud-Est și la Sud-Vestul sitului) în perioada de toamnă târzie – început de vară. S-a constatat însă că sunt și exemplare care rămân în zonă toată perioada anului, efectivul nefiind estimat, cu rezerva că ar fi nevoie de monitorizare pe o perioadă lungă pentru a confirma în mod categoric populația rezidentă. Haitele de lup identificate în zonă s-au observat în special în zona localităților Sighișoara, Archita-Mihai Viteazu, Brădeni-Netuș, Hălmeag, Cincu și Glâmboacă, iar exemplarul de râs la limita estică a sitului în zona localității Rupea. În AP sunt prezenți și castorii, specie de interes comunitar, reintrodus la noi în țară pentru prima dată în această zonă între anii 1998-2003. Specia s-a răspândit pe toată zona din sudul AP pe râul Olt și pe mai multe pâraie cum ar fi: Hârtibaciu, Androchei, Marpod, Ghijasa, Țicus, Cojd și Coveș, nefiind periclitată în momentul de față, dar au început să apară conflicte, ca urmare administratorul sitului va trebui să identifice, în colaborare cu specialiștii, măsuri minime de reducere a pagubelor ce pot fi create de această specie.

Pentru speciile de amfibieni, care sunt în stare favorabilă de conservare este extrem de important să se mențină un procent cât de cât constant de zone cu bălți temporare. Bălțile temporare de

dimensiuni mici (de exemplu cele formate de-a lungul drumurilor noroioase, sau în urma pășunatului vitelor și a bivoliilor) nu sunt considerate habitate prioritare, însă datorită lor, izvorășul cu burta galbenă (*Bombina variegata*) care este periclitată pe plan internațional, este foarte comună în cele două situri Natura 2000.

Mozaicul de habitate are de asemenea valoare istorică și culturală deosebită, zona fiind unică la nivel european din punct de vedere al alternanței armonioase a zonelor cu păduri cu zone deschise și semideschise, acestea din urmă găzduind adesea arbori bătrâni sau pomi fructiferi.

Pășunile cu arbori bătrâni sunt importante pentru peste 200 de specii de lepidoptere (fluturi), 40 de specii de insecte xilofage (specii care depind de lemnul mort, cum ar fi speciile comunitare rădașca și croitorul mare), opt specii de amfibieni, cinci specii de reptile, peste 30 de specii de păsări clocitoare și peste 35 de specii de mamifere (inclusiv carnivore mari cum ar fi lupul și ursul). Deși multe dintre specii sunt protejate, pășunile cu arbori seculari nu au statut de protecție.

AP este una foarte complexă, complexitate care derivă din caracteristicile zonei și este confirmată de multiplele desemnări ca situri de interes comunitar. Este important ca în acțiunile de management să se acorde prioritate nevoilor comunităților locale, întrucât acestea au un rol crucial în realizarea măsurilor complexe de management. De aceea se recomandă ca în această arie protejată lucrul cu comunitățile să se considere ca fiind un domeniu de management prioritar, legat strâns și de promovarea zonei ca destinație turistică deosebită, stimulându-se astfel activități care pot contribui în mod direct sau indirect la conervarea speciilor și habitatelor, dar și la dezvoltarea durabilă a zonei.

Una dintre amenințările majore este constituită de incendiile provocate pentru îndepărtarea vegetației nedorite de către proprietarii și gestionarii terenurilor. Acestea se dovedesc a avea impact major nu numai asupra habitatelor dar și a speciilor de faună, în special prin distrugerea cuiburilor, a locurilor de adăpost și odihnă. Ca urmare, colaborarea dintre instituțiile responsabile pentru a controla și sancționa acest tip de activitate și Custode este esențială pe teritoriul sitului.

Pe lângă amenințările majore, identificate în capitolul C2, există riscul apariției și aici a unor amenințări identificate clar în alte zone ale țării, cum ar fi, de exemplu, utilizarea terenurilor pentru activități tip off-road. Situl, fiind situat în apropierea unui drum național, cu acces ușor și în condițiile creșterii numărului de persoane care practică acest sport, este necesar să se prevină apariția unei asemenea amenințări. De aceea, se recomandă luarea de măsuri preventive, cel puțin prin introducerea unei prevederi în regulamentul sitului. Este posibil să apară, pe viitor și alte asemenea amenințări, situație în care Custodele va trebui să stabilească măsuri de prevenire, chiar dacă în prezentul plan nu s-a identificat o acțiune sau măsură specială.

D. Strategia de management

D.1. Viziunea

Peisajul, tradițiile dar și valorile de biodiversitate reprezintă fundamentul dezvoltării comunităților locale din zona Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt. Deși interesele de dezvoltare și tendința de antropizare a mediului sunt mari, efortul coordonat al celor ce trăiesc în zonă poate contribui la menținerea peisajului caracteristic acestui colț de țară, asigurând un minim de resurse și procese naturale necesare pentru condiții de viață bune și dezvoltare echilibrată. Ca urmare, viziunea pentru aceste arii, definită în procesul de elaborare a planului, este următoarea:

Aria Protejată Hârtibaciu – Târnavă Mare – Olt este cel mai atractiv peisaj rural tradițional multicultural din Europa Centrală, în care comunitățile locale mențin cu mândrie peisajul mozaicat cu sate bine întreținute, trăind în principal din produsele locale și serviciile create prin utilizarea resurselor naturale și a valorilor culturale.

D.2. Organizarea teritorială a managementului

În cazul siturilor Natura 2000, obiectivul principal de management este cel de menținere sau refacere a stării de conservare favorabilă a habitatelor și speciilor de interes comunitar din anexele Directivei Habitate și Directivei Păsări, identificate în cadrul sitului, pentru a contribui la susținerea diversității biologice în regiune, ca suport pentru activitățile economice și pentru asigurarea condițiilor optime de viață.

În baza analizei măsurilor de management, necesare pentru menținerea sau îmbunătățirea stării de conservare a valorilor de biodiversitate, se consideră că este oportună delimitarea unor suprafețe cu măsuri de management similare. Această delimitare are ca scop definirea și indicarea clară a activităților permise în diferitele zone ale AP.

Măsurile de management, respectiv restricțiile pentru fiecare categorie de suprafață sunt stabilite prin planul operațional și Regulamentul AP. Măsurile de management definite în acest plan indică necesitatea definirii suprafețelor cu măsuri specifice de management (o organizare teritorială a managementului) după cum urmează:

✓ **Suprafețe de tip A – Coridoare ecologice**

- Interzicerea construcțiilor permanente
- Reglementarea construcțiilor temporare
- Reglementarea îngrădirilor de terenuri
- Identificarea de proiecte prioritare pt asigurarea permeabilității infrastructurii de transport
- Coridoarele noi identificate se includ de la consultări

✓ **Suprafețe de tip B – Pajiști cu arbori**

- Reglementarea strictă a exploatarei arborilor

✓ **Suprafețe de tip C – zone de intravilan suprapuse peste coridoare ecologice**

- Reglementarea construcțiilor permanente: nu se permit pe pajiști care constituie habitate de interes conservativ, de-a lungul apelor curgătoare. Reglementarea strictă a construcțiilor temporare

Harta organizării teritoriale a managementului se prezintă în Anexe 26.

În situațiile în care, pe anumite suprafețe se impun prin acest plan de management măsuri restrictive ce conduc la pierderi economice (altele decât cele impuse de legislație), aceste zone vor fi cartate și înregistrate, urmând ca, în condițiile legii, să se solicite acordarea de compensații pentru respectarea prevederilor restrictive din Planul de Management, în funcție de pierderile estimate (Legea 49/2011, art 26).

NOTĂ : ACESTE SUPRAFEȚE VOR FI DEFINITIVE DUPĂ DEZBATERILE PUBLICE, ÎN FUNCȚIE DE NECESITATE.

D.3. Strategia de management

Având în vedere valorile AP și amenințările identificate la adresa lor, precum și tendințele descrise prin evaluarea acestora, pentru realizarea viziunii, managementul AP se va integra în cadrul a șase programe de management, după cum urmează:

Programul 1: Biodiversitate

Obiectiv: Menținerea/refacerea stării favorabile de conservare pentru habitatele și speciile de interes pentru conservare, prin aplicarea și îmbunătățirea măsurilor de management, în colaborare cu proprietarii/administratorii de terenuri și resurse naturale.

Asigurarea condițiilor necesare pentru conservarea biodiversității este principalul obiectiv al AP. Acțiunile de management vor fi orientate spre menținerea sau refacerea stării favorabile de conservare a speciilor și habitatelor, respectiv gestionarea ecosistemelor, astfel încât să fie îmbunătățite caracteristicile naturale și serviciile de mediu în zonă. Măsurile de management vor fi orientate cu precădere spre diminuarea/eliminarea cauzelor, care au fost identificate generatoare de presiuni și amenințări de intensitate și extindere mare și medie. În situațiile în care cauzele nu pot fi influențate de către administratori și partenerii de management, vor fi stabilite măsuri care să reducă impactul amenințărilor asupra valorilor de biodiversitate.

Sub-programul 1.1: Managementul habitatelor forestiere

Obiectiv specific: Refacerea/mentinerea, prin lucrări silvice responsabile, a structurii optime a fondului forestier și a stării de conservare a habitatelor forestiere din fond forestier și din afara fondului forestier, pentru realizarea stării de conservare favorabile a habitatelor și asigurarea

Subprogramul 1.2. Pajiști

Obiectiv specific: Menținerea pajiștilor permanente prin încurajarea managementului durabil al parcelelor mici de pășuni și fânețe în vederea asigurării condițiilor pentru refacerea habitatelor de interes comunitar și de refacere / menținere a populațiilor de specii dependente de pajiști.

Subprogramul 1.3. Managementul habitatelor ripariene și acvatice

Obiectiv specific: Asigurarea condițiilor pentru menținerea / refacerea stării favorabile de conservare a habitatelor și speciilor dependente de cursurile de apă

Subprogramul 1.4: Asigurarea conectivității ecologice

Obiectiv specific: Asigurarea conectivității funcționale a habitatelor prin lucrări de reconstrucție și condiționarea investițiilor / lucrărilor care pot duce la fragmentare, astfel încât mișcarea speciilor să nu fie îngrădită

Subprogramul 1.5: Conservarea speciilor de interes comunitar

Obiectiv specific: Menținerea refacerea populațiilor de specii de interes conservativ prin aplicarea de măsuri specifice de conservare

Subprogramul 1.6. Specii invazive

Obiectiv specific: Prevenirea și controlul extinderii speciilor invazive care afectează habitate și specii de interes conservativ.

Subprogramul 1.7. Măsuri generale de conservare

Obiectiv specific: Revizuirea limitelor și a Formulelor Standard pentru a se asigura unui cadru optim pentru managementul valorilor din AP PH+

Programul 2: Managementul peisajului

Obiectiv: Menținerea peisajului caracteristic prin conservarea mozaicului de terenuri cu folosințe variate și a localităților cu arhitectură specifică.

Programul 3: Managementul resurselor naturale și comunitățile locale

Obiectiv: Implicarea comunităților locale în administrarea AP prin acordarea de sprijin în vederea unui management durabil a resurselor naturale și identificarea de soluții pentru dezvoltare durabilă bazată pe valorile zonei

Programul 4: Ecoturism și promovare

Obiectiv: Creșterea atractivității AP prin realizarea și implementarea unei strategii în vederea transformării zonei în atracție turistică majoră pentru vizitatori români și străini

Programul 5: Informare, conștientizare, educație ecologică

Obiectiv specific: Creșterea sprijinului comunităților locale pentru menținerea și valorificarea valorilor din aria protejată.

Programul 6: Administrarea ariei protejate

Obiectiv: menținerea integrității și a valorilor AP prin implicarea în activitățile de reglementare relevante și asigurarea resurselor necesare pentru management.

D.4. Planul operațional

Pentru implementarea strategiei de management, prezentată la capitolul anterior, s-au definit principalele direcții de management pentru primii cinci ani de implementare a Planului de Management. Direcțiile descriu ceea ce trebuie realizat de către gestionarii terenurilor și resurselor de pe teritoriul AP și ceea ce trebuie să urmărească Custodele, pentru a realiza obiectivele de management pentru programele și sub-programele definite în cadrul strategiei. Activitățile detaliate vor fi stabilite prin Planul de lucru anual. O parte dintre activități sunt descrise în Capitolul D.5. Măsurile specifice pentru conservarea speciilor și habitatelor și sunt redată în fișa speciei/habitatului (Tabelul. 36 - Modalități de implementare ale măsurilor de management și măsuri de specific).

IMPORTANT: În ceea ce privește responsabilitatea implementării direcțiilor de management descrise în Planul operațional, este important să se înțeleagă următoarele: obligația și responsabilitatea adaptării managementului terenurilor și al resurselor naturale la obiectivele AP revine proprietarilor și gestionarilor de drept, conform prevederilor OUG 57/2011, articolul 21 alineatul 4. De asemenea, așa cum s-a precizat și la capitolul A. Introducerea, responsabilitatea reglementării activităților de pe teritoriul AP, în conformitate cu prevederile Planului de management, revine autorităților competente, în colaborare cu administratorul AP, conform OUG 57/2007, articolul 21 alineatul 6, fapt reflectat în coloana "Responsabilitate pentru implementare" din Tabelul 31.

Custodele propune măsurile și activitățile de management, în baza recomandărilor specialiștilor în conservarea biodiversității și se implică în mod activ în stabilirea, împreună cu gestionarii, a modalităților în care se pot implementa direcțiile stabilite. Ca urmare, atunci când se definesc Direcțiile de management - coloana 1 a Tabelului 35 - acestea se referă nu numai la obligațiile sau acțiunile realizate de Custode, ci și la cele ale factorilor interesați direct implicați.

De exemplu, dacă acțiunea se referă la "reglementarea activităților de....." , obligativitatea reglementării revine autorității desemnate legal, Custodele având rolul, ca, prin emiterea unui aviz, să se implice activ în armonizarea reglementărilor cu cerințele speciilor și habitatelor. Mai precis, în cazul direcției de management 2.1. Reglementarea managementului rețelei hidrografice astfel încât să se asigure condițiile necesare conservării habitatelor și speciilor de interes conservativ – reglementarea acestor activități se face de autoritățile competente, rolul Custodelui fiind acela, ca prin emiterea unui aviz, să solicite adaptarea acestora la cerințele speciilor, explicând motivele pentru care adaptarea este necesară și contribuind la identificarea de soluții.

Având în vedere resursele limitate de care dispune Custodele, precum și faptul că în prezent nici un administrator de arie protejată nu are asigurat un sprijin financiar continuu, direcțiile de management au fost prioritizate după cum urmează:

- **prioritatea 1** – direcțiile de management care sunt foarte importante pentru realizarea obiectivelor și pentru realizarea cărora Custodele trebuie să facă tot posibilul să identifice resursele necesare;
- **prioritatea 2** – direcțiile importante de management, dar a căror realizare nu este critică pentru atingerea obiectivelor. Custodele va depune eforturi pentru a le realiza;

- **prioritatea 3** – direcții care pot contribui la realizarea obiectivelor, dar nerealizarea lor nu va influența în mod negativ AP. Se vor realiza doar dacă apar oportunități pentru atragerea resurselor necesare.

Tabelul 34. Principalele direcții de management

Programul 1: Biodiversitate								
Sub-programul 1.1: Managementul habitatelor forestiere								
Obiectiv specific: Refacerea/menținerea, prin lucrări silvice responsabile, a structurii optime a fondului forestier și a stării de conservare a habitatelor forestiere din fond forestier și din afara fondului forestier, pentru realizarea stării de conservare favorabile a habitatelor și asigurarea condițiilor necesare speciilor de interes conservativ								
Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
1.1.1. Armonizarea măsurilor de management forestier cu prevederile planului de management al AP pe cel puțin 25% din fondul forestier	Nr amenajamente armonizate cu PM	1	√	√	√	√	√	Direcții și ocoale silvice Administrator
1.1.2. Menținerea habitatelor forestiere aflate în prezent în afara fondului forestier și implementarea de măsuri minime de management, astfel încât să se mențină habitatele și speciile de interes conservativ asociate	25.000 ha păduri în afara fondului forestier	1	√	√	√	√	√	Administrator, APIA
1.1.3. Stabilirea și implementarea măsurilor de management specifice pentru menținerea / îmbunătățirea stării de conservare a habitatelor de interes comunitar în Siturile de Interes Comunitar (SCI-uri)	nr măsuri de management specifice agreeate cu gestionarii fondului forestier / ocol silvic	1	√	√	√	√	√	Administrator Direcții și ocoale silvice
	nr măsuri de management specifice implementate / ocol silvic							
	ha păduri în care se aplică măsurile de management specifice / ocol silvic							

Programul 1: Biodiversitate**Sub-programul 1.1: Managementul habitatelor forestiere**

Obiectiv specific: *Refacerea/menținerea, prin lucrări silvice responsabile, a structurii optime a fondului forestier și a stării de conservare a habitatelor forestiere din fond forestier și din afara fondului forestier, pentru realizarea stării de conservare favorabile a habitatelor și asigurarea condițiilor necesare speciilor de interes conservativ*

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
1.1.4. Stabilirea de măsuri de refacere în ROSCI0227 Sighișoara-Târnava Mare și întocmirea de proiecte pentru inițierea lucrărilor de refacere pe cel puțin 10% din suprafețele degradate ale habitatelor 91H0*, 9170 în fond forestier	Aprox. 14 ha habitat 91H0* cu lucrări de refacere inițiate Aprox. 350 ha habitat 9170 cu lucrări de refacere inițiate	3	✓	✓	✓	✓	✓	Administrator Proprietari / gestionari teren / păduri
1.1.5. Menținerea / refacerea stării de conservare favorabilă a habitatului 91H0* din afara fondului forestier în situl ROSCI0227 Sighișoara – Târnava Mare	Aprox. 300 ha habitat 91H0* în stare favorabilă de conservare Aprox. 7 ha habitat cu lucrări de refacere inițiate	2	✓	✓	✓	✓	✓	Administrator Proprietari / gestionari teren

Programul 1: Biodiversitate

Sub-programul 1.1: Managementul habitatelor forestiere

Obiectiv specific: *Refacerea/menținerea, prin lucrări silvice responsabile, a structurii optime a fondului forestier și a stării de conservare a habitatelor forestiere din fond forestier și din afara fondului forestier, pentru realizarea stării de conservare favorabile a habitatelor și asigurarea condițiilor necesare speciilor de interes conservativ*

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
1.1.6. Menținerea / refacerea habitatelor de interes comunitar cu stejar și gorun (9170, 91Y0 și 91I0*) prin măsuri de management forestier adaptate cerințelor acestor habitate.	<p>Aprox. 1.685 ha habitat 9170 în stare favorabilă de conservare</p> <p>Aprox. 5.946 ha habitat 91Y0 în stare favorabilă de conservare</p> <p>Aprox. 1.317ha habitat 91I0* în stare favorabilă de conservare</p> <p>Aprox. 372 ha habitate cu lucrări de refacere inițiate</p>	1	√	√	√	√	√	Direcții și ocoale silvice Administrator
1.1.7. Menținerea stării de conservare favorabile în habitatele de făget cu carpen (9110, 9130, 91V0) și inițierea refacerii pe cel puțin 5% din suprafața celor degradate	<p>Aprox. 1.657 ha habitat 9110 în stare favorabilă de conservare</p> <p>Aprox. 10.880 ha habitat 9130 în stare favorabilă de conservare</p> <p>Aprox. 848 ha habitat 91V0 în stare favorabilă de conservare</p> <p>Aprox. 177 ha habitate cu lucrări de refacere inițiate</p>	1	√	√	√	√	√	Direcții și ocoale silvice Administrator

Programul 1: Biodiversitate

Sub-programul 1.1: Managementul habitatelor forestiere

Obiectiv specific: *Refacerea/menținerea, prin lucrări silvice responsabile, a structurii optime a fondului forestier și a stării de conservare a habitatelor forestiere din fond forestier și din afara fondului forestier, pentru realizarea stării de conservare favorabile a habitatelor și asigurarea condițiilor necesare speciilor de interes conservativ*

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	An ul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
1.1.8. Menținerea a cel puțin 50% de păduri cu vârste de peste 80 de ani pe întreaga suprafață a AP, asigurând suprafață cu astfel de pădure în toate trupurile de pădure, pentru a satisface cerințe critice de cuibărire pentru speciile de păsări și habitatul necesar pentru speciile de lilieci.	Aprox. 15.000 ha păduri cu vârste peste 80 de ani 0 ha exploatări forestiere în păduri de 80 – 100 ani / an / ocol	1	√	√	√	√	√	Direcții și ocoale silvice Administrator
1.1.9. Asigurarea condițiilor optime pt speciile de păsări, lilieci și amfinieni în pădurile de pe întreaga suprafață a AP	nr trupuri de pădure / categorii de procente de păduri peste 80 ani nr mediu arbori bătrâni sau scorburoși / ha / ocol nr preexistenți / parchete exploatare / ocol m ³ /ha lemn mort pe picior și pe sol în făgete și păduri mixte cu fag m ³ /ha lemn mort pe picior și pe sol în	1	√	√	√	√	√	Direcții și ocoale silvice Administrator

Programul 1: Biodiversitate

Sub-programul 1.1: Managementul habitatelor forestiere

Obiectiv specific: *Refacerea/menținerea, prin lucrări silvice responsabile, a structurii optime a fondului forestier și a stării de conservare a habitatelor forestiere din fond forestier și din afara fondului forestier, pentru realizarea stării de conservare favorabile a habitatelor și asigurarea condițiilor necesare speciilor de interes conservativ*

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
	<p>vercete și păduri mixte cu cvecinee</p> <p>nr acte de constatare pentru nerespectarea perioadelor de exploatare</p>							
1.1.10. Asigurarea zonelor de liniște pentru speciile de carnivore mari	<p>nr și ha zone de liniște pentru bârloage cunoscute.</p> <p>nr bariere instalate pe drumuri forestiere</p> <p>nr acte contravenții pentru acces motorizat ilegal</p>	2	√	√	√	√	√	Direcții și ocoale silvice Administrator
1.1.11. Menținerea lizierelor de pădure, prin menținerea unei fâșii de arbori și arbuști de cel puțin 20 m lățime	<p>maxim 10% liziere distruse în zona parchetelor de exploatare</p>	2	√	√	√	√	√	Direcții și ocoale silvice Administrator
1.1.12. Definirea a minim 3 zone model pentru aplicarea în primii doi ani a măsurilor prevăzute în planul de management pentru asigurarea condițiilor necesare speciilor, monitorizarea lor detaliată pentru adaptarea măsurilor în perioada imediat următoare	<p>3 zone model private pentru management orientat pe conservarea speciilor</p>	2	√	√	√	√	√	Proprietari și gestionari fond forestier în zonele model Administrator

Programul 1: Biodiversitate

Subprogramul 1.2. Pajiști

Obiectiv specific: Menținerea pajiștilor permanente prin încurajarea managementului durabil al parcelelor mici de pășuni și fânețe în vederea asigurării condițiilor pentru refacerea habitatelor de interes comunitar și de refacere / menținere a populațiilor de specii dependente de pajiști.

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
1.2.1. Menținerea a cel puțin 45% pajiști naturale și seminaturale în aria protejată prin menținerea folosinței pajiștilor permanente existente și încurajarea menținerii pășunilor și fânețelor pe terenurile agricole care au fost gestionate ca pajiști în ultimii 5 ani	Aprox. 18.734 ha pajiști	1	✓	✓	✓	✓	✓	APIA DAJ Administrator
1.2.2. Creșterea cu cel puțin 5% a suprafeței fânețelor față de nivelul anului 2014	ha fânețe	2	✓	✓	✓	✓	✓	APIA, DAJ Administrator
1.2.3. Promovarea transformării în fânețe a pășunilor cu habitate de pajiști cu <i>Molinia</i> (6410) și pajiști de altitudine joasă (6510)	ha fânețe în habitatele 6410 și 6510	2	✓	✓	✓	✓	✓	APIA, DAJ Administrator
1.2.4. Menținerea habitatelor de pajiști aflate în stare bună de conservare și asigurarea condițiilor necesare pentru menținerea speciilor dependente de aceste habitate prin pășunat și cosit, cu respectarea măsurilor minime de management conform Regulamentului	0 ha pajiști, altele decât 6410 și 6510 pe care nu se respectă încărcătura de 0,1-1 UVM/ha în pajiști. 0 ha pajiști uscate (6240* și 6210*) pe care nu se respectă încărcătura de 0,3 UVM în pajiști . 0 ha habitate <i>Crex</i> cosite sau pășunate în	1	✓	✓	✓	✓	✓	APIA, DAJ Proprietari / gestionari terenuri Proprietari animale Administrator

Programul 1: Biodiversitate

Sub-programul 1.1: Managementul habitatelor forestiere

Obiectiv specific: *Refacerea/menținerea, prin lucrări silvice responsabile, a structurii optime a fondului forestier și a stării de conservare a habitatelor forestiere din fond forestier și din afara fondului forestier, pentru realizarea stării de conservare favorabile a habitatelor și asigurarea condițiilor necesare speciilor de interes conservativ*

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	An ul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
	perioada de cuibărit nr izvoare amenajate pentru satisfacerea cerințelor pentru amfibieni							
1.2.5. Menținerea caracterului mozaicat și diversificat al culturilor agricole	% din terenurile agricole pe care se respectă menținerea fâșiei de vegetație	3	√	√	√	√	√	APIA, DAJ Proprietari / gestionari terenuri Administrator
1.2.6. Menținerea a cel puțin 5% vegetație arbustivă și sub 100 m ² /ha de arbori izolați pe pajiști, cu excepția celor inventariate ca fiind pajiști cu arbori	min 70% din pajiști satisfac cerințele	1	√	√	√	√	√	APIA, DAJ Proprietari / gestionari terenuri Administrator
1.2.7. Asigurarea habitatelor favorabile pt <i>Crex crex</i> în zona de protecție a acestei specii	0 ha drenate 0 ha pășunate în perioada de cuibărit 0 ha cosite înainte de 15 august nr proprietari care au accesat subvenții	1	√	√	√	√	√	APIA, DAJ Proprietari / gestionari terenuri Administrator
1.2.8. Menținerea pajiștilor umede și a comunităților de ierburi înalte de lizieră	Aprox. 1225 ha pajiști umede Aprox. 97 ha comunităților de ierburi înalte de lizieră	2	√	√	√	√	√	APIA, DAJ Proprietari / gestionari terenuri Administrator
1.2.9. Menținerea pajiștilor cu arbori cel puțin la nivelul anului 2014	ha pajiști cu arbori	1	√	√	√	√	√	APIA, DAJ Proprietari / gestionari terenuri

Programul 1: Biodiversitate								
Sub-programul 1.1: Managementul habitatelor forestiere								
Obiectiv specific: Refacerea/menținerea, prin lucrări silvice responsabile, a structurii optime a fondului forestier și a stării de conservare a habitatelor forestiere din fond forestier și din afara fondului forestier, pentru realizarea stării de conservare favorabile a habitatelor și asigurarea condițiilor necesare speciilor de interes conservativ								
Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
								Administrator
1.2.10. Identificarea și cartarea HNMF-urilor și încurajarea măsurilor de management pentru menținerea lor	ha HNMF degradate / an nr proprietari care au accesat subvenții pentru menținerea HNMF	2	√	√	√	√	√	APIA, DAJ Proprietari / gestionari terenuri Administrator

Programul 1: Biodiversitate								
Subprogramul 1.3. Managementul habitatelor ripariene și acvatice								
Obiectiv specific: Asigurarea condițiilor pentru menținerea / refacerea stării favorabile de conservare a habitatelor și speciilor dependente de cursurile de apă								
Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
1.3.1. Reglementarea managementului rețelei hidrografice astfel încât să fie asigurate condițiile necesare conservării habitatelor și speciilor de interes conservativ	km ape cu morfodinamică naturală km vegetație ripariană	1	√	√	√	√	√	Apele Române Administrator

Programul 1: Biodiversitate

Subprogramul 1.3. Managementul habitatelor ripariene și acvatice

Obiectiv specific: Asigurarea condițiilor pentru menținerea / refacerea stării favorabile de conservare a habitatelor și speciilor dependente de cursurile de apă

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
1.3.2. Menținerea/refacerea integrității și a proceselor naturale în albia minoră și în lunca inundabilă a apelor curgătoare, prin menținerea cursurilor naturale ale apelor, a meandrelor și brațelor moarte precum și a conectivității albiei minore cu albia majoră	km cursuri naturale de apă km meandre și brațe moarte	1	√	√	√	√	√	Apele Române Administrator
1.3.3. Analizarea problemelor cauzate de populația de castor și implementarea măsurilor stabilite în vederea prevenirii și reducerii pagubelor produse de această specie în sistemul de regularizare a apelor și pe proprietățile din sit	nr distrugereri / cazuri de pagube provocate de castor nr acțiuni de prevenire pagube nr / sume despăgubiri	3	√	√	√	√	√	Apele Române Administrator
1.3.4. Menținerea suprafețelor aflate în stare favorabilă de conservare și refacerea a cel puțin 25 % din suprafața habitatelor umede de luncă (6430)	2 ha habitat 6430 în SFC Aprox. 25 ha habitat cu acțiuni de refacere inițiate	2	√	√	√	√	√	Apele Române Administrator
1.3.5. Menținerea habitatelor cu salcie albă și plop alb (92A0) aflate în stare favorabilă de conservare și refacerea celor degradate pe cel puțin 25 % din suprafață	Aprox. 1306 ha habitat 92A0 în SFC Aprox. 65 ha habitat cu acțiuni de refacere inițiate	2	√	√	√	√	√	Apele Române Administrator

Programul 1: Biodiversitate

Subprogramul 1.3. Managementul habitatelor ripariene și acvatice

Obiectiv specific: Asigurarea condițiilor pentru menținerea / refacerea stării favorabile de conservare a habitatelor și speciilor dependente de cursurile de apă

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
1.3.6. Cartarea și delimitarea habitatului prioritar de aniniș - 91E0* - din afara fondului forestier pe toată suprafața AP și adaptarea măsurilor de management la cerințele de conservare și refacerea acestuia în siturile care au fost desemnate pentru acest habitat	Aprox. 220 ha habitate 91E0* cartate și delimitate	2	✓	✓	✓	✓	✓	Administrator Apele Române
1.3.7. Menținerea/refacerea vegetației ripariene naturale de-a lungul cursurilor de apă și păstrarea arborilor bătrâni în zăvoaie de luncă.	km vegetație ripariană naturală nr arbori bătrâni /ha zăvoaie	2	✓	✓	✓	✓	✓	Administrator Apele Române
1.3.8. Reglementarea accesului la apă pentru animalele domestice și restricționarea adăpării animalelor în zonele în care este necesară menținerea / refacerea habitatelor ripariene	nr adăpători amenajați nr adăpători în zonele cu habitate ripariene	3	✓	✓	✓	✓	✓	Administrator Apele Române

Programul 1: Biodiversitate

Subprogramul 1.4: Asigurarea conectivității ecologice

Obiectiv specific: Asigurarea conectivității funcționale a habitatelor prin lucrări de reconstrucție și condiționarea investițiilor / lucrărilor care pot duce la fragmentare, astfel încât mișcarea speciilor să nu fie îngrădită

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	An ul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
1.4.1. Menținerea în extravilan a coridoarelor critice pentru conservare	ha intravilan suprapuse pe coridoarele critice ha (nr) construcții pe suprafața coridoarelor	3	√	√	√	√	√	Autorități locale Administrator
1.4.2. Inițierea refacerii conectivității longitudinale pe cursurile de apă pentru asigurarea condițiilor necesare unui statut de conservare favorabil al habitatelor și speciilor acvatice, pe o lungime de cel puțin 10 % din total.	km râuri pe care s-au scos obstacolele artificiale nr scări de pește amenajate	3	√	√	√	√	√	Apele Române Administrator
1.4.3. Păstrarea și refacerea culoarelor de vegetație ripariană pe toate cursurile de apă pt asigurarea condițiilor de viață pentru speciile de pești, amfibieni și vidră .(6430, 91E0, 92A0.)	km cu vegetație ripariană în stare de conservare favorabilă ha refacere inițiate	2	√	√	√	√	√	Apele Române Administrator
1.4.4. Asigurarea calității apei pentru îndeplinirea condițiilor favorabile pentru speciile de pești, scoici și amfibieni	nr stații epurare amplasate / modernizate / funcționale km râuri curățate de gunoaie nr ferme amplasate necorespunzător	2	√	√	√	√	√	Apele Române Administrator
1.4.5. Asigurarea conectivității între zonele de hibernare și cele de reproducere pentru amfibieni	Studiu impact transporturi nr amenajări realizate pentru traversare	2	√	√	√	√	√	Drumuri și Poduri Administrator
1.4.6. Asigurarea menținerii coridoarelor ecologice	nr zone de pasaj lilieci cu sistem de	2	√	√	√	√	√	Drumuri și Poduri

Programul 1: Biodiversitate**Subprogramul 1.4: Asigurarea conectivității ecologice**

Obiectiv specific: Asigurarea conectivității funcționale a habitatelor prin lucrări de reconstrucție și condiționarea investițiilor / lucrărilor care pot duce la fragmentare, astfel încât mișcarea speciilor să nu fie îngrădită

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate						Responsabilitatea principală pentru implementare
			Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	
pentru speciile de mamifere	ghidaj asigurat km drum cu restricții pentru mamifere mari							Administrator
1.4.7. Asigurarea conectivității cu alte AP prin coridoare ecologice	nr și ha coridoare	2	√	√	√	√	√	Drumuri și Poduri Administrator

Programul 1: Biodiversitate**Subprogramul 1.5: Conservarea speciilor de interes comunitar**

Obiectiv specific: Menținerea refacerea populațiilor de specii de interes conservativ prin aplicarea de măsuri specifice de conservare

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate						Responsabilitatea principală pentru implementare
			Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	
1.5.1 Limitarea extinderii intravilanului în special în zonele care constituie coridoare ecologice și care sunt importante pentru liniștea speciilor	0 ha intravilan extins în zona coridoarelor sau în habitate critice	2	√	√	√	√	√	Autorități locale Administrator
1.5.2. Menținerea / îmbunătățirea condițiilor de	nr colonii lilioci deranjate	2	√	√	√	√	√	Autorități locale Administrator

Programul 1: Biodiversitate								
Subprogramul 1.5: Conservarea speciilor de interes comunitar								
Obiectiv specific: Menținerea refacerea populațiilor de specii de interes conservativ prin aplicarea de măsuri specifice de conservare								
Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
adăpost și reproducere pentru coloniile de lilieci și pentru berzele care cuibăresc în intravilan	nr cuiburi barză distruse							
1.5.3. Reducerea impactului de fragmentare a habitatelor asupra populațiilor de animale sălbatice, prin măsuri speciale de adaptare a infrastructurii de transport (rutier, CF, energie)	nr structuri speciale realizate pentru trecere animale	2	√	√	√	√	√	Autorități locale Administrator
1.5.4. Menținerea bălților temporare și permanente pe suprafața pajiștilor, după retragerea apelor de primăvară, în proporție de cel puțin 5-10 % din suprafața habitatelor de interes de conservare până în luna iunie	ha teren cu bălți temporare / an ha teren cu bălți permanente	1	√	√	√	√	√	Proprietari / gestionari terenuri Administrator
1.5.5. Prevenirea degradării habitatelor de pești prin micșorarea debitelor râurilor	0 MHC-ri construite nr avize captări pentru irigații, % scădere debite	1	√	√	√	√	√	Proprietari / gestionari terenuri Administrator
1.5.6. Menținerea și refacerea habitatelor favorabile pentru amfibieni (<i>Triturus cristatus</i> -tritonul cu creastă)	km lucrări de regularizare / amenajare râuri	1	√	√	√	√	√	Apele Române Administrator
1.5.7. Prevenirea degradării populațiilor de specii de interes conservativ prin controlarea/limitarea numărului câinilor care însoțesc turmele, precum și a câinilor și pisicilor hoinare în intravilan și	nr acte contravenție	1	√	√	√	√	√	Administrator Autorități locale

Programul 1: Biodiversitate								
Subprogramul 1.5: Conservarea speciilor de interes comunitar								
<i>Obiectiv specific: Menținerea refacerea populațiilor de specii de interes conservativ prin aplicarea de măsuri specifice de conservare</i>								
Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	An ul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
extravilan								

Programul 1: Biodiversitate								
Subprogramul: 1.6. Specii invazive								
<i>Obiectiv specific: Prevenirea și controlul extinderii speciilor invazive care afectează habitate și specii de interes conservativ.</i>								
Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	An ul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
1.6.1. Prevenirea extinderii și reducerea răspândirii speciilor invazive noi pe teritoriul AP	Studiu privind speciile invazive în și din vecinătatea AP Plan de prevenire și control Cel puțin 1 proiect	3	√	√	√	√	√	Administrator
1.6.2. Asigurarea condițiilor pentru controlul răspândirii agenților patogeni de la animalele domestice la speciile de faună de interes conservativ	nr contravenții pentru nerespectarea condițiilor legale de igienă și prevenire boli la animalele domestice	3	√	√	√	√	√	Direcții sanitar veterinar Administrator
1.6.3. Reglementarea / Interzicerea introducerii de	nr studii realizate pentru solicitări de introducere plante alohtone, nr avize	2	√	√	√	√	√	Administrator

Programul 1: Biodiversitate								
Subprogramul: 1.6. Specii invazive								
Obiectiv specific: Prevenirea și controlul extinderii speciilor invazive care afectează habitate și specii de interes conservativ.								
Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	An ul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
specii alohtone și specii autohtone problematice	acordate							

Programul 1: Biodiversitate								
Subprogramul 1.7. Măsurile generale de conservare								
Obiectiv specific: Revizuirea limitelor și a Formulelor Standard pentru a se asigura unui cadru optim pentru managementul valorilor din AP Hârtibaciu- Târnava Mare-Olt								
Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	An ul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
1.7.1. Revizuirea limitelor ariilor protejate pentru asigurarea unui management corespunzător	ha diferențe față de suprafețele actuale	3	√	√	√	√	√	Administrator
1.7.2. Analiza necesității de a se extinde și desemna suprafețe noi de SCI pentru a compensa suprafețele de habitate lipsă din actualele SCI și pentru speciile de interes comunitar	Studiu cu propuneri de extindere	3	√	√	√	√	√	Administrator

Programul 1: Biodiversitate

Subprogramul 1.7. Măsurile generale de conservare

Obiectiv specific: Revizuirea limitelor și a Formulelor Standard pentru a se asigura unui cadru optim pentru managementul valorilor din AP Hârtibaciu- Târnava Mare-Olt

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate						Responsabilitatea principală pentru implementare
			Anul 1	An ul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	
1.7.3. Stabilirea și aplicarea de măsuri de conservare pentru habitatele și speciile de interes conservativ (cele de interes comunitar și național, a habitatelor importante pentru speciile de interes comunitar) altele decât cele incluse în formulele standard.	Nr. specii și habitate pentru care s-au stabilit măsuri de conservare	3	√	√	√	√	√	Administrator
1.7.4. Inventarierea și cartarea habitatelor și speciilor de interes conservativ din ROSCI0304 și ROSCI0303	ha habitate inventariate Nr. specii Rapoarte stare de conservare	3	√	√	√	√	√	Administrator

Programul 2: Managementul peisajului

Obiectiv: *Menținerea peisajului caracteristic prin conservarea mozaicului de terenuri cu folosințe variate și a localităților cu arhitectură specifică.*

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
2.1. Păstrarea unui peisaj mozaicat prin măsurile de management aplicate habitatelor și speciilor	Aprox. 41 % păduri Aprox. 32% pajiști nr sate tradiționale	1	√	√	√	√	√	Autorități locale Administrator
2.2. Reglementarea construcțiilor (aprobării PUZ-urilor în extravilan) astfel încât să se evite dispersarea așezărilor umane în sit	nr PUZ aprobate	2	√	√	√	√	√	Autorități locale Administrator
2.3. Reglementarea construcțiilor/investițiilor care pot afecta peisajul	nr avize construcții care nu se încadrează în peisaj	2	√	√	√	√	√	Autorități locale Administrator

Programul 3: Managementul resurselor naturale și comunitățile locale

Obiectiv: Implicarea comunităților locale în administrarea AP prin acordarea de sprijin în vederea unui management durabil a resurselor naturale și identificarea de soluții pentru dezvoltare durabilă bazată pe valorile zonei.

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
3.1. Implementarea măsurilor de management a pajiștilor stabilite pentru conservarea habitatelor și speciilor și obținerea, în măsura în care aceasta se impune, de plăți compensatorii ce se impun prin eventuale restricții	<p>ha pe care se aplică măsuri de management de proprietarii privați</p> <p>nr persoane care beneficiază de plăți compensatorii</p>	1	✓	✓	✓	✓	✓	Autorități locale Administrator
3.2. Asigurarea respectării legislației cu privire la impozitul pe teren, în cazul în care se impun restricții de utilizare cu scop de conservare prin avizarea solicitărilor din partea proprietarilor / administratorilor de terenuri agricole. (Legea 49/2011, art. 26 alin 3)	<p>ha suprafață cu restricții care impun scutirea de ipozite</p> <p>nr proprietari care beneficiază de scutirea de impozit</p>	1	✓	✓	✓	✓	✓	Autorități locale Administrator
3.3. Promovarea subvențiilor existente (plăți agromediu) pentru a veni în sprijinul implementării măsurilor de management de către proprietarii de terenuri	nr persoane care beneficiază de plăți	1	✓	✓	✓	✓	✓	APIA Autorități locale Administrator
3.4. Stabilirea și promovarea metodelor de reducere a pagubelor produse culturilor agricole și animalelor domestice, de carnivorele mari și	<p>Ghid metode</p> <p>Fonduri alocate</p>	2	✓	✓	✓	✓	✓	Asociații de vânatoare, gestionari fonduri de vânatoare Administrator

Programul 3: Managementul resurselor naturale și comunitățile locale

Obiectiv: Implicarea comunităților locale în administrarea AP prin acordarea de sprijin în vederea unui management durabil a resurselor naturale și identificarea de soluții pentru dezvoltare durabilă bazată pe valorile zonei.

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate						Responsabilitatea principală pentru implementare
			Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	
alte specii de faună sălbatică și lobby pt asigurarea de fonduri								
3.5. Acordarea de sprijin localnicilor pt identificarea de soluții în implementarea restricțiilor legate de regimul AP	Ore consiliere	1	√	√	√	√	√	Autorități locale Administrator
3.6. Realizarea unui brand local care să includă conceptul de Natura 2000, respectiv a criteriilor de utilizare	Brand Criterii de utilizare brand	1	√	√	√	√	√	Administrator Autorități locale

Programul 4: Ecoturism și promovare

Obiectiv: Creșterea atractivității AP prin realizarea și implementarea unei strategii în vederea transformării zonei în atracție turistică majoră pentru vizitatori români și străini.

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate						Responsabilitatea principală pentru implementare
			Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	
4.1. Realizarea unui plan pentru dezvoltarea ecoturismului în AP	Plan de dezvoltare turism durabil	1	√	√	√	√	√	Administrator Autorități locale

4.2. Promovarea includerii valorilor naturale în strategiile de turism ale județului și regiunii		3	✓	✓	✓	✓	✓	Administrator Autorități locale
4.3. Identificarea de potențiali parteneri și inițierea de proiecte / programe pentru promovarea zonei în programe turistice	nr parteneri nr proiecte	2	✓	✓	✓	✓	✓	Administrator
4.4. Proiectarea, amenajarea și refacerea de trasee de vizitare, cu prioritate cele ce îndeplinesc condițiile pentru ecoturism, pe teritoriul AP și în vecinătate, cu legături, dacă este posibil și relevant, cu trasee din alte zone importante pentru conservare	km trasee de vizitare amenajate / refăcute	2	✓	✓	✓	✓	✓	Administrator
4.5. Încurajarea realizării de pachete de programe turistice care integrează valorile AP și le promovează, în parteneriat cu factori interesați relevanți	min 3 pachete care promovează valorile din AP	3	✓	✓	✓	✓	✓	Administrator

Programul 5: Informare, conștientizare, educație ecologică

Obiectiv specific: .Creșterea sprijinului comunităților locale pentru menținerea și valorificarea valorilor din aria protejată.

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
5.1. Realizarea de infrastructură specifică pentru informare, conștientizare, fie în clădiri special destinate, fie în clădiri deținute de factori interesați	Cel puțin 1 centru de educație și informare amenajat	2	✓	✓	✓	✓	✓	Administrator

Programul 5: Informare, conștientizare, educație ecologică

Obiectiv specific: .Creșterea sprijinului comunităților locale pentru menținerea și valorificarea valorilor din aria protejată.

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
relevanți, respectiv amenajarea unui centru de vizitare/educație și a unor puncte de informare / educație pentru AP								
5.2. Realizarea și întreținerea de trasee educaționale tematice pe teritoriul AP și în vecinătate	Cel puțin 2 trasee tematice	2	√	√	√	√	√	Administrator
5.3. Întocmirea unui plan de comunicare pentru identificarea celor mai eficiente metode și acțiuni de comunicare cu diferitele grupuri de factori interesați	Plan de comunicare	1	√	√	√	√	√	Administrator
5.4. Oferirea de posibilități pentru consiliere / comunicare pt factorii interesați, la birou și pe teren, pe teme privind managementul AP	Cel puțin 5 h / săptămână alocate de personalul AP pentru consiliere / comunicare cu localnicii	1	√	√	√	√	√	Administrator
5.5. Informarea continuă a publicului larg cu privire la managementul AP și la oportunitățile de finanțare legate de conservarea habitatelor și speciilor prin mass media și prin pagina web a AP	Pagină web funcțională și actualizată Min 3 știri / lună pe pagina web și alte platforme media	1	√	√	√	√	√	Administrator
5.6. Amplasarea/Revizuirea/repararea de panouri informative despre AP și managementul acestora în localități, pe limite, în zone importante de pe teritoriul AP	Minim 10 panouri / an amplasate / refăcute	3	√	√	√	√	√	Administrator

Programul 5: Informare, conștientizare, educație ecologică

Obiectiv specific: .Creșterea sprijinului comunităților locale pentru menținerea și valorificarea valorilor din aria protejată.

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	An ul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
5.7. Organizarea de / participarea la evenimente de conștientizare legate de AP și de promovare a acestora	Cel puțin 1 eveniment / an	2	√	√	√	√	√	Administrator
5.8. Elaborarea planului de educație ecologică	Plan educație ecologică	1	√	√	√	√	√	Administrator
5.9. Realizarea de parteneriate pentru realizarea de evenimente educative în școli	Min 3 parteneriate pe an	2	√	√	√	√	√	Administrator
5.10. Organizare de activități educative pentru diferite grupe de vârstă în școlile din comunitățile locale	Min 5 activități /an	3	√	√	√	√	√	Administrator
5.11. Organizare de activități practice de educație ecologică pe teren	Min 3 activități / an	3	√	√	√	√	√	Administrator
5.12. Oferirea de informații despre valorile naturale și promovarea includerii lor în strategiile și programele de dezvoltare locale, județene și regionale	min 3 informări/an	1	√	√	√	√	√	Administrator
5.4.2. Identificarea de potențiali parteneri și inițierea de proiecte/programe pentru promovarea zonei -	Min. 3 parteneriate	3	√	√	√	√	√	Administrator
5.4.3. Participarea la evenimente relevante și organizarea de evenimente de informare,	min 2 eveniment/an	3	√	√	√	√	√	Administrator

Programul 5: Informare, conștientizare, educație ecologică

Obiectiv specific: .Creșterea sprijinului comunităților locale pentru menținerea și valorificarea valorilor din aria protejată.

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	An ul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
conștientizare și promovare a zonei, în colaborare cu administratorii altor arii protejate								

Programul 6: Administrarea ariei protejate

Obiectiv: menținerea integrității și a valorilor AP prin implicarea în activitățile de reglementare relevante și asigurarea resurselor necesare pentru management

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	An ul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
6.1. Emiterea de puncte de vedere, în cadrul procedurii de reglementare, din perspectiva protecției mediului/naturii al planurilor/proiectelor/activităților	nr puncte de vedere emise nr avize emise	1	√	√	√	√	√	Administrator
6.2. Verificarea implementării/ respectării măsurilor de management al valorilor AP	Nr rapoarte verificare Nr sesizări organe competente privind nerespectarea condițiilor Nr situații remediate	1	√	√	√	√	√	Administrator
6.3. Observarea / verificarea modului în care se face managementul terenurilor și a resurselor naturale, în	Rapoarte teren	1	√	√	√	√	√	Administrator

Programul 6: Administrarea ariei protejate

Obiectiv: menținerea integrității și a valorilor AP prin implicarea în activitățile de reglementare relevante și asigurarea resurselor necesare pentru management

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	An ul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
zonele unde impactul potențial asupra valorilor poate fi semnificativ								
6.4. Colaborarea cu autoritățile competente pentru realizarea de controale periodice în AP	Nr patrulări	1	√	√	√	√	√	Administrator
6.5. Identificarea de surse de finanțare, elaborarea de proiecte și managementul acestora în vederea asigurării resurselor necesare pentru menținerea unei echipe minime de management al AP și pentru implementarea măsurilor de management	Nr proiecte elaborate / aprobate	1	√	√	√	√	√	Administrator
6.6. Asigurarea instruirii periodice a personalului implicat în administrarea ariei protejate	Nr persoane instruite Nr zile instruire / personal angajat Sume alocate pentru instruire	1	√	√	√	√	√	Administrator
6.7. Întreținerea echipamentelor și a materialelor aflate în dotare		1	√	√	√	√	√	Administrator
6.8. Încheierea de contracte de parteneriat cu universități, ONG-uri și alte entități, în vederea eficientizării asigurării resurselor necesare pentru management și implementarea planului de	Nr parteneriate	2	√	√	√	√	√	Administrator

Programul 6: Administrarea ariei protejate

Obiectiv: menținerea integrității și a valorilor AP prin implicarea în activitățile de reglementare relevante și asigurarea resurselor necesare pentru management

Direcții de management	Indicator de finalizare	Prioritate	Anul 1	Anul 2	Anul 3	Anul 4	Anul 5	Responsabilitatea principală pentru implementare
management	Nr activități realizate							
6.9. Identificarea temelor prioritare pentru cercetare și asigurarea resurselor necesare pentru efectuarea acestora, în colaborare cu instituții relevante	Nr teme Nr acțiuni / proiecte cercetare	3	√	√	√	√	√	Administrator
6.10. Asigurarea spațiului necesar pentru birou și depozitarea echipamentelor din dotare	Sediu	1	√	√	√	√	√	Administrator
6.11. Elaborarea planurilor anuale de lucru și revizuirea lor, în funcție de necesități	Planuri anuale de lucru	1	√	√	√	√	√	Administrator
6.12. Asigurarea mijloacelor de transport necesare pentru activitățile de teren	Min. 2 mijloace de transport	1	√	√	√	√	√	Administrator
6.13. Implementarea Planului de Monitoring al AP	Rapoarte de monitorizare	1	√	√	√	√	√	Administrator
6.14. Evaluarea eficienței managementului AP	Rapoarte de evaluare	1	√	√	√	√	√	Administrator
6.15. Analiza rezultatelor monitorizărilor și îmbunătățirea măsurilor de management, utilizând informațiile din analize	Acțiuni de management revizuite	1	√	√	√	√	√	Administrator

D.5. Activități și măsuri de management specifice pentru implementarea planului operațional

Pentru realizarea obiectivelor stabilite prin Planul Operațional este necesar să fie planificate și să fie realizate activități de management și să fie stabilite măsuri specifice, respectiv să se asigure aplicarea legislației. În acest subcapitol se prezintă acțiuni și măsuri specifice ce se vor implementa de către Custodele AP.

Activitățile specifice vor fi incluse în planurile anuale, iar măsurile specifice se vor reflecta în Regulamentul AP.

În tabelul de mai jos, sunt prezentate posibile activități și măsuri specifice ce se impun pentru realizarea unora din măsurile de management. Activitățile și măsurile prezentate în tabelul de mai jos *nu sunt singurele* ce se pot defini pe perioada de implementare a Planului de Management. În baza prevederilor din Planul Operațional vor fi definite și alte activități și măsuri, care vor fi incluse în planurile anuale de lucru. În măsura în care, în perioada de implementare, vor fi stabilite activități și măsuri care necesită acordul și colaborarea factorilor interesați, Custodele se obligă să se consulte cu aceștia.

Tabelul 35. Modalități de implementare ale măsurilor de management și măsuri de specifice

Programul 1: Biodiversitate

Obiectiv: Menținerea stării de conservare favorabilă și inițierea refacerii acesteia, dacă este cazul, pentru habitatele și speciile de interes conservativ prin continuarea sau adaptarea măsurilor de management al terenurilor și resurselor naturale pentru a asigura condițiile necesare biodiversității și prin măsuri speciale de conservare a speciilor.

Sub-programul 1.1: Managementul habitatelor forestiere

Obiectiv specific: Refacerea/menținerea, prin lucrări silvice responsabile⁷, a structurii optime a fondului forestier și a stării de conservare a habitatelor forestiere din fond forestier și din afara fondului forestier, pentru realizarea stării de conservare favorabile a habitatelor și asigurarea condițiilor necesare speciilor de interes conservativ

Programul 1: Biodiversitate	
Sub-programul 1.1: Managementul habitatelor forestiere	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
1.1.1. Armonizarea măsurilor de management forestier cu prevederile planului de management al AP pe cel puțin 25% din fondul forestier	<p>a. Armonizarea listei PVRC-urilor identificate cu ocazia certificării, cu valorile identificate în PM</p> <p>b. Armonizarea prevederilor amenajamentelor cu măsurile din PM cu ocazia reamenajărilor și aplicarea măsurilor comune cu cele prevăzute la certificarea FSC.</p> <p>c. Identificarea lucrărilor care în amenajamentele silvice corespund cu cerințele speciilor dependente de habitatele forestiere dar pentru care nu se respectă periodicitatea, intensitatea etc. și revizuirea modului de aplicare a acestora. (de exemplu în situațiile în care tăierile de regenerare se execută cu intensitate mai mare decât cea acceptabilă din perspectiva menținerii habitatului, reducându-se semnificativ perioada de regenerare, uneori chiar fără a se asigura succesul regenerării)</p>
1.1.2. Menținerea habitatelor forestiere aflate în prezent în afara fondului forestier și implementarea de măsuri minime de management, astfel încât să se mențină habitatele și speciile de interes conservativ asociate	<p>a. Menținerea suprafeței actuale de pădure aflate în prezent în afara fondului forestier prin includerea suprafețelor respective în fond forestier conform prevederilor legale sau cel puțin prin asigurarea unui management conform prevederilor legale pentru pășuni împădurite</p> <p>b. Introducerea în fond forestier cu prioritate a habitatului 91H0*, habitat prioritar emblematic pentru sit.</p>

⁷ Lucrări silvice responsabile: cele care respectă principiile managementului forestier – conform Codului silvic și a normelor silvice - și principiile identificate de sisteme de certificare credibile adoptate în țara noastră (de exemplu principiile Sistemului de Certificare FSC).

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt

Programul 1: Biodiversitate	
Sub-programul 1.1: Managementul habitatelor forestiere	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
	<p>c. Realizarea de acțiuni de informare / conștientizare a proprietarilor de terenuri cu păduri în afara fondului forestier cu privire la prevederile legale de management</p> <p>d. Identificarea necesității plăților compensatorii pentru menținerea condițiilor necesare habitatelor și speciilor de interes conservativ</p> <p>e. Menținerea habitatelor de interes comunitar în afara fondului forestier (91H0*) a se vedea măsurile din Anexa 13.</p> <p>f. Stabilirea măsurilor minime pentru speciile de interes conservativ în aceste suprafețe și implementarea lor (ex. menținerea arborilor bătrâni, asigurarea menținerii lemnului mort)</p>
1.1.3. Stabilirea și implementarea măsurilor de management specifice pentru menținerea / îmbunătățirea stării de conservare a habitatelor de interes comunitar în Siturile de Interes Comunitar (SCI)	<p>a. Verificarea modului de aplicare a măsurilor de management prevăzute în planul de management al AP prin participare la marcări sau verificarea acestora și la controale în parchete</p> <p>b. Stabilirea măsurilor de management specifice în baza recomandărilor din studiul de inventariere a habitatelor forestiere de interes comunitar așa cum sunt prezentate în fișele habitatelor din Anexa 13.</p> <p>c. Diseminarea măsurilor de management specifice (ex. prin programe de perfecționare profesională, instruirii, schimburi de experiență)</p>
1.1.4. Stabilirea de măsuri de refacere în ROSCI0227 Sighișoara-Târnavă Mare și întocmirea de proiecte pentru inițierea lucrărilor de refacere pe cel puțin 10% din suprafețele degradate ale habitatelor 91H0* , 9170 în fond forestier .	<p>a. Corectarea încadrării la tipul natural fundamental de pădure a tututor arboretelor identificate în Studiul pe habitate forestiere ca fiind habitate 91H0*</p> <p>b. Interzicerea tăierilor de orice fel (inclusiv în T2 dacă această măsură nu împiedică plățile compensatorii) a arboretelor din 91H0* care se află în stare favorabilă de conservare (SFC)</p> <p>c. Stabilirea zonelor prioritare pentru refacere și a măsurilor de refacere a tipului natural fundamental de pădure, elaborarea proiectelor de refacere</p> <p>d. Revizuirea măsurilor de management – dacă este cazul –prevăzute în amenajamentele silvice pentru a se reface habitatul 91H0* acolo unde nu este în SFC – a se vedea recomandările din Studiul pe habitate forestiere</p>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Programul 1: Biodiversitate	
Sub-programul 1.1: Managementul habitatelor forestiere	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
	<p>e. Identificarea resurselor necesare pentru proiectele de refacere și a potențialilor parteneri și a surselor de finanțare</p> <p>f. Obținerea aprobărilor pentru proiectele de refacere și implementarea lor și inițierea lucrărilor de refacere</p> <p>g. Delimitarea habitatelor de aniniș incluse în unități amenajistice (UA) care au majoritar alte tipuri de arborete – stabilirea de ua noi sau delimitarea provizorie până la reamenajare pentru a se asigura menținerea acestora în cazul în care în ua respectiv sunt planificate lucrări de refacere sau tăieri definitive</p> <p>h. Stabilirea de măsuri de management care să permită menținerea arboretului matur de anin, echivalente lucrărilor pentru T1-T4 sau chiar includerea ua-lor sau suprafețelor respective în T1-T4 dacă este necesar.</p>
1.1.5. Menținerea / refacerea stării de conservare favorabilă a habitatului 91H0* din afara fondului forestier în situl ROSCI0227 Sighișoara – Târnava Mare	<p>a. Identificarea și delimitarea pâlcușilor de pădure cu stejar pufos și identificarea proprietarilor</p> <p>b. Acțiuni de informare a DAJ și APIA din zona AP pentru a se ajunge la interzicerea tăierii vegetației lemnoase din aceste habitate</p> <p>c. Interzicerea exploatării masei lemnoase în suprafețele care sunt în SFC</p> <p>d. Stabilirea măsurilor de management pentru a refacerea habitatului 91H0* acolo unde nu este în SFC – a se vedea recomandările din Studiul pe habitate forestiere.</p> <p>e. Acțiuni de informare / conștientizare a proprietarilor și administratorilor de fond forestier</p> <p>f. Includerea cu prioritate a acestor suprafețe în fond forestier și întocmirea de proiecte și Identificarea de resurse pentru trecerea în proprietatea statului a arboretelor de stejar pufos</p> <p>g. Realizarea unui studiu cu privire la impactul pășunatului în acest habitat în suprafețele aflate în afara fondului forestier</p>
1.1.6. Menținerea / refacerea habitatelor de interes	<p>a. Ajustarea regenerării naturale pentru a se asigura regenerarea corespunzătoare a speciilor de cvercinee (ex.</p>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Programul 1: Biodiversitate	
Sub-programul 1.1: Managementul habitatelor forestiere	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
comunitar cu stejar și gorun (9170, 91Y0 91I0* și 91H0*) prin măsuri de management forestier adaptate cerințelor acestor habitate.	<p>a. ajutorarea cu prioritate a regenerării naturale în ochiurile ce apar în jurul arborilor uscați pe picior.</p> <p>b. Recomandarea tratamentelor cvasigrădinate în cazul trupurilor de pădure de cel puțin 350 ha, cu proprietate fărâmițată, cu utilizarea de preferință a atelajelor pentru exploatarea masei lemnoase (posibil să fie nevoie de stabilirea / aprobarea unui mod de expoatare / management favorabil / adaptat la proprietăți mici, care să permită menținerea biodiversității).</p> <p>c. Promovarea lucrărilor de refacere prin conducerea arboretelor - reducerea suprafețelor cu lucrări de substituie la situațiile în care refacerea nu poate fi realizată prin conducerea arboretelor.</p> <p>d. Menținerea arborilor seculari și a lemnului mort pe picior și pe sol</p>
1.1.7. Menținerea stării de conservare favorabile în habitatele de făget (9130, 9110, 91V0) și inițierea refacerii pe cel puțin 5% din suprafața celor degradate	<p>a. Menținerea / creșterea suprafeței arboretelor pluriene și relativ pluriene prin tăieri progresive cu perioadă lungă de regenerare</p> <p>b. Menținerea preexistențelor sau desemnarea unor arbori de valoare economică redusă ca viitori preexistenți și a arborilor morți pe picior sau pe sol în volumele recomandate în măsurile de management din fișa habitatului</p> <p>c. Recomandarea tăierilor cvasigrădinate pe suprafețele cu numeroși proprietari</p> <p>d. Menținerea speciilor secundare – carpen, sorb, cireș, mesteacăn, plop, arțar - în proporție de minim 5% în arboretele tinere cu ocazia lucrărilor de îngrijire</p> <p>e. Testarea, în măsura în care se obțin avizele necesare, a unui mod de gospodărire a pădurilor private care să permită proprietarilor de suprafețe mici să extragă 5 m3 lemn/an/ha.</p>
1.1.8. Menținerea a cel puțin 50% de păduri cu vârste de peste 80 de ani pe întreaga suprafață a AP, asigurând suprafață cu astfel de pădure în toate trupurile de pădure, pentru a satisface cerințe critice de cuibărire pentru speciile de păsări și habitatul	<p>a. Asigurarea protecției stricte pentru arborete de peste 80 de ani pe o suprafață de minim 20% din suprafața pădurilor (conducerea lor către statutul de arborete seculare), măsură ce va fi luată în considerare în condițiile în care vor exista plăți compensatorii pentru interzicerea oricăror lucrări în aceste arborete. Pentru pregătirea măsurii, se vor parcurge următorii pași:</p> <ul style="list-style-type: none"> - identificarea și cartarea suprafețelor prioritare pentru aplicarea acestor măsuri (arborete cu specii favorabile,

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Programul 1: Biodiversitate	
Sub-programul 1.1: Managementul habitatelor forestiere	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
necesar pentru speciile de lilieci	<p>stare de conservare favorabilă, distribuite cât mai uniform pe suprafața AP, etc.),</p> <ul style="list-style-type: none"> - în trupurile de pădure în care în prezent nu s-au identificat asemenea arborete, desemnarea ua-lor care pot fi conduse spre starea de arborete seculare, - informarea proprietarilor cu privire al cerința de a se exclude aceste arborete de la tăieri, acțiuni de conștientizare și încurajare pentru acceptarea restricțiilor (inclusiv sprijin pentru accesarea de plăți compensatorii). - lobby la instituțiile relevante pentru alocarea sumelor necesare pentru această măsură prin plăți compensatorii. <p>b. Interzicerea oricăror exploatări forestiere în arboretele cu vârste între 80 și 100 de ani (accidentale, igienă).</p>
1.1.9. Asigurarea condițiilor optime pt speciile de păsări, lilieci și amfinieni în pădurile de pe întreaga suprafață a AP	<p>a. Menținerea de arborete de peste 80 de ani (bătrâne) în fiecare trup de pădure – se va tinde spre menținerea de "ochiuri" în suprafață totală de minim 10 ha pădure bătrână la 100 ha sau minim 10% pădure bătrână în fiecare trup de pădure, cât mai dispersat. Minim 3 ha în jurul cuiburilor cunoscute ale păsărilor răpitoare mari.</p> <p>b. Asigurarea a minim 7-10 arbori bătrâni și/sau scorburoși/ha sau 25-30 scorburi la ha, cu menținerea arborilor respectivi pe termen lung (exemplare de preexistenți). Se vor selecta în acest sens cu prioritate arborii fără valoare economică. Se mențin pe cât posibil grupați în pâlcuri mici sau dispersați pe toată suprafața AP.</p> <p>c. Menținerea de preexistenți în parchete – minim 7 și minim 3 de arbori morți pe picior</p> <p>d. Menținerea a minim 20 m³/ha lemn mort pe picior și pe sol în făgete și păduri mixte cu fag.</p> <p>e. Menținerea a minim 15 m³/ha lemn mort pe picior și pe sol în cvercete și păduri mixte cu cvercinee.</p> <p>f. Menținerea de exemplare de cireș și plop în arborete.</p> <p>g. Planificarea tăierilor de regenerare pe timpul verii astfel încât în perioada 15 martie-15 august să nu fie deranj dispersat pe toată suprafața AP (stabilirea zonelor în care se "concentrează" tăierile de regenerare). Interzicerea tăierilor de produse accidentale și igienă în perioada 15 martie-15 august în pădurile de peste 80 de ani – pentru protecția cuiburilor neidentificate ale răpitoarelor mari.</p> <p>h. Asigurarea protecției cuiburilor de păsări răpitoare mari, prin interzicerea tăierilor pe o rază de 150 m și</p>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Programul 1: Biodiversitate	
Sub-programul 1.1: Managementul habitatelor forestiere	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
	<p>restricționarea tăierilor pe o rază de 300 m în perioada:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 15 martie-15 august în jurul cuiburilor de acvilă țipătoare mică și șerpar, - 1-martie-15 august în jurul cuiburilor de barză neagră și - 15 feb-15 august în jurul cuiburilor de buhă. Nu vor fi autorizate lucrări de exploatare după data de 15 februarie și nu se vor acorda prelungiri ale perioadei de exploatare. <p>i. Menținerea de arbori seculari (preexistenți) în toate arboretele</p> <p>j. În arboretele pe pante peste 35° realizarea lucrărilor de conservare, cu restricțiile sezonale prevăzute mai sus (fără intervenții în perioada 15 martie – 15 august și cu respectarea condițiilor în jurul cuiburilor cunoscute).</p> <p>k. Monitorizarea strictă a tăierilor de produse accidentale – obligativitatea anunțării marcărilor de către administratorii fondului forestier, verificarea modului de efectuare, verificarea modului în care se realizează exploatarea).</p> <p>Menținerea / refacerea subarboretului specific fiecărui tip de pădure cu specii autohtone pe cel puțin 30% din suprafețele arboretelor încadrate la tipurile de habitate forestiere de interes de conservare</p>
1.1.10. Asigurarea zonelor de liniște pentru speciile de carnivore mari	<p>a. Asigurarea unor zone de liniște în zona bârloagelor cunoscute, fără exploatare de masă lemnoasă în perioada 1 decembrie – 31 martie</p> <p>b. Reglementarea accesului motorizat în fond forestier (amplasarea de bariere și indicatoare rutiere, aplicarea de amenzi, etc).</p>
1.1.11. Menținerea lizierelor de pădure, prin menținerea unei fâșii de arbori și arbuști de cel puțin 20 m lățime	Păstrarea unui rând de arbori și a unei benzi de arbuști de lizieră de cel puțin 20m lățime în cazul tăierilor definitive și a celor de substituie – dacă sunt absolut necesare.
1.1.12. Definirea a minim 3 zone model pentru aplicarea în primii doi ani a măsurilor prevăzute în planul de management pentru asigurarea condițiilor necesare speciilor, monitorizarea lor detaliată pentru adaptarea măsurilor în perioada imediat următoare	<p>a. Identificarea celor 3 zone model în care administratorii și proprietarii sunt dispuși să aplice măsurile recomandate</p> <p>b. Elaborarea, în colaborare cu biologii, a protocoalelor de monitorizare specifice (dacă este cazul) și realizarea monitorizării</p>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Programul 1: Biodiversitate

Sub-programul 1.1: Managementul habitatelor forestiere

Direcții de management
(definite în Planul operațional)

Activități și măsuri specifice

c. Analiza rezultatelor și adaptarea măsurilor

Programul 1: Biodiversitate

Obiectiv: Menținerea stării de conservare favorabilă și inițierea refacerii acesteia, dacă este cazul, pentru habitatele și speciile de interes conservativ prin continuarea sau adaptarea măsurilor de management al terenurilor și resurselor naturale pentru a asigura condițiile necesare biodiversității și prin măsuri speciale de conservare a speciilor.

Subprogramul 1.2. Pajiști

Obiectiv specific: Menținerea pajiștilor permanente prin încurajarea managementului durabil al parcelelor mici de pășuni și fânețe în vederea asigurării condițiilor pentru refacerea habitatelor de interes comunitar și de refacere / menținere a populațiilor de specii dependente de pajiști.

Subprogramul 1.2. Pajiști

Direcții de management
(definite în Planul operațional)

Activități și măsuri specifice

1.2.1. Menținerea a cel puțin 45% pajiști naturale și seminaturale în aria protejată prin menținerea folosinței pajiștilor permanente existente și încurajarea menținerii pășunilor și fânețelor pe terenurile agricole care au fost gestionate ca pajiști în ultimii 5 ani⁸

Activități de management recomandate: patrule, avizări de proiecte, informare-conștientizare

Urmărirea proiectelor cu potențial impact și participarea la procedura de reglementare în scopul asigurării protecției habitatelor de pajiști

Măsuri specifice recomandate:

a. Determinarea, pe bază de imagini satelitare, a suprafeței pajiștilor permanente existente la nivelul anului 2007 (sau a unui an cât mai apropiat de 2007) pentru stabilirea situației de bază cu privire la terenurile cu folosința

⁸ Conform legii pajiștilor pajiștile permanente sunt doar cele care sunt înregistrate ca atare în evidențele funciare sau terenurile agricole care au fost utilizate ca și pajiști mai mult de 5 ani.

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Subprogramul 1.2. Pajiști	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
	<p>pajiști, respectiv a datelor în baza cărora se pot aviza eventuale lucrări cu modificare a folosinței (conform Legii Pajiștilor)</p> <p>b. Promovarea accesării instrumentelor europene de finanțare disponibile pentru menținerea biodiversității și practicilor agricole durabile din pajiștile permanente</p> <p>c. Interzicerea schimbării folosinței la pajiștile permanente naturale și seminaturale (conform Legea Pajiștilor)</p> <p>d. Interzicerea transformării pajiștilor naturale în pajiști artificiale - pajiștile artificiale presupun supraînsămânțare, fertilizare >170 kg azot/ha, recoltare repetată într-un an cu mijloace mecanice grele)</p> <p>e. Interzicerea împăduririi pajiștilor</p> <p>f. Refacerea (curățirea, cosirea, etc) a cel puțin 5% ha pajiști abandonate – cu prioritate a suprafețelor de pajiști considerate critice pentru anumite tipuri de habitate - a se vedea recomandările din Studiul de pajiști.</p> <p>g. Interzicerea drenajului în habitatul 6430.</p> <p>Alte măsuri: A se vedea Regulamentul AP și fișele habitatelor:6410, 6440, 6510, 6430.</p>
1.2.2. Creșterea cu cel puțin 5% a suprafeței fânațelor față de nivelul anului 2014	<p>a. Încurajarea creșterii suprafețelor de fânețe prin încurajarea creșterii de animale ierbivore în regiune (de exemplu încurajarea de parteneriate și asocieri în comunitățile locale pentru accesarea de fonduri în vederea îmbunătățirii gradului de valorificare a laptelui și a altor produse animaliere)</p> <p>b. Interzicerea pășunatului oilor în perioada noiembrie – februarie, conform Legii pajiștilor, pentru a asigura cerere de fân și refacerea fânațelor</p> <p>c. Informarea localnicilor și acordarea de sprijin pentru accesarea plășilor de agro-mediu și a plășilor Natura 2000 (când va fi cazul)</p> <p>d. Încurajarea cositului manual sau cel mult cu utilizaje ușoare.</p>
1.2.3. Promovarea transformării în fânețe a pășunilor cu habitate de pajiști cu <i>Molinia</i> (6410) și pajiști de altitudine joasă (6510)	<p><i>Mod de implementare:</i> informare-conștientizare, patrulări</p> <p>a. Informarea localnicilor și acordarea de sprijin pentru accesarea subvențiilor</p> <p>b. Interzicerea drenajului în pajiștile umede (habitatele 6410 și 6510).</p> <p>c. Interzicerea totală a pășunatului în habitatele de cuibărit a <i>Crex crex</i>, iar în celelalte pajiști în perioada de dezvoltare a speciilor de <i>Maculinea sp.</i></p>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Subprogramul 1.2. Pajiști	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
	<p>d. Inițierea de proiecte de refacere a habitatelor de fânețe pentru <i>Crex crex</i> prin curățire și cosire a cel puțin 30 ha pajiști abandonate în zone în care habitatul speciei este foarte degradat.</p> <p>e. Cositul se va începe după data de 1-25 august (vezi măsuri <i>Crex crex</i> și <i>Maculinea sp.</i>)</p> <p><i>Măsuri specifice:</i></p> <p>Vezi fișele habitatelor: 6410, 6510.</p>
<p>1.2.4. Menținerea habitatelor de pajiști aflate în stare bună de conservare și asigurarea condițiilor necesare pentru menținerea speciilor dependente de aceste habitate prin pășunat și cosit, cu respectarea măsurilor minime de management conform Regulamentului</p>	<p><i>Activități de management recomandate:</i> patrulări, avizări de proiecte, informare-conștientizare</p> <p><i>Măsuri specifice recomandate:</i></p> <p>a. Încărcătură admisă 0,1 – 1 UVM/ha în habitatele de pajiști cu excepția habitatelor 6410 și 6510 (pentru acestea vezi măsurile din fișele habitatelor de pajiști – Anexa 13)</p> <p>b. Încărcătură maximă admisă în habitatele de pajiști uscate 6240* și 6210* este de 0,3 UVM</p> <p>c. Interzicerea totală a pășunatului în habitatele de cuibărit a <i>Crex crex</i> și în celelalte pajiști în perioada de dezvoltare a speciilor de <i>Maculinea sp.</i></p> <p>d. Recomandare ca pășunatul, acolo unde este permis, să se facă cu cel mult 30% oi din efectivul de animale .</p> <p>e. În cazul pășunatului cu ovine locul de târlire se va muta la cel mult 3 zile (2 zile în perioade ploioase) pentru evitarea instalării speciilor invazive și evitarea distrugerii pășunii</p> <p>f. Cositul se recomandă să se înceapă după data 15 iunie, chiar 1 iulie (mai târziu în habitatele de <i>Crex crex</i>– vezi la fișa speciei anexa 13).</p> <p>g. Dacă se cosește înainte de 15 iunie: se cosește din interior spre exterior, în benzi de 3 m lățime.</p> <p>f. Menținerea compoziției floristice locale a pajiștilor în timpul acțiunilor de îmbunătățire / refacere a productivității - refacerea pajiștilor se va face doar cu sămânță colectată din fânețe locale</p> <p>g. Interzicerea supraînsămânțării pajiștilor semi-naturale (înființare de pajiști artificiale)</p> <p>h. Interzicerea mulcirii (mărunțirea și lăsarea fânului pe pajiște)</p> <p>i. Reglementarea pășunatului în perioadele ploioase pentru a se evita degradarea pajiștilor.</p> <p>j. Interzicerea curățirii prin incendiere, cu excepția situațiilor excepționale (conform Legii Pajiștilor sau dacă se obțin autorizații pentru curățirea pajiștilor abandonate), dar în cazul utilizării incendiarii periodicitatea să nu fie sub 5 ani.</p> <p>k. Respectarea legislației (ex. legea vânătorii) privind numărul maxim de câini și condițiile pt aceștia</p>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Subprogramul 1.2. Pajiști	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
	<p>I. Amenajarea izvoarelor penru adăpat, astfel încât să se satisfacă atât nevoile de adăpare a animalelor cât și nevoile amfibienilor – se recomandă sistem de adăpători în 2-3 trepte.</p> <p>Alte măsuri: Vezi fișele habitatelor Anexa 13.</p>
1.2.5. Menținerea caracterului mozaicat și diversificat al culturilor agricole	<p>a. Pentru parcele de peste 5 ha, se lasă necultivată o fâșie de min 7% (fâșia poate fi acoperită cu arbuști, arbori, pomi fructiferi, etc)</p> <p>b. În privința culturilor nefavorabile se vor respecta instrucțiunile din Masura de agromediu pentru <i>Aquila pomarina</i>.</p> <p>c. Încurajarea pârloagelor</p> <p>d. Încurajarea culturilor de lucernă și trifoi cu recoltarea treptată în cazul parcelelor mari</p>
1.2.6. Menținerea a cel puțin 5% vegetație arbustivă și sub 100 m ² /ha de arbori izolați pe pajiști, cu excepția celor inventariate ca fiind pajiști cu arbori	<p>a. Menținerea a minim 5% maxim 15% vegetație arbustivă pe pajiști cu precădere pe pantele de peste 15 grade. Curățirea nu se va face numai de-a lungul văilor. În habitatul de cuibărire a speciei silvia porumbacă se mențin 30-60% acoperire cu vegetație arbustivă, dar fără a se abandona pajiștea – sub 100 m² pâlcuri / ha.</p> <p>b. Curățirea pajiștilor prin tăierea arbuștilor se face doar în perioada 1 octombrie – 28 februarie, cu lăsarea materialului tăiat pe loc</p> <p>c. Menținerea cu precădere de arbori și arbuști fructiferi (pentru urs și speciile de păsări)</p> <p>d. Menținerea a minim 20 de arbori la ha (grupuri sau izolați), în special arbori seculari</p> <p>e. În zona de protecție pt silvia porumbacă (vezi fișa speciei Anexa 13) se menține o acoperire de 30-60% cu vegetație arbustivă, dar fără a se abandona pajiștea– măsură ce necesită plăți compensatorii, altele decât cele existente.</p> <p>f. Curățirea pășunilor nu se va face în perioada 1 martie – 31 august (perioada de liniște) pentru păsări cuibăritoare pe sol</p> <p>g. Se recomandă menținerea vegetației înalte (necosite) în vecinătatea habitatelor umede (pt amfibieni)</p> <p>h. Plantarea de arbori și arbuști fructiferi din soiuri locale și specii sălbatice autohtone</p>
1.2.7. Asigurarea habitatelor favorabile pt <i>Crex crex</i> în zona de protecție a acestei specii (vezi Anexa 13)	<p>Vezi propunerea din raportul Milvus pe păsări – desemnare zonă <i>Crex</i></p> <p>a. Interzicerea drenajului în pajiștile umede</p>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt

Subprogramul 1.2. Pajiști	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
	<p>b. Interzicerea totală a pășunatului în habitatele de cuibărit a <i>Crex crex</i> sau cel puțin excluderea din suprafața de pășunat a terenurilor plane din lunca văilor în perioada 15 aprilie – 31 iulie.</p> <p>c. Cositul se va începe după data de 15 august (vezi măsura <i>Crex crex</i>).</p> <p>d. Informarea localnicilor și acordarea de sprijin pentru accesarea plăților directe pe suprafață în vederea reluării practicii de cosit</p> <p>e. Inițierea de proiecte de refacere a habitatelor de fânețe pentru <i>Crex crex</i> prin curățire și cosire a cel puțin 30 ha pajiști abandonate.</p>
1.2.8. Menținerea pajiștilor umede și a comunităților de ierburi înalte de lizieră	<p>a. Participarea la reglementarea lucrărilor de desecare și a celor de refacere a sistemelor de desecare existente prin colaborare strânsă cu instituțiile responsabile pentru lucrările de îmbunătățiri funciare (OSPA) , în vederea reglementării lucrărilor de decolmatare periodică a canalelor de desecare existente și de construcție a unor canale noi (informare, stabilire necesar, stabilire priorități de dezvoltare durabilă, evaluare impact, etc)</p> <p>b. Menținerea habitatelor umede existente prin interzicerea desecărilor pe pajiști</p> <p>c. Interzicerea pășunatului în perioada 15 aprilie – 31 august pentru protejarea populațiilor de amfibieni</p> <p>Vezi fișele habitatelor: 6440, 6510, 6430, Anexa 13.</p>
1.2.9. Menținerea pajiștilor cu arbori cel puțin la nivelul anului 2014	<p>a. Interzicerea tăierii arborilor, chiar și a celor uscați, mai ales în cazul speciilor de cvercinee, cu excepția situațiilor în care prezintă risc de accidentare pentru utilizatori. Realizarea unui acord cu APIA pentru a evita situațiile în care se acordă plăți de agromediu pe aceste suprafețe, impunându-se prin ele menținerea a maxim 50 arbori/ha. Identificarea posibilității de plăți compensatorii.</p> <p>b. Menținerea de arbori morți căzuți pe sol</p> <p>c. Menținerea de grupuri de arbuști cu spini pe cel mult 10% din suprafață, cu prioritate în zona ochiurilor cu regenerare naturală de specii de arbori. Realizarea unui acord cu APIA pentru a evita situațiile în care se acordă plăți de agromediu pe aceste suprafețe, impunându-se prin ele menținerea a maxim 100 m²/ha tufăriș. Identificarea posibilității de plăți compensatorii.</p>
1.2.10. Identificarea și cartarea HNVF-urilor și încurajarea măsurilor de management pentru menținerea lor	<p>Încurajarea implementării Măsurilor de Agromediu pe terenurile agricole cu înaltă valoare de conservare (HNVF) (prin măsurile pt <i>Crex</i> nu se protejează pajiștile xeromezofile cu orhidee – sunt necesare luarea măsurilor suplimentare)</p>

Programul 1: Biodiversitate

Obiectiv: Menținerea stării de conservare favorabilă și inițierea refacerii acesteia, dacă este cazul, pentru habitatele și speciile de interes conservativ prin continuarea sau adaptarea măsurilor de management al terenurilor și resurselor naturale pentru a asigura condițiile necesare biodiversității și prin măsuri speciale de conservare a speciilor.

Subprogramul 1.3. Managementul habitatelor ripariene și acvatice

Subprogramul 1.3. Managementul habitatelor ripariene și acvatice

Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
<p>1.3.1. Reglementarea managementului rețelei hidrografice astfel încât să fie asigurate condițiile necesare conservării habitatelor și speciilor de interes conservativ</p>	<p><i>Activități de management recomandate:</i> patrulări, avizări de proiecte, informare-conștientizare</p> <p>a. Urmărirea îndeaproape a proiectelor de amenajări pentru combaterea inundațiilor b. Menținerea morfodinamicii naturale a albiei în zonele fără lucrări hidrotehnice Păstrarea raportului natural între debitele lichide și solide printr-un management bazinal corespunzător (corelarea cu măsurile de management ale terenurilor agricole și forestiere) c. Menținerea debitelor ecologice corelate cu necesitățile habitatelor și speciilor de interes comunitar d. Menținerea și refacerea vegetației arboricole ripariene pentru reducerea impactului eroziunii de mal, pentru asigurarea cantităților de detritus vegetal necesar faunei acvatice și asigurarea microclimatului corpurilor de apă</p> <p><i>Măsuri specifice recomandate:</i> Vezi fișele habitatelor Anexa 13.</p>
<p>1.3.2. Menținerea/refacerea integrității și a proceselor naturale în albia minoră și în lunca inundabilă a apelor curgătoare, prin menținerea cursurilor naturale ale apelor, a meandrelor și brațelor moarte precum și a conectivității albiei minore cu albia majoră</p>	<p><i>Activități de management recomandate:</i> Patrulări, avizări de proiecte, informare-conștientizare</p> <p>a. Eliminarea periodică a obstrucțiilor antropice din albia minoră a râurilor și pâraielor (baraje pentru colectarea temporară a apei, bușteni, acumulări de PET-uri etc) b. Înlocuirea trecerilor peste apele curgătoare amenajate prin tuburi din beton cu poduri clasice (lucrări de artă) c. Elaborarea de proiecte și identificarea resurselor pentru refaceri în zonele critice, în special în zonele de confluență (vezi studiu Raport final inventariere habitate ripariene)</p> <p><i>Măsuri specifice recomandate:</i> Vezi fișa habitatului: Anexa 13.</p>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Subprogramul 1.3. Managementul habitatelor ripariene și acvatice	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
1.3.3. Analizarea problemelor cauzate de populația de castor și implementarea măsurilor stabilite în vederea prevenirii și reducerii pagubelor produse de această specie în sistemul de regularizare a apelor și pe proprietățile din sit	<p><i>Activități de management recomandate:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a. Elaborarea unui studiu privind analizarea problemelor cauzate de populația de castor, elaborarea măsurilor stabilite în vederea prevenirii și reducerii pagubelor produse de această specie, propunerea modului de calcul pentru plăți compensatorii, etc. b. Implementarea măsurilor stabilite în studiul de mai sus. c. Sprijinirea membrilor comunităților pentru întocmirea documentației pentru obținerea de plăți compensatorii
1.3.4. Menținerea suprafețelor aflate în stare favorabilă de conservare și refacerea a cel puțin 25% din suprafața habitatelor umede de luncă(6430)	<p><i>Activități de management recomandate:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a. Realizarea unui studiu privind impactul asupra comunităților locale a inundării controlate a unor suprafețe din zona apărută a luncii b. Refacerea a 25 ha de habitate umede de luncă prin inundare sezonală controlată în condițiile specificate în <i>studiul</i> Raport final inventariere habitate ripariene. c. Măsuri de refacere <i>conform fișelor habitatului, Anexa 13.</i>
1.3.5. Menținerea habitatelor cu salcie albă și plop alb (92A0) aflate în stare favorabilă de conservare și refacerea celor degradate pe cel puțin 25% din suprafață	<ul style="list-style-type: none"> a. Interzicerea tăierilor rase b. Interzicerea tăierilor în zonele de adăpost pentru castori, menținerea inclusiv a crengilor căzute la sol c. interzicerea pășunatului d. Interzicerea incendierilor e. Interzicerea plantării speciilor alohtone în aceste habitate f. interzicerea regularizării râurilor
1.3.6. Cartarea și delimitarea habitatului prioritar de aniniș - 91E0* - din afara fondului forestier pe toată suprafața AP și adaptarea măsurilor de management la cerințele de conservare și refacerea acestuia în siturile care au fost desemnate pentru acest habitat	<ul style="list-style-type: none"> a. Introducerea în fond forestier cu prioritate a suprafețelor cu acest tip de habitat aflate în afara fondului forestier și/sau identificarea modalității de menținere a lor dacă rămân în afara fondului forestier. b. Interzicerea defrișărilor, a tăierilor rase și a tăierilor definitive în acest tip de habitat aflat în afara fondului forestier c. Refacerea stării de conservare favorabile a habitatului de aniniș 91E0* în afara fondului forestier pe cel puțin 10% din suprafețele degradate, cu prioritate în ROSCI0304 și ROSCI0303.
1.3.7. Menținerea/refacerea vegetației ripariene naturale de-a lungul cursurilor de apă și păstrarea arborilor bătrâni în zăvoaie	<p><i>Activități de management recomandate:</i> Patrulări, avizări de proiecte, informare-conștientizare</p>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Subprogramul 1.3. Managementul habitatelor ripariene și acvatice	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
de luncă.	<p><i>Măsuri specifice recomandate:</i></p> <p>a. Refacerea prin neintervenție (excepție făcând speciile invazive) a vegetației ripariene din zonele prioritare definite în studiu</p> <p>b. Menținerea aninișurilor și a zăvoaielor de luncă existente</p> <p>Vezi prevederile articolului 4.7. din Directiva Cadru Ape. Vezi Raport final inventariere habitate ripariene.</p>
1.3.8. Reglementarea accesului la apă pentru animalele domestice și restricționarea adăpării animalelor în zonele în care este necesară menținerea / refacerea habitatelor ripariene	<p><i>Activități de management recomandate:</i> Patrulări, avizări de proiecte, informare-conștientizare</p> <p><i>Măsuri specifice recomandate:</i> Vezi fișa habitatului – anexa 13.</p>

Programul 1: Biodiversitate

Obiectiv: Menținerea stării de conservare favorabilă și inițierea refacerii acestora, dacă este cazul, pentru habitatele și speciile de interes conservativ prin continuarea sau adaptarea măsurilor de management al terenurilor și resurselor naturale pentru a asigura condițiile necesare biodiversității și prin măsuri speciale de conservare a speciilor.

Subprogramul 1.4: Asigurarea conectivității ecologice

Obiectiv specific: Asigurarea conectivității funcționale a habitatelor prin lucrări de reconstrucție și condiționarea investițiilor / lucrărilor care pot duce la fragmentare, astfel încât mișcarea speciilor să nu fie îngrădită

Subprogramul 1.4: Asigurarea conectivității ecologice	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
1.4.1. Menținerea în extravilan a coridoarelor critice pentru conservare	<p><i>Activități de management recomandate:</i> patrulări, avizări de proiecte, informare-conștientizare</p> <p>a. Întocmirea unei hărți cu coridoarele și zonele critice pentru conservare din vecinătatea localităților I</p> <p>b. Informarea autorităților publice cu privire la aceste zone și solicitarea luării în evidență a lor pentru a se ține</p>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Subprogramul 1.4: Asigurarea conectivității ecologice	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
	<p>cont la autorizarea construcțiilor / investițiilor.</p> <p>c. Solicitarea studiilor de evaluare a impactului potențial al construcțiilor, inclusiv a impactului cumulat - în afara celor prevăzute la punctul 1 și aprobarea lor în funcție de caz</p> <p>d. Elaborarea și implementarea unui regulament privind pt amplasarea clădirilor temporare cu scop agricol în intravilan (de ex. stâne)</p> <p><i>Măsuri specifice recomandate:</i> A se vedea Regulamentul AP și fișele speciilor: <i>Canis l.</i>, <i>Ursus a.</i>, <i>Castor f</i>, <i>Miotis b</i>, <i>Miotis m</i>.</p>
1.4.2. Inițierea refacerii conectivității longitudinale pe cursurile de apă pentru asigurarea condițiilor necesare unui statut de conservare favorabil al habitatelor și speciilor acvatice, pe o lungime de cel puțin 10% din total.	<p>a. Elaborarea unui studiu cu privire la posibilitățile de refacere a conectivității longitudinale și a conectivității între albia minoră și albia majoră</p> <p>b. Identificarea de resurse pentru cel puțin un proiect de refacere</p> <p>c. Amenajarea de scări de pește și pasaje pentru traversarea suprafețelor betonate și a pragurilor, prin amplasarea de bolovani pe fundul albiei și, pe alocuri, distrugerea parțială a pragurilor (pe porțiuni de 40-50 cm).</p>
1.4.3. Păstrarea și refacerea culoarelor de vegetație ripariană pe toate cursurile de apă pt asigurarea condițiilor de viață pentru speciile de pești, amfibieni și vidră	<p>a. Refacerea vegetației naturale prin permiterea proceselor naturale de regenerare a speciilor autohtone</p> <p>b. Realizarea de podețe la locurile de trecere a animalelor</p> <p>c. Menținerea vegetației de-a lungul râurilor pe o fâșie de min 10 m în parchetele de exploatare a lemnului</p>
1.4.4. Asigurarea calității apei pentru asigurarea condițiilor favorabile pentru speciile de pești, scoici și amfibieni	<p>a. Îndepărtarea deșeurilor solide de proveniență antropică din cursurile de apă și de pe malurile acestora</p> <p>b. Reducerea poluării apelor prin reglementarea amplasării și prin modernizarea stațiilor de epurare a fermelor, sistemelor de canalizare ale localităților</p> <p>c. Respectarea legislației cu privire la utilizarea pesticidelor, îngrășămintelor și insecticidelor, precum și a prevederilor suplimentare prevăzute de administrator</p> <p>d. Interzicerea utilizării îngrășămintelor chimice, pesticidelor și insecticidelor de-a lungul râurilor pe o distanță de minim 15 m de albia minoră.(zona de protecție definită de Agenția de Gospodărire a Apelor)</p> <p>e. În cazul habitatului 6430 interzicerea amplasării de ferme permanente la o distanță mai mică de 500 m pe teritoriul AP, cu excepția văilor înguste unde amplasarea lor se avizează de la caz la caz cât mai departe de albile râurilor.</p>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Subprogramul 1.4: Asigurarea conectivității ecologice	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
	f. Inventarierea locurilor de îmbăiere a animalelor domestice și desființarea celor care sunt amplasate la distanță mai mică de 500 m de râu.
1.4.5. Asigurarea conectivității între zonele de hibernare și cele de reproducere pentru amfibieni	a. Amenajări speciale pentru amfibieni în cadrul drumurilor modernizate (podețe, tuneluri, structuri de ghidaj) b. Realizarea unui studiu privind impactul transporturilor asupra populațiilor de amfibieni
1.4.6. Asigurarea menținerii coridoarelor ecologice pentru speciile de mamifere	a. Realizarea de hop-overs (vezi termenul în RO în ghidul de la Bucs) între zonele de adăpost și hrănire pt lilieci b. Restricționarea circulației rutiere în zonele de trecere a mamiferelor mari (amplasarea de indicatoare, spinări de măgar, obstacole de reducere a vitezei, etc.). c. Menținerea de unei fâșii de tufișuri și arbuști de minim de 10 m lățime lățime între păduri și pajiști (pt urs) d. Reglementarea amplasării gardurilor în zonele coridoarelor critice
1.4.7. Asigurarea conectivității cu alte AP prin coridoare ecologice	a. menținerea coridoarelor fără construcții b. studierea / monitorizarea utilizării coridoarelor

Programul 1: Biodiversitate

Obiectiv: Menținerea stării de conservare favorabilă și inițierea refacerii acesteia, dacă este cazul, pentru habitatele și speciile de interes conservativ prin continuarea sau adaptarea măsurilor de management al terenurilor și resurselor naturale pentru a asigura condițiile necesare biodiversității și prin măsuri speciale de conservare a speciilor.

Subprogramul 1.5: Conservarea speciilor de interes comunitar

Obiectiv specific: Menținerea refacerea populațiilor de specii de interes conservativ prin aplicarea de măsuri specifice de conservare.

Subprogramul 1.5: Conservarea speciilor de interes comunitar	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
1.5.1 Limitarea extinderii intravilanului în special în zonele care constituie coridoare ecologice și care sunt importante pentru liniștea speciilor	a. Evidențierea în planurile de urbanism și în evidențele funciare a coridoarelor ecologice importante (conform studiilor Habitatale ripariene și mamifere), respectiv a suprafețelor critice din vecinătatea așezărilor umane pentru a se asigura menținerea în extravilan sau dacă au fost deja incluse în intravilan, menținerea lor fără construcții.

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Subprogramul 1.5: Conservarea speciilor de interes comunitar	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
	<p>b. Analiza PUG-urilor actuale din perspectiva coridoarelor ecologice și a altor zone importante din punct de vedere al conservării și realizarea de demersuri pentru a se interzice construcțiile în aceste zone.</p> <p>c. Informarea și conștientizarea autorităților locale și a altor factori interesați cu privire la coridoarele ecologice identificate și la habitatele de interes de conservare din vecinătatea localităților</p> <p>d. Armonizarea PUG-urilor și a evidențelor cadastrale cu rezultatul studiului pe coridoare ecologice și cu alte zone importante.</p> <p>e. Includerea zonelor cu habitate importante și cu zone de liniște ale speciilor în PUG-uri și alte planuri de management dacă este cazul</p> <p>f. Evaluarea impactului potențial al construcțiilor existente în afara localităților sau planificate a se construi în afara localităților și aprobarea lor de la caz la caz, în funcție de impact</p> <p>g. Elaborarea și implementarea unui regulament privind pt amplasarea clădirilor temporare cu scop agricol în intravilan (de ex. stâne)</p>
1.5.2. Menținerea / îmbunătățirea condițiilor de adăpost și reproducere pentru coloniile de lilieci și pentru berzele care cuibăresc în intravilan	<p>a. Elaborarea de programe de educație și promovarea lor în școlile din AP</p> <p>b. Conștientizare proprietarilor de clădiri cu adăposturi de lilieci sau cuiburi de barză</p> <p>c. Promovarea și implementarea ghidului de renovare a clădirilor elaborat de specialiștii pe specii de lilieci</p> <p>d. Reglementarea iluminatului suprafețelor de apă pentru speciile de lilieci – utilizarea de sisteme de iluminat potrivite pentru această specie</p> <p>e. Izolarea liniilor de medie tensiune pentru protecția berzelor</p>
1.5.3. Reducerea impactului de fragmentare a habitatelor asupra populațiilor de animale sălbatice, prin măsuri speciale de adaptare a infrastructurii de transport (rutier, CF, energie)	<p><i>Activități de management recomandate:</i> Patrulări, avizări de proiecte, informare-conștientizare</p> <p>a. Realizarea de amenajări specifice pentru traversarea șoselelor sau drumurilor cu trafic semnificativ</p> <p>b. Asigurarea unui statut de protecție a zonelor învecinate sitului, folosite de carnivore mari la deplasări (culoarele de migrare)</p> <p><i>Măsuri specifice recomandate:</i> A se vedea Regulamentul AP și fișele speciilor: <i>Canis l.</i>, <i>Ursus a.</i>, <i>Castor f.</i></p>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Subprogramul 1.5: Conservarea speciilor de interes comunitar	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
1.5.4. Menținerea bălților temporare și permanente pe suprafața pajiștilor, după retragerea apelor de primăvară, în proporție de cel puțin 5-10 % din suprafața habitatelor de interes de conservare până în luna iunie	<p><i>Activități de management recomandate</i></p> <ul style="list-style-type: none"> a. Participarea activă la elaborarea de strategii naționale privind asigurarea plăților compensatorii pentru măsurile restrictive din SN2000 b. Derularea de acțiuni de conștientizare în vederea stimulării proprietarilor de terenuri pentru a solicita plățile compensatorii pentru măsurile restrictive din SN2000. c. Încheierea unui protocol de colaborare între Custode și APIA pentru interpretarea/aplicarea măsurilor conservative respectiv a penalităților d. Asigurarea alimentării cu apă a habitatelor existente (de exemplu printr-o țeavă între pârau și habitat) e. se recomandă sistem de adăpători în 2-3 trepte f. Descopleșirea habitatelor de <i>Triturus c.</i> prin înlăturarea vegetației pe suprafețe de câțiva metri pătrați (4-6 m²). Dacă este vorba de stuf (<i>Phragmites</i>), aceasta poate fi cosit parțial g. Umplerea șanțurilor de desecare de pe pășuni, dacă acestea nu fac parte din lucrările sistematice de desecare h. Menținerea conectivității habitatelor pentru <i>Bombina variegata</i> prin crearea de șanțuri pentru scurgerea apei cu ocazia construirii/reabilitării drumurilor de pământ <p><i>Măsuri specifice recomandate: Vezi fișele speciilor: Bombina variegata și Triturus cristatus</i></p>
1.5.5. Prevenirea degradării habitatelor de pești prin micșorarea debitelor râurilor	<ul style="list-style-type: none"> a. Interzicerea amplasării de MHC pe cursurile de apă din cadrul siturilor b. Avizarea irigațiilor de către structurile de administrare a siturilor în abaza studiilor de impact cumulativ
1.5.6. Menținerea și refacerea habitatelor favorabile pentru amfibieni (tritonul cu creastă)	<ul style="list-style-type: none"> a. Interzicerea lucrărilor de regularizare a râurilor, cu excepția zonelor de risc pentru localități b. Interzicerea lucrărilor de recalibrare și reprofilare a albiei c. Asigurarea condițiilor pt menținerea bălților permanente și temporare d. Interzicerea extragerii de agregate minerale din albia minoră a râurilor f. Reabilitarea brațelor moarte și a fostelor zone umede g. Refacerea zonelor afectate de balastiere – în albia majoră se va face ținând cont de necesitățile speciilor de

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Subprogramul 1.5: Conservarea speciilor de interes comunitar	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
	amfibieni, respectând prevederile stabilite de Administrație
1.5.7. Prevenirea degradării populațiilor de specii de interes conservativ prin controlarea/limitarea numărului câinilor care însoțesc turmele și a câinilor și pisicilor hoinare în intravilan și extravilan	<p><i>Activități de management recomandate:</i> patrulări, avizări de proiecte, informare-conștientizare</p> <p>a. Sesizarea autoritaților competente cu privire la prezența câinilor hoinari și pisicilor hoinare</p> <p>b. Capturarea și managementul câinilor hoinari și pisicilor hoinare din extravilan în colaborare cu asociațiile de vânătoare</p> <p>c. Controlul respectării legislației cu privire la numărul câinilor de la stâne și starea juzelelor</p> <p><i>Măsuri specifice recomandate:</i> A se vedea Regulamentul AP și fișele speciilor: <i>Canis l., Ursus a., Castor f.</i></p>

Programul 1: Biodiversitate

Obiectiv: Menținerea stării de conservare favorabilă și inițierea refacerii acesteia, dacă este cazul, pentru habitatele și speciile de interes conservativ prin continuarea sau adaptarea măsurilor de management al terenurilor și resurselor naturale pentru a asigura condițiile necesare biodiversității și prin măsuri speciale de conservare a speciilor.

Subprogramul: 1.6. Specii invazive

Obiectiv specific: Prevenirea și controlul extinderii speciilor invazive care afectează habitate și specii de interes conservativ.

Subprogramul: 1.6. Specii invazive	
Direcții de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
1.6.1. Prevenirea extinderii și reducerea răspândirii speciilor invazive noi pe teritoriul AP	<p><i>Activități de management recomandate:</i> Patrulări, avizări de proiecte, informare-conștientizare</p> <p>a. Realizarea unui studiu privind prezența și tendința speciilor invazive și stabilirea de măsuri de prevenire și combatere</p> <p>b. Realizarea unui plan de prevenire a răspândirii speciilor invazive</p> <p>c. Realizarea unui ghid privind speciile invazive și de interes conservativ</p> <p>d. Realizarea de protocoale de colaborare cu AJVPS și cu alte asociații de pescari sportivi (implementarea unui</p>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

	<p>sistem carnet-capturi)</p> <p>e. Îndepărtarea speciilor ierboase invazive înainte de înflorire(<i>C. canadensis</i>, <i>Helianthus tuberosus</i>, <i>Reynoutria japonica</i>, <i>Rudbeckia laciniata</i>, <i>Polygonum sachalinensis</i>, <i>Echinocystis lobata</i>,)</p> <p>f. Studierea speciei autohtone invazive <i>Xeranthemum cylindraceum</i></p> <p>g. Identificarea de posibilității de valorificare a acestor specii (de exemplu tuberculii de <i>Helianthus tuberosus</i> sunt buni pentru hrănirea animalelor)</p> <p>h. Identificarea de resurse pentru combaterea unor specii invazive și elaborarea de proiecte de refacere a habitatelor și speciilor de interes conservativ afectate de speciile invazive</p>
1.6.2. Asigurarea condițiilor pentru controlul răspândirii agenților patogeni de la animalele domestice la speciile de faună de interes conservativ	<p><i>Activități de management recomandate:</i> Patrulări, avizări de proiecte, informare-conștientizare</p> <p><i>Măsuri specifice recomandate:</i> Vezi fișele speciilor: <i>Canis l.</i>, <i>Ursus a.</i> – anexa 13.</p>
1.6.3. Reglementarea / Interzicerea introducerii de specii alohtone și specii autohtone problematice	<p>a. Studierea potențialului invaziv și a impactului asupra mediului pentru toate plantele alohtone ce se doresc a fi introduse în AP. Studiile vor fi făcute obligatoriu făcute în condiții locale/regionale.</p> <p>b. Reglementarea amplasării culturilor de specii alohtone neinvazive în habitate de interes și în habitatele speciilor de interes conservativ. (Salcâm, Rășinoase, Cătina albă, Paulownia și sălcii energetice)</p>

Programul 1: Biodiversitate

Obiectiv: Menținerea stării de conservare favorabilă și inițierea refacerii acesteia, dacă este cazul, pentru habitatele și speciile de interes conservativ prin continuarea sau adaptarea măsurilor de management al terenurilor și resurselor naturale pentru a asigura condițiile necesare biodiversității și prin măsuri speciale de conservare a speciilor.

Subprogramul 1.7. Măsuri generale de conservare

Obiectiv specific: Revizuirea limitelor și a Formularelor Standard pentru a se asigura unui cadru optim pentru managementul valorilor din AP PH+

Subprogramul: 1.7. Măsuri generale de conservare

Direcții de management

(definite în Planul operațional)

Activități și măsuri specifice

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt

<p>1.7.1. Revizuirea limitelor ariilor protejate pentru asigurarea unui management corespunzător</p>	<p>a. Analiza limitelor actuale și ajustarea lor astfel încât limitele să fie clare, așezate pe cât posibil pe limite naturale și artificiale evidente.</p> <p>b. Includerea de unități amenajistice întregi în fondul forestier din AP cu ocazia reamenajărilor</p>
<p>1.7.2. Analiza necesității de a se extinde și desemna suprafețe noi de SCI pentru a compensa suprafețele de habitate lipsă din actualele SCI și pentru speciile de interes comunitar</p>	<p>Analiza zonei din dreptul localităților Alma Vii – Metiș - Ghijasa și zona delimitată la nord de linia Gherdeal – Cincu - Șoarș - Felmer – Hălmeag (care ar include ROSCI0143 și ROSCI0144).</p>
<p>1.7.3. Stabilirea și aplicarea de măsuri de conservare pentru habitatele și speciile de interes conservativ (cele de interes comunitar și național, a habitatelor importante pentru speciile de interes comunitar) altele decât cele incluse în formularele standard.</p>	<p>a. Refacerea formularelor standard pentru reflectarea corespunzătoare a valorilor de conservare din sit. - Elaborarea propunerii de includere a tuturor speciilor și habitatelor de interes comunitar și național din sit: vezi capitolul B.3.</p> <ul style="list-style-type: none"> - habitate de interes comunitar – vezi Capitolul B3, cu prioritate a habitatelor: 91E0* în ROSCI0304, 91H0* (vezi justificare în Capitolul C3) - habitate importante pentru speciile de interes comunitar – vezi justificare în Capitolul C3. - specii de interes comunitar – vezi Capitolul B3 - specii de interes național – vezi Capitolul B3 <p>b. Scoaterea din Formularul Standard:</p> <ul style="list-style-type: none"> - parțial a suprafeței 9110 din ROSCI0227 (vezi justificare la Capitolul B3 și Capitolul C3) - 3130, 3150 și 3240 din ROSCI0227. <p>c. Inventarierea și cartarea habitatelor și speciilor de interes conservativ, neincluse în actualul FS și stabilirea măsurilor de management specifice</p>
<p>1.7.4. Inventarierea și cartarea habitatelor și speciilor de interes conservativ din ROSCI0304 și ROSCI0303</p>	

Programul 2: Managementul peisajului

Obiectiv: Menținerea peisajului caracteristic prin conservarea mozaicului de terenuri cu folosințe variate și a localităților cu arhitectură specifică.

Măsuri de management -definite în Planul operațional-	Activități și măsuri specifice de management
2.1. Păstrarea unui peisaj mozaicat prin măsurile de management aplicate habitatelor și speciilor	Adaptarea practicilor tradiționale la tehnicile noi astfel încât la construcția noilor linii electrice, acestea vor fi pozate în sol Definirea zonelor în care se pot dezvolta ferme agricole intensive.
2.2. Reglementarea construcțiilor (aprobării PUZ-urilor în extravilan) astfel încât să se evite dispersarea așezărilor umane în sit	Notă: se definitivează după dezbaterile publice. Structura moșiilor, structura satelor.
2.3. Reglementarea construcțiilor/investițiilor care pot afecta peisajul	a. Interzicerea construirii eolienei

Programul 3: Managementul resurselor naturale și comunitățile locale

Obiectiv: Implicarea comunităților locale în administrarea AP prin acordarea de sprijin în vederea unui management durabil a resurselor naturale și identificarea de soluții pentru dezvoltare durabilă bazată pe valorile zonei

Măsuri de management -definite în Planul operațional-	Activități și măsuri specifice de management
3.1. Implementarea măsurilor de management a pajiștilor stabilite pentru conservarea habitatelor și speciilor și obținerea, în măsura în care aceasta se impune, de plăți compensatorii ce se impun prin eventuale restricții	<i>Activități de management recomandate:</i> Patrulări, avizări de proiecte, informare-conștientizare <i>Măsuri specifice recomandate:</i> conform fișelor habitatelor.
3.2. Asigurarea respectării legislației cu privire la impozitul pe teren, în cazul în care se impun restricții de utilizare cu scop de conservare prin avizarea solicitărilor din partea proprietarilor / administratorilor de terenuri agricole. (Legea 49/2011, art. 26 alin 3)	<i>Activități de management recomandate:</i> Avizări, patrulări.
3.3. Promovarea subvențiilor existente (plăți agromediu) pentru a veni în sprijinul implementării măsurilor de management de către proprietarii de	<i>Activități de management recomandate:</i>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Măsuri de management -definite în Planul operațional-	Activități și măsuri specifice de management
terenuri	Promovarea și instruirea proprietarilor
3.4. Stabilirea și promovarea metodelor de reducere a pagubelor produse culturilor agricole și animalelor domestice, de carnivorele mari și alte specii de faună sălbatică și lobby pt asigurarea de fonduri	<p><i>Activități de management recomandate:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Monitorizarea pagubelor produse culturilor agricole și animalelor domestice, de urs, lup și râs • Elaborarea unui studiu privind impactul asupra comunităților locale a menținerii/creșterii populației de urs și a măsurilor de reducere a impactului.
3.5. Acordarea de sprijin localnicilor pt identificarea de soluții în implementarea restricțiilor legate de regimul AP	<p><i>Activități de management recomandate:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ghid pentru solicitarea despăgubirilor pt pagubele produse de vânat • Consiliere pt accesarea plăților directe • Identificarea de proiecte care să ajute proprietarii de terenuri (de ex. centru colectare și/sau lapte, centru prelucrare soiuri tradiționale de fructe)

Programul 4: Ecoturism și promovare

Obiectiv: Creșterea atractivității AP prin realizarea și implementarea unei strategii în vederea transformării zonei în atracție turistică majoră pentru vizitatori români și străini

Măsurile de management -definite în Planul operațional-	Activități și măsuri specifice de management
4.1. Realizarea unui plan pentru dezvoltarea destinației ecoturismului în cadrul siturilor	<i>Activități de management recomandate:</i> Promovarea brandului local “Colinele Transilvaniei” astfel încât să includă conceptul de Natura 2000, și respectiv dezvoltarea criteriilor de utilizare
4.2. Promovarea includerii valorilor naturale în strategiile de turism ale județului și regiunii	<i>Activități de management recomandate:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Participări la întâlniri de planificare strategică locale sau regionale
4.3. Identificarea de potențiali parteneri și inițierea de proiecte / programe pentru promovarea zonei în programe turistice	<i>Activități de management recomandate:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Elaborare proiecte • Implicarea în dezvoltarea destinației de ecoturism și a unității de management a acestora
4.4. Proiectarea, amenajarea și refacerea de trasee de vizitare, cu prioritate cele ce îndeplinesc condițiile pentru ecoturism, pe teritoriul AP și în vecinătate, cu legături, dacă este posibil și relevant, cu trasee din alte zone importante pentru conservare	<i>Activități de management recomandate:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Proiectarea și amenajarea de trasee ecoturistice pe teritoriul AP și în vecinătate •
4.5. Încurajarea realizării de pachete de programe turistice care integrează valorile AP și le promovează, în parteneriat cu factori interesați relevanți.	<i>Activități de management recomandate:</i> informare-conștientizare Colaborare cu tur-operatorii pentru dezvoltarea pachetelor.

Programul 5: Informare, conștientizare, educație ecologică

Obiectiv: Creșterea sprijinului comunităților locale pentru menținerea și valorificarea valorilor din aria protejată.

Măsuri de management -definite în Planul operațional-	Activități și măsuri specifice de management
Sub-programul 5.1 Infrastructură de educare	
5.1.1. Realizarea de infrastructură specifică pentru informare, conștientizare, fie în clădiri special destinate, fie în clădiri deținute de factori interesați relevanți, respectiv amenajarea unui centru de vizitare/educație și a unor puncte de informare / educație pentru AP	<p><i>Activități de management recomandate:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Încheierea de parteneriate cu autorități locale • Amenajarea centrelor cu implicarea voluntarilor • Scriere proiect pentru construire centru de vizitare conform strategiei de vizitare
5.1.2. Realizarea și întreținerea de trasee educaționale tematice pe teritoriul AP și în vecinătate.	<p><i>Activități de management recomandate:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Amenajarea și întreținerea traseelor tematice • Parteneriate cu școlile și ONGurile pentru întreținerea traseelor
Sub-programul 5.2 Informare și conștientizare	
5.2.1. Întocmirea unui plan de comunicare pentru identificarea celor mai eficiente metode și acțiuni de comunicare cu diferitele grupuri de factori interesați	<p><i>Activități de management recomandate:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Elaborarea unui plan de comunicare
5.2.2. Oferirea de posibilități pentru consultare pt factorii interesați, la birou și pe teren, pe teme privind managementul AP	<p><i>Activități de management recomandate:</i> Informare-conștientizare, protocoale de colaborare, contituirea unui grup de informare la nivelul ariei protejate</p>
5.2.3. Informarea continuă a publicului larg cu privire la managemntul AP și la oportunitățile de finanțare legate de conservarea habitatelor și speciilor prin mass media și prin pagina web a AP	<p><i>Activități de management recomandate:</i> Informare-conștientizare Costruire Pagina web și actualizare periodică.</p>

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Măsuri de management -definite în Planul operațional-	Activități și măsuri specifice de management
5.2.4. Amplasarea/Revizuirea/repararea de panouri informative despre AP și managementul acesteia în localități, pe limite, în zone importante de pe teritoriul AP	<p><i>Activități de management recomandate:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Realizarea unui plan (parte din cel de comunicare) privind amplasarea acestora • Amplasarea de panouri informative
5.2.5. Organizarea de / participarea la evenimente de conștientizare legate de AP și de promovare a acesteia	<p><i>Activități de management recomandate:</i> Informare-conștientizare -Pot fi combinate cu evenimente existente</p>
Sub-programul 5.3 Educație ecologică	
5.3.1. Elaborarea planului de educație ecologică	<p><i>Activități de management recomandate:</i></p> <p>Elaborarea planului de educație ecologică</p>
5.3.2. Realizarea de parteneriate pentru realizarea de evenimente educative în școli	<p><i>Activități de management recomandate:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pregătirea de pachete educative (tematice) și identificarea colaboratorilor/ partenerilor pentru realizarea de evenimente educative în școli
5.3.3. Organizare de activități educative pentru diferite grupe de vârstă în școlile din comunitățile locale	<p><i>Activități de management recomandate:</i> Prezentări si Evenimente educative</p>
5.3.4. Organizare de activități practice de educație ecologică pe teren	<p><i>Activități de management recomandate:</i> Evenimente educative -Pregătirea de pachete educative (tematice)</p>
Sub-programul 5.4 Promovare	

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnavă Mare-Olt

Măsuri de management -definite în Planul operațional-	Activități și măsuri specifice de management
5.4.1. Oferirea de informații despre valorile naturale și promovarea includerii lor în strategiile și programele de dezvoltare locale, județene și regionale	<i>Activități de management recomandate:</i> <ul style="list-style-type: none"> • Participări la întâlniri de planificare strategică locale sau regionale
5.4.2. Identificarea de potențiali parteneri și inițierea de proiecte/programe pentru promovarea zonei	<i>Activități de management recomandate:</i> Elaborare proiecte
5.4.3. Participarea la evenimente relevante și organizarea de evenimente de informare, conștientizare și promovare a zonei, în colaborare cu administratorii altor arii protejate	<i>Activități de management recomandate:</i> Informare-conștientizare

Programul 6: Administrarea ariilor protejate

Obiectiv: Menținerea integrității și a valorilor AP prin implicarea în activitățile de reglementare relevante și asigurarea resurselor necesare pentru management

Măsuri de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
Sub-programul 6.1 Reglementare	
6.1.1. Emiterea de puncte de vedere, în cadrul procedurii de reglementare, din perspectiva protecției mediului/naturii al planurilor/proiectelor/activităților	<i>Activități de management recomandate:</i> Participare în cadrul procedurilor de reglementare
Sub-programul 6.2 Control	
6.2.1. Verificarea implementării/ respectării măsurilor de management al valorilor AP	<i>Activități de management recomandate:</i> Patrulări <ul style="list-style-type: none"> •Elaborarea Planului de pază •Verificarea în teren a activităților critice
6.2.2. Verificarea respectării condițiilor stabilite în cazul lucrărilor și proiectelor avizate	
6.2.3. Observarea / verificarea modului în care se face managementul terenurilor și a resurselor naturale, în zonele unde impactul potențial asupra valorilor poate fi semnificativ	<i>Activități de management recomandate:</i> Patrulări
6.2.4. Colaborarea cu autoritățile competente pentru realizarea de controale periodice în AP	<i>Activități de management recomandate:</i> Patrulări

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Măsuri de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
Sub-programul 6.3. Resurse umane, financiare și materiale	
6.3.1. Identificarea de surse de finanțare, elaborarea de proiecte și managementul acestora în vederea asigurării resurselor necesare pentru menținerea unei echipe minime de management al AP și pentru implementarea măsurilor de management	<i>Activități de management recomandate:</i> Elaborare proiecte, parteneriate, sponsorizări, etc
6.3.2. Asigurarea instruirii periodice a personalului implicat în administrarea ariei protejate	<i>Activități de management recomandate:</i> Participare la programe de pregătire profesională
6.3.3. Cooptarea și managementul eficient al voluntarilor, pentru realizarea de activități specifice	<i>Activități de management recomandate:</i> Managementul voluntarilor
6.3.4. Întreținerea echipamentelor și a materialelor aflate în dotare	
6.3.5. Încheierea de contracte de parteneriat cu universități, ONG-uri și alte entități, în vederea eficientizării asigurării resurselor necesare pentru management și implementarea planului de management	<i>Activități de management recomandate:</i> Parteneriate
6.3.6. Identificarea temelor prioritare pentru cercetare și asigurarea resurselor necesare pentru efectuarea acestora, în colaborare cu instituții relevante	<i>Activități de management recomandate:</i> Parteneriate <ul style="list-style-type: none"> • Prioritar pentru pajiști și specii invazive
Sub-programul 6.4. Managementul activităților curente	
6.4.1. Asigurarea spațiului necesar pentru birou și depozitarea echipamentelor din dotare	<i>Activități de management recomandate:</i> Fundraising
6.4.2. Elaborarea planurilor anuale de lucru și revizuirea lor, în funcție de necesități	
6.4.3. Asigurarea mijloacelor de transport necesare pentru activitățile de teren	Activități de management recomandate: Fundraising
Subprogramul 6.5: Monitorizare și evaluare	
6.5.1. Elaborarea de protocoale de monitorizare pentru măsurile de management, la care se aplică metodologii diferite de cele care s-au utilizat la inventarierea florei și faunei	
6.5.2. Implementarea Planului de Monitoring al AP	
6.5.3. Evaluarea eficienței managementului AP	
6.5.4. Analiza rezultatelor monitorizărilor și îmbunătățirea măsurilor de management,	

Planul de Management integrat al Ariilor protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt

Măsuri de management (definite în Planul operațional)	Activități și măsuri specifice
utilizând informațiile din analize	

Bibliografie

1. Alexandru, R. G. (2012). *Bazinul hidrografic Săsăuș. Studiu de geomorfologie dinamică*. București .
2. Baban, E. (2006). *Diversitatea coleoptelor (Coleoptera: Carabidae, Silphidae, Scarabaeidae, Cerambycidae) din ecosistemele forestiere ale podișului Moldovei centrale*. Teză de doctor în biologie 03.00.09.
3. Calaciura B & Spinelli O. . (2008). *Management of Natura 2000 habitats. 6210 Semi-natural dry grasslands and scrubland facies on calcareous substrates (Festuco-Brometalia) (*important orchid sites)*. . European Commission .
4. Calaciura B & Spinelli O. (2008). *Management of Natura 2000 habitats. 6210 Semi-natural dry grasslands and scrubland facies on calcareous substrates (Festuco-Brometalia) (*important orchid sites)*. European Commission. Brussels: European Comision.
5. Gabriel Lazăr, Petru Tudor Stăncioiu, Gheorghe Marian Tudoran. (2007). *Habitatele forestiere de interes comunitar incluse în proiectul LIFE05NAT/RO/000176: Habitate prioritare alpine, subalpine și forestiere din România: amenințări potențiale*. Brașov: Editura Universității Transilvania.
6. Galvánek D. & Janák M. (2008). *Management of Natura 2000 habitats. 6230 *Species-rich Nardus grasslands*. Brussels: European Commission.
7. Galvánek D. & Janák M. (2008). *Management of Natura 2000 habitats. 6230 *Species-rich Nardus grasslands*. . European Commission .
8. Gârbacea, V., Grecu, Florina. (1986). *Caracterizarea geomorfologică*. București: Mem.sect. st.Academiei R.S.România.
9. Grecu, F. (1992). *Bazinul Hârtibaciului-Elemente de Morfohidrografie*. București: Editura Academiei Române.
10. Oliviu G. Pop, Florentina Florescu. (2008). *15. Habitatele forestiere de interes comunitar incluse în proiectul LIFE05NAT/RO/000176: Habitate prioritare alpine, subalpine și forestiere din România: amenințări potențiale*. Brașov: Editura Universității Transilvania din Brașov.
11. Scientific Working Group of EUROPEAN COMMISSION. (2007). *Interpretation Manual of European Union Habitats - EUR27*. Preluat pe Februarie 23, 2015, de pe EUROPEAN COMMISSION DG ENVIRONMENT:
http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/docs/2007_07_im.pdf
12. Šeffler J ., Janák M. & Šefflerová Stanová V. (2008). *Management models for habitats in Natura 2000 Sites. 6440 Alluvial meadows of river valleys of the Cnidion dubii*. European Commission.
13. Šeffler J., Janák M. & Šefflerová Stanová V. (2008). *Management models for habitats in Natura 2000 Sites. 6440 Alluvial meadows of river valleys of the Cnidion dubii*. European Commission.
14. Thauront M. & Stallegger M. . (2008). *Management of Natura 2000 habitats. 9110 Luzulo-Fagetum beech forests*. European Commission .
15. Thauront M. & Stallegger M. (2008). *Management of Natura 2000 habitats. 9110Luzulo-Fagetum beech forests*. European Commission.
16. **Se va definitiva la final!**

Anexe	
Anexa 1	Lista localităților peste care se suprapune aria protejată Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt și procentul de incluziune în AP
Anexa 2	Infrastructura de transport prezentă pe teritoriul AP(rutier și feroviar).
Anexa 3	Formularele Standard ale siturilor incluse în AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt
Anexa 4	Harta ariilor protejate care se suprapun AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt
Anexa 5	Harta ariilor protejate care se învecinează cu AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt
Anexa 6	Contractul de administrare a AP încheiat între Administrator și Ministerul Mediului și Pădurilor
Anexa 7	Grupuri de proprietari și categoriile de terenuri pe care le dețin în AP la nivel de județ.
Anexa 8	Harta geologică a suprafeței Ariilor Protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt
Anexa 9	Studiu detaliat al mediului fizic
Anexa 10	Harta repartiției solurilor în cuprinsul Ariilor Protejate Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt
Anexa 11	Correspondența habitatelor de interes comunitar identificate în AP cu tipurile de habitate conform clasificării românești.
Anexa 12	Situația habitatelor de interes comunitar identificate în AP la nivelul regiunii biogeografice și la nivel național
Anexa 13	Fișele speciilor și habitatelor de interes comunitar identificate în AP.
Anexa 14	Analiza situației pentru habitatele forestiere, comparativ cu informațiile din amenajamentele silvice
Anexa 15	Statutul de conservare al speciilor de interes comunitar în cadrul sitului.
Anexa 16	Specii de floră de interes de conservare, identificate în cadrul sitului (altele decât cele din formularul standard)
Anexa 17	Situația speciilor de interes comunitar identificate în AP pe fiecare sit în parte.
Anexa 18	Specii de faună de interes de conservare, identificate în cadrul sitului (altele decât cele din formularul standard)
Anexa 19	Harta densității agricole la nivel de UAT
Anexa 20	Harta privind situația UVM actual și UVM potențial pe hectar în localitățile din zonă
Anexa 21	Analiza situației efectivelor de animale, pe grupe de animale și județe.
Anexa 22	Profilul populației din AP din perspectiva densității
Anexa 23	Activități de Recreere și turism în zona AP Hârtibaciu-Târnava Mare-Olt
	Se va definitiva la final!